

जिल्हा
सामाजिक व आर्थिक
समालोचन

उस्मानाबाद जिल्हा

१९८७-८८

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
महाराष्ट्र शासन,
मुंबई

(अ)

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन - १९८७-८८

दृष्टीक्षेपात जिल्हा

अनुक्रमांक	बाब	परिमाण	जिल्हा	उस्मानाबाद	महाराष्ट्र	राज्य
१	२	३	४	५	६	७
(एक)	प्राकृतिक रचना					
	अ) भौगोलिक स्थान					
	१) उत्तर अक्षांश	अंश	१७.३५ ते १८.४०	१६.४ ते २२.१		
	२) पूर्व रेखांश	अंश	७५.१६ ते ७६.४०	७२.६ ते ८०.९		
	ब) हवामान (१९८७)					
	तपमान					
	१) दिवान	सेल्सियस	९.५		उ.ना.	
	२) झाल	सेल्सियस	४०.७		उ.ना.	
	३) पर्जन्य (तरातरी) मि	मी.८४८.४			उ.ना.	
	क) प्रशासकीय विभाग					
	(१ सप्टेंबर १९८८ रोजी)					३०३
	१) तालुके	संख्या	६			
	२) पंचायत समित्या	"	६			२९८
	३) टंचाईस्त तालुके	"	(८७-८८)			१३० (८५-८६)
	४) एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प-गट	"	६			२९८
	५) शहरे	"	८			३०७
	६) गावे (सूक्ष्म) (१९८१)	"	७१२			४१८३३
	१) निर्जन	"	८			२५७९
	२) वस्ती असलेली	"	७०४			३९२५४
	७) क्षेत्रफळ (१९८१) चौ. कि.मी.		७५१२.४			३०७६९०
(दोन)	प्रशासकीय संस्था (३१-३-८८)					
	१) पंचायत समित्या	संख्या	६			२९८
	२) महानगरपालिका	"	-			११
	३) नगर परिषदा	"	८			३१६
	४) पटक मंडळे	"	-			७
	५) ग्राम पंचायती	"	५३० (३१-३-८८)			२४७०७ (३१-३-८८)
	६) पोलीस स्थानके	"	१४			७८४
	(१-१२-८७)					
	७) पोलीस आजूट पोस्ट	"	१४			११९१
	(१-१२-८७)					

(आ)

१	२	३	४	५
(तीन) लोकांख्या (१९८१)				
१)	ग्रामीण लोकांख्या	आकडे हजारात	९००	४०७९१
२)	नागरी लोकांख्या	आकडे हजारात	१३०	२१९९३
३)	एकूण लोकांख्या	आकडे हजारात	१०३०	६२७८४
४)	अनुसूचित जातींची लोकांख्या	आकडे हजारात	१४५	४४८०
५)	अनुसूचित जातींच्या लोकांख्येची टक्केवारी	टक्केवारी	१४.०७	७.१४
६)	अनुसूचित जमातींची लोकांख्या	आकडे हजारात	१९	५७७२
७)	अनुसूचित जमातींच्या लोकांख्येची टक्केवारी	टक्केवारी	१.८८	९.१९
८)	पुरुष	आकडे हजारात	५२६	३२४१५
९)	स्त्रिया	आकडे हजारात	५०४	३०३६९
१०)	स्त्री-पुरुष प्रमाण.	१००० पुरुषांमध्ये स्त्रियांचे प्रमाण	९५८	९३७
११)	घनता	दर चौ. कि.मी. क्षेत्रातील लोकांख्या	१३७	९०४
१२) साक्षरतेचे प्रमाण (१९८१)				
१)	एकूण	टक्केवारी	३६.०३	४७.१८
२)	पुरुष	टक्केवारी	४९.१८	५८.७९
३)	स्त्रिया	टक्केवारी	२२.३२	३४.७९
४)	राज्यामध्ये जिल्ह्याचा क्रमांक-संख्या		२२	—
(चार) कृषि				
			१९८२-८३	(x) १९८६-८७
१)	भौगोलिक क्षेत्र.	हजार हेक्टर	७३५	३०७५८
२)	जंगलव्याप्त क्षेत्र व त्याची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी.	हजार हेक्टर टक्केवारी	१ (०.१४)	५३७० (१७.४६)
३)	शेतीला उपलब्ध नसलेली जमीन			
अ)	द्विगर शेती वापराखालील जमीन.	हजार हेक्टर	१३	१०८२
ब)	पडीक जमीन आणि लागवडी-लायक नसलेली जमीन	हजार हेक्टर	८	१७२५
क)	एकूण	हजार हेक्टर	२१	२८०७
४)	पडीत जमिनी व्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन.			
१)	जायम गुरवरण आणि इतर	हजार हेक्टर	१८	१५४२
२)	झाडे बुडपाखालील जमीन	हेक्टर	१	१८३
३)	लागवडी योग्य परंतु पड जमीन	हजार हेक्टर	३५	१०३२

१	२	३	४	५
५)	पडीत जमीन			
	१) चालू पड	हजार हेक्टर	२९	९०१
	२) इतर पड	हजार हेक्टर	६९	१०००
६)	पिकाखालील क्षेत्र			
	१) पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	५६१	१७९२३
	२) दुसोटा क्षेत्र	हजार हेक्टर	२३	२०१९
	३) एकूण पिकाखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	५८४	१९९४२
७)	ओलित क्षेत्र			
	१) निव्वळ ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	६७	१८०७
	२) एकूण ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	७८	२३७३
८)	महत्वाच्या पिकाखालील क्षेत्र (अन्नधान्ये)	हजार हेक्टर	४६५	१४१२३
९)	वहित धारण जमिनी (१९८०-८१) (अंतीम)		उ.ना.	३४६६८
	१) २ हेक्टरपेक्षा कमी	संख्या (००)	४४१	३०७७५
	२) २ ते १० हेक्टर	संख्या (००)	८१६	३१८२
	३) १० हेक्टर पेक्षा जास्त	संख्या (००)	१४६	४८७४
१०)	जमीन महसूल वसुली (१९८७-८८)	लाख रुपये	३२.८५	उ.ना.
११)	जिल्हा परिषदेचा उपकर (८७-८८)	लाख रुपये	५९.४०	उ.ना.
१२)	पंचायत समित्या उपकर (८७-८८)	लाख रुपये	उ.ना.	उ.ना.
(पाच)	पशुसंवर्धन (पशुधन गणना १९८२)			
	१) पशुधन	संख्या हजारात	७२२	३०९१९
	२) गायी व बैल	संख्या हजारात	३५८	१६१६२
	३) म्हशी व रेडे	संख्या हजारात	११०	३९७२
	४) मेंढ्या	संख्या हजारात	४२	२६७१
	५) शेळ्या	संख्या हजारात	१८०	७७०५
	६) कोंबड्या व बदके	संख्या हजारात	१७७	
				१९८७७
(सहा)	सहकार (१९८७-८८)			
	१) सहकारी संस्था	संख्या	१४८४	८७६७६
	२) प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्था	संख्या	४५०	१८३४४

(ई)

१	२	३	४	५
३) प्राथमिक कृषि सहकारी पतसंस्थांची सभासद संख्या	संख्या हजारत	१६४	६८३०	
४) दुग्धशाळा संस्था	संख्या	३८०	१२२४१	
५) प्राथमिक कृषि पत संस्थांनी दिलेले र्ज	रुपये कोटीत	१४	६८०	
(सात) जलसिंचन		३०-६-८८ रोजी	३०-६-८६ रोजी	

१) पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्या खालील लाभक्षेत्र

१) मोठे प्रकल्प

लाभक्षेत्र

संख्या

१

१६

हजार हेक्टर

१

उ.ना.

२) मध्यम प्रकल्प

संख्या

११

१४६

लाभक्षेत्र

हजार हेक्टर

३०

उ.ना.

३) लघु प्रकल्प (पृष्ठभाग)

लाभक्षेत्र

हजार हेक्टर

७५

१४००

१५

उ.ना.

४) सिंचन विहीरीखाली निष्पन्न क्षेत्र

हजार हेक्टर

५०

९९२

(८६-८७)

(आठ) उद्योग (१ डिसेंबर १९८७ अखेर)

१) नोंदणीकृत कारखाने

संख्या

३२

२४९७१

२) नोंदणीकृत चालू कारखाने (उत्पादन चालू असलेले)

संख्या

२४

२०६०९

३) साखर कारखान्यांची संख्या (चालू असलेले खाजगी धरून)

संख्या

२

१११

४) साखर कारखान्यातील साखरेचे उत्पादन

"०००" मे. टन

२३

२७९५

५) सर्व सुत शिरण्यांची संख्या

संख्या

१

१२१

(नऊ) वीज

१) वीज पुरवठा केलेली शहरे व छेडी (३१-३-८८)

संख्या

७१४

३८१७७

२) विद्युतीकरण झालेल्या गावांची

संख्या

७०६

उ.ना.

३) वीज पुरवठा केलेले पंप संघ

संख्या

३७९७८

१२४२१०२

(क्रमगामी)

४) गोबर गैस संयंत्रे

संख्या

१०४६

उ.ना.

(उ)

१	२	३	४	५
(दहा) सार्वजनिक आरोग्य (१९८७)				
१) सण्णालये	संख्या	५	७६८	
२) दवाखाने	संख्या	१०	१७२९	
३) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	३६	१५३९	
४) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	-	८१	
५) सहात्मिक बालविकास योजनागट संख्या		१	उ.ना.	
६) अंगणवाडीत उपस्थित राहणारी मुले संख्या		६००१	उ.ना.	

(३१-३-८८)

(आकरा) शिक्षण		३०-९-८६	३०-९-८८
१) स्कूल प्राथमिक शाळा	संख्या	८१४	५५५१३
२) एक शिक्षकी शाळा	संख्या	१७६	१६७४६
३) प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या हजारत	१४५	९७६१
४) प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारत	४	२५३
५) प्रत्येक शिक्षकामागे विद्यार्थी	संख्या	३९	३९

(बारा) दुय्यम शिक्षण			
१) दुय्यम शाळा	संख्या	१५६	८७८७
२) शाळेतील स्कूल विद्यार्थी	संख्या हजारत	७८	५०६६
३) शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारत	३	१६१
४) प्रत्येक शिक्षकामागे दुय्यम शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	३०	३१

(तेरा) उच्च शिक्षण			
१) संस्था	संख्या	७	१००७
२) स्कूल विद्यार्थी	संख्या हजारत	७	९५०

(चौदा) प्रौढ शिक्षण			
अ) प्रौढ शिक्षण केंद्रे	संख्या	७३०	१८७३९
		(८७-८८)	(८६-८७)
ब) प्रौढांची उपस्थिती	संख्या हजारत	२२	उ.ना.
		(८७-८८)	(८६-८७)

१	२	३	४	५
ब) तांत्रिक शिक्षण				
१) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था			२	१८०
१) शासकीय व शासन सहाय्यित	संख्या	(८७-८८)		
२) इतर (खाजगी)	संख्या	२		उ.ना.
		(८७-८८)		
२) शासकीय व शासन सहाय्यित औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये मंजूर झालेल्या जागा	३४८	३४८		४२३२८
		(८७-८८)		
३) तांत्रिक व व्यवसायिक शिक्षण संस्था				
१) शासकीय व शासन सहाय्यित	संख्या	४		उ.ना.
		(८७-८८)		
२) इतर (खाजगी)	संख्या	२		५७५
		(८७-८८)		(८५-८६)
४) शासकीय, तांत्रिक व्यवसाय शिक्षण संस्थांची प्रवेश क्षमता	संख्या	४६०		६०५९९
		(८७-८८)		(८७-८८)
५) अभियंत्यांची संख्या	संख्या			

(पंधरा) परिवहन आणि दळणवळण (३१-३-८८)

			(xxx)
१) एकूण रेल्वे मार्गांची लांबी	कि.मी.	३०	५४४०
२) रस्त्यांनी जोडलेली गावे	संख्या	५९९	उ.ना.
३) एकूण रस्त्यांची लांबी (पृष्ठांकित)	कि.मी.	३९५४	१६६४१६
(नगरपालिका व्यतिरिक्त)			
४) राष्ट्रीय महामार्गांची लांबी	कि.मी.	७९	२९५५
५) राज्य महामार्ग	कि.मी.	८१७	३०५४८
६) महत्वाच्या जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	९३९	३७२२४
७) इतर जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	८०५	३६४०३
८) ग्रामीण रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	१३१४	५९२८६

(सोळा) पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा

	(xxxx)	४४९	६०१३
कठीण गावांची संख्या	(१९८०)		
१) खेड्यांना केलेला पुरवठा			
अ) नळाचा पाणी पुरवठा	संख्या	५३	उ.ना.
ब) कुंपनलिका	संख्या	१४५	उ.ना.
क) विहीरी	संख्या	१८	उ.ना.
२) ट्रॅक्टर्स किंवा बैलगाडीने पाणी पुरवठा केला जाणारी गावे	संख्या	८	उ.ना.

(ए)

१	२	३	४	५
३) योजनेत समाविष्ट करावयाची गावे	संख्या	-	-	उ.ना.
(सतरा) घर बांधणी (१९८७-८८)				
भूमिहीन कामगारांसाठी बांधलेल्या झोपड्या	संख्या	३७८		उ.ना.
(आठरा) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम	संख्या			
१) द्वारिद्वय रेखातील कुटुंबे (८२-८३)	(लाखात)	०.५३		४१
२) लाभार्थी	जुने संख्या	३५०७		१०८७४९
		(८७-८८)		(८६-८७)
	नवे संख्या	२७७४		१२९३६९
		(८७-८८)		(८६-८७)
(एकोणिस) रोजगार निर्मिती (१९८७-८८)				
१) रोजगार हमी योजना कोटी मनुष्य दिवस		०.५५		१५.५५
२) राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम	"	०.०५		२.६२
३) ग्रामीण भूमिहीन रोजगार कार्यक्रम	"	०.१०		२.४१
(वीस) आदिवासी कल्याणकारी योजना (८७-८८)				
१) आदिवासी किरता अग्रम प्रांका विद्यार्थी संख्या				उ.ना.
(एकेवीस) मागास वर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना				उ.ना.
१) मागास वर्गीयांसाठी वस्तीगृहे	संख्या	२		उ.ना.
२) वस्तीगृहात रहाणारे विद्यार्थी	संख्या	१२५		उ.ना.
(बावीस) जिल्हा नियोजन (१९८७-८८)				
१) वार्षिक योजनेतील मंजूर तरतूद	रु. कोटीत	८		३००
२) अनुषंग भूत काढण्यासाठी तरतूद	रु. कोटीत	८		३००
(तेवीस) नागरी पुरवठा				
१) रास्त भावाची दुकाने (१९८८)	संख्या	८७८		३४२८३
		(८७-८८)		
२) साठा एकूण (८६-८७)	"०००" मे. टन	उ.ना.		७२९
				(८६-८७)
३) शासकीय गुदामे (३१-३-८८)	संख्या	३०		११२५
टीप:- १) कृषिविषयक माहितीमध्ये जोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात				
वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा समावेश (१ ते ९ बाबीसाठी)				
नाही. पत्र बाब १०, ११ व १२ साठी आहे. २) (x) कृषिविषयक आकडेवारी				
(राज्यासाठी) आस्थापी आहे. ३) (xx) फक्त उपयोगात असलेल्या (जिल्ह्या-				
साठी) पाटबंधाऱ्यांची माहिती ४) (xxx) सुधारीत वर्गिकरणामुळे				
(राज्यासाठी) बदल झाला आहे. ५) (xxx) माहिती ८७-८८ या वर्षातील				
आहे. यात कठीण गावाव्यतिरिक्त इतर गावांचा पत्र समावेश आहे.				

(उ)

१	२	३	४	५
ब) तांत्रिक शिक्षण				
१) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था		२		१८०
१) शासकीय व शासन सहाय्यीत	संख्या	(८७-८८)		
२) इतर (खाजगी)	संख्या	२		उ.ना.
		(८७-८८)		
२) शासकीय व शासन सहाय्यीत औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये मंजूर झालेल्या जागा	३४८	३४८		४२३२८
		(८७-८८)		
३) तांत्रिक व व्यवसायिक शिक्षण संस्था				
१) शासकीय व शासन सहाय्यीत	संख्या	४		उ.ना.
		(८७-८८)		
२) इतर (खाजगी)	संख्या	२		५७५
		(८७-८८)		(८५-८६)
४) शासकीय, तांत्रिक व्यवसाय शिक्षण संस्थांची प्रवेश क्षमता	संख्या	४६०		६०५९९
		(८७-८८)		(८७-८८)
५) अभियंत्यांची संख्या	संख्या			

(पंधरा) परिवहन आणि दळणवळण (३१ ३-८८)

१) एकूण रेल्वे मार्गांची लांबी	कि.मी.	३०	(xxx)	५४४०
२) रस्त्यांनी जोडलेली गावे	संख्या	५९९		उ.ना.
३) एकूण रस्त्यांची लांबी (पृष्ठांकित)	कि.मी.	३९५४		१६६४१६
(नगरपालिका व्यतिरिक्त)				
४) राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी	कि.मी.	७९		२९५५
५) राज्य महामार्ग	कि.मी.	८१७		३०५४८
६) महत्वाच्या जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	९३९		३७२२४
७) इतर जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	८०५		३६४०३
८) ग्रामीण रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	१३१४		५९२८६

(सोळा) पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा कठीण गावांची संख्या

१) खेड्यांना केलेला पुरवठा	(xxxx)	४४९		६०१३
		(१९८०)		
अ) नळाचा पाणी पुरवठा	संख्या	५३		उ.ना.
ब) लुम नलिका	संख्या	१४५		उ.ना.
क) विहीरी	संख्या	१८		उ.ना.
२) ट्रॅक्टर्स किंवा बैलगाडीने पाणी पुरवठा केला जाणारी गावे	संख्या	८		उ.ना.

१ २ ३ ४ ५
३) योजनेत समाविष्ट करावयाची गांवे संख्या उ.ना.

(सतरा) घर बांधणी (१९८७-८८)

भूमिहीन कामगारांसाठी बांधलेल्या झोपड्या ३७८ उ.ना.

(आठरा) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम संख्या

१) द्वारिद्वय रेखातील कुटुंबे (८२-८३) (लाखात) ०.५३ ४१

२) लाभार्थी जुने संख्या ३५०७ १०८७४९
(८७-८८) (८६-८७)

नवे संख्या २७७४ १२९३६९
(८७-८८) (८६-८७)

(एकोणीस) रोजगार निर्मिती (१९८७-८८)

१) रोजगार हमी योजना कोटी मनुष्य दिवस ०.५५ १५.५५

२) राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम " ०.०५ २.६२

३) ग्रामीण भूमिहीन रोजगार कार्यक्रम " ०.१० २.४१

(वीस) आदिवासी कल्याणकारी योजना (८७-८८)

१) आदिवासी करिता अग्रगण्य शाळा विद्यार्थी संख्या उ.ना.

(एकेवीस) मागास वर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना

(सतरा) १) मागास वर्गीयांसाठी वस्तीगृहे संख्या २ उ.ना.

२) वस्तीगृहात रहाणारे विद्यार्थी संख्या १२५ उ.ना.

(बावीस) जिल्हा नियोजन (१९८७-८८)

१) वार्षिक योजनेतील मंजूर तरतूद रु. कोटीत ८ ३००

२) अनुषंग भूत काढण्यासाठी तरतूद रु. कोटीत ८ ३००

(तेवीस) नागरी पुरवठा

१) रास्त भावाची दुकाने (१९८८) संख्या ८७८-८८ ३४२८३

२) साठा एकूण (८६-८७) "०००" मे. टन उ.ना. ७२९

३) शासकीय गुदामे (३१-३-८८) संख्या ३० ११२५

टीप:- १) कृषिविषयक माहितीमध्ये जोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा समावेश (१ ते ९ बाबीसाठी) नाही. पण बाब १०, ११ व १२ साठी आहे. २) (x) कृषिविषयक आकडेवारी (राज्यासाठी) आस्थापी आहे. ३) (xx) फक्त उपयोगात असलेल्या (जिल्ह्यासाठी) मध्य पाटबंधाऱ्याची माहिती. ४) (xxx) सुधारीत वर्गीकरणामुळे (राज्यासाठी) बदल झाला आहे. ५) (xxxx) माहिती ८७-८८ या वर्षातील आहे. यात कठीन गावाव्यतिरिक्त इतर गावांचा पण समावेश आहे.

जिल्हा - उस्मानाबाद

१ जिल्ह्यातील तेर या अतिप्राचीन गावामुळे या जिल्ह्यात ऐतिहासिक महत्त्व प्राप्त झालेले आहे. त्या काळी हे गाव " नगर " या नांवाने प्रसिध्द होते व पहिल्या शतकातील प्रसिध्द इतिहासकार टॉलेमी यांच्या ग्रंथात या नगरीचा उल्लेख आढळतो. गोरोबा कुंभार हे प्रसिध्द विठ्ठल भक्त संत पण याच गांवचे रहवाशी होते. महाराष्ट्र कुलस्वामिनी श्री, तुळजाभवानी देवीच्या तुळजापूर येथील प्राचीन मंदीरामुळे पण या जिल्ह्यास आगळे महत्त्व प्राप्त झालेले आहे. उस्मानाबाद शहराच्या नजिकच्या परिसरातील डोंगरश्रेणीत असलेली अतिप्राचीन व ऐतिहासिकदृष्ट्या महत्त्वाची बुधद लेणी " धाराशीवची लेणी " या नांवाने संबोधली जाते. कारण उस्मानाबाद हे शहर धाराशीव या नांवाने ओळखले जात होते. उमरगा तालुक्यातील अवलेर या गावी असलेली हेमाडपंथी प्राचीन शिवमंदीरे व त्याच्या जवळच असलेली व प्राचीन काळी मुसब नगरी (सध्याचे मुसम) या नांवाने भरभराटीस असलेली नगरी ही पण प्राचीन व ऐतिहासिकदृष्ट्या महत्त्वाची ठिकाणे होय.

२ हा जिल्हा पूर्वीच्या हैद्राबाद राज्यातील मराठवाडा म्हणविल्या जाणाऱ्या मराठी भाषिक जिल्ह्यांपैकी एक आहे. द्विभाषिक राज्याच्या स्थापनेच्या वेळी १९५६ साली हा जिल्हा मराठवाड्यातील उर्वरित चार जिल्ह्यांसह मुंबई द्विभाषिक राज्यात समाविष्ट करण्यात आला. स्वतंत्र महाराष्ट्र राज्याच्या स्थापनेनंतर पण या जिल्ह्याचा महाराष्ट्र या मराठी भाषिक राज्यात समावेश झाला व बीड, औरंगाबाद, नांदेड व परभणी या मराठवाड्यातील अन्य जिल्ह्यांबरोबर उस्मानाबाद जिल्ह्यासह सध्याच्या औरंगाबाद या स्वतंत्र महसूल विभागाची स्थापना करण्यात आली.

१९८१ च्या जनगणनेपर्यंत लातूर हा या जिल्ह्यातील एक तालुका होता. परंतु ऑगस्ट १९८२ मध्ये या जिल्ह्याचे विभाजन होऊन पूर्वीच्या जिल्ह्यातील लातूर, औसा, अहमदपूर, उदगीर व निलंगा हे तालुके लातूर या नवनिर्मित जिल्ह्यात समाविष्ट करण्यात आले. त्यामुळे सध्याच्या पुनर्रचिब उस्मानाबाद जिल्ह्यात पूर्वीचे फक्त उस्मानाबाद, कळंब, उमरगा, तुळजापूर, परंडा व भूम हे सहा तालुके राहिले आहेत. याच सुमारास सोलापूर जिल्ह्यातील बार्शी या तालुक्याची आठ गावे या जिल्ह्यातील उस्मानाबाद तालुक्यात समाविष्ट करण्यात आली आहेत.

३ उस्मानाबाद जिल्हा दक्षिण पठाराच्या क्षेत्रात येतो. जिल्ह्याचा बराच भाग खडकाळ व उर्वरित भाग सपाट असून तो समुद्रसपाटीपासून सरासरी ६०० मीटर उंचीवर आहे. हा जिल्हा बालाघाट डोंगराच्या लहान रांगांनी वेढलेला आहे. भूमि कळंब, उस्मानाबाद, आणि तुळजापूर हे तालुके बालाघाट डोंगराच्या कक्षेत व इतर तालुके सपाट प्रदेशावर आहेत. जिल्ह्याचा कांही भाग गोदावरी नदीच्या खो-यात व कांही भाग भीमेच्या खो-यात मोडतो. कळंब तालुका गोदावरी नदीची महत्त्वाची उपनदी मांजरा या नदीच्या खो-यात आहे. उस्मानाबाद व उमरगा हे तालुके मांजरा नदीच्या तेरगा या उपनदीच्या कक्षेत येतात. परंडा आणि भूम व तुळजापूर आणि उमरगा या तालुक्यांचा कांही भाग सीना दीच्या खो-यात मोडतो. सीना ही भीमा नदीची उपनदी आहे. जिल्ह्यातील सर्व शहरांमध्ये भूम हे शहर समुद्रसपाटीपासून सुमारे ७६० मीटरवर असल्यामुळे सर्वात जास्त उंचीवर आहे तर परंडा हे शहर ५३० मीटरवर म्हणजे सर्व शहरात कमी उंचीवर आहे. पठाराची सरासरी उंची ६०० मीटर असून त्याचा दक्षिणेकडील खोलगट भाग भीमा खो-यात मोडतो.

४ हा जिल्हा मराठवाड्याच्या अती पूर्वेकडे असून त्याचा विस्तार १७.२५ आणि १८.४० उत्तर अक्षांश व ७५.१६ आणि ७६.४० पूर्व रेखांश यामध्ये आहे. जिल्ह्याच्या दक्षिण-पश्चिमेस सोलापूर; उत्तर-पश्चिमेच्या बाजूला अहमदनगर, उत्तरेस बीड, ईशान्य व पूर्व दिशेला लातूर आणि दक्षिण-पूर्व व दक्षिणेला कर्नाटक राज्यातील अनुक्रमे बिदर व गुलबर्गा हे जिल्हे आहेत. जिल्ह्यास सर्वात जवळचे शहर सोलापूर हे असून ते ६७ कि.मी. अंतरावर आहे व व्यापाराच्या दृष्टीने त्या शहराची उस्मानाबादचे घनिष्ट संबंध आहेत.

५ जिल्ह्याचे एकूण क्षेत्रफळ ७५१२.४ चौ. कि.मी. असून आकारमान लक्षात घेता महाराष्ट्रात त्याचा २४ वा क्रमांक लागतो. जिल्ह्याच्या एकूण क्षेत्रफळापैकी २४१.४ चौ. कि.मी. क्षेत्र (३.२१ टक्के) नागरी असून उर्वरित ७२७१.० चौ. कि.मी. क्षेत्र (९६.७९ टक्के) ग्रामीण आहे. प्रशासनाच्या सोईसाठी जिल्ह्याचे भूम व उस्मानाबाद हे दोन महसुली उपविभाग पाडण्यात आले आहेत. एक उपविभाग भूम येथे असून त्यामध्ये भूम, परंडा व कळंब तालुके समाविष्ट आहेत. दुस-याचे मुख्यालय उस्मानाबाद हे आहे व त्यात उर्वरित उस्मानाबाद, तुळजापूर, व उमरगा हे तालुके अंतर्भूत आहेत. वरील उपविभागासाठी स्वतंत्र उपजिल्हाधिकारी कार्यालये आहेत. नागरी भाग वगळता प्रत्येक तालुक्याचे सर्व क्षेत्र संबंधित पंचायत समितीच्या कक्षेत असून तालुक्या इतरक्याच म्हणजे सहा पंचायत समित्या जिल्ह्यात असून उस्मानाबाद

येथे जिल्हा परिषदेचे मुख्यालय आहे. (३)

६ १९८१ च्या जनगणनेनुसार जिल्ह्यात एकूण ७१२ गावे असून त्यापैकी ७०४ गावे वर्ती असतील व आठ गावे ओसाड आहेत. ३१-३-८८ अखेर जिल्ह्यात एकूण ५३० ग्रामसंस्था होत्या त्यापैकी ४३० स्वतंत्र व राहिलेल्या २१ गटसंस्था संस्था होती. जिल्ह्यातील एकूण आठ नागरीक्षेत्रांपैकी उस्मानाबाद येथे "ब" वर्ग नागरीक्षेत्र व इतर सहा शहरांमध्ये सात "क" वर्ग नागरीक्षेत्रा आहेत. येथे एक पाच कृषिपरिपन्न बाजार समिती असून त्या उस्मानाबाद, कळवसूर (ता. उमरगा), तुळजापूर व परंडा या ठिकाणी आहेत.

७ उस्मानाबाद हे शहर जिल्ह्याचे मुख्यालय आहे व येथे राज्य शासन व जिल्हा परिषदेची कार्यालये आहेत.

जिल्हा

८ जिल्ह्यातील जमिनीची दोळू मानाने दोन भागात विभागणी होऊ शकते. पहिल्या विभागात बोरी व खोल काळ्या जमिनीपासून ते कापि खोलीच्या व हलक्या जमिनी पर्यंतचे क्षेत्रांचे समावेश आढळतात. दुसऱ्या भागात अत्यंत सुपीक जमिनीचा समावेश आहे. या भागात असलेल्या डोंगराळ विभागातील जमिनीचे सध्दाे शेत शेतीसाठी उपयुक्त आहेत.

९ नदा-नाते-तेरणा-नदी जिल्ह्याच्या पश्चिमेकडून पूर्वेकडे उस्मानाबाद व उमरगा तालुकांमधून वहात येऊन पूर्वेकडील सीमेवर मांजरा नदीस मिळते. परंडा तालुकाच्या पश्चिम सीमेवरून सीना नदी उत्तरेकडून दक्षिणेकडे वहात येते. बोरी नदी तुळजापूर तालुक्यातून वहाते व पुढे सोलापूर जिल्ह्यात प्रवेश करून सीना नदीस मिळते. या नद्यांच्यातिरिक्त उमरगा तालुक्यात बेणीतुरा, भूष तालुक्यात बाणभंगा आदी अन्य नद्या वहात येतात व जिल्हात आहेत. पण पावसाळी सौहून अन्य काळात वर्षात ते जवळ जवळ अखंड असतात. कारण पावसाचे पाणी उंच डोंगरांवरून वहाते व ते कळ-या जिल्ह्यात वाहून जाते. जलसिंचन प्रकल्प व पांशर तलाव या तिरिक्त जिल्ह्यात मोठी तळी निर्माण होऊ शकते नाहीत. हवामान व पर्जन्य.

१०) जिल्ह्यातील हवामान प्रांशुष्याने कोरडे असून पावसाळा साधारणतः जुनच्या मध्यापासून सुरू होतो व सप्टेंबरच्या शेवटी संपतो. सप्टेंबरच्या अखेरीस ते ते नोव्हेंबरच्या मध्यापर्यंत हवामान उच्च असते. त्यांतर जानेवारी अखेरपर्यंत हिवाळा असतो. फेब्रुवारी व मार्च महिन्यातील हवामान कोरडे असते. सप्टेंबर

ते जुन पर्यंत उन्हाळा असतो. उन्हाळ्यामध्ये सामान्यतः वादळी वारे वहातात. उस्मानाबाद शहरांचे उन्हाळ्यातील हवामान मराठवाड्यातील इतर जिल्हयांच्या मानाने थंड असते. मध्ये

११ उस्मानाबाद येथे तपमान निरीक्षण केंद्र असून १९८७ तेथे कमाल ४०.७ चिंमान २.५ सेल्सियस तपमान नोंदले गेले आहे.

१२ दक्षिण पठारावरील इतर जिल्हयांप्रमाणे उस्मानाबाद जिल्ह्यात देखील दक्षिण-पूर्व मोसमी वा-यापासून पाऊस पडतो. साधारणपणे जुनच्या मध्यापासून पावसाळा सुरू होतो. जुलै मध्ये पाऊस मोठ्या प्रमाणावर होतो व सामान्यपणे सप्टेंबरच्या शेवटी पावसाळा संपतो. १९८७ मधील जिल्ह्याचे सरासरी पर्जन्यमान ८४८.४ मि.मी. होते. त्यापूर्वी उस्मानाबाद व तुळजापूर या पश्चिमेकडील तालुक्यांचे अनुक्रमे ६२६.६ मि.मि. व ८७६.८ मि.मि. पाऊस झाला. परंडा व भूम या पश्चिम घाटाच्या पर्जन्य छायेतील तालुक्यात या वर्षी अनुक्रमे ८५०.३ व ६७१.१ मि.मि. पाऊस झाला. संदर्भीय वर्षात सर्वात जास्त (१११०.६ मि.मि.) पाऊस कळंब येथे व सर्वात कमी पाऊस (६२६.६ मि.मि.) उस्मानाबाद येथे नोंदला गेला आहे. महाराष्ट्र शासनाने नियुक्त केलेल्या सुव्यवस्थापन समितीने या जिल्ह्यातील परंडा, भूम व तुळजापूर हे संपूर्ण तालुके आणि उस्मानाबाद व कळंब तालुक्यातील अनुक्रमे तेर व पेशराटोण मंडळ सोडून इतर सर्व भाग अवर्षण प्रदण म्हणून जाहीर केला आहे.

जमिनीचा प्रकार.

१३ जिल्ह्यातील जमिनीची विभागणी दोळक मानाने दोन विभागात करणे शक्य आहे. पहिल्या विभागात काळ्या व सुपीक मातीचा जाड थर असलेली काळी भोर सुपीक जमिन तसेच हालक्या प्रतीची जमीन आढळते. जमिनीच्या या वैशिष्ट्यामुळे या भागात खरीप व रब्बी या दोन्हीही हंगामातील पिके घेतली जातात. कळंब व उस्मानाबाद या तालुक्यांचा समावेश या विभागात होतो. या तालुक्यांच्या पूर्व भागात खरीप व पश्चिमेकडील भागात रब्बी पिके घेतली जातात. दुस-या विभागात प्रामुख्याने सुपीक जमिनीचा समावेश आहे. तेथे मुख्यत्वे रब्बी पिके घेतली जातात.

लोकांच्या

१४ १९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे उस्मानाबाद जिल्ह्याची लोकांच्या १०२२७०२ आहे. (यामध्ये सोलापूर जिल्ह्यातील बार्शी तालुक्यामधून वर्ग करण्यात -

(५)

आलेल्या ८ गावांच्या लोकांखेरीस समावेश आहे) त्यापैकी ५,२५,८५१ पुरुष व ५,०३,८५१ स्त्रिया आहेत. ग्रामीण भागातील लोकांखेरीस ८९५१४ आहे. तर नागरी भागातील लोकांखेरीस १३०१८८ आहे. जिल्ह्याच्या एकूण लोकांखेरीस तालुकानिहाय लोकांखेरीस विभागाची टक्केवारी उस्मानाबाद २०.६९% कळब १७.०१%, उमरगा २२.३४%, तुळजापूर १६.७१% परंडा ११.३१% आणि भूम ९.९४% आहे. १९७१ च्या जनगणनेच्या तुलनेने १९८१ च्या जनगणनेच्या लोकांखेरीस १०.९३% वाढ झाली आहे. त्यापैकी ग्रामीण व नागरी भागातील वाढ अनुक्रमे ८.४०% व ३२.२४% आहे.

घनता

१५ - महाराष्ट्राच्या एकूण क्षेत्रफळाच्या तुलनेत उस्मानाबाद जिल्ह्याच्या क्षेत्रफळाची टक्केवारी २.४४ आहे. त्याप्रमाणे महाराष्ट्राच्या एकूण लोकांखेरीस उस्मानाबाद जिल्ह्याच्या लोकांखेरीस टक्केवारी १.६४% आहे. उस्मानाबाद जिल्ह्याची लोकांखेरीस घनता प्रत्येक चौरस किलो मिटर मागे १३७ स्वढी आहे. तर महाराष्ट्राची २०४ स्वढी अतून भारताची २०८ इतकी आहे. जिल्ह्यामध्ये उस्मानाबाद तालुक्याची लोकांखेरीस घनता सर्वात जास्त म्हणजे १८० व्यक्ती प्रति चौरस किलो मिटर इतकी अतून सर्वात कमी म्हणजे ११० व्यक्ती प्रति चौरस किलो मिटर इतकी तुळजापूर तालुक्यात आहे.

ग्रामीण व नागरी लोकांखेरीस

१६. जवळजवळ ८७.३६% लोकांखेरीस ग्रामीण भागात राहते. एकूण १,३०१८८ शहरी लोकांखेरीसपैकी ७३.१३% लोकांखेरीस उस्मानाबाद, तुळजापूर, नळदुर्ग, उमरगा व भूम या उस्मानाबाद, तुळजापूर व उमरगा तालुक्यातील शहरात समाविष्ट आहे तर उरलेली २६.८७% लोकांखेरीस कळब, भूम व परंडा या गावांस विखुरलेली आहे.

स्त्री - पुरुष प्रमाण

१७ - महाराष्ट्रात दर हजार पुरुषांमागे ९३७ स्त्रिया हे प्रमाण १९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे आहे तर उस्मानाबाद जिल्ह्यात हे प्रमाण ९५८ स्त्रिया असे आहे. जिल्ह्यातील ग्रामीण भागात तेव प्रमाण ९६२ स्त्रिया व नागरी भागात ९३३ स्त्रिया याप्रमाणे आहे.

अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती

१८ उस्मानाबाद जिल्ह्यातील एकूण लोकसंख्येपैकी अनुसूचित जातीची टक्केवारी १४.०७% आहे. या बाबीची महाराष्ट्राची टक्केवारी ७.१४ आहे.

१९ १९८१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या १९३२० आहे. तिची टक्केवारी एकूण लोकसंख्येच्या १.८८% येते. (वामध्ये सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा समावेश आहे.) महाराष्ट्र राज्याची हीच टक्केवारी ९.२ आहे.

कामकरी

२० १९८१ च्या जनगणनेत काम करणा-यांच्यामध्ये बदल करण्यात आला असून "सीमांतिक" कामकरी ही वर्गवारी नव्याने निर्माण केलेली आहे. अर्थार्जनासाठी ज्यांना मागील वर्षीत वर्षभर अथवा वर्षातील अधिक काळ काम मिळाले अशा व्यक्तींसाठी "कामकरी" ही संज्ञा वापरली आहे. या उलट ज्या व्यक्तींनी मागील वर्षीत फक्त काही काळ काम केले आहे अशा व्यक्तींसाठी "सीमांतिक" कामकरी ही संज्ञा वापरली आहे.

२१ १९८१ च्या जनगणनेनुसार उस्मानाबाद जिल्ह्यातील कामक-यांची (मुख्यतः व सीमांतिक) संख्या ४,६७,२२९ एवढी असून या कामक-यांचे प्रमाण एकूण लोकसंख्येच्या ४५.३८% आहे. एकूण कामकऱ्यांपैकी शेतकरी ३७.५७%, शेतमजूर ३५.४३% घरगुती उद्योग वस्तु निर्माण प्रक्रीया सेवा व दुरुस्ती १.५०%, व इतर काम करणारे १४.०८% व सीमांतिक काम करणारे ११.४२% आहेत.

वयोगटानुसार लोकसंख्या

२२ १९८१ च्या जनगणनेनुसार वयोगटाप्रमाणे जिल्ह्याच्या लोकसंख्येची विभागणी पुढील प्रमाणे आहे. ० ते १४ वर्षे या वयोगटात सर्वात जास्त म्हणजे ४१.३४%, १५ ते १९ या वयोगटात ८.७५%, २० ते २४ वर्षे वयोगटात ७.६८% २५ ते २९ या वयोगटात ६.९२%, ३० ते ३४ या वयोगटात ६.२७% ३५ ते ३९ या वयोगटात ५.९२% ४० ते ४९ या वयोगटात ९.४७%, ५० ते ५९ या वयोगटात ६.२९%, ६० व ६९ वर्षांवरील या वयोगटात ७.२५% व अनिर्देशित वयोगटात ०.११% लोकसंख्या आढळते. वरील माहिती जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याची (सध्याचे उस्मानाबाद व लातूर हे जिल्हे एकत्रित) आहे व यात सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा समावेश नाही. वरील विवेचनावरून स्पष्ट होते की काम करण्यास योग्य अशा-

१५ ते ४२ वर्षे या वयोगटातील लोकांसंबंधीचे प्रमाण ५० टक्क्यापेक्षाही कमी (सुमारे ४५ टक्के) आहे.

साक्षरता

२३ १९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे उस्मानाबाद जिल्ह्यातील साक्षरतेची टक्केवारी एकूण लोकांसंबंधीच्या ३६.०३% आहे. महाराष्ट्र राज्याची हीच टक्केवारी ४७.१८ आहे. ग्रामीण क्षेत्रातील साक्षरतेचे प्रमाण ३३.८०% असून शहरी भागातील प्रमाण ५१.४२% आहे. तालुका निहाय एकूण साक्षरतेचे प्रमाण असे: उस्मानाबाद ३९.९२%, कळंब ३८.३६%, उमरगा ३७.८७%, तुळजापूर ३४.२३%, परंडा २९.७८% आणि भूम ३५.८३%. जिल्ह्यातील ४९.१८%, पुरुष व २२.३२% स्त्रिया साक्षर आहेत. तालुका-निहाय विचार केला असता सर्वात जास्त साक्षर स्त्रिया - पुरुष (सुमारे २८ व ५३ टक्के) उस्मानाबाद तालुक्यात आहेत व सर्वात कमी म्हणजे १८ व ४२ टक्के परंडा तालुक्यात आहेत.

निवासी घरे व कुटुंबांची संख्या.

२४ उस्मानाबाद जिल्ह्यात १९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे रहात्या घरांची संख्या १८०३६६ असून त्यापैकी ८७.६१ टक्के घरे ग्रामीण भागात असून उरलेली १२.३९% घरे शहरी भागात आहेत. एकूण १८२४२० कुटुंबे असून त्यापैकी १५९७१० कुटुंबे ग्रामीण भागात रहातात व इतर २२७१० कुटुंबे शहरी भागात रहातात. यामध्ये सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या समावेश आहे.

वने

क्षेत्रफळ

२५ कृषि संचालक, पुणे यांनी पुरोवलेल्या माहितीनुसार १९८२-८३ मध्ये जिल्ह्यातील जंगलव्याप्त क्षेत्र १०१६ हेक्टर आहे. जिल्ह्याच्या एकूण भौगोलिक क्षेत्राशी तुलना करता जंगलव्याप्त क्षेत्राची टक्केवारी फक्त ०.१४ म्हणजे नगण्य आहे व राज्याच्या १७.३९ टक्केवारीशी तुलना करता जिह्याची टक्केवारी खूपच कमी आहे. वर्ज्यमान पर्यावरणाचा समतोल आदि बाबत सुधारणा होण्यासाठी जंगल-व्याप्त क्षेत्रात वाढ होणे अत्यावश्यक आहे हे या आकडेवारीवरून स्पष्ट होते.

वन उत्पादन

२६ १९८७-८८ या वर्षीत रोसा गवतापासून रुपये ४०००, विडी पानापासून १४००० रुपये व डिंका पासून ५००० असे एकूण २३००० रुपयांचे उत्पादन मिळाले.

वन विकास कार्यक्रम.

२७ वर्षावरणाचा समतोल राखण्यासाठी जंगलव्याप्त क्षेत्र सुमारे ३३% हवे. परंतु या बाबतची जिल्ह्याची टक्केवारी १ पेक्षाही कमी आहे हे पोरछेद २५ मधील आकडेवारीवरून दिसून आले आहे. म्हणून वनक्षेत्रात वाढ होण्यासाठी वन जाते व सामाजिक वनीकरण विभागामार्फत प्रयत्न चालू आहेत. सामाजिक वनीकरण विभागाने वर्षे १९८७-८८ या वर्षात वनीकरणाच्या ३८४ हेक्टर क्षेत्रात लागवडीच्या पीढ्या वर्षी करावयाची कामे, ५५२ हेक्टर क्षेत्रात दुस-या वर्षाची कामे, ३९८ हेक्टर क्षेत्रात तिस-या वर्षाची व ३७५ हेक्टर क्षेत्रात चौथ्या वर्षी करावयाची कामे करण्यात आली. ग्रामीण भागात जळाऊ लाकडांची व फळडाडांची लागवड आणि महाराष्ट्र सामाजिक वनीकरण प्रकल्प या योजनेखाली वरील कामे करण्यात आली. शेती

जमिनीचा वापर.

२८ जिल्ह्यातील शेती विषयक पूर्ण सुधारीत स्वसंपाची आकडेवारी १९८२-८३ कीरता उपलब्ध आहे. (या माहितीमध्ये सोलापूर जिल्ह्यातून उद्देमानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा समावेश नाही) या पुढील वर्षाची आकडेवारी उपलब्ध नसल्यामुळे फक्त १९८२-८३ या वर्षीच्या आकडेवारीचा उपयोग सभालोचनात केला आहे. जिल्ह्याचे भौगोलिक क्षेत्रफळ ७३५३११ हेक्टर आहे. यापैकी जंगलाखालील क्षेत्र फक्त १०१६ हेक्टर (म्हणजेच- ०.१४%) आहे. शेतीकीरता उपलब्ध नसलेल्या क्षेत्रामध्ये बिगर शेती वापराखालील जमीन १३२६४ हेक्टर (१.८०%) होती. तर पडीक व लागवडी लायक नसलेली जमीन ७९१६ (१.०८%) हेक्टर होती. याचाच अर्थ एकूण क्षेत्रफळापैकी २.८८% जमीन लागवडी लायक नव्हती. पडीत जमिनी व्यतिरिक्त लागवडीखाली नसलेल्या जमिनीमध्ये लागवडी लायक पण वापरात नसलेली जमीन ३५१८९ हेक्टर (४.७९%) होती. कायम गुरे वरण आणि इतर वराज जमीन १७६३० हेक्टर (२४.०२%) होती जिल्ह्यात असलेल्या एकूण गोजातीय (गायी व म्हशी) पशुंचा विचार केला असता प्रत्येक पशुमागे ०.२५ हेक्टर इतके म्हणजे छुपव कमी क्षेत्र उपलब्ध आहे असे दिसून येते. असे असले तरी इतर पडीत जमिनीमुळे जनावरांच्या वा-याचा प्रश्न कांही प्रमाणात सुटण्यास मदत होते. तर जसलेल्या जमिनीमध्ये समाविष्ट न झालेली झाडे, झुडपे व फळबागा या खालील जमीन ५५४ हेक्टर (०.०८%) होती. या खेरीज चालू पड २९३५८ हेक्टर (३.९९%) होती तर इतर पड ६९१८५ हेक्टर-

(१०४१४) होती. निम्न कसले क्षेत्र ५६११९९ हेक्टर म्हणजेच एकूण भौगोलिक क्षेत्राच्या ७६.३२% होते. या क्षेत्राची प्रत्येक माणसामागे ०.५४ हेक्टर इतकी सरासरी येते.

२९ पावसाचे व कालव्याखालील ओलिताचे प्रमाण कमी असल्याने दुबार पिकाखालील क्षेत्र कमी आहे. सन ८२-८३ मध्ये दुबार पिकाखालील क्षेत्र ३२८७७ हेक्टर म्हणजे निम्न पेरलेल्या क्षेत्राच्या फक्त ४.०८% होते.

धारण केलेली वहित जमीन व वहिती खातेदार.

३० १९८०-८१ च्या कृषिगणनेची सध्याच्या उस्मानाबाद जिल्ह्याची (तातूर-जिल्हा वगळून) माहिती उपलब्ध आहे. या गणनेनुसार जिल्ह्यातील खातेदारांची एकूण संख्या १४०२६१ होती व त्यांनी धारण केलेली एकूण जमीन ६६०३२५ हेक्टर होती. जमीन धारणेच्या विविध गटानुसार असलेले एकूण खातेदार, त्यांनी धारण केलेली जमीन व त्यांची एकूण खातेदार व जमिनीशी असणारी टक्केवारी या विषयीची माहिती खालील तक्त्यात दिलेली आहे.

अ.क्र.	जमीन धारणेचा गट (हेक्टर)	एकूण खातेदार (संख्या)	एकूण धारण केलेली जमीन (हेक्टर)	एकूण खातेदारांशी टक्केवारी	एकूण जमिनीशी टक्केवारी
१	२	३	४	५	६
१	१.० हेक्टर पर्यंत	१६७४९	१००९१	११.९४	१५.५३
२	१.०० ते २.०	२७३४३	४५१००	१९.५०	६.८३
३	२.० ते ५.०	४८९४४	१६७०१९	३४.८९	२५.२९
४	५.० ते १०.०	३२६१५	२२४६९४	२३.२५	३४.०३
५	१०.० ते २०.०	१३०३१	१७०२९६	९.२९	२५.७९
६	२०.० पेक्षा जास्त	१५७९	४३१२५	१.१३	६.५३
	एकूण	१४०२६१	६६०३२५	१००.००	१००.००

वरील तक्त्यावरून दिसून येते की एक हेक्टर पर्यंत जमीन धारण करणारे एकूण खातेदार १६७४९ असून त्यांनी धारण केलेली जमीन फक्त १००९१ हेक्टर आहे आणि १.० ते २.० हेक्टरपेक्षा जास्त जमीन असणारे एकूण २७३४३ खातेदार आहेत व त्यांनी ४५१०० हेक्टर क्षेत्र धारण केले आहे. म्हणजे जिल्ह्यात एकूण ४४०९२ (३१.४४३ टक्के) अत्यल्प व भूधारक असून त्यामध्ये ५५१९१ हेक्टर (८.३६%) क्षेत्र धारण केलेले आहे. सर्वात जास्त म्हणजे ३४.८९ टक्के खातेदार २.० ते ५.० हेक्टर श्रेणीतील-

आहेत व त्यांनी एकूण क्षेत्राच्या २५.२२ टक्के क्षेत्र धारण केले आहे. त्याखालोखाल ५.० ते १०.० हेक्टर क्षेत्र असणारे २३.२५ टक्के जातेदार आहेत. मात्र त्यांनी धारण केलेले क्षेत्र सर्वापेक्षा जास्त म्हणजे ३४.०३ टक्के आहे. १०.० हेक्टरपेक्षा जास्त क्षेत्र असणारे जातेदार सुमारे १.० टक्के आहेत व त्यांनी धारण केलेले क्षेत्र मात्र ३२ टक्क्यापेक्षा जास्त आहे.

पिके व पीक पध्दती.

३१. जिल्ह्यात खरीप व रब्बी पिके घेतली जातात. दोन्हीहंगामात घेतलेल्या जागा-या पिकांमध्ये सर्वात जास्त क्षेत्र एकदल धान्याचे असून त्या नंतर द्विदल धान्ये व त्या खालोखाल तेलवर्णिय पिके असा क्षेत्रानुसार पिकांचा क्रम लागतो. सन १९८२-८३ मध्ये खरीप ज्वारीचे क्षेत्र २५७३१ हेक्टर म्हणजे एकूण कसलेल्या क्षेत्राच्या १६.३९ टक्के होते.

३२. तूर हे महत्वाचे खरीपातील कडधान्ये आहे. कारण एकूण कडधान्याखालील क्षेत्राच्या ४० टक्क्यापेक्षा जास्त क्षेत्र या पिकाखाली आहे.

३३. रब्बी पिकामध्ये ज्वारी, गहू, हरभरा व करडई ही महत्वाची पिके आहेत. रब्बी ज्वारीचे सन १९८२-८३ मधील जिल्ह्यातील क्षेत्र १७१५४३ हेक्टर म्हणजेच कसलेल्या एकूण क्षेत्राच्या २९.३७ टक्के होते.

३४. तेल बिऱ्यांचे पिकामध्ये मुख्यत्वे करडई व भुईमूग ही पिके घेतात. करडईचे पीक रब्बीमध्ये कारडवाहू जमिनीत घेतले जाते. मात्र भुईमूग खरीप व उन्हाळी या दोन्ही हंगामात घेण्यात येते. आलीकडे कांही वर्षांपासून सूर्यफूल या नविन गळीता या पिकांचे क्षेत्र जिल्ह्यात वाढत असून हे पीक सर्व हंगामात घेता येते. जिल्ह्यात १९८२-८३ या वर्षीत तेलबिऱ्यांचे (एकूण गळीतांची धान्ये) एकूण क्षेत्र ८८१७५ हेक्टर होते व या पिकाखालील क्षेत्रांची टक्केवारी एकूण कसलेल्या क्षेत्राच्या सुमारे १५ टक्के होती. करडई पिकाखालील क्षेत्र २९१२४ हेक्टर होते.

३५. व्यापारी पिकामध्ये जस व कापूस ही महत्वाची पिके आहेत. गेल्या कांही वर्षीत उपलब्ध असलेल्या ओलीताच्या सोयीमुळे व जिल्ह्यात स्थापन झालेल्या साखर कारखान्यामुळे जसाखालील क्षेत्रात वाढ होत आहे. १९८२-८३ मध्ये जसाखालील क्षेत्र १४२३७ हेक्टर व कापसाखालील क्षेत्र फक्त ४५ हेक्टर म्हणजेच अगदी नगण्य होते.

पीक उत्पादन व मुख्य पिकांच्या उत्पादनांचे प्रमाण.

३६. सर्वसाधारणपणे जिल्ह्यातील जमीनीवा पोत वांगला असल्यामुळे पाऊस पुरेसर व वेळेवर झाऱ्यास पिके वांगली येऊ शकतात. जोरडवाहू पिकांचे प्रमाण जास्त

असल्यामुळे पिके व त्यांचे उत्पादन पावसाच्या प्रमाणावर अवलंबून असते. गेल्या कांही वर्षांपासून पावसाचे प्रमाण कमी झाले असून पावसाच्या कमी आनीशयत झाल्या आहेत. यांचा पिकांच्या उत्पन्नावर अनिष्ट परिणाम झाला आहे. १९८७-८८ या वर्षातील कांही पिकांचे उत्पन्न पुढील प्रमाणे होते. गहू ११०० टन्स, ज्वारी २४७ हजार टन्स व तूर २५७०० टन्स. वरील पिकांचे दर हेक्टरी उत्पादन अनुक्रमे ८२, ७६० व ५९४ किलो होते. १९८५-८६ ते १९८७-८८ या वर्षाची सरासरी विवारात घेतली असता एकूण तृणधान्ये व एकूण कडधान्ये यांच्या महाराष्ट्र राज्याच्या दर हेक्टरी ७०७ व ४०७ किलो या उत्पादनाच्या तुलनेने उत्तमानाबाद जिल्ह्याचे या पिकांचे दर हेक्टरी उत्पादन कमी म्हणजे अनुक्रमे ४८४ किलो व ३०५ किलो इतके होते असे दिसून येते. ओली-ताच्या सोयी, सुधारीत बिघाणे व उतांवा वापर यामुळे उत्पादनात वाढ करण्याचे प्रयत्न चालू आहेत. पण पर्जन्यमान कमी व अनियमित झाल्यामुळे उत्पादन वाढीच्या प्रयत्नास अपेक्षित यश येत नाही.

जास्त उत्पादन देणाऱ्या जातीच्या बिघाणांचा वापर.

३७ १९८७-८८ या वर्षीत संकरीत ज्वारीखाली एकूण ८२१३० हेक्टर क्षेत्र होते. बाजरी आणि मका या पिकांच्या संकरीत बिघाणांची अनुक्रमे ७९०० हेक्टर व ७३५ हेक्टर क्षेत्रात पेरणी झाली होती. सुधारीत जातीच्या बिघाणाखालील पिके वर क्षेत्र पुढील प्रमाणे आहे. ज्वारी ९७५०० हेक्टर, भात १०८०० हेक्टर गहू १३४३२ हेक्टर, बाजरी ७१० हेक्टर व मका १०५ हेक्टर. फळे व भाजीपाला.

३८ जिल्ह्यात फळामध्ये आंबे, द्राक्षे, पेरू व केळी इत्यादी येतात. १९८२-८३ साली फळबागातील एकूण क्षेत्र १३०३ हेक्टर होते व भाजीपाल्याखालील एकूण क्षेत्र १९४९ हेक्टर होते. या दोन्ही पिकांचे प्रमाण एकूण कसले या क्षेत्राच्या ०.५६ टक्के होते. म्हणजेच फळे व भाजीपाला या पिकाखालील क्षेत्र फारच कमी आहे. सेंद्रीय व रासायनिक उतांवा वापर.

३९ संकरीत बिघाणांच्या वापराबरोबर सेंद्रीय व रासायनिक उतांवा वापर दिवसेंदिवस वाढत आहे. जिल्हा परिषदेतील कृषि खात्यामार्फत खते वाटपांचा कार्यक्रम चालू झाला आहे. १९८७-८८ या वर्षातील रासायनिक उतांवे वाटप या प्रमाणे आहे. युरिया ३९२१ मे. टन, सुपर फॉस्फेट १५२९ मे. टन आणि सर्व प्रकारची मिश्र खते ७४३० मे. टन.

पीक संरक्षण कार्यवाही

४० पीकावर रोगाचा प्रादुर्भाव झाल्यास जिल्हा परिषदेतर्फे पीक संरक्षण मोहीम घेतली जाते. पंचायत समिती पातळीवर पीक संरक्षण औषधांचा पुरवठा केला जातो. व्हारी व पणन

४१ जिल्ह्यात ५ कृषि उत्पन्न बाजार समित्या असून त्या १) उमानाबाद २) कळंब ३) मुसम ४) परंडा व तुळजापूर येथे आहेत. सन १९८७-८८ या वर्षीत सर्व बाजार समित्यात एकूण २८६३१ मे. टन धान्य विक्रीस आले व त्याची किंमत १३०४७९ हजार रुपये होती.

४२ धान्याची साठवण करण्यासाठी व्हार महामंडळाची जिल्ह्यात फक्त उस्मानाबाद येथे एकूण दोन गोदामे आहेत व त्या गोदामांची एकूण साठवण क्षमता ३६०० मेट्रिक टन आहे. या गोदामा व्यतिरिक्त महाराष्ट्र शासनाची पण ३० गोदामे आहेत.

भू - सुधार कार्यक्रम

४३ जिल्ह्यात जमीनीची बांधणीदस्ती व नाला बीदस्ती व जमीन सपाटी करणावे कार्यक्रम राबवले जातात. १९८७-८८ वर्षीत २०३९ हेक्टर क्षेत्रात जमीनीची बांधणीदस्ती व ५९०४ हेक्टर जमीनीचे सपाटीकरण केले तर ६५ हेक्टर पडीक जमीन (वनीकरण व कुरण विकास) वीहत जमीनीत सपांतरीत केलेली आहे. या व्यतिरिक्त ४३ नाला बांधणी कामे पूर्ण झाली.

दारिद्र्य निर्मूलन कार्यक्रम

४४ ग्रामविकास खात्याने केलेल्या गणनेनुसार जिल्ह्यात सुमारे ५२९२९ कुटुंबे दारिद्र्य रेषेखालील आहेत. या कुटुंबांच्या आर्थिक उन्नतीसाठी विविध योजना राबवल्या जात असून त्यापैकी सर्वात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम ही महत्त्वाची योजना आहे. या योजनेखाली १९८७-८८ या वर्षीत ५००० जुन्या व २६०० नवीन लाभार्थींना मदत करण्याचे उद्दिष्ट होते. प्रत्यक्षात ३५०७ जुन्या व २७७४ नव्या लाभार्थींना मदत केली गेली. संदर्भीय वर्षीत या योजनेच्या लाभार्थींना एकूण ९४.०५ लक्ष रुपयांचे आर्थिक सहाय्य (सबसीडी) रुपये व २०५.७४ लक्ष रुपये बँकाच्या कर्ज सपाने देण्यात आले. उद्योगधंदे, शेतिसुधारणा, शिक्षण सोयी, दुभती जनारवरे इत्यादी विविधयोजनासाठी या कार्यक्रमाखाली अर्थसहाय्य करण्यात येते. त्यामुळे दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबांची उत्पन्नात वाढ करून त्यांना दारिद्र्य

रेषेच्या वर आणण्याचा प्रयत्न केला जातो.

अवर्षण प्रवण कार्यक्रम.

४५ अवर्षणग्रस्त भागाच्या आर्थिक विकासासाठी कृषि विकास, लघुपाटंधारे पशुसंवर्धन, दुग्ध विकास, वने व कुरण विकास, सामाजिक वनीकरण व मत्स्य-व्यवसाय हे कार्यक्रम राबविले जातात. या सर्व कार्याक्रमासाठी १९८७-८८ फरिता एकूण ५७.१४ लक्ष रुपयांची तरतूद केलेली होती. त्यापैकी ३८.५६ लक्ष रुपये (६७.४८) टक्के रुपये खर्च झाले. वने व कुरण विकास आणि सामाजिक वनीकरण या कार्यक्रमाखाली अनुक्रमे ५९९ हेक्टर व ३०१ हेक्टर क्षेत्रात वनीकरण करण्याचे उद्दिष्ट होते. या उद्दिष्टा इतके काम झाल्यामुळे १०० टक्के उद्दिष्टपूर्ती झालेली आहे.

सिंचन

क्षेत्र

४६ १९८२-८३ या वर्षी जिल्ह्यातील एकूण सिंचनाखालील ७७५२१ हेक्टर होते. या क्षेत्राची एकूण पिकाखालील क्षेत्राची टक्केवारी १३.२७ येते. महाराष्ट्र राज्याचे हे प्रमाण १२.६८ टक्के आहे. जिल्ह्यात मार्च ८८ पर्यंत एका मोठ्या प्रकल्पाचे (मांजरा) व ११ मध्यम प्रकल्पाची कामे पूर्ण झालेली आहेत. याखेरीज एक मोठा प्रकल्प व चार मध्यम प्रकल्प यांची कामे प्रगती पावत आहेत. १९८७-८८ अखेर जिल्ह्यात १०८ लघु पाटबंधारे होते. त्यापैकी ७५ लघु पाटबंधारे उपयोगात नव्हते. या सर्व प्रकल्पांद्वारे १२८३ हेक्टर क्षेत्र (निष्क) ओलिताखाली आले होते. जिल्ह्यात १९८२-८३ अखेर एकूण ३२०४६ सिंचन विहिरी होत्या त्यापैकी २८८१० (८९.९० टक्के) विहिरी वापरात होत्या. वापरात असलेल्या सिंचन विहिरीवर २९६५ विद्युत पंप व ६६६५ डिझेल पंप बसविले होते. विहिरीमुळे भिजणारे निष्क क्षेत्र ४९८८५ हेक्टर म्हणजेच एकूण निष्क ओलिताखालील क्षेत्राच्या ७४.९१ टक्के होते. राहिलेले १६७१० हेक्टर निष्क ओलिताचे क्षेत्र पृष्ठभागीय साधनाखालील होते.

ओलिताखालील पिके.

४७ अन्नधान्यापैकी रब्बी हंगामात गहू, ज्वारी व हरभरा ही ओलिताखालील पिके आहेत. १९८२-८३ या वर्षात एकूण ओलिताच्या क्षेत्रापैकी गहू, ज्वारी व हरभ-याखाली अनुक्रमे १२३२२, २७८८५ व २०४३ हेक्टर क्षेत्र होते. व्यापारी वर्गातील पिकामध्ये जस, कापूस व मिरची ही ओलिताची पिके आहेत. त्यापैकी जसाखालील क्षेत्र १४२३७ हेक्टर होते. फळे व भाजीपाला या पिकाखालील बागायत क्षेत्र २१४१ हेक्टर इतके होते. तेल वर्गीय पिकामध्ये भुईमूगास विशेषतः उन्हाळी हंगामासाठी देतात.

मोठ्या, मध्यम व लहान ओलिताच्या साधनांचा विकास कार्यक्रम.

४८ सध्या निम्न तरणा या मोठ्या प्रकल्पाचे काम चालू असून तो प्रकल्प १९९२ मध्ये पूर्ण होण्याची शक्यता आहे. या प्रकल्पामुळे उस्मानाबाद जिल्ह्यातील २८०७ हेक्टर क्षेत्र ओलिताखाली येईल या व्यतिरिक्त वार मध्यम प्रकल्पाचे काम चालू असून ते प्रकल्प उस्मानाबाद, कळंब व उमरगा तहसीलमध्ये आहेत. या प्रकल्पाचे काम पूर्ण झाल्यावर एकूण ७२४८ हेक्टर क्षेत्रात सिंचनाची सोय प्राप्त होईल. या प्रकल्पांना सध्याचा अंजित खर्च रुपये १५०४.८४ लाख आहे. पाछेरीज लघुपाटबंधा-यांची कामे उपलब्ध पैशाच्या प्रमाणात चालू आहेत. पाझर तलावाचे बांधकाम पाझर क्षेत्रातील विहीरीचे पाणी वाढावे म्हणून देण्यात येत आहे. सिंचनाच्या विहीरी खोदण्या-करिता पण विविध योजनाद्वारे अर्थ सहाय्य देण्यात येत आहे.

४९ पुर व पुरनिर्बंधन - १९८७-८८ मध्ये पुरगस्त गावे नव्हती.

पशु संवर्धन, वैद्यकीय सेवा व दुग्धव्यवसाय.

पशुधन.

५० १९८२ च्या पशु गणनेप्रमाणे जिल्ह्यात एकूण ७२२३३१ स्वदे पशुधन होते. १९७८ च्या पशु गणनेप्रमाणे एकूण जनावरांची संख्या ६६१७८४ स्वदे होती. १९८२ च्या पशु गणनेप्रमाणे एकूण पशुधनात गायी - बैलांची संख्या ४९.६०% होती. म्हशी व रेडे १५.२३%, शेळ्या व मेंढ्या ३०.८६ व इतर जनावरे ४.३१% असे इतर पशुके प्रमाणे होते. एकूण दुभत्या गायींची व दुभत्या म्हशींची संख्या ७८०९३ होती. जिल्ह्यात दुग्ध व्यवसाय हा महत्त्वाचा व्यवसाय असून गायी व म्हशी खरेदीसाठी जिल्हा ग्राम विकास पंचनेमार्फत अर्थसहाय्य दिले जाते. तीन वर्षावरील बैलांची संख्या १५४५८ होती. हे बैल शेतीच्या कामासाठी उपयुक्त असतात. १९८२-८३ मध्ये दर बैलजोडीमागे लागवडी खालील एकूण क्षेत्रांचे सरासरी प्रमाण ७.५६ हेक्टर होते. याच गणनेप्रमाणे एकूण म्हशी व रेड्यांची संख्या ११००४५ होती त्यापैकी ३ वर्षावरील रेडे ३६३७ व म्हशी ६४८३२ होत्या. या व्यतिरिक्त जिल्ह्यात एकूण १८०४८३ शेळ्या व ४२४३० मेंढ्या होत्या. या व्यतिरिक्त जिल्ह्यात एकूण १८०४८३ एकूण कोंबड्यांची संख्या १७६७८२ होती. जिल्ह्यात मेंढीपालनाचा व्यवसाय मोठ्या प्रमाणावर नाही. शेळ्या मेंढ्यांचा उपयोग मांस मिळविण्यासाठी होतो.

पशु उत्पादन.

५१. शेतीबरोबर दुग्धव्यवसाय हा जिल्ह्यातील महत्वाचा व्यवसाय असून या व्यवसायाच्या विकासास शासनाचे प्रोत्साहन असल्यामुळे दुग्ध उत्पादनात वाढ होत आहे. दुधाच्या पिढीसाठी त्याचे संकलन प्रामुख्याने सहकारी संस्थांमार्फत केले जाते या प्रकारच्या एकूण ३८० दुध सोसायट्या व एक दुध संस्था जिल्ह्यात कार्यरत आहे. १९८७-८८ मध्ये २४२७१ हजार लिटर्स दुध गोळा केले गेले. दुधाच्या शीतकरणासाठी जिल्ह्यात वार शीतगृहे आहेत व त्यांची प्रतिदिन क्षमता ७२ हजार लिटर्स आहे. सहकारी दुध संस्थातर्फे झालेल्या दुधाच्या खरेदी व विक्रीचे मूल्य अनुक्रमे ७ कोटी ६३ लक्ष रुपये व ६ कोटी ९९ लक्ष रुपये होते. जिल्ह्यात एकूण ११ मान्यताप्राप्त पशुवध गृहे आहेत. १९८७-८८ मध्ये या गृहांतून एकूण १५४७३ जनावरांची मांसासाठी कत्तल करण्यात आली.

पशु वैद्यकीय सेवा.

५२. उस्मानाबाद जिल्ह्यात १९८७-८८ या वर्षात १ विकीत्सालय, २३ दवाखाने व एक फिरता दवाखाना, ४४ प्रथमोपचार केंद्रे व ७० कृत्रिम गर्भधारणा केंद्रे होती. या संस्थामधून उपचार केलेल्या जनावरांची संख्या २७८८५७ होती. कृत्रिम गर्भधारण केलेल्या जनावरांची संख्या १६६६४ होती. या पध्दतीमुळे ३१०० वासरे जन्मास आली व ती सर्व संकरीत जातीची होती. एकूण ७४७१०४ जनावरांना लस टोपली. कृत्रिम गर्भधारणा केंद्रातून संकरीत गायीच्या निर्मितीचे काम चालते. हे काम जिल्हा परिषद व राज्य शासनातर्फे केले जाते.

विकास कार्यक्रम.

५३. विकास कार्यक्रमांतर्गत पशु वैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून देण्याकरिता पशु दवाखाने व उपचार केंद्रे यांची वाढ केली जाते आहे.

(१६)

तसेच जास्त दूध उपलब्ध होण्याकरिता संकरीत गावी पैदाशीचा कार्यक्रम पण मोठ्या प्रमाणात घेतला जात आहे. गोठवलेल्या वीर्याचा पुरवठा पुणे येथून होतो. ग्रामीण विकास यंत्रणेमार्फत गावी, म्हशी खरेदीसाठी अर्थ सहाय्य मिळते. शासकीय दूध डेअरी योजनेमार्फत उस्मानाबाद, भूम, परंडा व उमरगा येथे शीत केंद्रे पण आहेत. उपरोक्त शीत केंद्रांची रोजची क्षमता ७२ हजार लिटर्सची आहे. गोकूल ग्राम योजनेखाली चार खेडी दत्तक घेण्यात आली व १०० भूखंडांवर वैरण उत्पादनांची प्रात्यक्षिके आयोजित केली होती.

कुक्कुट पालन कार्यक्रमाखाली १९८७-८८ या वर्षात ३१८० एक ठिकाणच्या पिठांचे वाटप करण्यात आले.

मत्स्यव्यवसाय.

५४ १९८७-८८ मधील जिल्ह्यातील भूजल मत्स्य उत्पादन ६५० मेट्रीक टन होते. त्याचे मूल्य ३२.५० लक्ष रुपये होते.

विकास कार्यक्रम.

५५ जिल्ह्यात बारमाही वाहणारी नदी नसल्यामुळे मांजरा, सीना या जिल्ह्याच्या सीमेवरील नजा व तेरणा, चांदणी, बोरी व इतर ज्या कांदी नदीत-

मासे मासीवा धंदा चालतो तो अल्प प्रमाणात आहे. त्यामुळे मच्छीमारांची संख्या मर्यादित आहे. विविध मध्यम प्रकल्प, लघु पाटबंधारे तलाव, जिल्हा पारंपदेचे व इतर तलाव याद्वारे मासेमारीसाठी ४५०० हेक्टर जलक्षेत्र उपलब्ध आहे. मत्स्योद्योग विभागामार्फत रोडीवर्षा जागा-या विविध योजनेमुळे नजीकच्या काळात वरील जलक्षेत्रात वाढ होऊन सुमारे ७००० हेक्टर जलक्षेत्र उपलब्ध होईल.

अवसृष्ट पाण्यातील मत्स्य संवर्धन.

५६ भूजल मत्स्यव्यवसाय हा मत्स्य शेतीच्या स्वस्वाभावा आहे. प्रत्येक वर्षी तलावात व जलाशयात सुधारलेल्या जातीचे मत्स्य बीज सोडून ती मासळी विक्री करण्या इतपत मोठी करण्यात येते. १९८७-८८ या वर्षीत मत्स्य बीज साठवण्याचे बद्दीष्ट १५ लाख मत्स्य बीजचे होते. प्रत्यक्षात या पेक्षा जास्त म्हणजे २३.८३ लाख मत्स्य बीज साठवण्यात आले. मत्स्य उत्पादनाचे उत्पादन उद्दिष्ट स्वदे म्हणजे ६५० मे. टन झाले.

मत्स्यबीज उत्पादन प्रकल्प.

५७ परंडा तालुक्यात वांदणी येथे मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना करण्यात आली आहे. १९८७-८८ या वर्षीत वांदणी प्रकल्पातील मत्स्य बीजनिष्पादन उद्दिष्ट

१५ लाख मत्स्य बीज स्वदे होते तर साध्य २३.८३ लाख मत्स्य बीज स्वदे होते मत्स्य व्यवसाय सहकारी संस्था.

५८ ३०.५.८८ रोजी जिल्ह्यात स्कूण ३१ मत्स्य व्यवसाय सहकारी संस्था होत्या व यातील स्कूण सभासद संख्या ११४२ होती. संदर्भीय वर्षीत या संस्थांनी पकडलेल्या माशांचे मूल्य ५४ हजार रुपये होते व विक्रीचे मूल्य ६४ हजार रुपये होते. विद्युतीकरण व विद्युत पुरवठा.

५९ जिल्ह्यात महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळामार्फत वीज पुरवठा केला जातो. ३१-३-८८ अखेर जिल्ह्यातील सर्व (८) शहरांचे व ७०६ गावांचे विद्युतीकरण झालेले आहे. यामध्ये सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीवाही समावेश आहे. जिल्ह्यात विद्युत निर्मिती प्रकल्प नाही.

विद्युतीकरण झालेल्या पंपांची संख्या.

६१० १९८७-८८ या वर्षीत ३०५ पंपांना वीज पुरवण्यात आली. हा पुरवठा सामान्य शिक्कास या योजनेखाली झाला.

प्रकारानुसार विजेचा वापर

६१ १९८७-८८ या वर्षीत एकूण विजेचा वापर ८६०६७ हजार कि. वॅ. तास होता या वापराचा विविध प्रयोजनानुसार अभ्यास केला असता असे दिसून येते की घरगुती वापर १७.०३ टक्के, व्यापारी काम व लघुशक्तीसाठी ३.८८ टक्के, औद्योगिक कारणासाठी ९.०९ टक्के, सार्वजनिक दिवाबत्तीसाठी २.९२ टक्के, शेतीसाठी ६५.८० टक्के व अन्य कारणासाठी १.२८ टक्के वीज वापरली गेली. संदर्भीय वर्षाचे अखेरीस ८८६३२ कनेक्शन्स दिलेली होती.

खनिज उद्योगधंदे

६२ उस्मानाबाद जिल्ह्यात महत्वाची खनिजे नाहीत. बांधकाम उपयोगी पडणारी वाळू, दगड, माती इत्यादी पिकरकोळ खनिजापासून थोडेफार उत्पन्न रॉयल्टी मूल्याच्या स्वरूपात शासनास मिळते. अशा रीतीने १९८७-८८ या वर्षी एकूण ५.६६ लक्ष रुपये रॉयल्टी म्हणून शासनास मिळाले.

उद्योगधंदे

६३ १९८७ अखेर जिल्ह्यात फॅक्टरी अॅक्टखाली नोंदणी झालेल्या कारखान्यांची संख्या ३२ होती. त्यापैकी ८ कारखाने बंद होते.

६४ वरील वर्षीत चालू असलेल्या २४ कारखान्यांमधील मजुरांची संख्या ८२९ रवटी होती.

६५ हा जिल्हा उद्योगाच्या दृष्टीने मागासलेला असून येथे दोंकी ता. उस्मानाबाद व नळदुर्ग ता. तुळजापूर येथील साखर कारखाने व तामलवाडी ता. तुळजापूर येथील सूत गिरणी चरितरिक्त जिल्ह्यात मोठा उद्योग नाही.

औद्योगिक वसाहती

६६ महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाची जिल्ह्यात पत्र एक औद्योगिक वसाहत आहे. आणि तेथे भूखंड, पाणी, वीज आदि सुविधा उद्योजकांना उपलब्ध केल्या जातात. या वसाहतीत स्टील फॅब्रिकेशन, अॅल्युमिनियमची भांडी तयार करणे, सिमेंट पाईप, पॅकिंग पेपर, प्लॉस्टिकच्या चप्पल बनविणे, इलेक्ट्रिक ट्रान्स्फार्मर दुरुस्त करणे व दाळ मिल यांचे प्रत्येकी एक वाप्रमाणे सात औद्योगिक घटक आहेत.

जिल्हा उद्योग केंद्रामार्फत लघु उद्योगांची नोंदणी प्रीश्रक्षण, मार्गदर्शन, कांही कच्च्या मालाची पॅफारस, अर्थ सहाय्य आदि सोई उपलब्ध करून दिल्या जातात.

रस्ते, परिवहन व दळणवळण.

६७ रेल्वे:- मिरज - लानूर नॅरो गेज रेल्वे मार्ग हा एक लोहमार्ग जिल्ह्यातून जातो. त्याची लांबी ३० कि. मी. आहे.

६८ रस्ते:- सार्वजनिक बांधकाम खाते व कार्यकारी अभियंता जिल्हा परिषद, उस्मानाबाद यांचेकडून रस्त्यांची देखभाल केली जाते. १९८७-८८ अखेर या दोन्ही विभागातील रस्त्यांची लांबी ३९५४ कि.मी. होती. या मार्गापैकी डांबरी मार्गांची लांबी ७९७ कि.मी. होती. खडीचे / पत्तके रस्ते २७३८ कि.मी. होते. इतर माल वापसन केलेले रस्ते ४१९ कि.मी. होते. याशिवाय नगरपालिका हद्दीतील रस्त्यांची लांबी २३१ कि.मी. होती.

नोंदणीकृत वाहने.

६९ ३१ मार्च १९८८ अखेर जिल्ह्यात एकूण ५०८७ नोंदणीकृत वाहने होती. या पैकी ५५.८५% मोटार सायकली, मोपेड, स्कूटर्स इत्यादी, ११.४६% ट्रॅक्टर व १४.६८% मालमोटारी होत्या.

टपाल व तार कार्यालये.

७० १९८७-८८ मध्ये जिल्ह्यातील एकूण टपाल कार्यालयांची संख्या २७० होती व तार घरांची संख्या ८८ होती. एक लाख लोकवस्तीमागे टपाल कार्यालयाच्या संख्येचे प्रमाण २६ इतके होते.

दूरध्वनी.

७१ १९८७-८८ च्या अखेरीस जिल्ह्यात एकूण ११४९ मूळ व विस्तारीत दूरध्वनी होते.

दूर चित्रवाणी.

७२ १९८९ मध्ये उस्मानाबाद येथे दूरचित्रवाणी केंद्र सुरू झालेले आहे. १ मार्च १९८८ अखेर पर्यंत शासनाचे वाटप केलेल्या सार्वजनिक संस्थातील दूर चित्रवाणी सेवांची संख्या २४ होती.

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन.

७३ १९८७-८८ मध्ये दररोज सरासरी १९९ बस गाड्या २५८२५ कि. मी. ला लांबीच्या २८२ मार्गावर धावत होत्या दररोज प्रवास करणा-या प्रवाशांची सरासरी ८३ हजार होती व दररोज दर प्रवाशानागे मिळालेले सरासरी उत्पन्न सुमारे- ३६७ पैसे होते.

कामगार व रोजगार.

७४ सेवा योजन विनिमय कार्यालयाने पुरोविलेखा माहितीनुसार १९८७-८८ मध्ये जिल्ह्यातील एकूण २०३ आस्थापनांमध्ये एकूण २५७१२ व्यक्तींना रोजगार मिळालेला होता. त्यापैकी ७९५७ व्यक्ती शासकीय, ११६७१ व्यक्ती निमशासकीय व ६०८४ व्यक्ती खाजगी आस्थापनांमध्ये होत्या.

सेवा योजना कार्यालय,

७५ उस्मानाबाद येथे सेवायोजन विनिमय कार्यालय अस्तित्वात आहे. १९८७-८८ या वर्षात तेथील पटावरील अर्जदारांची संख्या २९०८४ होती. संदर्भिय वर्षात एकूण १७२ व्यक्तींना या कार्यालयामार्फत नोक्या मिळाल्या.

रोजगार हमी योजना.

७६ ग्रामीण भागात मागणीनुसार काम देण्याची हमी महाराष्ट्र शासनाने घेतलेली आहे. लहान व मध्यम पाटबंधा-आंधी कामे, बांधबंदिस्तो, नाला-बंडींग, वृक्षारोपण कार्यक्रम व जेथे ही कामे उवलब्ध नसतील तेथे रस्त्यांची कामे काढली जातात. या कामांवर ५४.५७ लक्ष मनुष्य दिवस काम १९८७-८८ या वर्षात पुरोविले गेले व यावर सपये ६२०.९५ लाख खर्च झाले.

राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार योजना व ग्रामीण भूमिहीन रोजगार हमी कार्यक्रम.

७७ ग्रामीण भागात रोजगार निर्मिती व्हावी म्हणून रोजगार हमी योजनेसह वरील दोन केंद्रशासन पुरस्कृत योजना जिल्ह्यात राबविल्या जात आहेत. या दोन्ही योजनेतील विविध कामांमुळे १५.६० लक्ष मनुष्योदन इतकी रोजगार निर्मिती झाली. या योजनेत सहकारी संस्था व सभासद.

संस्था व सभासद.

७८ जिल्ह्यात ३०-६-८८ या सहकारी वर्षात सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांची संख्या १४८४ होती. या सर्व संस्थांच्या सभासदांची संख्या ३४६ हजार होती.

संदर्भिय वर्षात एकूण ५३९ (३५.६५%) सहकारी पत संस्था होत्या. त्या पैकी सुमारे ८५.६३% कृषि पत संस्था होत्या आणि उरलेल्या १४.३७% बिगर कृषि पत संस्था होत्या. वरील वर्षात एकूण ९५५ (६४.३५%) बिगर पत संस्था होत्या. एकूण बिगर पत संस्थांमध्ये उत्पादन संस्था सर्वात जास्त म्हणजे ५२६ होत्या. सामाजिक संस्थांची संख्या ४१९ असल्यामुळे त्यांचा क्रम उत्पादक संस्थानंतर आहे.

उत्पादक व सामाजिक सहकारी संस्थांमधील सभासदांची संख्या अनुक्रमे ७२४५१ व २३५४३ होती. उत्पादक संस्थापैकी दुग्धव्यवसाय संस्था महत्वाच्या असून त्याप्रकारच्या संस्था व सभासदांची संख्या ३८१ व ४५१०६ होती. सामाजिक संस्थापैकी गृहनिर्माण संस्था व त्यातील सभासद अनुक्रमे ११६ आणि ७५०६ होते. ७९ शेतकऱ्यांच्या पत पुरवठ्याच्या मागणीची पूर्तता करण्यासाठी जिल्ह्यात जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका कार्यरत आहेत. तिच्या ६३ शाखा जिह्यात सर्व तालुक्यात विखुरलेल्या आहेत. या बँकेतर्फे १९८७-८८ या वर्षात अल्प मुदतीचे रूपाये २२२९ लाख व मध्यम मुदतीचे रूपाये ८२ लाख र्ज देण्यात आले. ४५३ लाख रूपाये अल्प मुदतीचे व ७ लक्ष रूपाये मध्यम मुदतीचे र्ज धक्केले होते. विविध सहकारी संस्थांनी केलेले कार्य खालील प्रमाणे आहे.

८० जिल्ह्यातील दोन साखर कारखान्यांमध्ये संदर्भिय वर्षात २२४ हजार मे. टन उत्सावे गळीत झाले. त्याचे मूल्य ५९४ लक्ष रूपाये होते. त्यापासून सुमारे २२ हजार मे. टन साखर तयार झाली. तिचे मूल्य सुमारे ९९२ लक्ष रूपाये होते.

दुग्ध व्यवसाय सहकारी संस्थामार्फत १९८७-८८ या वर्षात झालेल्या दुधाच्या खरेदी व विक्रीचे मूल्य अनुक्रमे ७६३ लक्ष रूपाये व ६९९ लक्ष रूपाये होते.

मच्छीतार संस्थेमार्फत पक्कलेल्या माश्यांचे मूल्य ५४ हजार रूपाये तर विक्री ६४ हजार रूपाये इतकी होती. गृहनिर्माण संस्थेमार्फत १७ घरे (गाळे) बांधण्यात आली. महाराष्ट्र राज्य सहकारी भूविकास बँक जिल्हा शाखा उस्मानाबाद मार्फत १९८७-८८ या वर्षात १४ कोटी रूपायांची दीर्घ मुदतीची र्ज देण्यात आली.

व्यापारी बँका.

बँका

८१ उस्मानाबाद जिल्ह्यात १९८७ या वर्षात एकूण २४ वर्गीकृत व ६८ सहकारी बँका होत्या. व्यापारी बँका बहुतांशी नागरी विभागातच आहेत. परंतु सहकारी बँका ग्रामीण भागातही सर्वत्र विखुरलेल्या आहेत.

एका शाखेमागे सरातरी लोकांख्या.

८२ सन १९८७ या वर्षात वर्गीकृत व सहकारी बँकेच्या एका बँक शाखेमागे त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील सरातरी लोकांखेयेचे प्रमाण ७६२७ एवढे आहे. रिझर्व्ह बँकेच्या धारेणानुसार १७००० लोकांखेयेसाठी एक बँक कार्यालय, आवश्यक आहे.

ठेवी व क्वचि प्रमाण

सर्व वर्गीकृत बँकांच्या ठेवी ३२७२ लाख होत्या तर आगाऊ रक्कम रुपये २५२३ लाख होत्या. ठेवी व क्वचि प्रमाण १००:७७ होते.

किंमतीसरासरी घाऊक किंमती

८३ १९८७ मध्ये उस्मानाबाद जिल्ह्यातील निवडक महत्वाच्या शेती मालाच्या सरासरी घाऊक किंमती या कल प्रति क्विंटला खालीलप्रमाणे होता. गहू व ज्वारी (संजरीत) या तृणधान्याच्या घाऊक किंमतीमध्ये १९८७ या वर्षात मागील वर्षाच्या तुलनेने वाढ दिसून येते. १९८६ मध्ये गव्हाच्या सरासरी भाव २७८ रुपये होता तो १९८७ मध्ये रुपये ३३० झाला. संजरीत ज्वारीची किंमत रुपये १४९ वसून वाढली पांढऱ्या ज्वारीच्या किंमतीमध्ये मात्र रु. २२७ पासून रु. २२३ रुपये १६१ पर्यंत व बाजरीच्या भावात रुपये १६५ पासून रुपये १५९ पर्यंत घट झाल्याचे दिसून येते.

तुरे या महत्वाच्या ऊडधान्याच्या किंमती पूर्ण वाढलेल्या होत्या. वरील संदर्भ काळात तुरीची किंमत रुपये ४३७ वसून ६०६ पर्यंत वाढल्याचे दिसून येते. हरभरा व उडीद यांच्या किंमतीत मात्र घट झाल्याचे आढळले.

भुईमूग शेंग, करंडी, जवस व तीळ या तेलबीयांच्या किंमती वाढ झाल्याचे दिसून येते.

किरकोळ किंमती

८४ जिल्हा मुख्यालय, उस्मानाबाद येथील महत्वाच्या वस्तूंच्या किरकोळ सरासरी वार्षिक किंमती १९८७ मध्ये प्रती किलोस खालीलप्रमाणे होत्या. गहू (तांबडा) रुपये ३.६३, ज्वारी (पांढरी) रुपये २.६२, तांदूळ (मध्यम) रु. ४.४३, तुरीची दाळ रुपये ९.७८, मुगाची दाळ रुपये ७.०८, हरभ-याची दाळ रुपये ५.५४, गूळ रुपये ४.९५, गोडे तेल (शेंगदाणा) रुपये २४.९२, तुझार वनस्पती रुपये २६.३२, कांदी अखाद्य वस्तूंच्या किंमती खालील प्रमाणे आहेत. कपडे धुण्याचा साबण ५०१ बार रुपये ७.५४, हमाम साबण रुपये ३.८५, पितळी भांडी प्रती किलोस रु. ५४.१७ सोलापूरी साडी रुपये ४९.००, सुती शर्टिंग प्रति मिटर रुपये १६.९२.

ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

८५ पायाभूत वर्ष १९६०-१०० गृहीत धरून सोलापूर केंद्रातील कामगारांचा ग्राहक किंमतीचा सर्वसाधारण सरासरी निर्देशांक १९८७-८८ मध्ये ७४७ होता. एप्रिल ८७

मध्ये सर्वताधारण निर्देशांक सर्वात कमी ७२० होता तर डिसेंबर १९८८ मध्ये तो सर्वात जास्त म्हणजे ७६८ होता.

शैक्षणिक सुविधा.

प्राथमिक, माध्यमिक व महाविद्यालये.

८६ . ३०-९-८६ अखेर जिल्ह्यातील प्राथमिक शाळांची संख्या ८१४ होती. माध्यमिक शाळांची संख्या १४६ होती व उच्च माध्यमिक शाळांची व महाविद्यालयांची संख्या अनुक्रमे १० व ७ होती.

१९८६-८७ या वर्षात प्राथमिक शाळांचे एक लाख लोकसंख्येमागे प्रमाण ७९.०० होते. राज्याचे हे प्रमाण ८७.३९ होते.

माध्यमिक शाळांचे एक लाख लोकसंख्येमागे प्रमाण १४.१८ असे होते.

८७ . १९८६-८७ या वर्षात एकूण ३३१२५४ विद्यार्थ्यांपैकी ६२.७०% विद्यार्थी प्राथमिक शाळेत, ३३.३४% विद्यार्थी माध्यमिक शाळेत, ३.९२% विद्यार्थी उच्च माध्यमिक व उच्च माध्यमिक नंतरच्या संस्थांत व ०.१४% विद्यार्थी पूर्व प्राथमिक शाळेत शिक्षण घेत होते. एकूण विद्यार्थ्यांपैकी मुलींची टक्केवारी ४०.३६ होती. जिल्ह्यातील एकूण लोकसंख्येमध्ये स्त्रियांचे प्रमाण सुमारे ४९ टक्के आहे हे लक्षात घेता एकूण विद्यार्थ्यांमधील मुलींचे प्रमाण कमी आहे हे दिसून येते. प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी शिक्षक यांचे प्रमाण अभ्यासले अंतता शिक्षण विभागाने विहित केल्या उदाहरण इतके म्हणजे प्रत्येक शिक्षकामागे ४० विद्यार्थी या प्रमाणे आहे असे दिसून येते. १९८१ च्या गणनेनुसार दर हजार लोकसंख्येमागे जिल्ह्यातील प्राथमिक व माध्यमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांचे प्रमाण २१७ आहे. राज्याचे हे प्रमाण २०१ आहे. माध्यमिक व प्राथमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांचा तौलनिक अभ्यास करता जिल्ह्यातील दर १०० प्राथमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांमागे माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थी ५४ येतात.

८८ . १९८६-८७ या वर्षात सामान्य शिक्षणाच्या महाविद्यालयांची संख्या ७ होती. उस्मानाबाद जिल्हापूर येथे जाजगी क्षेत्रातील प्रत्येकी एक अभियांत्रिकी महाविद्यालय अगुन उस्मानाबाद येथे एक शासकीय तंत्र निकेतन व जिल्ह्यात अन्यत्र जाजगी क्षेत्रातील तीन तंत्रनिकेतने आहेत.

इतर शैक्षणिक कार्यक्रम.

८९ . शासकीय आदेशानुसार जिल्ह्यात प्रौढ शिक्षणाचा कार्यक्रम सर्व तालुक्यामध्ये

राबोवण्यात आला. १९८७-८८ मधील स्कूल प्रौढ शिक्षण केंद्रांची संख्या ७३० होती व ३१९०० प्रौढ त्यामध्ये शिक्षण घेत होते.

वैधिक्य सेवा.

१० विविध मार्गाने उदा. राज्य सरकार, स्थानिक संस्था व इतर खाजगी संस्था व व्यक्ती यांच्या मार्फत वैधिक्य सेवा उपलब्ध होतात. १९८७ या वर्षात उस्मानाबाद जिल्ह्यात स्कूल ५ सग्नलये होती. उस्मानाबाद येथे शासकीय सग्नलये आहे व अन्य चार ग्रामीण सग्नलये उमरगा, तुळजापूर व भूम तालुक्यात आहेत. दवाखाने व प्रसूतीगृहे यांची संख्या अनुक्रमे १० व १ होती. प्राथमिक आरोग्य केंद्रांची संख्या ३६ होती. सग्नलये राज्य सरकारच्या अधिपत्याखाली असून प्राथमिक आरोग्य केंद्रे जिल्हा परिषदेच्या अधिपत्याखाली आहेत. जिल्ह्यातील सग्नलये, दवाखाने व प्राथमिक आरोग्य केंद्रे यांची संख्या लक्षात घेतली तर सुमारे २० हजार लोकांसोयी एक संस्था हे प्रमाण प्राप्त होते.

संदर्भिय वर्षात जिल्ह्यातील खाटांची संख्या ५९२ आहे. अंतर सग्नलांची संख्या १९६५०० व बाह्य सग्नलांची संख्या ४९९५०० होती.

११ कुटुंब कल्याण केंद्रांची संख्या ४० होती. त्यापैकी ३२ ग्रामीण व ८ नागरी भागात होती. १९८७-८८ मध्ये निर्बिबीकरण केलेल्या व्यक्तींची संख्या ७००२ होती. यापैकी १३७ पुरुष व ६८६५ स्त्रिया होत्या. लूप पध्दतीचा वापर केलेल्या स्त्रियांची संख्या ८५७९ होती.

पाणी पुरवठा.

१२ जिल्ह्यातील स्कूल ७१२ गावापैकी ४४९ गावे ही कठीण गावे होती. १९८७-८८ मध्ये ५३ गावांना नळ योजनेद्वारे व १४५ गावांना कूप नलिका व १८ बावांना विहीरी खोदून पाणी पुरवठा करण्यात आला. त्यामध्ये कठीण गावाव्यतिरिक्त अन्य गावे पण समाविष्ट आहेत.

याशिवाय जिल्ह्यातील उस्मानाबाद, कळंब, उमरगा, मुसम, तुळजापूर व नळदुर्ग, परंडा, भूम या नगरपरिषदा असलेल्या शहरात नगरपरिषदेतर्फे नळाद्वारे पाणी पुरवठा केला जातो.

इतर कार्यक्रम.

१३ जिल्ह्यात दिवताप निर्मूलन पथक कार्य करीत आहे. साथींच्या रोगांचे प्रादुर्भाव झाल्यास लस टोवणीचा कार्यक्रम तात्काळ घेण्यात येतो. यैसैव माता

बाल संगोपन कार्यक्रमांतर्गत पण पोलिओ, बी. सी. जी. गोवर धनुर्वात आदि विकारावर तसे टोयली जाते. त्याबाबतचा तपशील तक्ता क्रमांक ७.४ मध्ये दिलेला आहे.

दुर्बल घटक

१४. जिल्हा ग्रामीण विकास संस्थेमार्फत दुर्बल घटकाकारिता स्वतंत्ररित्या कार्यक्रम राबविण्यांत येतो. १९८२-८३ या आधारभूत वर्षात दारिद्र्य रेषेखालील एकूण ५२, ९२९ लुट्टे होती. सन १९८७-८८ या वर्षात ६२८१ लाभधारकांना विविध प्रयोजनांसाठी उदा. तिवन दुभत्या गाथी, म्हशी खरेदी इत्यादीसाठी ९४.०५ लक्ष संपादे अर्थ सहाय्य देण्यात आले. त्यापैकी २२९८ अनुसूचित जाती व १४४ अनुसूचित जमातीच्या लाभधारकांना अनुक्रमे ३३.२९ लक्ष संपदे व २.१३ लक्ष संपदे इतके अर्थ सहाय्य देण्यांत आले. उपरोक्त ९४.०५ लक्ष संपादांच्या अर्थ सहाय्या-बरोबरच एकूण २०५.७४ लक्ष संपादे कर्ज वाटप पण सहकारी व व्यापारी बँकातर्फे करण्यात आले. आशा रीतीने संदर्भिय वर्षात सुमारे ३ कोटी संपादांची एकूण आर्थिक मदत दारिद्र्य रेषेखालील व्यक्तींना दिली गेली. तसेच मागासवर्गीय दुर्बल घटकांना महात्मा फुले विकास महामंडळामार्फत स्वतःचा व्यवसाय सुरू करण्यासाठी अर्थ सहाय्य दिले जाते.

संकीर्ण

मागासवर्गीयांसाठी वसतीगृहे व आश्रमशाळा

१५. उस्मानाबाद जिल्हा जरी आदिवासी जिल्हा म्हणून घोषित झालेला नसला तरी भटक्या व विमुक्त जातीसाठी एकूण सहा आश्रमशाळा असून त्यामध्ये ४९८ विद्यार्थ्यांची सोय होऊ शकते. मागासवर्गीयांसाठी जिल्ह्यात उस्मानाबाद व तुळजापूर येथे प्रत्येकी एक या प्रमाणे दोन वसतीगृहे असून त्यांचा लाभ १२५ विद्यार्थ्यांना मिळतो.

नगर परिषद, जिल्हा पौरषद व ग्रामपंचायती

१६. उस्मानाबाद जिल्ह्यात एकूण ८ नगर परिषदा आहेत. १९८७-८८ या वर्षात या सर्व नगर परिषदांचे एकूण उत्पन्न संपदे २८५ लाख होते व एकूण उर्वर संपदे २२० लाख होता. १९८६-८७ मधील जिल्हा पौरषदेचे एकूण उत्पन्न संपदे २८८९ लाख होते तर एकूण उर्वर संपदे २९५४ लाख संपदे होता. जिल्ह्यामध्ये महानगरपालिका व ऋक मंडळ नाही. सन १९८६-८७ या वर्षात ग्रामपंचायतीची संख्या ५३० होती. त्यांचे एकूण उत्पन्न ५७ लाख व उर्वर ५२ लाख होता.

१७ जिल्ह्यात १९८७-८८ या वर्षीत ३२.८५ लाख रुपये जमिन महसूल वसूल करण्यात आला.

गृह निर्माण.

९८ वीस क्लमी कार्यक्रमाखाली १९८७-८८ मध्ये ७१ भूखंड देण्यात आले. ११४ घरांना अर्धतहाय्य देण्यात आले व इंदिरा आवास योजनेखाली दहा घरे बांधण्यात आली.

पोलीस आणि गुन्हे.

९९ १९८७-८८ अखेर जिल्ह्यातील पोलीस ठाण्यांची व आऊट पोस्टची संख्या प्रत्येकी १४ होती. लॉक्सपची संख्या पण १४ होती. एकूण पोलीस दलांची संख्या २२१ होती व यावरील खर्च २४१ लक्ष रुपये होता.

१०० १९८७-८८ मधील सर्व प्रकारच्या गुन्हेगारांची संख्या ५४६ होती त्यापैकी घरफोडीचे व चोरीचे ५४ गुन्हेगार होते. मुंबई पोलीस अधिनियम कायदाखाली १४९ गुन्हेगार होते. मुंबई दासबंदी अधिनियमाखाली १०९, खून २२, हत्या व दुखापत या खाली ३६ हे कांही अन्य गुन्हेगार होत.

अग्निशामक दल.

१०१ उस्मानाबाद येथे नगरपालिकेचे अग्निशामक दलाचे कार्यालय आहे. त्यांच्या अधिपत्याखाली एक अग्निशामक वाहन आहे.

१०२ १९८७-८८ या वर्षीत कायम व फिरत्या विक्रपट गुंदांची संख्या प्रत्येकी १० होती. एकूण १८.२३ लक्ष रुपये करमणूक कर वसूल करण्यात आला.

अल्पबचत.

१०३ १९८७-८८ कीरता जिल्ह्यात निष्क ३.१० कोटी रुपये अल्पबचतीचा इष्टांक ठरवून दिलेला होता. त्यांच्या तुलनेने निष्क २.४० कोटी रुपयांची रक्कम गुंतविली जाऊन ७७.४२ टक्के इष्टांकाची पूर्तता झाली.

यात्रा व पर्यटन स्थळे.

१०४ जिल्ह्यात तुळजापूर येथे तुळजाभवानी मातेचे प्राचीन मंदीर असून यात्रेकरुंचे ते एक प्रमुख धार्मिक स्थळ आहे. कुथलीगरी (ता. भूम) येथे जैन मंदीर आहे. तैर (ता. उस्मानाबाद) ही प्राचीनकाली भरभराटीस असलेली नगरी होती. तेथे उत्खननात सापडलेल्या वस्तूंचे संग्रहालय व संत गोराम्बा काका कुंभार यांचे मंदीर आहे. अवलेर (ता. उमरगा) येथील प्राचीन शिवमंदीर पण प्रेक्षणीय आहे. नळदुर्ग व परंडा येथे प्राचीन किल्ले असून नळदुर्गच्या किल्यातील " पाणी महाल " पर्यटकांचे प्रमुख आकर्षण आहे. उस्मानाबाद तालुक्यातील डोंगरावरील रामलींगचे देवस्थान पण प्रेक्षणीय असून श्रावणात सोमवारी तेथे यात्रा भरते. सोनारी (ता. परंडा) येथे भैरवनाथाचे मंदीर आहे.

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन.

१९८७ - ८८

अनुक्रमिका.

क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
	१. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या.	
१.१	१९८१ च्या जनगणनेनुसार तालुका निहाय क्षेत्रफळ, घरे व लोकसंख्या.	१
१.२	१९५१ च्या पसून लोकसंख्येमधील दशवर्षीय फरक.	३
१.३	१९८१ च्या जनगणने प्रमाणे लोकसंख्येच्या गटानुसार गावांचे तालुका निहाय वर्गीकरण.	५
१.४	१९८१ च्या जनगणने प्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तालुका निहाय वर्गीकरण.	७
१.५	१९८१ च्या जनगणने प्रमाणे काम करणारे व काम न करणारे यांची तालुका निहाय संख्या.	८
१.६ (अ)	१९८१ च्या जनगणने प्रमाणे जिल्ह्यातील लोकसंख्येचे वयोगटानुसार वर्गीकरण.	१०
१.६ (ब)	१९८१ च्या जनगणने प्रमाणे जिल्ह्यातील लोकसंख्येचे धर्मानुसार वर्गीकरण.	१०
१.७ (अ)	१९७१ च्या जनगणने प्रमाणे तालुका निहाय अनुसूचित जाती / अनुसूचित जमाती व नवबुधद यांची आकडेवारी.	११
१.७ (ब)	१९८१ च्या जनगणने प्रमाणे अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती यांची आकडेवारी.	१२
१.८	१९७१ च्या जनगणने प्रमाणे भिंती, छपरे यासाठी वापरलेल्या साधनसामुंगीनुसार घरांचे वर्गीकरण.	१३
१.९	१९७१ च्या जनगणने प्रमाणे आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण / नागरी कुटुंबांचे वर्गीकरण.	१५
१.१०	अपंगतेनुसार १९८१ जनगणने प्रमाणे अपंगांची तालुका निहाय संख्या.	१७
१.११	१९८१ च्या जनगणने प्रमाणे जनगणना घरे व त्यांचा वापर.	१८

तक्ता अनुक्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
१	२	३
	२ हवामान	
२.१	निवडक केंद्रातील - पर्जन्य दिवसांची संख्या व स्कूण पर्जन्य	१९
२.२	निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तपमान.	२१
	३ कृषि	
३.१	तालुका निहाय जमिनीचा वापर.	२२
३.२	तालुका निहाय निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्र.	२४
३.३	मुख्य पिकांचे दर हेक्टरी उत्पन्न व स्कूण उत्पादन.	२८
३.४	विविध साधनांनी ओलिताखाली असलेले तालुका निहाय क्षेत्र	२९
३.५	निरनिराळ्या पिकाखालील ओलितांचे तालुका निहाय क्षेत्र.	३०
३.६(अ)	तालुका निहाय सिंचन विहीरी व इतर विहीरी	३४
३.६(ब)	तालुका निहाय विधुत पंप व हात पंपाची माहिती.	३५
३.७	विहीरी खेरीज लघु पाटबंधा-यांची कामे.	३६
३८	मध्यम व मोठ्या पाटबंधारे प्रकल्पामुळे भिजणारे क्षेत्र व मिळणारे फायदे	३८
३.९	१९८०-८१ च्या कृषि गणने प्रमाणे वहित धारण जमिनीची संख्या व त्यांचे क्षेत्र फळ ओलिताखालील असलेल्या वहित धारण जमिनी आणि ओलिताखालील निष्क क्षेत्र व वोहताच्या प्रकारानुसार आणि क्षेत्रफळानुसार वहित जमिनीची संख्या.	४४
३.१०	१९८२ च्या पशु गणनेप्रमाणे तालुका निहाय कृषि विषयक अवजारे	४७
३.११	दुष्काळ, टंचाई, टंचाई सदृश्य परिस्थितीची तालुका निहाय माहिती.	४८
३.१२	टंचाईच्या पूर्वइतिहासानुसार कठीण व इतर टंचाईग्रस्त भाग ठरविण्या बाबतची माहिती.	४९
	४ पशुसंवर्धन, वने व मत्स्यव्यवसाय.	
४.१	१९८२ च्या पशुगणनेप्रमाणे तालुका निहाय पशुधन.	५०
४.२	तालुका निहाय पशुवैद्यकीय संस्था.	५४
४.३अ)	रोगांच्या प्रकारानुसार पशुच्या मृत्यूंची संख्या.	५६
४.३ ब)	तालुका निहाय विविध पशुवैद्यकीय संस्थेचे कार्य	५७
४.४	मान्यताप्राप्त पशुवधगृहे आणि प्रत्येक पशुवध गृहात कत्तल केलेल्या पशुची संख्या.	५८

तक्ता अनुक्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
१	२	३
४.५	जिल्ह्यातील वन क्षेत्र.	५९
४.६	जिल्ह्यातील मुख्य व गौण वन उत्पादने	६०
४.७	जिल्ह्यातील भूजल मत्स्यव्यवसाय.	६१
	५. उद्योग व वीज.	
५.१	कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या.	६३
५.२	बालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योग निहाय वर्गीकरण.	६४
५.३	कामाच्या दिवसाच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण.	६६
५.४	उद्योगांच्या महत्त्वाच्या बाबींची आकडेवारी.	६७
५.५	रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारी.	६८
५.६	व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम.	६९
५.७	कर्मवारी गणना-जिल्ह्यातील कर्मचा-यांची संख्या	७०
५.८	निरनिराळ्या उद्योगातील रोजगार.	७१
५.९	जिल्ह्यातील विपुतीकरण झालेल्या शहरांची व गांवांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या.	७३
५.१०	विजेचा वापर.	७३
५.११	१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार बिगर कृषि आस्थापना, आस्थापना व स्वकार्यरत उद्योगासह.	७४
५.१२	प्रमुख उद्योग गटानुसार बिगर कृषि आस्थापनांची संख्या व सर्वसाधारणपणे नेहमी काम करणा-या कामगारांची संख्या.	७५
५.१३	महत्त्वाच्या उद्योग गटानुसार बिगर कृषि आस्थापनेतील कामगारांची संख्या.	७६
५.१४	महत्त्वाच्या उद्योग गटानुसार बिगर कृषि आस्थापनेतील कामगारांची संख्या.	७७
५.१५	बिगर कृषि सहकारी आस्थापना (सर्व उद्योग गट एकत्र)	७८
५.१६	प्रमुख उद्योग गटानुसार सहकारी औद्योगिक संस्था व रोजगार यांची संख्या.	७९
५.१७	उत्पादने व दुरुस्ती सेवा या गटातील संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या.	८०

तक्ता:	विषय	पृष्ठ क्रमांक
अनुक्रमांक		
१	३	३
५.१८	घाऊक व किरको व्यापार संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या.	८१
५.१९	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या	८२
५.२०	सर्व उद्योगगट मिळून एकत्र संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या.	८३
६. सहकार.		
६.१	जिल्ह्यातील विविध प्रकारच्या संख्या.	८५
६.२	जिल्ह्यातील सर्व प्रकारच्या संस्थांची माहिती.	८६
६.३	जिल्ह्यातील सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांची लेखा परिक्षा वर्गाप्रमाणे वर्गवारी.	८७
६.४	जिल्ह्यातील राज्य आणि जिल्हा पातळीवरील सहकारी बँकांचे कार्य.	८८
६.५	जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांचे कार्य.	९०
६.६	जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा संस्थेचे कार्य.	९२
६.७	जिल्ह्यातील लॅम्पस संस्थेचे कार्य.	९४
६.८	जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे	९६
६.९	जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे	९७
६.१०	जिल्ह्यातील आदिवासी शेतकरी संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे.	९८
६.११	जिल्ह्यातील बिगर कृषि पत संस्थांचे कार्य	९९
६.१२	जिल्ह्यातील जिल्हा आणि प्राथमिक पणन संस्थेचे कार्य.	१००
६.१३	जिल्ह्यातील उत्पादक संस्था आणि सामाजिक सेवा संस्थांचे कार्य.	१०३
६.१४	जिल्ह्यातील उत्पादक संस्था आणि सामाजिक सेवा संस्था यांचे महत्वाचे कार्य.	१०५
६.१५	जिल्ह्यातील नियंत्रित बाजारपेठांची माहिती.	१०७
६.१६	जिल्ह्यातील सावकारांची संख्या आणि त्यांनी दिलेली कर्जे.	१०९
७. वैयक्तिक आरोग्य सेवा.		
७.१	सार्वजनिक व अर्थ सहाय्यीत संस्थामार्फत उपलब्ध असलेल्या वैयक्तिक सुविधांची तालुकावार माहिती.	११०

तक्ता अनुक्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
१	२	३
७०२	नोंदणी केलेल्या जन्म-मृत्यूंची संख्या.	११२
७०३	जिल्ह्यातील विविध कारणानुसार मृत्यूंची संख्या.	११३
७०४	जिल्ह्यातील माता बाल संयोजन कार्यक्रमांतर्गत लस टोचणी.	११४
७०५	जिल्ह्यातील कुटुंब नियोजन केंद्रांची संख्या.	११५
	८. शिक्षण.	
८०१	१९८१ च्या जनगणने प्रमाणे तालुकावार साक्षरता.	११६
८०२	शैक्षणिक संस्था व शिक्षकांची संख्या.	११७
८०३	पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची स्तरानिहाय संख्या आणि मागास वर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गीवारी.	११८
८०४	इतर प्रकारच्या शैक्षणिक संस्थांची माहिती.	१२०
८०५	आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना मिळणारी मोफत शिक्षणाची सवलत या बाबतची माहिती.	१२१
८०६	प्राथमिक शिक्षणावरील खर्च.	१२२
८०७	जिल्ह्यातील व्यवसाय मार्गदर्शन (कनिष्ठ महाविद्यालये व तांत्रिक शाळा.) (आठवी ते बारावी.)	१२३
८०८	जिल्ह्यातील प्रौढ शिक्षण केंद्रे.	१२४
८०९	शिक्षकां कीरता प्रशिक्षण संस्था.	१२५
	९. परिवहन व दळणवळण वाहतूक.	
९०१	जिल्ह्यातील रेल्वे मार्गांची लांबी.	१२६
९०२	प्रकार व पृष्ठभाग यानुसार रस्त्यांची लांबी.	१२७
९०३	जिल्ह्यात वापरात असलेल्या मोटार वाहनांची संख्या.	१२८
९०४	महाराष्ट्र राज्य परिवहन मंडळाची (प्रवासी) वाहतूक आकडेवारी.	१२९
९०५	महत्वाच्या रस्त्यांवरील वाहतूक गणना.	१३०
९०६	जिल्ह्यातील पोस्ट, तारघरे व दूरध्वनी सेवा; व दूरदर्शन सेवे यांची आकडेवारी.	१३३
	१०. स्थानिक संस्था.	
१००१	स्थानिक संस्थांचे उत्पन्न व खर्च.	१३४
१००२	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च.	१३५

तक्ता अनुक्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
१	२	३
१००३	जिल्हा पौरपदेचे बाबवार उत्पन्न व खर्च.	१३७
१००४	नगर पालिकाचे उत्पन्न व खर्च.	१३९
१००५	नगर परिषद क्षेत्रातील इमारतींची वापरानुसार संख्या व त्यापैकी निवासेत्तर उपयोग असणा-या इमारती अगर त्यांच्या भागांमध्ये चालणा-या उद्योग / व्यवसाया संबंधी माहिती. ११. नियोजन विषयक माहिती.	१४१
११०१	विविध विकास शीर्षाखाली झालेला योजनांतर्गत खर्च.	१४४
११०२	योजनाखालील महत्वाची भौगोलिक साधने.	१४६
११०३	रोजगार हमी योजना.	१५४
११०४	रोजगार हमी योजनेखाली घेतलेली कामे व त्यावरील रोजगार आणि खर्च.	१५५
११०५	पिण्याच्या पाण्याच्या सोयी व टंवाई संबंधी केलेल्या उपाय योजना.	१५६
११०६	संकरीत व अधिक उत्पादन देणा-या पिकांच्या जाती व त्या खालील क्षेत्र.	१५८
११०७	रासायनिक खतांचे वाटप.	१५९
११०८	जिल्ह्यातील साखर कारखाने.	१६०
११०९	जिल्ह्यातील दुग्ध संस्थांची माहिती.	१६१
११०१०	अवर्ष प्रवण कार्यक्रमांची प्रगती.	१६२
११०११	स्कात्मिक आदिवासी विकास कार्यक्रमाची प्रगती व त्यावरील तरतूद आणि खर्च.	१६४
११०१२	२० क्लमी कार्यक्रम.	१६५
११०१३	विशेष घटक योजना.	१६७
	१२ किंमतीचे निर्देशांक.	
१२०१	निवडक श्रेती मालाच्या सरासरी घाऊक किंमती.	१६८
१२०२	जिल्हा मुख्यालयाच्या ठिकाणच्या महत्वाच्या वस्तूंची सरासरी फिरकोळ किंमती.	१६९
१२०३	सोलापूर केंद्राचे कामगारांचे ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक.	१७३

तक्ता अनुक्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
१	२	३
	१३ न्याय पोलीस व कारागृहे.	
१३.१	जिल्ह्यातील पोलीस दलांची एकूण संख्या.	१७४
१३.२	गुन्ह्या संबंधी आकडेवारी.	१७५
१३.३	तुसगात दाखल केलेले गुन्हेगार.	१७७
१३.४	तुसगात दाखल झालेल्या गुन्हेगारांचे वयोगटानुसार व शैक्षणिक पात्रेनुसार वर्गीकरण.	१७८
१३.५	दिवाणी व फौजदारी न्यायालयात निकालात काढलेली कामे. १४ बँका, संयुक्त भांडवली संस्था व विमा पत्रे.	१७९
१४.१	बँका कार्यालये, वर्गीकृत बँकाची संख्या, त्यांच्या ठेवी व कर्जे.	१८०
१४.२	संयुक्त भांडवली संस्था.	१८१
१४.३	उत्तरवले या विमा पत्रांची संख्या व विम्याची रक्कम. १५ संकीर्ण.	१८२
१५.१	वित्रपट गृहोपवषी आकडेवारी.	१८३
१५.२	जिल्ह्यातील गोळा केलेली अल्पवयतीची रक्कम.	१८४
१५.३	तालुकावार गोळा केलेल्या जमीन महसूल.	१८६
१५.४	छापखाने आणि छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे व नियत कालिके.	१८७
१५.५	स्वस्त धान्य दुकानांना पुरवलेले तांदूळ, गहू व साखर.	१८९
१५.६	मागणी व वसूल केलेले धान्य.	१९०
१५.७	१९८४ मधील लोकसभा निवडणूक व १९८५ मधील विधानसभा निवडणूक या संबंधी आकडेवारी.	१९१
१५.८	आंधकारी व प्रवासी यांच्यासाठी असलेल्या बंगल्यांची तालुकावार यादी.	१९३
१५.९	रेल्वे स्थानकांची तालुकावार यादी.	१९४
१५.१०	निवडक निर्देशांकांचे कल.	१९५ ते २०२

तक्ता क्रमांक १.१

जिल्हा - उस्मानाबाद, १९८१ च्या गणनेनुसार तालुका निहाय क्षेत्रफळ, घरे व लोकींख्या.												
अ.क्र.	जिल्हा/तालुका	स्कूण	क्षेत्रफळ (चौ.कि.मी.)	दर चौरस कि.मी. मध्ये लोकींख्या	गावांची संख्या वस्ती असलेली	शहरांची संख्या	आकडे हजारात	वापरातील निवास गृहांची संख्या	कुटुंबांची संख्या	लोकींख्या स्कूण	पुरुष	स्त्रिया
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
	स्कूण जिल्हा	स्कूण	७५१२.४	१३७	७०४	८	८	१,८१	१,८२	१०,३०	५,२६	५,०४
		ग्रामीण	७२७१.०	१२४	७०४	८	—	१,५८	१,६०	९,००	४,५९	४,४१
		नागरी	२४१.४	५३९	—	—	८	२२	२३	१,३०	६७	६३
१	उस्मानाबाद	स्कूण	१२९४.९	१८०	१२३	२	१	४०	४१	२,३४	१,२१	१,३३
		ग्रामीण	१२८३.४	१५२	१२३	२	—	३४	३४	१,९५	१,००	९४
		नागरी	११.५	३३९५	—	—	१	७	७	३९	३०	१९
२	कळंब	स्कूण	१२२६.६	१४३	११९	२	१	३१	३१	१,७५	८९	८६
		ग्रामीण	१२०७.७	१३४	११९	२	—	२८	२९	१,६१	८२	७९
		नागरी	१८.९	७२९	—	—	१	३	३	१४	७	७
३	उमरगा	स्कूण	१४९३.४	१५४	१३३	—	२	४०	४०	२,३०	१,१७	१,१३
		ग्रामीण	१४०५.३	१४३	१३३	—	—	३५	३५	२,०१	१,०२	९९
		नागरी	८८.१	३३५	—	—	२	५	५	३०	१५	१४

तक्ता क्रमांक १०१ (घाबू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
१	तुळजापूर	एकूण	१५६६०४	११०	१२०	१	२	३०	३१	१,७२	८८	८४
		ग्रामीण	१५१७०१	९६	१२०	१	—	२६	२६	१,४५	७४	७१
		नागरी	४९०३	५३९	—	—	२	४	५	२७	१४	१३
५	परंडा	एकूण	१०५२०६	१११	११५	२	१	२१	२१	१,१६	५९	५७
		ग्रामीण	१०२०००	१०४	११५	२	—	१९	१९	१,०६	५४	५२
		नागरी	३२०६	३३५	—	—	१	२	२	११	६	५
६	भूम	एकूण	८७८०५	११६	९४	१	१	१८	१८	१,०२	५२	५०
		ग्रामीण	८३७०५	११०	९४	१	—	१६	१६	९२	४७	४५
		नागरी	४१००	२५१	—	—	१	२	२	१०	५	५

टीप:- १) आकडे पूर्णाकात केल्याने बेरजा तुळजार नाही.

२) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात र्ण करण्यांत आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे.

आधार:- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

(२)

तक्ता क्रमांक १०२

१९५१ पासूनवा लोकसंख्येमधील दशवार्षिक फरक (लोकसंख्येचे आकडे हजाराने)

जिल्हा - उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	वर्ष	एकूण व्यक्ती		पुरुष		स्त्रिया		दर चौ. मिटर मधील लोकसंख्या	ग्रामीण	शहरी							
			एकूण	ग्रामीण नागरी	एकूण	ग्रामीण नागरी	एकूण	ग्रामीण नागरी										
१	एकूण जिल्हा	१९८१	१०,३०	९,००	१,३०	५,२६	४,५९	६७	५,०४	४,४१	६३	१३७	+	१०.९३	+	८.४०	+	३२.२४
		१९७१	९,२८	८,३०	९८	४,७६	४,२५	५२	४,५२	४,०५	४७	१३४	+	२७.८५	+	२६.४१	+	४१.३७
		१९६१	७,२६	६,५६	७०	३,७३	३,३६	३६	३,५३	३,२०	३३	९७	+	२०.३५	+	२४.२१	+	६.९२
		१९५१	६,०३	५,२८	७५	३,१०	२,७१	३९	२,९४	२,५७	३६	८०	+	९.८५	+	४.९२	+	५८.३३
१	उस्मानाबाद	१९८१	२,३५	१,९५	३९	१,२१	१,००	२०	१,१३	१,०४	१९	१८०	+	१६.५३	+	१२.३२	+	४३.२२
		१९७१	२००	१,७३	२७	१,०३	८९	१४	९८	८५	१३	१५०	+	२२.५०	+	२७.४१	+	४४.५८
		१९६१	१,५५	१,३६	१९	७९	६९	१०	७५	६७	९	१२१	+	२०.३२	+	२४.०६	+	०.७४
		१९५१	१,२९	१,१०	१९	६६	५६	१०	६२	५३	९	१००	+	उ.ना.	+	उ.ना.	+	उ.ना.
२	कळंब	१९८१	१,७५	१,६१	१४	८९	८२	७	८६	७९	७	१४३	+	९.१३	+	७.३७	+	३४.९६
		१९७१	१,६१	१,५०	१०	८२	७४	५	७८	७३	५	१३१	+	२६.५७	+	२५.७५	+	४०.००
		१९६१	१,२७	१,२०	७	६५	६१	४	६२	५८	३	१०३	+	१९.८१	+	१९.४६	+	२५.७७
		१९५१	१,०६	१,००	६	५४	५१	३	५२	४९	३	८६	+	उ.ना.	+	उ.ना.	+	उ.ना.

(३)

तक्ता क्रमांक १०२ (चालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
३ उमरगा	१९८१	२,३०	२,०१	३०	१,१७	१,०२	१५	१,१३	९९	१४	१५४	+ ९०३	+ ७०५५	+ २०१७	
	१९७१	२,११	१,८६	२५	१,०९	९६	१३	१,०२	९१	११	१४१	+ २९०९३	+ २८०६९	+ ४००१८	
	१९६१	१,६२	१,४५	१८	८३	७४	९	७९	७१	८	१०८	+ २००९४	+ २८०४३	+ १८०३८	
	१९५१	१,३४	१,१३	२१	६९	५८	११	६५	५५	१०	८०	+ उ.ना.	+ उ.ना.	+ उ.ना.	
४ तुळजापूर	१९८१	१,७२	१,४५	२७	८८	७४	१४	८४	७१	१३	११०	+ ९०६५	+ ६००३	+ ३४०७८	
	१९७१	१,५७	१,३७	२०	८१	७१	१०	७६	६७	१०	१००	+ २९०८७	+ २८०१०	+ ४३०४६	
	१९६१	१,२१	१,०७	१४	६३	५५	७	५८	५२	७	७७	+ १६०८७	+ १८०२३	+ ७०२८	
	१९५१	१,०३	९१	१३	५४	४७	७	५०	४४	६	६६	+ उ.ना.	+ उ.ना.	+ उ.ना.	
५ परंडा	१९८१	१,१६	१,०६	११	५९	५४	६	५७	५२	५	१११	+ ७०९१	+ ६०४९	+ २३०८२	
	१९७१	१,०८	९९	९	५५	५१	५	५३	४९	४	१०३	+ २२०२१	+ २१०५०	+ ३००८६	
	१९६१	८८	८२	७	४५	४२	३	४३	४०	३	८३	+ २३०४७	+ २३०४९	+ २२००४	
	१९५१	७२	६६	६	३६	३४	३	३५	३२	३	६७	+ उ.ना.	+ उ.ना.	+ उ.ना.	
६ भूम	१९८१	१,०२	९२	१०	५२	४७	५	५०	४५	५	११६	+ १२००३	+ १००२१	+ ३१०३७	
	१९७१	९१	८४	८	४७	४३	४	४५	४१	४	१०४	+ २५०४१	+ २३०९७	+ ४३०१२	
	१९६१	७३	६७	५	३७	३४	३	३६	३३	३	८२	+ २२०१७	+ २६०३३	+ ४६०३७	
	१९५१	६०	४९	१०	३०	२५	५	२९	२४	५	६७	+ उ.ना.	+ उ.ना.	+ उ.ना.	

(६)

टीप:- १) आकडे पूर्णांकित केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत.

२) सोलापूर जिल्ह्यातून उत्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे.

आधार:- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

तक्ता क्रमांक १०३

१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे लोकींख्या गटानुसार गावांचे तालुकावार वर्गीकरण.

जिल्हा- उस्मानाबाद

(लोकींख्या श्रेण्यात)

अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	वस्ती असलेली गावे							
		२०० पेक्षा कमी		२०० ते ४९९		५०० ते ९९९		१००० ते १९९९	
		संख्या	लोकींख्या	संख्या	लोकींख्या	संख्या	लोकींख्या	संख्या	लोकींख्या
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
	एकूण जिल्हा	२२	२६	१२०	४३८	२४०	१,७६,२	२१२	२,९४,४
१	उस्मानाबाद	४	६	१०	३६	३८	२८,३	४५	६२,१
२	कळंब	४	६	१४	५३	३३	२३,२	४६	६३,८
३	उमरगा	१	२	२३	८९	४४	३३,२	३५	५०,२
४	तुळजापूर	३	१	२१	७९	४४	३२,८	३६	५०,८
५	परंडा	५	४	२५	८४	४९	३५,०	२७	३५,७
६	भूम	५	७	२७	९८	३२	२३,४	२३	२९,८

तक्ता क्र. १०३ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक १०३ (चालू)

अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	वस्ती असलेली गावे						ओसाड गवाची		
		२००० ते ४९९९		५००० ते ९९९९		१०,००० आणि त्याहून जास्त		एकूण	संख्या	
		संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	
१	३	११	१३	१३	१५	१५	१६	१७	१९	
	एकूण जिल्हा	९८	२,९३,९	१०	५३६	२	२४,२	७०४	८,९९,४	८
१	उस्मानाबाद	२१	५७,२	४	१७८	१	१३,९	१२३	१,९४,५	२
२	कळंब	२१	६२,०	१	६,५	-	-	११९	१,६१,४	२
३	उमरगा	२६	८६,०	४	२२,१	-	-	१३३	२,००,६	-
४	तुळजापूर	१५	४६,७	१	७,२	-	-	१२०	१,४५,५	१
५	परंडा	९	२४,२	-	-	-	-	११५	१,०५,७	२
६	भूम	६	१७,९	-	-	१	१०,३	९४	९१,९	१

टीप:- १) आकडे पूर्णांकित केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.

२) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे.

आधार:- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

तक्ता क्रमांक १०४

१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे लोक संख्या गटानुसार शहराचे तालुक्यावर वर्गीकरण

जिल्हा:- उस्मानाबाद		(लोकसंख्या हजारात)													
अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	लोकसंख्ये प्रमाणे शहराची संख्या													
		५००० पेक्षा कमी		५००० ते ९९९९		१०,००० ते १९,९९९		२०,००० ते ४९,९९९		५०,००० ते ९९,९९९		१००,००० व त्याहून अधिक		एकूण शहरे	
		संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या
१	एकूण जिल्हा	-	१	१०	६	८२	१	३९	-	-	-	-	८	१,३१	
१	उस्मानाबाद	-	-	-	-	-	-	१	३९	-	-	-	-	१	३९
२	कळंब	-	-	-	-	१	१४	-	-	-	-	-	-	१	१४
३	उमरगा	-	-	-	-	२	३०	-	-	-	-	-	-	२	३०
४	तुळजापूर	-	-	१	३१०	१	१७	-	-	-	-	-	-	२	२७
५	परंडा	-	-	-	-	१	११	-	-	-	-	-	-	१	११
६	भूम	-	-	-	-	१	१०	-	-	-	-	-	-	१	१०

टीप:- १) आकडे पूर्णांकात केल्यामुळे बेरणा जुळणार नाहीत. २) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे. ३) अ = तुळजापूर तालुक्यात दाखविलेल्या एका शहराची लोकसंख्या- ९,६६५ आहे म्हणून ते शहर पाच हजार ते ९,९९९ मध्ये दाखविले आहे.

आधार:- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

तक्ता क्रमांक १०५

१९८१ च्या जनगणनेनुसार काम करणारे व न करणारे यांची लोकींख्या.

जिल्हा:- उस्मानाबाद

(आकडे शेकड्यात)

अ.क्र.	काम करणा-यांचा वर्ग	ग्रामीण नागरी एकूण	जिल्ह्याची		तालुके				
			उस्मानाबाद	कर्जब	उमरगा	तुळजापूर	परंडा	भूम	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१ शेतकरी	ग्रामीण	१,७०,५	३३६	३६,२	३२,५	२४,३	२२,९	२१,०	
	नागरी	५१	६	४	१४	९	६	८	
	एकूण	१,७५,५	३४,२	३६,६	३४,२	२५,२	२३,५	२१,८	
२ शेत मजूर	ग्रामीण	१,५४,७	३६,४	२४,६	३८,२	२९,८	१४,८	१०,८	
	नागरी	१०,९	२०	७	३८	२३	१०	११	
	एकूण	१,६५,५	३८,४	२५,३	४२,०	३२,१	१५,८	११,९	
३ घरगुती उद्योग, वस्तु निर्माण, प्रक्रिया सेवा व दुसऱ्या इत्यादी	ग्रामीण	६२	१०	१४	१६	८	७	७	
	नागरी	८	१	१	२	१	१	१	
	एकूण	७०	११	१५	१७	९	८	९	
४ इतर काम करणारे (अ)	ग्रामीण	४४,३	१०,८	६५	९५	६३	५६	५६	
	नागरी	२१,५	७३	२७	३७	४५	१७	१५	
	एकूण	६५,८	१८,१	९२	१३,२	१०,८	७३	७२	
५ एकूण मुख्य काम करणारे	ग्रामीण	३,७५,७	८१,७	६८,७	८१,८	६१,२	४४,०	३८,२	
	नागरी	३८,२	१०,१	३९	९४	७९	३४	३६	
	एकूण	४,१३,९	९१,८	७२,६	९१,२	६९,१	४७,४	४१,८	

तक्ता क्र. १०५ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक १०५ पुढे (चालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
६	सीमांतीक काम करणारे	ग्रामीण	५१,५	६८	१२,८	२२	५७	८५	८५
		नागरी	१९	३	४	४	३	४	३
		एकूण	५३,३	७०	१३,२	२५	६०	८८	८८
७	एकूण काम न करणारे	ग्रामीण	४,७२,४	१,०६,०	७९,९	१,०९,६	७८,५	५३,१	४५,३
		नागरी	९०,१	२८,८	९५	१९,८	१८,५	७२	६४
		एकूण	५,६२,५	१,३४,८	८९,४	१,२९,३	९७,०	६०,२	५१,८
८	एकूण लोकांख्या (५+६+७)	ग्रामीण	८,९९,५	१,९४,५	१,६१,४	२,००,५	१,४५,५	१,०५,६	९२,०
		नागरी	१,३०,२	३९,१	१३,८	२९,५	२६,६	१०,९	१०,३
		एकूण	१०,२९,७	२,३३,६	१,७५,२	२,३०,०	१,७२,१	१,१६,५	१,०२,३

टीप:- अ = यात पशु संवर्धन, जंगलकाम, मस्त्यमारी, शिकार, फळे, फळबाग आणि तत् संबंधी क्षेत्र. तसेच खाण व दगडकाम करणा-यांचा समावेश आहे. त्याच प्रमाणे बांधकाम, व्यापार व वाणिज्य, परिवहन, साठवण व दळणवळण, घरगुती उद्योगा खेरीज वस्तु निर्माण प्रक्रिया सेवा व दुरुस्ती व इतर यांचा समावेश आहे.

१) आकडे पूर्णांकाने केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.

२) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यांत समावेश आहे.

आधार:- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

तक्ता क्रमांक १.६

१९८१ च्या जनगणनेनुसार अ) वयोगटानुसार आणि ब) धर्मानुसार वर्गीकरण.

जिल्हा - उस्मानाबाद

अ) वयोगटानुसार लोकींख्या.

(आकडे शेकड्यात)

बाब	सर्व वयोगट	०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४९	५०-५९	६० व त्याहून अधिक	अनिर्दिष्ट
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
एकूण	२२,३०,६	९,२,२२	२,९५,२	१,७१,२	१,५४,३	१,३९,८	१,३२,१	२,११,३	१,४०,४	१,६१,८	२,४
ग्रामीण	१८,८७,४	७,७८,९	१,६०,९	१,४०,३	१,२८,०	१,१७,२	१,१२,३	१,८२,५	१,२३,१	१,४२,२	२,०
नागरी	३,४३,२	१,४३,३	३४,३	३०,८	२६,३	२२,५	१९,८	२८,८	१७,४	१९,५	४

ब) धर्मानुसार लोकींख्या

बाब	सर्व धर्म	बौद्ध	ख्रिश्चन	हिन्दू	जैन	मुस्लीम	शीख	इतर
१	२	३	४	५	६	७	८	९
एकूण	१०,१०,८	३४,०	७	८,७५,३	५,४	९५,२	१	१
ग्रामीण	८,८०,६	२७,३	५	७,८३,७	३,६	६५,४	अ	१
नागरी	१,३०,२	६,७	२	९१,६	१,९	२९,८	अ	अ

टीप:-१) १.६ अ) आणि १.६ ब) करिता आकडे पूर्णांकात केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत. २) अ = आकडे दिलेल्या परिमाणाच्या निम्न्यापेक्षा कमी आहेत. ३) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ छेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश नाही. ४) तक्ता क्र. १.६ (अ) फक्त यात जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याची माहिती दिलेली आहे.

आधार:- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

तक्ता क्रमांक १०७ (अ)

तालुका निहाय १९७१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती

जिल्हा: उस्मानाबाद

(आकडे हजारात)

अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	सकून गांभीण नागरी	अनुसूचित जाती			अनुसूचित जमाती			नव लैट्द			सकून		
			व्यक्ति	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ति	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ति	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ति	पुरुष	स्त्रिया
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
	सकून जिल्हा	सकून	१४०	७१	६८	१	१	१	३३	१७	१६	१७५	८९	८५
		गांभीण	१३१	६७	६५	(अ)	(अ)	(अ)	२२	१५	१४	१६२	८३	७९
		नागरी	९	४	३	(अ)	(अ)	(अ)	१	२	२	१३	६	६
१	उस्मानाबाद	सकून	२९	१५	१४	(अ)	(अ)	(अ)	६	३	३	३६	१८	१७
		गांभीण	२७	१४	१३	(अ)	(अ)	(अ)	५	३	३	३२	१६	१६
		नागरी	२	१	१	(अ)	(अ)	(अ)	१	०	०	४	२	१
२	कळंब	सकून	३०	१५	१४	(अ)	(अ)	(अ)	७	४	३	३७	१९	१८
		गांभीण	२९	१५	१४	(अ)	(अ)	(अ)	६	४	३	३६	१८	१८
		नागरी	१	(अ)	—	(अ)	(अ)	(अ)	१	(अ)	(अ)	१	१	१
३	उारगा	सकून	३०	१५	१४	(अ)	(अ)	(अ)	९	५	५	३८	२०	१९
		गांभीण	२६	१४	१३	(अ)	(अ)	(अ)	८	५	५	३५	१८	१७
		नागरी	४	१	१	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	३	२	२
४	तुळजापूर	सकून	२५	१३	१२	(अ)	(अ)	(अ)	५	३	३	३०	१५	१५
		गांभीण	२४	१२	१२	(अ)	(अ)	(अ)	५	३	३	२८	१४	१४
		नागरी	१	१	०	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	२	१	१
५	परंदा	सकून	१४	७	७	(अ)	(अ)	(अ)	५	३	३	१८	९	९
		गांभीण	१३	७	७	(अ)	(अ)	(अ)	५	३	३	१७	९	९
		नागरी	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	१	०	०
६	भूम	सकून	१२	६	६	(अ)	(अ)	(अ)	५	३	३	१६	८	८
		गांभीण	११	६	६	(अ)	(अ)	(अ)	५	३	३	१५	७	७
		नागरी	१	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	(अ)	१	१	१

टीप:- १) (अ) आकडे ५०० पेक्षा कमी. २) आकडे पूर्णांकत केल्यामुळे वेरजा-तुळजा नाहीत. ३) सोलापूर-जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश नाही.

आधार:- १९७१ जनगणना प्रकाशन.

तक्ता क्रमांक १०७ (ब)

१९८१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती करिता सुधारीत आकडेवारी.

(आकडे हजारत)

जिल्हा: - उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	स्वरूप गा.मी.प नागरी	अनुसूचित जाती			अनुसूचित जमाती		
			व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया
१	२	३	४	५	६	७	८	९
	स्कूण जिल्हा	स्कूण	१,४५	७४	७१	१९	१०	१०
		गा.मी.प	१,३३	६७	६५	१८	९	९
		नागरी	१३	७	६	२	१	१
१	उस्मानाबाद	स्कूण	३०	१५	१५	७	४	३
		गा.मी.प	२७	१४	१३	६	३	३
		नागरी	३	२	१	१	१	१
२	कळंब	स्कूण	२६	१३	१३	७	२	२
		गा.मी.प	२५	१२	१२	६	२	२
		नागरी	१	अ	अ	अ	अ	अ
३	उमरगा	स्कूण	३६	१८	१८	८	२	२
		गा.मी.प	३१	१६	१५	७	२	२
		नागरी	५	२	३	अ	अ	अ
४	तुळजापूर	स्कूण	२७	१३	१३	१	१	१
		गा.मी.प	२४	१२	१२	१	१	१
		नागरी	२	१	१	अ	अ	अ
५	परंडा	स्कूण	१५	७	७	१	१	१
		गा.मी.प	१४	७	७	१	१	१
		नागरी	१	१	अ	अ	अ	अ
६	भूम	स्कूण	१२	६	६	१	१	१
		गा.मी.प	१२	६	६	१	अ	अ
		नागरी	१	अ	अ	अ	अ	अ

टीप:- १) अ = आकडे दिलेल्या प्रमाणकाच्या अल्पविक्षा कमी आहेत. २) आकडे पूर्णत्वात केल्याने बेरजा तुळजार नाहीत.

३) सोलापूर जिल्हाप्रांत वर्ग करण्यात आलेल्या आठ वेळ्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे.

आधार:- १९८१ जनगणना प्रजासभे.

१९७१ च्या जनगणनेनुसार भिंती / छप्परे यासाठी वापरलेल्या साधन सामुग्री-
नुसार घरांचे वर्गीकरण.
जिल्हा:- उत्तमानावाड.

अ.क्र.	वाव	एकूण ग्रामीण नागरी	संख्या
१	२	३	४
	एकूण जनगणना घरे	एकूण ग्रामीण नागरी	३,८३,२६० ३,३३,६६० ४९,६००
अ)	भिंतीची सामुग्री		
१)	गवत, पडणे, वेळू व बोवू	एकूण ग्रामीण नागरी	२४,३०० २१,८६० २,४४०
२)	माती	एकूण ग्रामीण नागरी	२०,२३५ १८,२५५ १,९८०
३)	कच्चा विटा	एकूण ग्रामीण नागरी	८,०१५ ७,५०५ ५१०
४)	लाकूड	एकूण ग्रामीण नागरी	२,१८५ १,६७५ ५१०
५)	पक्क्या विटा	एकूण ग्रामीण नागरी	१८,८२० ७,३७५ ११,४४५
६)	गॅल्व्नाईज्ड लोखंडी विंवा इतर धातुचे पत्रे.	एकूण ग्रामीण नागरी	१,४६० ६०५ ८५५
७)	दगड	एकूण ग्रामीण नागरी	३,०७,५३५ २,७५,३०५ ३२,२३०
८)	सिमेंट काँक्रीट	एकूण ग्रामीण नागरी	५३० २४५ २८५

१	२	३	४
अ) वर उल्लेखिलेल्या व्यतिरिक्त वापरलेली इतर सामुग्री	स्कूण ग्रामीण नागरी		१८० १३५ ४५
ब) छपरासाठी वापरलेली सामुग्री	स्कूण		१,३७,३८५
१) गवत, पाने, वेळू, झाती, कच्चा-विटा किंवा बांबू.	ग्रामीण नागरी		१,३०,२६५ ७,१२०
२) कौल, तक्ती दगड, कंकर.	स्कूण ग्रामीण नागरी		४,५१५ ३,५२५ ९९०
३) पन्हाळी लोखंडी पत्रे जस्ताचे किंवा धातुचे पत्रे.	स्कूण ग्रामीण नागरी		२,२५,०३५ १,८८,७५५ ३६,२८०
४) अस्वेटांस सिमेंटचे पत्रे	स्कूण ग्रामीण नागरी		७४० १९० ५५०
५) विटा व चूना	स्कूण ग्रामीण नागरी		७,३१० ६,८०५ ५०५
६) दगड	स्कूण ग्रामीण नागरी		२,५७५ २,३१५ ३६०
७) प्रचलित सिमेंट कॉन्क्रीट	स्कूण ग्रामीण नागरी		५,२३० १,५८५ ३,६४५
८) इतर, वर उल्लेखिलेल्या व्यतिरिक्त वापरलेली सामुग्री	स्कूण ग्रामीण नागरी		४७० २२० २५०

टीप:- १) घराची संख्येमध्ये निवाती व निवासेल्लर घरे अशी स्कूण असल्यामुळे कुटुंबाच्या संख्येपेक्षा जास्त आहे. २) नविन उस्मानाबाद जिल्ह्याची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नाही म्हणून पूर्वीच्या जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याचीच माहिती दिली आहे. ३) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यांत आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यांत समावेश नाही.

१९७१ च्या जनगणनेनुसार आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण/ नागरी क्षेत्रातील कुटुंबांचे वर्गीकरण

जिल्हा:- उत्तमानाताद

ब.क्र.	बाब	परिमाण	परिमाण		
			ग्रामीण	नागरी	एकूण
१	२	३	४	५	६
१	१) एकूण कुटुंबे	तब्ब्या	२,७५,०२०	४०,२८५	३,१५,३०५
	२) घरांच्या मालकी वावतवी स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली	तब्ब्या	२,५०,७५५	२२,३३५	२,७३,०९०
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी	"	२४,२६५	१७,९५०	४२,२१५
२	एक व्यक्ती कुटुंबे				
	१) एकूण कुटुंबे	"	१०,४४०	३,४९०	१२,९३०
	२) घरांच्या मालकी वावतवी स्थिती	"			
	अ) स्वतःची घरे असलेली	"	७,२०५	६२०	७,८२५
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी	"	३,२३५	१,८७०	५,१०५
३	दोन व्यक्तीची कुटुंबे				
	१) एकूण कुटुंबे	"	१८,७८५	४,१७०	२२,९५५
	२) घरांच्या मालकी वावतवी स्थिती	"			
	अ) स्वतःची घरे असलेली	"	१५,६०५	१,१२०	१६,७२५
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी	"	३,१८०	३,०५०	६,२३०
४	तीन व्यक्तीची कुटुंबे				
	१) एकूण कुटुंबे	"	२७,२२०	४,३५५	३१,५७५
	२) घरांच्या मालकी वावतवी स्थिती	"			
	अ) स्वतःची घरे असलेली	"	२३,६७५	१,६४०	२५,३१५
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी	"	३,५४५	२,७१५	६,२६०
५	चार व्यक्तीची कुटुंबे				
	१) एकूण कुटुंबे	"	३८,४२०	५,३३०	४३,७५०
	२) घरांच्या मालकी वावतवी स्थिती	"			
	अ) स्वतःची घरे असलेली	"	३४,३७५	२,६७०	३७,०४५
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी	"	४,०४५	२,६६०	६,७०५

(१६)
तक्ता क्रमांक १० १०९ (यालू)

१	२	३	४	५	६
६	पाच व्यक्ती कुटुंबे	संख्या			
	१) एकूण कुटुंबे	"	४४,४३५	५,४५५	४९,८९०
	२) घरांच्या मालकी वाचतपी स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली	"	४०,६५५	३,०६०	४३,७१५
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी	"	३,७८०	२,३९५	६,१७५
७	सहा किंवा अधिक व्यक्तींची कुटुंबे				
	१) एकूण कुटुंबे		१,३५,६५०	१८,४८५	१,५४,१३५
	२) घरांच्या मालकी वाचतपी स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली	"	१,२९,२१०	१३,२२५	१,४२,४३५
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी	"	६,४४०	५,२६०	११,७००
८	निर्देशित न केलेल्या व्यक्तींची कुटुंबे				
	१) एकूण कुटुंबे	"	४०	-	४०
	२) घरांच्या मालकी वाचतपी स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली	"	३०	-	३०
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी	"	१०	-	१०

टीप: १) नविन उस्मानावाद जिल्हयाची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नाही.

(माहिती उस्मानावाद व लातूर जिल्हयाची मिळून आहे.)

२) सोलापूर जिल्हयातून उस्मानावाद जिल्हयात वर्ग करण्यांत आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश नाही.

आधार:- १९७१ जनगणना प्रकाशन (भाग - दोन) घर वांछणी अहवाल.

(१७)

तक्ता क्रमांक १०१०

अपंगतेनुसार अपंगांची संख्या (१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे)

जिल्हा:— उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा/ता.लुका	पूर्णतः अंध	पूर्णतः पांगळे	पूर्णतः मूक	एकूण
१	२	३	४	५	६
	एकूण जिल्हा	१,०६५	६७१	३६१	२,०९७
१	उस्मानाबाद	२४३	१५०	६४	४५७
२	कळंब	१६१	९१	५१	३०३
३	उमरगा	२०५	१७५	७१	४५१
४	तुळजापूर	१७३	११३	७०	३५६
५	परंडा	१३४	६६	४४	२४४
६	भूम	१४९	७६	६१	२८६

टीप:— सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश नाही.

आधार:— १९८१ प्रकाशन मालिका बारा भाग सात.

तक्ता क्रमांक १०११

जनगणना घरे आणि त्यांचा वापर १९८१ च्या जनगणने प्रमाणे

जिल्हा:- उस्मानाबाद			जनगणना घराचा वापर										
सकूण	सकूण	जनगणने- च्या सुर- वातीला रिकामी असलेली घरे	राहणे	दुकान आणि राहणे	यंत्र शाळा (कुटीरो- योग)सह आणि राहणे	हॉटेल धर्मशाळा मर्पटन घरे इत्यादी	उपहार सोडून दुकाने इत्यादी	व्यावसा- याची घरे आणि कार्यालये	गारखाने पत्रशाळा कार्यशाळा छपरे इत्यादी	रेस्टा- रंट्स मिठाई ची दुकाने आणि उपहार गृहे	करमणूक पंचायत घरे, सांस्कृतिक केंद्र इ. पूजास्थाने सोडून	पूजास्थाने (देवळे चर्च- मशीदी गुरुद्वार वगैरे	इतर
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
सकूण	४६४२४५	२३८४५	३५५३१५	३७४०	७५४५	६८५	१३२२५	२६३०	६७३५	१८७०	१०७५	५११५	४२४६५
ग्रामीण	३२४६६०	१९३००	३०४००५	३३१०	६६८०	५२५	८३५०	१८९५	४६७५	११७५	२४०	४६४५	३९१९०
नागरी	६९५८५	४५४५	५१३१०	४३०	८६५	१६०	४८७५	७३५	२०६०	६९५	१३५	४७०	३३०५

टीप:- १) नविन उस्मानाबाद जिल्ह्याची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नाही म्हणून जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याचीच माहिती दिलेली आहे.

२) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ वेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश नाही.

आधार:- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

तक्ता क्रमांक २०१

जिल्हा-उस्मानाबाद, निवडक केंद्रातील सामान्य पर्जन्य, दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य वर्ष: १९८७ (पर्जन्य मिली मिटरमध्ये)

अ.क्र.	महिना	केंद्र - उस्मानाबाद			केंद्र - कळंग			केंद्र - उमरगा		
		सामान्य पर्जन्य	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सामान्य पर्जन्य	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सामान्य पर्जन्य	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य
१)	जानेवारी	५	२	९००	६	-	-	३	१	१२०१
२)	फेब्रुवारी	४	-	-	५	-	-	५	-	-
३)	मार्च	७	-	-	६	-	-	६	-	-
४)	एप्रिल	१७	-	-	१६	-	-	१६	-	-
५)	मे	२१	३	३५००	३३	६	५००१	३०	१	१७००
६)	जून	१४८	११	१०१०२	१४७	७	१५५०१	१४६	६	२०९०२
७)	जुलै	१६१ १४९	१४	११००२	१२२	१०	८८००	१३१	९	९४०१
८)	ऑगस्ट		९	१४००६	११६	१४	५३२०१	१४१	९	२६४०२
९)	सप्टेंबर	२११	८	६८०८	१९०	१२	९००१	१७१	७	१३८०९
१०)	ऑक्टोबर	५४	८	१२७०५	३२	१०	१६३०१	२५	५	१२००१
११)	नोव्हेंबर	२४	६	३३०६	२८	५	२४०१	२०	४	९९०४
१२)	डिसेंबर	८	-	-	६	२	८००	४	-	-
	एकूण	८०९	६१	६२६०६	७०५	६८	१११००६	६९८	४२	९५५००

(२६)

तक्ता क्रमांक - १०२ (चालू)

१	२	३	केंद्र तुळजापूर			केंद्र परंडा			केंद्र भूम	
			४	५	६	७	८	९	१०	११
१)	जानेवारी	६	-	-	४	१	१३०८	निरंक	२	९००
२)	फेब्रुवारी	४	-	-	४	१	४०६	निरंक	-	-
३)	मार्च	४	-	-	३	-	-	निरंक	-	-
४)	एप्रिल	१८	-	-	८	-	-	निरंक	-	-
५)	मे	३६	-	-	३८	९	६५००	निरंक	४	४३०१
६)	जून	१४३	११	१४४०८	१२५	७	५२०२	४६	९	१४००६
७)	जुलै	१४४	१४	१७२००	८९	११	११०००	१६९	१३	८२०६
८)	ऑगस्ट	१३७	१६	२१४०६	७२	१३	१५८०८	२२५	१५	१५४००
९)	सप्टेंबर	१९३	८	६७०८	१७८	१२	१७२०८	२९७	१२	७७०८
१०)	ऑक्टोबर	४६	८	२१३०८	४८	९	१९९००	६६	८	१३०००
११)	नोव्हेंबर	२५	६	४९०६	४	६	४७०७	निरंक	४	२३०८
१२)	डिसेंबर	७	२	१४०२	७	२	२६०४	निरंक	२	१००२
एकूण		७६३	६५	६७६०८	५८०	७१	८५००३	८०३	६९	६७१०१

आधार:- जिल्ह्यातील सर्व तहसिलदार.

३२१)
तक्ता क्रमांक - २०२

जिल्ह्यातील निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तपमान वर्ष १९८७
(आक्टो तेल्तीया मध्ये)

जिल्हा: उस्मानाबाद

केंद्र :- उस्मानाबाद

अ.क्र.	महिना	कमाल	किमान	
१	२	३	४	
१)	जानेवारी	१९८७	३१.७	१२.७
२)	फेब्रुवारी	१९८७	३३.३	१३.१
३)	मार्च	१९८७	३७.७	१८.३
४)	एप्रिल	१९८७	४०.७	१५.७
५)	मे	१९८७	४०.१	१८.७
६)	जून	१९८७	३९.७	२०.३
७)	जुलै	१९८७	३२.७	२०.१
८)	ऑगस्ट	१९८७	३३.७	२०.१
९)	सप्टेंबर	१९८७	३४.७	२०.१
१०)	ऑक्टोबर	१९८७	३३.५	१३.७
११)	नोव्हेंबर	१९८७	३१.१	१०.९
१२)	डिसेंबर	१९८७	३०.३	९.५
	वर्ष	४०.७	९.५	

आधार:- मुख्याध्यापक व मानतेवी अधीक्षक, हवामान वेधशाळा, जिल्हा
परिषद माध्यमिक शाळा उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - ३०१

जमिनीच्या वापरासंबंधी माहिती. वर्ष: १९८२-८३ (क्षेत्र - शंभर हेक्टरमध्ये)

जिल्हा: उस्मानाबाद

जिल्हा तालुका	एकूण भौगोलिक क्षेत्र	जंगल व्याप्त क्षेत्र	शेतीला उपलब्ध नसलेले क्षेत्र बिगर शेती वापराखालील जमीन	पडीत आणि लागवडीलायक जमीन (४+५)	एकूण लागवडीलायक पण वापरात नसलेली	पडीत जमिनी व्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन कायम गुरे चरण आणि इतर चरण्याची जमीन	कसलेल्या जमिनी मध्ये समाविष्ट न झालेली, झाडे बुडपे व फळबागा या खालील जमीन (७+८+९)	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१) एकूण जिल्हा	७३५३	१०	१३३	७९	२१२	३५२	१७६	६	५३४
१) उस्मानाबाद	११९४	-	२०	३	२३	५	३०	अ	३५
२ कळंब	१२२७	५	१८	४	२२	४२	५७	२	१०१
३ उमरगा	१४६५	-	१०	१८	२९	७३	२१	-	९४
४ तुळजापूर	१५२४	-	३५	७	४२	१३२	३२	३	१६८
५ परंडा	१०५५	-	२२	अ	२२	११	१४	-	२५
६ भूम	८८७	५	२८	४७	७४	६९	२२	अ	११६

तक्ता क्र. ३०१ पुढे चालू...

तक्ता क्रमांक - ३०१ (पालू)

जिल्हा तालुका	घालू पड <i>Curry</i>	पडीत जमीन		निव्वळ करलेले क्षेत्र <i>Net Crop</i>	एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेले क्षेत्र <i>M. Co.</i>	लागवडी खालील सकून क्षेत्र <i>Grassland</i>	लागवडी लायक क्षेत्र
		इतर पड <i>Other</i>	सकून				
१	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
सकून जिल्हा	२२३	६२२	२८५	५६१२	२२२	५८४१	६२५५
१ उस्मानाबाद	-	१०१	१०१	१०३६	४३	१०७९	११४१
२ कळंब	५८	२५	१५३	२४८	३०	२७८	११४३
३ उमरगा	१६	४०	५६	१२८६	४४	१३३०	१४१६
४ तुळजापूर	१६८	३४६	५१४	८००	४०	८४०	१४४२
५ परंठा	३०	८३	११३	८२४	५१	२४५	१०१२
६ भूम	२१	२७	४८	६४८	२१	६६९	७८६

(२३)

टीप:- १) अ = आकडे दिलेल्या परिमाणाच्या निम्त्यापेक्षा कमी आहेत. २) आकडे ("००") असल्यामुळे सकून ही बाब असणा-या स्तंभा-
तील बेरजा कांही ठिकाणी कुठल्याची शक्यता नाही. ३) तक्त्यातील आकडेवारी पूर्ण सुधारीत आहे. ४) सोलापूर जिल्ह्या-
तून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या या समावेश नाही.

आधार:- कृषि संचालनालय, पुणे.

तक्ता क्रमांक - ३०२

तालुकावावार निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्र, वर्ष: १९८२-८३ (क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

जिल्हा: उस्मानाबाद

जिल्हा	तांदुळ	गहू	खरीप ज्वारी	रब्बी ज्वारी	सूकण ज्वारी	बाजरी	मका	वरी/ राळा	इतर तृणधान्ये	सूकण तृणधान्ये	हरभरा
तालुका	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
सूकण जिल्हा	१३९१२	३२८५४	९५७३१	१७१५४३	२६७२७४	५५८९	५५५३	११००	३९१९	३३०२०१	३४९६५
१ उस्मानाबाद	२४००	७७८५	२३२९७	३०२१५	५३५४२	३३०	१०५०	२१०	७६०	६६०४७	८५९०
२ कळंब	१७१७	७६०४	२८३६९	१२५८०	४०९४२	२९०	३६०	६०	६९०	५१६७०	५३५८
३ उमरगा	२१२४	४५९५	२८०९१	२८२१०	५६३०१	२१०३	१५६	३२०	१९४६	६७५५५	६७००
४ तुळजापूर	६०६३	४०३३	११५६२	१२६६४	२४२३३	२३१६	३२६७	-	११	३९९२३	५९७४
५ परंडा											
५ परंडा	५४०	४५१०	४५०	५४६७०	५५१२०	२६०	७१०	५१०	५१२	६२१६२	३३२०
६ भूम	१०६८	४३२७	३९५५	३३२०४	३७१५९	२९०	-	-	-	४२८४४	५०२३

(२५)

तक्ता क्र. ३०२ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - ३.२ (वालू)

जिल्हा तालुका	तूर	उडिद	मूग	इतर कडधान्ये	एकूण कडधान्ये	एकूण अन्नधान्ये	जस	मसाल्याचे पदार्थ	एकूण फळे	एकूण भाजीपाला	सर्किंग खाद्य पिके	एकूण खाद्य पिके
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
एकूण जिल्हा	५५८४१	उ.ना.	उ.ना.	४५५७२	१३६३७८	४६६५७२	१४२३७	६२३६	१३०३	१२४२	१३०३	४२१६०५
१ उस्मानावाद	२८१७	उ.ना.	उ.ना.	५३५२	२३७५२	८२८०६	२०३२	२७६	१६३	१४२	१६३	२३२८२
२ कळंब	२६१३	उ.ना.	उ.ना.	८२५४	२३२२५	७५५२५	३७७५	१२१५	२५	३२५	२५	८०२६०
३ उमरगा	१३२२२	उ.ना.	उ.ना.	१६२८७	३६२१६	१०४४७१	१६७८	१७१५	४१५	८११	४१५	१०२५०५
४ तुळजापूर	११२४०	उ.ना.	उ.ना.	२७३२	२६२५३	६६८७६	५२८४	११७४	२४८	४६४	२४८	७४२२४
५ परंडा	७२२०	उ.ना.	उ.ना.	४२२०	१४७६०	७६२२२	५७०	१०७३	-	१८५	-	७८७५०
६ भूम	४०२२	उ.ना.	उ.ना.	१०२०	१००६५	५२२०२	१२८	८३	४५२	२२	४५२	५४११६

(३५)

तक्ता क्र. ३.२ पुढे वालू.....

तक्ता क्रमांक - ३०२ (चालू)

जिल्हा तालुका	कापूस	इतर तंतू पिळे	सकूण तंतू पिळे	भुईमूग	तीळ	करडई	जवस	इतर गळी- तांची धान्ये	सकूण गळतांची धान्ये	तंबाखू	इतर औषधी व मादक पदार्थ	सकूण औषधी व मादक पदार्थ
१	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६
सकूण जिल्हा	४५	३८००	३८४५	१५५८५	६१६६	२९१२४	२९९२	२७३०८	८८१७५	९२	२	९४
१ उस्मानाबाद	४५	५१९	५६४	२५३४	५८५	६२९५	२८८२	१६३८	१३९३४	४४	२	४६
२ कळंब	-	८०५	८०५	१७९०	२७०३	३०६०	२९४०	५४८८	१५९८१	२३	-	२३
३ उमरगा	-	१४४६	१४४६	३७८०	२६०८	२२८८	१५३४	११५५४	२१७६४	२	-	२
४ तुळजापूर	-	-	-	५२३६	५४	१४१	४८	३६६३	८९५८	-	-	-
५ परंडा	-	१०३०	१०३०	१४७५	२२०	१०३४०	८४०	१८६०	१४७३५	२३	-	२३
६ भूम	-	-	-	१०००	-	७०००	१६९८	३१०५	१२८०३	-	-	-

(२६)

तक्ता क्र. ३०२ पुढे चालून.....

तक्ता क्रमांक - ३०२ (चालू)

जिल्हा तालुका	चा-यांची पिके	द्विरपळी पिके	सैकीर्ण अखाद्य पिके	स्कूण अखाद्य पिके	लागवडीखालील स्कूण क्षेत्र	एकापेक्षा अधिक वेळा लागवडीखाली असलेले क्षेत्र	लागवडी खालील निव्वळ क्षेत्र
१	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३
स्कूण जिल्हा	३५५	-	-	२२४६२	५८४०७६	२२८७७	५६११२९
१ उस्मानाबाद	१२	-	-	१४५५६	१०७८३८	४२५७	१०३५८१
२ कळंब	-	-	-	१६८०२	९७७६२	३०००	९४७६२
३ मरगा	२८८	-	-	२३५००	१३३००५	४३७४	१२८६३१
४ तुळजापूर	५५	-	-	९०१३	८४००७	३९९१	८००१६
५ परंडा	-	-	-	१५७८८	९४५३८	५१२०	८९४१८
६ भूम	-	-	-	१२८०३	६६९१९	२१३५	६५७८४

टीप:- १) तक्त्यातील आकडेवारी पूर्ण सुधारीत आहे. २) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश नाही.

आधार:- कृषी संचालनालय, पुणे

मुख्य पिकांचे दर हेक्टरी उत्पन्न व एकूण उत्पादन वर्ष: १९८७-८८ (अंतिम अंदाज)

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	पिके	दर हेक्टरी उत्पन्न (किलोमध्ये)	उत्पादन (शेअर-टनामध्ये)	अ.क्र.	पिके	दर हेक्टरी उत्पन्न (किलोमध्ये)	उत्पादन (शेअर-टनामध्ये)
१	२	३	४	१	२	३	४
१	तांदुळ	४३५	४७	१७)	जवस	२४४	५१
२	गहू	८२	११	१८)	तीळ	३०३	२०
३	ज्वारी	७६०	२४७०	१९)	भुईमूग (शेअर)	१११८	१८०
४	बाजरी	७८८	६३	२०)	मोहरी व राई	-	-
५	बाली	१०३३	३१	२१)	सरंडी	५००	३
६	मका	१०००	९	२२)	नारळ	-	-
७	नाचणी	-	-	२३)	जस्त (x)	७०३०	४६४
८	इतर धान्ये	१३८२	१७०	२४)	कापूस	-	-
९	एकूण धान्ये	७५०	२८०१	२५)	ताग	१००	१
१०	हरभरा	३९३	१३४	२६)	मेस्टा (अंबाडी)	१५४६	३१७
११	तूर	५६४	२९७	२७)	तंबाखू	१०००	२
१२	उडीद	५७६	१६३	२८)	एकूण औषधी व अमली पदार्थ	-	-
१३	मूग	६०२	१०६	२९)	आले	१०००	१
१४	मसूर	२७३	३	३०)	मिरची	३८५	१५
१५	इतर कडधान्ये	३३३	५	३१)	हळद	१३५८	३३४
१६	एकूण कडधान्ये	५२३	७०८	३२)	बटाटा	-	-

टीप:- (x) जसाखालील प्रत्यक्ष क्षेत्र उपलब्ध नसल्याने ज्या क्षेत्रातून कापणी केली ते क्षेत्र दिले आहे. उत्पादन मुक्या स्वसात दिले आहे.

तक्ता क्रमांक - ३०४

विविध साधनानी ओलीताखाली असलेले तालुकावार क्षेत्र वर्ष: १९८२-८३ (क्षेत्र - हेक्टरमध्ये)

जिल्हा: उस्मानाबाद

जिल्हा तालुका	ओलीताखालील क्षेत्र (निष्क)		ओलीताखालील निष्क क्षेत्र	ओलीताखालील स्कूण क्षेत्र
	पृष्ठभागीय	विहीरी		
१	२	३	४	५
१) स्कूण जिल्हा	१६७१०	४९८८५	६६५९५	७७५२१
२) उस्मानाबाद	४६३७	१४१६०	१८७९७	२००८२
३) कळव	२५०	७५३४	७७८४	९३०६
४) उमरगा	-	७३११	७३११	८६२१
५) तुळजापूर	२९३२	१५५३०	१८४६२	२२०३४
६) परंठा	८५७२	१६९२	१०२६४	१२३०३
७) भूम	३१९	३६५८	३९७७	५१७५

(२९)

टीप:- १) तक्त्यातील आकडेवारी पूर्ण सुधारीत आहे.

२) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश नाही.

आधात:- कृषि संचालनालय, मुणे.

तक्ता क्रमांक - ३०५

निरनिराळ्या पिकाखालील तालुकावार बागायत क्षेत्र वर्ष: १९८२-८३ (क्षेत्र - हेक्टरमध्ये)

जिल्हा: उस्मानाबाद

जिल्हा	तालुका	तांदुळ	गहू	खरीप ज्वारी	रब्बी ज्वारी	सकून ज्वारी	बाजरी	मका	राळा	इतर तृणधान्ये	सकून तृणधान्ये
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	
सकून जिल्हा	२०६६	१२३२२	६०५९	२१८२६	२७८८५	१६३९	२२७५	-	२१	४६२०८	
१ उस्मानाबाद	९८८	२५८५	२९७४	९९६७	१२२४१	-	-	-	१०	१६५२४	
२ कळंब	५८	२८९०	-	९६०	९६०	-	-	-	-	३९०८	
३ उमरगा	८८०	१२६०	७८०	९८८	१७६८	-	६६	-	-	३९७४	
४ तुळजापूर	-	१८०४	२११५	१४५६	३५७१	१६३९	१९१४	-	११	९९३९	
५ परंडा	१२६	१६७५	७६	७२३१	७३०७	-	२९५	-	-	९४०३	
६ भूम	१४	२१००	११४	१२२४	१३३८	-	-	-	-	३४६०	

(३०)

तक्ता क्र. ३०५ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - ३०५ (चालू)

जिल्हा तालुका	हरभरा	तूर	मूग	इतर कडधान्ये	सकूण कडधान्ये	सकूण अन्नधान्ये	ज्वार	मिरची	हळद	सकूण मसाल्याचे पीके	सकूण फळे	बटाटा	सकूण भाजीपाला
१	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४
सकूण जिल्हा	२०४३	३०४४	८	७०	५१६५	५१३७३	१४२३७	-	-	५११८	४५३	-	१६८८
१ उस्मानाबाद	३३८	-	-	-	३३८	१६८६२	२०३२	-	-	८६७	२५	-	१४१
२ कळंब	११०	-	-	६२	१७२	४०८०	३७७५	-	-	७५५	२	-	२३४
३ उमरगा	२५०	-	-	-	२५०	४२२४	१६७८	-	-	१७१५	१३३	-	७११
४ तुळजापूर	१५१	३००१	-	-	३१५२	१२०९१	५९८४	-	-	११७४	१७१	-	४०८
५ परंडा	४६४	-	-	-	४६४	९८६७	५७०	-	-	५२५	३	-	१७३
६ भूम	७३०	४३	८	८	७८९	४२४२	१९८	-	-	८२	४९	-	२१

(३१)

तक्ता क्र. ३०५ पुढे चालू.....

तकता क्रमांक - ३५ (चालू)

जिल्हा तालुका	संकीर्ण खाद्य पिके	एकूण खाद्य पिके	कापूस	इतर तंतू पिके	एकूण तंतू पिके	भुईमूग	तीळ	जवस	करई	इतर गळी- तांची धान्ये
१	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४
एकूण जिल्हा	-	७२८६९	७	-	७	२३००	-	-	२७५	१९००
१ उस्मानाबाद	-	१९९९७	७	-	७	६९	-	-	-	-
२ पळंब	-	८८७६	-	-	-	३६०	-	-	१००	-
३ उमरगा	-	८४६१	-	-	-	-	-	-	-	-
४ तुळजापूर	-	१९८२८	-	-	-	३०६	-	-	-	१९००
५ परंडा	-	१११३८	-	-	-	१०६०	-	-	१०५	-
६ भूम	-	४५९९	-	-	-	५०५	-	-	७०	-

(३१)

तकता क्र. ३५ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - ३०५ (चालू)

जिल्हा तालुका	•सकून गळीतांची धान्ये	तंबाखु	•इतर औषधी व मादक पदार्थ	•सकून औषधी व मादक पदार्थ	•पायाची पिके	•दिरवळी पिके	•सिकीर्ण अखाद्य पिके	•सकून अखाद्य पिके	ओलीता खालील सकून क्षेत्र
१	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३
सकून जिल्हा	४४८२	३	२	५	१६५	-	-	४६५२	७७५२१
१ उस्मानाबाद	७६	-	२	२	७	-	-	८५	२००८२
२ कळंब	४६०	-	-	-	-	-	-	४६०	९३०६
३ उमरगा	-	२	-	२	१५८	-	-	१६०	८६२१
४ तुळजापूर	२२०६	-	-	-	-	-	-	२२०६	२२०३४
५ परंडा	११६५	-	-	-	-	-	-	११६५	१२३०३
६ भूम	५७५	१	-	१	-	-	-	५७६	५१७५

(३३)

टीप:- १) आकडेवारी पूर्ण सुधारीत आहे. २) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे / नाही.

आधार:- कृषि संचालनालय, पुणे.

तक्ता क्रमांक - ३०६ (अ)

तालुकावार सिंचन विहिरी व इतर विहिरी. वर्ष: १९८२-८३.

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	सिंचन विहिरीची एकूण संख्या	वापरात असलेल्या विहिरीवर विद्युत पंप	वापरात नसलेल्या विहिरीवर डिझेल पंप	वापरात नसलेल्या सिंचन विहिरीची संख्या	सिंचन विहिरी खेरीज इतर विहिरीची संख्या
१	२	३	४	५	६	७
	एकूण जिल्हा	३२०४६	९९६५	६६६५	३२३६	३२०२
१	उस्मानाबाद	४०८२	४६२	८०८	१०९	४२६
२	कळंब	६७०१	३१५०	६५०	७२८	८५०
३	उमरगा	५३७०	३०६०	३१२०	२२९	८०२
४	तुळजापूर	५२२२	१६०१	९६०	१२३	५३०
५	परंडा	४४९२	३३०	६९२	७६०	३३०
६	भूम	६१७९	१३६२	४३५	१२८७	२६४

(३३)

टीप:- १) तक्त्यातील आकडेवारी पूर्ण सुधारीत आहे. २) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यांत समावेश नाही.

आधार:- १) कृषि संचालनालय, पुणे - १ (२) वरिष्ठ भू-वैज्ञानिक.

तक्ता क्रमांक - ३०६ (ब)

तालुकावार कुमनलिका, हातपंप, आणि विद्युत पंपांची माहिती, वर्ष: १९८७-८८.

जिल्हा:- उस्मानाबाद.

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	यशस्वी कुम नलिकांची संख्या	बसवलेल्या हात पंपांची संख्या	बसवलेल्या विद्युत पंपांची संख्या	बंद पडलेल्या हात पंपांची संख्या	बंद पडलेल्या विद्युत पंपांची संख्या
१	२	३	४	५	६	७
१)	उस्मानाबाद	६११	४६१	१५०	२१	४
२)	कळंब	६१५	४९८	११७	५०	१०
३)	उमरगा	६५५	५२२	१२६	१५	८
४)	तुळजापूर	४८७	३८२	१०५	३१	५
५)	परंडा	४०२	३२६	७६	२०	३
६)	भूम	३५३	२९२	६१	१७	३
एकूण जिल्हा		३१२३	२४८८	६३५	१५४	३३

आधार:- १) वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण विकास योजना, उस्मानाबाद.

२) उपअभियंता, यांत्रिकी भूजल सर्वेक्षण ग्रामीण विकास योजना, जिल्हा परिषद, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - ३०७

विहिरी खेरीज तद्यु पाटबंधारे यांची कामे वर्ष : १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	उपयोगात नसलेली कामे				उपयोगात असलेली कामे			
		जिल्हापरिषद	राज्य	खाजगी व सहकारी	स्कूण	जिल्हापरिषद	राज्य	खाजगी व सहकारी	स्कूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
	स्कूण जिल्हा	५	-	२८	३३	३०	४३	२	७५
१	उस्मानाबाद	-	-	५	५	५	६	-	११
२	कळंब	-	-	६	६	४	४	-	८
३	उमरगा	५	-	१	६	-	९	-	९
४	तुळजापूर	-	-	७	७	१४	११	२	२७
५	परंडा	-	-	५	५	२	८	-	१०
६	भूम	-	-	४	४	५	५	-	१०

(३६)

तक्ता क्र. ३०७ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - ३७ (चालू)

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	ओलीताखालील निव्वळ क्षेत्र (हेक्टर)				वापरातील कामाचे लाभक्षेत्र (हेक्टर)			
		जिल्हापरिषद	राज्य	खाजगी व सहकारी	स्कूण	जिल्हापरिषद	राज्य	खाजगी व सहकारी	स्कूण
१	२	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
	स्कूण जिल्हा	८९	११७५	१९	१२८३	२२२२	१२५७५	९१	१४८८८
१	उस्मानाबाद	३६	२११	-	२४७	४३६	२४१२	-	२८४८
२	कळंब	२६	१११	-	१३७	३१८	१६४२	-	१९६७
३	उमरगा	-	१३८	-	१३८	-	२१७४	-	२१७४
४	तुळजापूर	११	१३२	१९	१६२	९१७	२९५३	९१	३२५८
५	परंडा	६	२१५	-	२२१	१९७	२०४७	-	२२४४
६	भूम	१०	३६८	-	३७८	३५७	१३४०	-	१६९७

(७६)

टीप:- जिल्हा परिषदेच्या माहितीमध्ये पाइलर तलावाचा समावेश नाही.

आधार:- १) कार्यकारी अभियंता, लघु सिंचन, जिल्हापरिषद, उस्मानाबाद २) कार्यकारी अभियंता, पाटबंधारे विभाग, उस्मानाबाद
उस्मानाबाद ३) उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक -३०८

मध्यम व मोठे पाटबंधारे प्रकल्प वासुळे भिजणारे क्षेत्र व मिळणारे फायदे. वर्ष: ३०-६-८८ रोजी.

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	वाव	मोठे प्रकल्प			मध्यम प्रकल्प			
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१) प्रकल्पाचे नांव		१) निम्न तेरणा	२) मांजरा	१) तुरोरी	२) रुई	३) रायगव्हाण	४) वेनेतुरा	५) काजळा
२) प्रकल्पाचे स्थान		मांजरीता. उमरगा	धनेगांव	आस्टा	रुईभरता	रायगव्हाण	मुसम(येणेगुर)	काजळा
		जि. बीड ता. उमरगा	उस्मानाबाद ता.	कळव ता.	उमरगा ता.	उस्मानाबाद ता.	कळव ता.	उमरगा ता.
३) अ) काम पूर्ण झाल्याचे वर्ष		-	१९८४	१९८५	काम चालू आहे	काम चालू आहे	काम चालू आहे	काम चालू आहे
ब) अपूर्ण असल्यास पूर्ण होण्याचे संभाव्य वर्ष	१९९२	-	-	-	१९९१	१९९१	१९९२	निश्चित नाही
क) प्रकल्पाचा अंदाजे खर्च (लाख सय्यात)	६७९५	३१६१	२५३.५७	४५१.००	५४८.३४	३२८.५	१७७.००	
४) धरण								
अ) मीजर झालेली उंची (मीटरमध्ये)	२६	२५.२७	१७.५०	११.७५	१३.२३	१३.४८	१२.६०	
ब) पूर्ण झालेली उंची (")	२६	२५.२७	१७.५०	११.७५	१३.२३	काम चालू आहे	नुकतेच काम चालू झाले आहे.	
		(विमोचक सोडून)						
५) कालवा								
अ) एकूण लांबी (कि.मी.)	२००.५०	१६८.००	२१.००	२२.००	३०.००	४४.००	१६.५	
ब) पूर्ण केलेली लांबी (कि.मी.)	३५.००	१६८.००	२१.००	१४.००	१७.००	काम सुरु नाही	काम सुरु नाही.	
६) कमाल क्षमता (दशलक्ष घन मीटर)	१२३.९८	२५१.९२	७.६६	८.९४	१२.७०	१२.८०	ठरलेली नाही.	
७) ३१-३-८८ रोजीचा प्रत्यक्ष (दशलक्ष घन मीटर)		कांही नाही	८९.३२	०.४२	निरंक	३.६४	-	

तक्ता क्र. ३०८ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - ३०८ (चालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	
८) एकूण लाभक्षेत्र (हेक्टरमध्ये)	उस्मानाबाद	३५९३	एकूण	२३६९०					
	लातूर	१६३६१	बीड	५१६३					
९) लाभक्षेत्राखालील लागवडी लायक क्षेत्र (हेक्टरमध्ये)	उस्मानाबाद	३३४२	उस्मानाबाद	८१५	१०७४	१९१०	२५१९	३२३२	२०६७
	लातूर	१५२१४	लातूर	१७७१२					
१०) प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर ओलीताखाली येणारे क्षेत्र (हेक्टरमध्ये)	उस्मानाबाद	२८०७	एकूण	१८२२३					
	लातूर	१२७८०	बीड	३१८६					
११) सध्या १९८७-८८ करिता ओलिता खाली असलेले क्षेत्र (हेक्टरमध्ये)	उस्मानाबाद	६२७	उस्मानाबाद	६२७	९६७	१८९३	२२६७	२९०८	१५००
	लातूर	१२७८०	लातूर	१४४१०					
अ) बारमाही	निरंक	निरंक	बीड	१९७					
			उस्मानाबाद	४१	निरंक	-	-	-	-
ब) हंगामी		निरंक	लातूर	१५					
			बीड	१५१३					
			उस्मानाबाद	५७३	१७		३३५		
			लातूर	३२६५					

तक्ता क्र. ३०८ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक -३०८ पुढे चालू.

१	२	१०	११	१२	१३	१४
१) प्रकल्पाचे नाव	६४) तेरणा	७) खंडाळा	८) कुरनूर	९) हरणी	१०) चांदणी	
२) प्रकल्पाचे स्थान	गांव - तेर	गांव-रामतीर्थ	गांव- नळदुर्ग	गांव-काटगांव	गांव-पिंपळगांव	
	ता. उस्मानाबाद	ता. तुळजापूर	ता. तुळजापूर	ता. तुळजापूर	ता. परंडा	
३) अ) काम पूर्ण होण्याचे वर्ष	१९७०	१९७३	१९७०	१९६०	१९५६	
ब) अपूर्ण असल्यास पूर्ण होण्याचे संभाव्य वर्ष	-	-	-	-	-	
क) प्रकल्पाचा अंदाजे खर्च (लाख रुपये)	८०.३०	७३.६९	१००.८३	६६.४७	७१.६०	
४) धरण						
अ) मंजूर झालेली उंची (मीटरमध्ये)	१५.००	२०.२४	२३.००	१७.००	१७.००	
ब) पूर्ण झालेली उंची (मीटरमध्ये)	१५.००	२०.२४	२३.००	१७.००	१७.००	
५) कालवा						
अ) एकूण लांबी (कि.मी.)	३८.००	५.६०	२३.००	४२.००	२६.००	
ब) पूर्ण (केलेली) लांबी (कि.मी.)	३८.००	५.६०	२३.००	४२.००	२६.००	
६) कमाल क्षमता (दशलक्ष घनमीटर)	२२.०२	६.२६	३५.००	१२.६०	२०.७०	
७) ३१-३-८८ रोजीचा प्रत्यक्ष साठा (दशलक्ष घनमीटर)	x	४.००	२१.९५	४.५६	५.४१	

(०६)

तक्ता क्रमांक ३०८ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - ३०८ (चालू)

१	२	१०	११	१२	१३	१४
८)	सकूण लाभक्षेत्र (हेक्टर)	३३५०	१४४६	७२४८	३६५५	३२३८
९)	लाभक्षेत्रा खालील लागवडी लायक क्षेत्र (हेक्टर)	२४२८	१३८४	५४६३	३३७३	२८९१
१०)	प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर ओलिताखाली येणारे क्षेत्र (हेक्टर)	२१७७	१३८०	३५४६	१६६०	२०२०
११)	सध्या (१९८७-८८ करीता) ओलिताखाली असलेले क्षेत्र (हेक्टर)					
	अ) वारमाही	निरंक	-	-	-	-
	ब) हंगामी	निरंक	निरंक	४६	१३६	९८४

(४९)

तक्ता क्र. ३०८ पुढे चालू....

तक्ता क्रमांक - ३०८ (चालू)

१	२	१५	१६	१७	१८	१९
१)	प्रकल्पाचे नाव	११) खासापूर	१२) वाटेफळ	१३) रामगंगा	१४) बानगंगा	१५) जकेकूर
२)	प्रकल्पाचे स्थान	गांव खासापूर ता. परंडा	गांव- ताकमोड ता. परंडा	गांव- उलूप ता. भूम	गांव-भोनीगरी ता. भूम	गांव- जकेकूर ता. उमरगा.
३)	अ) काम पूर्ण होण्याचे वर्ष	१९५५	१९७९	१९७७	१९७५	१९७७
	ब) अपूर्ण असल्यास पूर्ण होण्याचे संभाव्य वर्ष	-	-	-	-	-
	क) प्रकल्पाचा अंदाजे खर्च (लाख रुपये)	५६.१५	९७.४०	७३.२०	५१.०६	१७५.९५
४)	धरण					
	अ) मंजूर झालेली उंची (मीटरमध्ये)	१७.००	१७.६०	२०.०१	१९.२०	१४.८०
	ब) पूर्ण (केलेले) उंची (मीटरमध्ये)	१७.००	१७.६०	२०.०१	१९.२०	१४.८०
५)	कालवा					
	अ) एकूण लांबी (कि.मी.)	३३.००	१६.६०	२.४६	३.०५	२२.५१
	ब) पूर्ण केलेली लांबी (कि.मी.)	३३.००	१६.६०	२.४६	३.०५	२२.५१
६)	कमाल क्षमता (दशलक्ष घनमीटर)	१९.८१	१०.७२	६.१७	५.९४	१०.१८
७)	३१-३-८८ रोजीचा प्रत्यक्ष साठा (दशलक्ष घनमीटर)	९.५५	४.५६	१.२७	२.२४	२.४२

(५३)

तक्ता क्र. ३०८ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - ३०८ (चालू)

१	२	१५	१६	१७	१८	१९
८)	सकूण लाभक्षेत्र (हेक्टरमध्ये)	३६९६	१८११	१०१६	८७१	२११०
९)	लाभक्षेत्राखालील लागवडी लायक क्षेत्र (हेक्टर)	३५७३	१७१०	९०७	८६४	१९८३
१०)	प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर ओलिता खाली येणारे क्षेत्र (हेक्टर)	२१४६	११४५	८१३	६४८	१५७४
११)	सध्या (१९८७-८८) ओलिताखालील क्षेत्र (हेक्टर)					
	अ) वारमाही	-	-	-	-	-
	ब) हंगामी	१०९०	१७८	२६७	४२३	३३८

(६३)

टीप:- १) (x) उपलब्ध नाही कारण पाण्याची पातळी जेत्याच्या खाली होती.

आधार:- १) कार्यकारी अभियंता, पाटबंधारे विभाग, (पुर्वे) उस्मानाबाद.

२) कार्यकारी अभियंता, पाटबंधारे विभाग, (पश्चिम) उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक ३०९

१९८०-८१ च्या कृषि गणनेनुसार वहीत धारण जमिनीची संख्या व त्याचे क्षेत्रफळ, ओलिताखाली असलेल्या वहीत धारण जमिनी आणि ओली-
ताखालील निव्वळ क्षेत्र व वहीतीच्या प्रकारानुसार आणि क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहीत धारण जमिनीची संख्या (क्षेत्रफळ: हेक्टरमध्ये).

जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	क्षेत्रफळ श्रेणी	वैयक्तिक धारण		संयुक्त धारण		संख्याचे धारण		सकून धारण	
		संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	०.५ हेक्टर पेक्षा कमी	४६९२	१४१०	१३३१	१५७	८	३	६०३१	१५६९
२	०.५-१.०	१०१४९	८१३७	५५७	३८८	१२	७	१०७१८	८५२२
३	१.०-२.०	२६२५४	४३४९८	१०७६	१५८५	१३	१७	२७३४३	४५१००
४	२.०-३.०	१८१३५	४८९३९	७८१	१८९९	११	२४	१८९२७	५०८६३
५	३.०-४.०	१५९९३	५५०२५	७९५	२७४१	३	१०	१६७९१	५७७७६
६	४.०-५.०	१२४९३	५५१७५	७२६	३१७४	७	३२	१३२२६	५८३८१
७	५.०-६.०	९५७५	५१६९१	५५१	३०६३	९	४९	१०१३५	५४८०३
८	६.०-७.५	१०६२२	६९४७८	६८७	४५५५	१२	८०	११३२१	७४११३
९	७.५-१०.०	१०४०९	८९३१२	७४२	६३९९	८	६७	१११५९	९५७७८
१०	१०.०-२०.०	११७०५	१५२३९८	१२९४	१७४८०	३२	४१८	१३०३१	१७०२९६
११	२०.०-३०.०	१०६५	२५४२४	२०५	५०४६	१७	४१३	१२८७	३०४८३
१२	३०.०-४०.०	११७	३९९६	४६	१५३५	४	१३९	१६७	५६७०
१३	४०.०-५०.०	४२	१८७४	२५	१११६	२	९१	६९	३०८१
१४	५० व त्या पेक्षा जास्त	३९	२४१४	१२	९२९	५	५४८	५६	३८९१
सकून सर्व श्रेणी		१३१२९०	६०८३६१	८८२८	५००६७	१४३	१४०२६१	६६०३२५	

(४६)

तक्ता क्रमांक ३.९ (चालू)

अ.क्र.	क्षेत्रफल श्रेणी	पूर्णपणे ओलिताखाली		पूर्णपणे जिरायत		अंशतः ओलिताखालील		
		संख्या	क्षेत्रफल	संख्या	क्षेत्रफल	संख्या	एकूण क्षेत्रफल	ओलिताखालील क्षेत्र
१	२	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
१	०.५ हेक्टर पेक्षा कमी	११९	३०	५४९८	११९१	४१४	१४२	८७
२	०.५-१०	२७८	१७१	९३२१	६८२५	१११९	९२९	४५६
३	१०.०-२०.०	२८०	४३९	२४३२५	३७४१६	२७३८	४०३९	१५६२
४	२०.०-३०.०	९७	१५५	१६३८४	४१८४२	२४४६	४८१०	११९७
५	३०.०-४०.०	७६	१८९	१४१००	४६११८	२६१५	६९८२	२२३९
६	४०.०-५०.०	२२	७६	११०१७	४४४१४	२१८७	८९३५	२५९१
७	५०.०-६०.०	१८	८९	७४२७	३७६६३	२६९०	१२१५४	२१९४
८	६०.०-७०.५	९	३६	८४७४	५१६४२	२८३८	१५०५५	२५१८
९	७०.५-१००.०	११	९०	८०२१	६१३३१	३१२७	२३३७०	३१८३
१०	१००.०-२००.०	-	-	९१२६	९७०४७	३९०५	४९६६५	४९०६
११	२००.०-३००.०	-	-	८६१	१३२६३	४२६	९४८३	६७२
१२	३००.०-४००.०	-	-	९७	१७८५	७०	२०१५	१८६
१३	४००.०-५००.०	-	-	५३	१२३२	१६	५३७	३४
१४	५० व त्यापेक्षा जास्त	-	-	४४	१०९३	१२	५८३	६५
एकूण सर्व श्रेणी		९१०	१२७५	११४७४८	४४२८६२	२४६०३	१३८६९९	२२६९०

(४५)

तक्ता क्रमांक ३०९ (चालू)

अ.क्र.	क्षेत्रफल श्रेणी	संपूर्ण मालकीचे		पूर्णपणे भाडेपट्टीने		अंशतः मालकीचे व		अंशतः भाडेपट्टीने	
		संख्या	क्षेत्र	संख्या	क्षेत्र	संख्या	मालकीचे क्षेत्र	भाडेपट्टीचे क्षेत्र	एकूण क्षेत्र
१	२	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
१	०.५ हेक्टर पेक्षा कमी	५९४९	१५४०	१८	४	६४	१४	११	२५
२	०.५-१.०	१०६०२	८४३४	३३	२४	८३	२८	३६	६४
३	१.०-२.०	२७१०५	४४७२४	४८	८२	१९०	१६७	१२७	२९४
४	२.०-३.०	१८७२७	५०३५०	५३	१३९	१४७	२१०	१६३	३७३
५	३.०-४.०	१६५९३	५७१०५	२१	७१	१७७	३२६	२७४	६००
६	४.०-५.०	१३००५	५७४३६	२२	९१	१९९	५०३	३५१	८५४
७	५.०-६.०	९९८७	५४००४	९	४९	१३९	४००	३५०	७५०
८	६.०-७.५	११११६	७२७७०	३०	२०२	१७५	६१९	५२२	११४१
९	७.५-१०.०	१०९००	९३७०२	१६	१४१	२४३	१०१९	९१६	१९३५
१०	१०.०-२०.०	१२५३८	१६३१३७	३०	३५४	४६३	३६५२	३१५३	६८०५
११	२०.०-३०.०	११७४	२७७०९	३	६०	११०	१५५८	११५६	२७१४
१२	३०.०-४०.०	१५०	५०९३	-	-	१७	२९७	२८०	५७७
१३	४०.०-५०.०	६४	२८५०	-	-	५	९२	१३९	२३१
१४	५० व त्या पेक्षा जास्त	५४	३८२०	१	१५	१	१०	४६	५६
एकूण सर्व श्रेणी		१३७९६४	६४२६७४	२८४	१२३२	२०१३	८८९५	७५२४	१६४१९

(४४)

टीप:- आकडेवारी अस्थायी आहे.

आधार:- कृषि गणना १९८०-८१.

लक्ष्मी कृष्ण ३१०

ता. नि. वि. अ. तालुका निहाय कृषि विषयक अंश

जिल्हा :-	उस्मानावादी	नागराची संख्या	गाड्याची	जमचे बरक	आलिता	ओलिता	ट्रॅक्टर्स	तेलघाणी		
अ. क्र.	जिल्हा	लाकडी	लाखडी	संख्या	शक्तीवर	वैलाच्या	साठी	साठी	५ किलो व	५ किलो व
	तालुका				चालणारे	मदतीने	तेलावर	विद्युत	त्या पेक्षा	त्या पेक्षा
					चालणारे	चालणारे	पंप	पंप	अधिक	कमी
१	३	३	४	५	६	७	८	९	११	१३
	६४३९	१९३७१	२८२७८	५९६	११८	४८५८	१२०४९	२४१	५१	७
२	उस्मानावादी	६३०	२५७४	६१८६	३२	५	६४१	३८८७	८०	४
३	कळव	६३७	३७६४	६३५४	१०१	६५	१२२६	११०४	१०१	-
४	उमरगा	२४२४	४१३५	५०२७	१८६	२०	९६६	३२७४	११	२०
५	तुळजापूर	२३६५	३५६८	४३१८	१४१	३	१४३६	२३६०	३८	१७
६	परंडा	२२२	१८९८	३९१३	६५	३३	५९५	१४२४	११	७
७	भाम	४९१	२४२२	३७८१	१४१	२२	१४१६	२४२२	११	३

(६६)

टीप :- सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानावादी जिल्ह्यात व का. करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा या माहितीमध्ये समावेश आहे. आधार :- १९८२, पशु गणना.

जिल्हा: - उस्मानाबाद

अ.क्र. वाव जिल्ह्याची उस्मानाबाद कळव उमरगा तुळजापूर परंडा भूम

सकूण

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९

अ दुष्काळ व तीव्र टंगई (अ.क्र. व खालील १ ते १० वावी निरंक

व अवर्षन सदृश परिस्थिती

१) तालुक्यातील सकूण गावांची संख्या	७१२	१२५	१२१	१३३	१२१	११७	१५
२) ग्रस्त गावांची संख्या	-	-	-	-	-	-	-
३) ग्रस्त लोकांच्या	-	-	-	-	-	-	-
४) जमिन महसुलामध्ये पूर्ण निलंबन दिलेल्या गावांची संख्या	-	-	-	-	-	-	-
५) अंदाजीत हानी (स्पयामध्ये)	-	-	-	-	-	-	-
६) अ) पीक न येणे	-	-	-	-	-	-	-
ब) पशुधन मालमत्ता इत्यादींची हानी	-	-	-	-	-	-	-
७) मुदतीची हानी घेतलेली कामे	-	-	-	-	-	-	-
८) कामावर घेतलेल्यांची संख्या	-	-	-	-	-	-	-
९) केलेला खर्च स्पयामध्ये	-	-	-	-	-	-	-
१०) शेत जमीन अधिनियमाखाली दिलेल्या	-	-	-	-	-	-	-

क टंगईची रक्कम (स्पयात) पुर अ.क्र. व मधील १ ते १० वावी निरंक

टिप: - १) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ वेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे.
२) माहिती निरंक आहे कारण १९८७-८८ या वर्षात एकही महसूल गावाची अंतिम संयुक्त/पेलेवरी ५०/६० पेस पेक्षा कमी नव्हती.
आधार:- जिल्हाधिकारी कार्यालय, उस्मानाबाद.

जिल्हा: - उस्मानाबाद टंचाईच्या पूर्वेतिहासानुसार कठीग व इतर टंचाई ग्रस्त भागांठरीक्या वावत माहिती. प. १२८७-८८

अ.क्र. जिल्हा/तातुका मंडळ मंडळातील गांवांची संख्या ग्रस्त गांवांची संख्या

१	२	३	४	५
	सकूण जिल्हा		७१३	
१	उस्मानाबाद	१) उस्मानाबाद	३०	
		२) तेर	३५	
		३) दोकी	२३	
		४) पळी	२५	
		५) पाडोळी	२३	
	सकूण कळव		१२५	
२		१) कळव	४८	
		२) मोहा	४१	
		३) शिरादोग	३६	
	सकूण उमरगा		१२१	
३		१) उमरगा	५४	
		२) गुस	३६	
		३) लोहारा	३१	
	सकूण तुळजापूर		१३३	
४		१) तुळजापूर	२९	
		२) मंगस्त	२५	
		३) तापरगांव	२१	
		४) नठदुर्ग	२७	
		५) जळकोट	११	
	सकूण परंडा		१३१	
५		१) परंडा	३८	
		२) अनाळा	४१	
		३) जवळा	३८	
	सकूण भूषा		११७	
६		१) भूषा	२२	
		२) पाथी	१६	
		३) वालवड	१९	
		४) पारगांव	१७	
		५) इट	२१	
	सकूण		९५	

टीप:- रोलापूर जिल्हयात उस्मानाबाद जिल्हयात वर्ग करग्यात आलेल्या आठ ठंड्यांच्या माहितीत यात समावेश आहे.
आधार:- जिल्हाधिकारी कार्यालय, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक ४-१

तालुकावार पशुधन : (१९८२ च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा :- उस्मानाबाद

अ. क्रम	जिल्हा तालुका	विदेशी / संकरीत गायी व बैल								
		अडीच वर्सावरील बैल			अडीच वर्सावरील गायी			विदेशी संकरीत	सकून विदेशी / संकरीत	
		खच्ची केलेले	खच्ची न केलेले	सकून बैल	दुभत्या	सकदाही न व्यालेल्या व आटलेल्या	इतर	सकून गायी	अडीच वर्सापर्यंतची वासरे	गायी व बैल
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
	सकून जिल्हा	५५०	६२५	१२४५	१६८६	१०५६	२२४	२९६६	२७३६	६२४७
१	उस्मानाबाद	१६०	१९३	३५३	३१२	१८०	१८	५१०	६३८	१५०१
२	कळंब	१६५	२०५	३७०	७०२	३१७	१०८	११२७	७९७	२२९४
३	उमरगा	६३	७९	१४२	१२६	९४	३०	२५०	२७४	६६६
४	तुळ्यापूर	४७	१३०	२०७	२४०	२२३	१६	४७२	४९२	११७८
५	परंडा	१३	११	३४	३३	३०	३	५५	७२	१५८
६	भूम	७२	७७	१४९	२८३	२१२	५०	५४५	४५६	११५०

(५७)

तक्ता क्रमांक ४०१ (चालू)

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	तीन वर्षावरील बैल					तीन वर्षावरील गायी				
		केवळ पैदा- शी करिता वारलेले पळ, बैल	पैदाशी करिता कामा करिता उपयोगात आणलेले बैल	केवळ कामाकरिता वारलेले बैल	इतर बैल	एकूण तीन वर्षावरील बैल	कुमत्या	आटलेल्या व शकदाही न घ्यालेल्या	पक्त	इतर गायी	एकूण गायी
१	२	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१
	एकूण जिल्हा	३०४	६५८६	१४०८७३	६८२२	१५४५८५	४५६४०	५७५३०	१६१४	१०४४	१०५८२८
१	उस्मानाबाद	१०	२२६९	२९४६०	४१७	३२१५६	९६२८	१०३९६	१३९	४१	२०२०४
२	कळंब	२०	४५६	२६७२०	९५२	२८१४८	६७५५	७६२७	५१७	६	१४९०५
३	उमरगा	७४	१७५६	२४६२६	४०४	२६८६३	८९९०	१०५९९	-	५७८	२०१६७
४	तुकजापूर	८९	७९९	२४९६७	१४५	२६०००	९७४७	९६७२	५३	१३	१९४८५
५	परंडा	६	६८३	१७४९६	१७८	१८३६३	४५३१	५६७९	९६	५४	१०३६०
६	भूम	१०५	६२३	१७६०४	४७२३	२३०५५	५९८९	१३५५७	८०९	३५२	२०७०४

(२६)

तक्ता क्रमांक ४-१ (चालू)

अ.क्र.	जिल्हा	देशी गायी व बैल	विदेशी	म्हशी व रेडे										
जिल्हा	तालुका	तीन वर्ष व त्या खालील देशी वासरे	एकूण देशी गायी व बैल	संकरित व देशी गायी व बैल	केवळ पैदाशी साठी ठेवलेले	तीन वर्षा वरील रेडे	पैदागी साठी व कामासाठी ठेवलेले	फक्त इतर	एकूण रेडे	तीन वर्षावरील म्हशी	पैदाशीसाठी इतर	एकूण म्हशी	दुभत्या आटलल्या व न्यालेल्या	फक्त कामासाठी
१	२	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४
	एकूण जिल्हा	२०८९५	३५१३०५	३५८२५४	२५३	६३५	२५०८	२४२	३६३५	३२४५३	७१६	३१०	६४८३२	
१	उस्मानाबाद	१७१२३	६९४८३	७०९८४	५३	१४७	१३०	४६	५७६	७६१५	६७६७	१७७	५४	१४६८३
२	कळंब	१४७४४	५७७९७	६००९१	८	४७	१६३	९	२२७	५२५२	५०१४	१३२	७५	१०४७३
३	उमरगा	१८२४६	६५२७६	६५९४२	१७	१०७	५८२	३२	७३८	६४२७	६०५२	१५०	७२	१२७०१
४	तुळजापूर	१६६७१	६२१५६	६३३३४	७०	१७४	८४२	२५	११११	८१७५	६५६१	२३	१	१४७६०
५	परंडा	१०९८३	३९७०६	३९८६४	१५	६८	३९७	२८	५०८	१२२०	२४२७	५४	१३	३७१४
६	भूम	१३१२७	५६८८९	५८०३९	९०	९१	१९४	१०२	४७७	३७६४	४५३२	१८०	९५	८५७१

तक्ता क्र. ४-१ पुढे चालू.....

(५१)

तक्ता क्रमांक ४-१ (चालू)

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	रेडके (तीन वर्षे व त्या खालील)	एकूण म्हशी व रेडे	एकूण गोजातीय	मेंढ्या	बक-या	घोडे व शिंभरे	इतर पशुधन	एकूण पशुधन	एकूण कोवड्या	एकूण कुक्कुटादि-पक्षी
१	२ एकूण जिल्हा	३५ ४१५७६	३६ ११००४५	(३७) ४६८२९९	(३८) ४२४३०	(३९) १८०४८३	४० ६६१	४१ ३०४५८	(४२) ७२२३३१	(४३) १७६७८२	४४ १७७०२७
१	उस्मानाबाद	७९३१	२३१२०	९४१०४	७२७५	३६७४८	१११	६३३८	१४४५७६	४१७६७	४१७९८
२	कळव	६७७०	१७४७०	७७५६१	७०४५	२६२८५	११६	५६९२	११६६९९	३१३५१	३१३५१
३	उमरगा	८४५१	२१८९०	८७८३२	८२५३	२१५८०	१९५	३८५७	१२१७१७	२०४३६	२०४५३
४	तुळजापूर	१०२३५	२६१०६	८९४४०	८३५७	४१७३०	९२	८४९९	१४८११८	२६४०१	२६४१३
५	परंडा	२७७१	६९९३	४६८५७	५२१६	२९९३३	९८	४२९८	८६४०२	३७९६९	३७९६९
६	भूम	५४१८	१४४६६	७२५०५	६२८४	२४२०७	४९	१७७४	१०४८१९	१८८५८	१९०४३

(६)

टीप:- सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या मोहितीचा यात समावेश आहे.

आधार:- १९८२ पशु गणना.

तक्ता क्रमांक ४०२

पशु वैद्यकीय संस्थांची तालुकावार संख्या, वर्ष १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	वैद्यकीय पशु चिकीत्सालय	पशु वैद्यकीय राज्यस्त- रावर	दवाखाने स्थानिक क स्तर	पशु- वैद्यकीय प्रथमोपचार केंद्र	पशुरोग अन्वेषण प्रयोगशाळा राज्य- स्तर	पशुरोग अन्वेषण विभागीय स्तर	फिरती पशुरोग नियंत्रण पथके	फिरते पशु वैद्यकीय दवाखाने	दक्षता पथके	कृत्रिम रेतन प्रशिक्षण केंद्र	विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्र	जिल्हा कृत्रिम रेतन केंद्र (स्थानिक)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
	एकूण जिल्हा	१	-	२३	४४	२	३	-	१	-	-	-	१
१	उस्मानाबाद	१	-	४	७	१	-	-	१	-	-	-	१
२)	कळव	-	-	४	८	-	१	-	-	-	-	-	-
३	उमरगा	-	-	४	८	-	-	-	-	-	-	-	-
४)	तुळजापूर	-	-	३	९	१	-	-	-	-	-	-	-
५	परंडा	-	-	३	६	-	१	-	-	-	-	-	-
६	भूम	-	-	५	६	-	१	-	-	-	-	-	-

(४५)

तक्ता क्र. ४०२ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - ४०२ (चालू)

अ.क्र.	तालुका	आधारभूत ग्राम केंद्रे	जिल्हापरिषद पदाकडील	कृत्रिम रेतन केंद्रे आधारभूत ग्राम केंद्रा खालील	विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्राखालील	पशु वैद्यकीय क्षेत्र	सधन कुक्कुट विकास गट	मेफ पैदारा क्षेत्रे	शेळी पैदारा क्षेत्र
१	२	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४
	स्कूग जिल्हा	१	६३	७	-	-	१	(१)	
१	उस्मानाबाद	-	१०	-	-	-	१	-	-
२	कळव	-	११	-	-	-	-	-	-
३	उमरगा	-	११	-	-	-	-	-	-
४	तुळजापूर	१	११	७	-	-	-	(१)	
५	परंडा	-	२	-	-	-	-	-	-
६	भूम	-	११	-	-	-	-	-	-

(५)

टीप:- १) जिल्ह्यात मेफ व शेळी पैदारा क्षेत्र (स्की कृतय असल्यामुळे) स्तंभ क्रमांक २१ व २२ ला कंस केलेला आहे.

२) भूम तालुक्यातील हट व पारगांव अशा दोन व परंडा येथील रजा पशुवैद्यकीय प्रथमोपचार केंद्राचे पशु वैद्यकीय दवाखान्यात रसांतर झाल्यामुळे या संख्येत घट झालेली आहे.

आधार:- १) जिल्हा उपसंचालक, पशुसंवर्धन, उस्मानाबाद

२) जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हापरिषद, उस्मानाबाद

(५६)
तक्ता प्रमाण - ४.३

जिल्हा:- उस्मानाबाद

वर्ष:- १९८७-८८

रोगांच्या प्रकारानुसार पशुच्या मृत्यूची संख्या.

अ.क्र.	संसर्जन्य व बांडगुळजन्य रोग.	लागण	मृत्यू
१	२	३	४
	एकूण पशुधनाची मृत्यू संख्या	२६६३	१३
अ)	गायी व म्हशी		
	१) घटसर्प	१५	३
	२) लाल्या	२६१५	-
	३) फ-या	२३	१०
	४) फासा	-	-
	५) स-या	-	-
	६) इतर	-	-
	एकूण	२६६३	१३
ब)	मेंढ्या व बक-या		
	१) फ-या	-	-
	२) न्युमोनिया	-	-
	३) पायलाग व लाल्या	-	-
	४) इतर	-	-
	एकूण	-	-
क)	कोंबड्या		
	१) राणीखेत (मानमोडी)	-	-
	२) देवी	-	-
	३) बोळकांडी	-	-
	४) इतर	-	-
	एकूण	-	-

आधार:- जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - ४०३ (अ)

विविध पशुवैद्यकीय संस्थांचे कार्य. वर्ष:- १९८७-८८.

जिल्हा:- उस्मानाबाद

कृत्रिम गर्भधारणानंतरगत जन्मास

अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	उपचार केलेल्या जनावरांची संख्या	खच्चीकरण केलेल्या गुरांची संख्या	कृत्रिम गर्भधारणा केलेल्या जनावरांची संख्या	आलेल्या आतारांची संख्या रकूग वासरे	स्तंभ ६ अ पैकी संकरीत वातरांची संख्या.	सस टोपलेल्या जना- वरांची संख्या.
१	२	३	४	५	६(अ)	६ (ब)	७
	रकूग जिल्हा	२,७८,८५७	१८,८४३	१६,६६४	३१००	३१००	७,४५,१०४
१)	उस्मानाबाद	५६,४२६	३,७१०	२,६९७	५३१	५३१	२,०७,२८१
२)	कळंब	४८,८८०	४,०५१	३,४०२	६२३	६२३	८०,६६२
३)	उमरगा	४३,१३२	२,२१९	२,९८३	३७०	३७०	१,१७,४५९
४)	तुळजापूर	५०,९०१	३,४४३	३,३३५	६४२	६४२	१,६३,९५५
५)	परंडा	४०,५५१	३,१९९	१,६४८	२४०	२४०	१,०५,६९९
६)	भूम	३८,९६७	२,२२१	२,५९९	६९४	६९४	७२,०४८

(५)

आधार:- जिल्हा उपसंचालक, पशुसंवर्धन, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - ४०४

मान्यताप्राप्त पशुवधगृहे आणि प्रत्येक पशुवधगृहात कत्तल केलेल्या पशुची संख्या, वर्ष :- १९८७-८८.

जिल्हा:- उस्मानाबाद.

अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	पशुवध गृहांची संख्या	एकूण कत्तल केलेली जनावरे						
			गायी-बैल	म्हशी-रेडे	मेंढ्या	शेळ्या	डुकरे	इतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
	एकूण जिल्हा	११	१२७८	१२८४	३४६३	९३६३	८५	-	१५४७३
१)	उस्मानाबाद	३	६५०	६८६	११५०	२९३०	-	-	५४१६
२)	कर्ळब	१	२५२	५२	-	-	-	-	३१८
३)	उमरगा	२	१५२	१०६	३२५	१९२५	८५	-	३६००
४)	तुळजापूर	३	४१	२८३	१९८८	२५७५	-	-	४८८७
५)	परंडा	१	-	-	-	९३३	-	-	९३३
६)	भूम	१	१६२	१५०	-	-	-	-	३१२

(२५)

आधार:- १) जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हापरिषद, उस्मानाबाद.

२) उस्मानाबाद जिल्ह्यातील सर्व नगरपालिका.

तक्ता क्रमांक - ७०५

जिल्हयातील वन क्षेत्र वर्ष १९८७-८८ (क्षेत्र चौ. कि. मी.)

जिल्हा: - उस्मानाबाद

अ.क्र.	विभाग	राखीव	सुरक्षित	अवगीकृत	एकूण
१	२	३	४	५	६
१	एकूण	२५०८७	-	२९०५०	५५०३७
२	महसुली	-	-	-	-
३	वन	२५०८७	-	२९०५०	५५०३७

आधार:- वन सांख्यिकी महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

(६०)

तक्ता क्र.क. - ४०६

मुख्य व गौण वन उत्पादने वर्ष:- १९८७-८८

जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	वन उत्पादन	परिमाण	उत्पादन	मूल्य (सपये हजारात)
१	२	३	४	५
१)	इमारतीचे लाकूड	घन मीटर	-	-
२)	जळाज लाकूड	"	-	-
३)	चंदन	"	-	-
गौण उत्पादने				
अ)	बांबू	-	-	-
ब)	गवत इत्यादी	-	-	-
क)	विडी पाने	उपलब्ध नाही	-	१४
ड)	डिंक	क्वीटल	५	५
इ)	इतर (नमूद करावे)			
१)	आपटा पाने	-	-	-
२)	मोहाची फळे	-	-	-
३)	खाणी व खनिजे	-	-	-
४)	दिरडा	-	-	-
५)	आंबा	-	-	-
६)	रोषा गवत	उपलब्ध नाही	-	४
प)	एकूण गौण वन उत्पादने	x	-	२३
	एकूण किंमत	x	-	२३

आधार:- उपविभागीय वन अधिकारी, उस्मानाबाद

तक्ता क्रमांक - ४०७

भुजल मत्स्य व्यवसाय. ति : १९८७-८८

जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	नदीची लांबी (कि.मी.)	मत्स्य व्यवसाया- साठी अनुकूल क्षेत्र तळी, तरोवर व जलाशय यांचे एकूण क्षेत्र (हेक्टर)	मत्स्य व्यवसाया- खाली आणलेले एकूण क्षेत्र (हेक्टर)	भुजल मत्स्य उत्पादन (मेट्रीक टन)	पकडलेल्या माश्यांची उत्पादकता मिळाले- ली किंमत (रुपये लाखात)	मत्स्य व्यवसाय क्षेत्रासाठी वापरलेले मत्स्य बीज (लाखात)
१	२	३	४	५	६	७	८
	एकूण जिल्हा	उ.ना.	४५००	४०५०	६५०	३२.५०	१९.८६
१)	उस्मानाबाद	१४७	७७१	६२६	१९०	२.५०	७.३०
२)	कळंब	१४३	२०७	१५७	१०	०.५०	१.०८
३)	उमरगा	उ.ना.	६३१	५५६	१००	५.००	१.२३
४)	तुळजापूर	उ.ना.	११९३	११०३	१००	५.००	३.३६
५)	परंडा	५८	१३२५	१२१५	१४०	७.००	३.७५
६)	भूम	उ.ना.	३७३	३२३	११०	५.५०	३.१४

(६३)

आधार:- जिल्हा मत्स्य व्यवसाय विकास अधिकारी, उस्मानाबाद.

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	उद्योग उपगट व त्याचा संकेतांक	नोंदणी झालेले कारखाने (संख्या)	बंद कारखाने (संख्या)	प्रपत्रे पाठवून घेतलेले कारखाने (संख्या)	वर्षातील कामगार संख्या	पुरुष	स्त्रिया	सकूण मनुष्य दिनांची संख्या	प्रपत्रे न पाठवणारे कारखाने	स्तंभ १० मधील कारखान्यातील कामगार
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१	२०४ धान्य गिरणी उत्पादने	१	-	१	१२	७	५	३१०७	-	-
२	२०६ साखर निर्मिती व शुद्धीकरण	२	-	१	२६०	२६०	-	८२४१०	१	८४
३	२०७ जस व ताडीचा रस या पासून देशी साखर, बोरा खांडसरी व गूळ यांचे उत्पादन	३	२	-	-	-	-	-	१	१००
४	२११ इतर खाद्य तेले आणि चरबी यांचे उत्पादन (बदा, राई, भुईमूग-तीळ (इत्यादी))	५	५	-	-	-	-	-	-	-
५	२१२ इतरत्र समाविष्ट न केलेल्या खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	१	-	१	३५	३३	२	११३४०	-	-
६	२३० कापूस स्वच्छ करणे पिंजणे व गाठ्या बांधणे	३	१	१	४६	१६	३०	१५४८	१	१०
७	२७१ प्लायवूड व्यतिरिक्त इतर लाकूड कापून रंदा फिरवून तयार करणे	११	-	८	३४	३४	-	९१९१	३	३०

तक्ता क्रमांक - ५०१ (चालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
८	२८० लगदा, कागद, वर्तमानपत्राचा कागद, कागदी फळा बनविणे.	१	-	१	२२	१७	५	६९३२	-	-
९	३८० वैद्यकीय शस्त्रक्रिया आणि वैज्ञानिक सामुग्रीचे उत्पादन.	१	-	५	२१	२१	२१	६४१६	-	-
१०	४०० विद्युत उर्जेचे प्रेषण व उत्पादन	१	-	-	-	-	-	-	१	२०
११	१७३ मोटार वाहन व मोटार सायकलीची दुरुस्ती.	३	-	२	१०५	१०५	-	३८२४१	१	५०
	एकूण	३२	८	१६	५३५	४९३	४२	१५९१८५	८	२९
										२९४

आधार:- मुख्य निरिक्षक कारखाने, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

तक्ता क्रमांक - ५०२

चालू कारखान्यांची कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योग निहाय वर्गीकरण वर्ष: १९८७

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्याचे संकेतांक	१० कामगारा- पेक्षा कमी		१० ते १९ कामगार		२० ते ४९ कामगार		५० ते ९९ कामगार		१०० ते ४९९ कामगार	
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
१	२० खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
२	२१ खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	-	-	-	-	१	२५	-	-	-	-
३	२३ सुती कापडाचे उत्पादन	-	-	१	२०	१	४६	-	-	-	-
४	२५ लाकूड व लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर व खेळणी यांचे उत्पादन	८	३४	३	३०	-	-	-	-	-	-
५	२८ कागद व कागदाच्या वस्तू बनवणे, छपाई, प्रकाशन व तत्सम धंदे	-	-	-	-	१	३३	-	-	-	-
६	इतर उत्पादक उद्योग	-	-	-	-	१	२१	-	-	-	-
७	४० वीज	-	-	-	-	१	२०	-	-	-	-
८	१७ दुसऱ्या सेवा	-	-	-	-	-	-	३	१९२	-	-
	एकूण	८	३४	५	५२	५	१४४	४	२३२	२	३६०

(३३)

तक्ता क्रमांक ५०२ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - ५२ (वालु)

अ.क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचे संकेतिक	५०० ते ९९९ कामगार		१००० ते ४९९९ कामगार		५०० व त्याहून अधिक		एकूण	
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
१	२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
१	२० खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	-	-	-	-	-	-	४	४५६
२	२१ खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	-	-	-	-	-	-	१	३५
३	२३ सुती कापडाचे उत्पादन	-	-	-	-	-	-	२	५६
४	२५ लाकूड व लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर व छेळणी यांचे उत्पादन	-	-	-	-	-	-	११	६४
५	२८ कागद व कागदाच्या वस्तू बनवणे, छापी, प्रकाशन व तत्सम धंदे	-	-	-	-	-	-	१	२२
६	३८ इतर उत्पादक उद्योग	-	-	-	-	-	-	१	२१
७	४० वीज	-	-	-	-	-	-	१	२०
८	९७ दुसऱ्या सेवा	-	-	-	-	-	-	३	१५५
	एकूण	-	-	-	-	-	-	२४	८२९

(६५)

टीप:- १) अ = कारखान्यांची संख्या.
२) ब = कामगारांची संख्या.

आधार:- मुख्य निरीक्षक कारखाने, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण वर्ष १९८७

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्याचे सूचकांक	दिवसांची संख्या अनुलेखित		६० दिवस किंवा त्याहून कमी		६१ ते १२० दिवस		१२१ ते १८० दिवस		१८१ ते २४० दिवस		२४१ ते ३०० दिवस		३०० हून अधिक दिवस		एकूण	
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब		
१	२० खाद्य पदार्थांचे उत्पादन									१	१२	१	२६०	२	२७२		
२	२१ खाद्य पदार्थांचे उत्पादन											१	३५	१	३५		
३	२३ सुती कापडाचे उत्पादन			१	४६										१	४६	
४	२७ लाकूड व लाकडाच्या वस्तू, फोर्निचर व छेळणी यांचे उत्पादन									२	९	५	२०	१	५	८	३४
५	२८ कागद व कागदाच्या वस्तू बनवणे छपाई प्रकाशन व त्रुत्सम धंदे												१	२२	१	२३	
६	३८ इतर उत्पादक उद्योग												१	२१	१	२१	
७	२७ दुरुस्ती सेवा												२	१०५	२	१०५	
	एकूण			१	४६					२	९	६	३२	७	४४८	१६	५३५

टीप:- १) अ = कारखान्यांची संख्या. २) ब = कामगारांची संख्या.

आधार:- मुख्य निरिक्षक कारखाने, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

तक्ता क्रमांक - ५०४

उद्योगांच्या सहत्वाच्या बाबींची आकडेवारी, वर्ष : १९८६-८७.

जिल्हा: उस्मानाबाद

(वार्षिक उद्योग पहाणी) (रुपये हजाराने)

अ.क्र.	उद्योगाचा संकेतांक	उद्योगाचे वर्णन	स्थिर भांडवल	खेळते भांडवल	सर्व कामगार (संख्या)	सर्व कर्मचारी (संख्या)	कामगारचि. वेतन	एकूण मिळकत	एकूण उत्पन्न	एकूण निविष्ट	मूल्य वृद्धी
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
१	२० व. २१	छाय पदार्थाचे उत्पादन	४२९३९	४१९३१	३४५	६६०	४३९०	११४५५	१५५९८८	१३५१४५	१४३२०
२	९७	दुसस्ती सेवा (इतर)	५५	३३	५५	६६	१४४२	१८१२	४५३७	२६११	१९२४
		एकूण	४२९९४	४१९६३	४००	७२६	५८३२	१३२६६	१६०५२६	१३७७५५	१९३१४

(६७)

टीप:- १) आकडे अस्थायी आहेत. २) आकडे सीक्षित दिल्यामुळे सर्व बेरजा जुळतील असे नाही. ३) आकडे गणना क्षेत्रातील सर्व-कारखान्यांची माहितीवर गैर गणना क्षेत्रातील अंदाजे माहितीवर आधारित आहेत. ४) ३ पेक्षा कमी कारखाने असलेल्या उद्योगांची माहिती "इतर" या उद्योगात अंतर्भूत केली आहे. ५) ज्या एकीकृत पत्रकातील आकड्यामध्ये दोन किंवा दोहो-पेक्षा जास्त जिल्ह्यांचा हिस्सा आहे. ती एकीकृत पत्रके हा तक्ता तयार करताना विचारात घेतली नाहीत.

आधार:- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

रोजगार विनिमय केंद्रातील आळेपारी. वर्ष :- ३१-१२-८७ रोजी.

जिल्हा :- उस्मानाबाद.

अ.क्र.	बाबी	वर्ष :- १९८७
१)	जाहीर केलेल्या रिकाम्या जागांची संख्या.	४७६
२)	सेवा योजन कार्यालयाचा उपयोग करणारे	५४
३)	पटावरील अर्जदारांची संख्या (क्रमगामी)	२९०८४
४)	नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांची संख्या (एकूण)	१७२
	अ) खाजगी क्षेत्र	१७
	ब) सार्वजनिक क्षेत्र	१५५
५)	नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांची संख्या	
	अ) अनुसूचित जाती/जमाती.	२९
	ब) इतर	१४३
	क) एकूण	१७२
६)	राष्ट्रीय वर्गीकरणानुसार व्यवसाय.	
	अ) नोंदणी केलेले	८९६
१)	व्यवसायिक, तांत्रिक व संबंधित कामगार	ब) नोकरी दिलेले १०
२)	प्रशासकीय, शास्त्रीय व व्यवस्थापकीय कामगार	अ) नोंदणी केलेले ७
	ब) नोकरी दिलेले २	
३)	लेखनिक व तत् संबंधीचे कामगार	अ) नोंदणी केलेले ९८३
	ब) नोकरी दिलेले १८	
४)	विक्री कामगार	अ) नोंदणी केलेले -
	ब) नोकरी दिलेले -	
५)	शेतकरी, मत्स्य व्यवसाय, शिकारी व संबंधित कामगार	अ) नोंदणी केलेले ६१
	ब) नोकरी दिलेले -	
६)	खाण कामगार	अ) नोंदणी केलेले -
	ब) नोकरी दिलेले -	
७)	वाहतूक व दळणवळण व्यवसायातील कामगार	अ) नोंदणी केलेले -
	ब) नोकरी दिलेले -	
८)	क्राफ्ट्समन उत्पादन प्रक्रिया कामगार इतर ठिकाणी वर्गीकरण न झालेले कामगार	अ) नोंदणी केलेले १७३४
	ब) नोकरी दिलेले १४२	
९)	सेवा, छेळ व तत्सम कामगार	अ) नोंदणी केलेले -
	ब) नोकरी दिलेले -	
१०)	इतर ठिकाणी वर्गीकरण न केलेले कामगार	अ) नोंदणी केलेले २५४०३
	ब) नोकरी दिलेले -	
११)	एकूण (१ ते १०)	अ) नोंदणी केलेले २९०८४
	ब) नोकरी दिलेले १७२	

टीप :- १) अनुक्रमांक ६ (बाब ७ ते ९) ची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नसल्यामुळे एकूण दिलेले आहे.

आधार :- जिल्हा सेवायोजन अधिकारी, उस्मानाबाद.

(६२)

तक्ता क्रमांक - ५०६

व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम, वर्ष १९८७-८८

जिल्हा :- उस्मानाबाद.

अ.क्र.	बाब	परिमाण	वर्ष १९८७-८८
१	२	३	४

अ) सेवायोजन केंद्रातील व्यवसाय मार्गदर्शन केंद्र

१) वैयक्तिक मार्गदर्शन / व्यक्तींना अगर गटा- संख्या मध्ये सल्ला दिलेल्यांची संख्या.	३५७
२) सेवायोजन केंद्रामध्ये घेण्यात आलेली गटाशी चर्चा.	१३
३) मार्गदर्शन केलेल्या अर्जदारांना नोकरिवर/ प्रशिक्षणासाठी/उमेदवारीसाठी पाठविलेल्यांची संख्या.	१३६

ब) विश्वविद्यालयीन सेवायोजन माहिती मार्गदर्शन केंद्रातील व्यवसाय मार्गदर्शन (औरंगाबाद विभाग)

१) वैयक्तिक मार्गदर्शन/व्यक्तींना अगर गटा- संख्या मध्ये सल्ला दिलेल्यांची संख्या.	१६१०
२) सेवायोजन केंद्रामध्ये घेण्यात आलेली गटाशी चर्चा.	२३८
३) मार्गदर्शन केलेल्या अर्जदारांना नोकरिवर/ प्रशिक्षणासाठी/उमेदवारीसाठी पाठविलेल्यांची संख्या.	निरंक

टीप:- अनुक्रमांक "ब" करिता जिल्हावार माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे संपूर्ण औरंगाबाद विभागाची माहिती दिलेली आहे.

आधार:- १) उपप्रादेशिक सेवायोजन अधिकारी, विद्यापीठ सेवायोजन माहिती व मार्गदर्शन केंद्र, औरंगाबाद.

२) जिल्हा सेवा योजन अधिकारी, उस्मानाबाद.

(७०)

तद्वत्ता क्रमांक- ५०७

कर्मचारी गणना - १९८५ व १९८६.

जिल्हयातील कर्मचाऱ्यांची संख्या.

जिल्हा: उस्मानाबाद

बाब	शासकीय		जिल्हा परिषद		नगरपरिषद	
१	१९८५	१९८६	१९८५	१९८६	१९८५	१९८६
१	२	३	४	५	६	७
वर्ग - १	८७	६८	१८	१२	१	-
वर्ग - २	२०४	२४४	१३६	१०९	-	१
वर्ग - ३	४४५१	४५७८	६३०६	६२९०	३६४	४०४
वर्ग - ४	१४२४	१६१६	६६०	८०७	३४१	३९०
एकूण वर्ग १ ते ४	६१६६	६५०६	७१२०	७२१८	७०६	७९५
कार्यव्ययी	१८७	१०६	७५	-	-	-
आकस्मिक	२५	-	२	-	-	-
रोजंदारीवरील	१५४	८८	४०	६९	९६	१००
अधिवळ	२२	२७	५५	५८	-	३
मानसेवी	६१६	२०६	८३	२१	१३	२
इतर	९९२	१४४२	२८	-	-	-
एकूण	८१६२	८३७५	७४०३	७३६६	८१५	९००
पुरुष	७८३०	७८८३	६२९०	६३१८	६२०	६५७
स्त्रिया	३३२	४९२	१११३	१०४८	१९५	२४३

टीप:- (x) वर्ग १ ते ४ अधिक कार्यव्ययी ते इतर या बाबीचे कर्मचारी म्हणजे एकूण कर्मचारी.

आधार:- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

तक्ता क्रमांक - ५०८

निरनिराळ्या उद्योगातील रोजगार, ३१ मार्च १९८८ ला संपणा-या वर्षाकरिता.

जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	उद्योगाचे नाव	राष्ट्रीय माहिती देणा		कर्मचारी वर्गाची संख्या			एकूण
		उद्योग संज्ञक	-या आस्था- पनाची संख्या	शासकीय	निमशासकीय	खाजगी	
१	२	३	४	५	६	७	८
१	कृषी	०	१०	२७५	५२	-	३२७
२	खागकाम	१	-	-	-	-	-
३	वस्तु निर्माण	२ आणि ३	६	१२२	-	२६२०	२७४२
४	वीज निर्मिती, गस पाणी व सांडपाणी सेवा	४	१	-	१३२५	-	१३२५
५	बांधकाम	५	९	३४२	३४५	-	६८७
६	घाऊक व किरकोळ व्यापार व हॉटेल व्यवसाय	६	१	-	-	१४	१४
७	परिवहन, गुदामे आणि दळणवळण	७	३	१४०४	१५२२	-	२९२६
८	वित्त पुरवठा, विमा स्थावर मालमत्ता आणि व्यापारी विषयक सेवा	८	३८	-	४१८	१३३८	१७५६
९	सामुहिक, सामाजिक आणि व्यक्तिगत सेवा	९	१३५	५८०७	७२३२	२११२	१५८५१
	एकूण	X	२०३	७२५७	११६५१	६०८४	२५७१२

(४६)

आधार:- जिल्हा सेवायोजन अधिकारी, उस्मानाबाद

जिल्ह्यातील विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या: त्यांची लोकसंख्या वर्ष १९८७-८८

(लोकसंख्या हजारत)

जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	यंत्रणा	वर्ष	जिल्ह्यातील संख्या		विद्युतीकरण झालेली गावे		विद्युतीकरण झालेली शहरे		सकून विद्युतीकरण झालेली गावे व शहरे	
			गावे	शहरे	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या
१	महाराष्ट्र राज्य, विद्युत मंडळ, उस्मानाबाद	३१-३-६१	१३८८	१३	१	६	४	८९	५	९५
		३१-३-७१	१३८८	१३	उ.ना.	उ.ना.	१३	१५६	उ.ना.	उ.ना.
		३१-३-८१	१३८७	१३	१२४२	१५६७	१३	२३७	१२५५	१८०४
		३१-३-८६	७१२	८	६९८	८९३	८	१३०	७०६	१०२३
		३१-३-८७	७१२	८	६९८	८९३	८	१३०	७०६	१०२३
		३१-३-८८	७१२	८	७०६	८९७	८	१३०	७१४	१०२७
खाजगी कंपन्या सर्व वर्षासाठी माहिती निरंक आहे कारण खाजगी कंपन्यांक द्वारे विजेचा पुरवठा केला जात नाही.										
जिल्ह्याची सकून		३१-३-६१	१३८८	१३	१	६	४	८९	५	९५
		३१-३-७१	१३८८	१३	उ.ना.	उ.ना.	१३	१५६	उ.ना.	उ.ना.
		३१-३-८१	१३८७	१३	१२४२	१५६७	१३	२३७	१२५५	१८०४
		३१-३-८६	७१२	८	६९८	८९३	८	१३०	७०६	१०२३
		३१-३-८७	७१२	८	६९८	८९३	८	१३०	७०६	१०२३
		३१-३-८८	७१२	८	७०६	८९७	८	१३०	७१४	१०२७

(७३)

टीप:-१) ३०-३-६१, ३०-३-७१ व ३०-३-८१ ची माहिती जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याची (लातूर व उस्मानाबाद जिल्हा मिळून) आहे.

२) ३१-३-८६ ते ३१-३-८८ ची माहिती नविन उस्मानाबाद जिल्ह्याची असून लोकसंख्या १९८१ च्या जनगणने प्रमाणे आहे.

आधार:- कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - ५०१०

जिल्ह्यातील विजेचा वापर सन १९८७-८८

(हजार किलोवॉट तासामध्ये)

जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	निर्मितीचा प्रकार	विजेच्या वापराचा प्रकार							
		घरगुती	व्यापारी कामांसाठी व लघु शक्तीसाठी वीज	कामा-औद्योगिक	सार्वजनिक दिप्ताबत्ती	कृषि	इतर	एकूण	कनेक्शनची सीड्या
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	धरमल	१,४६,५५	३३,४०	७८,२५	२५,०९	५,६६,३५	११,०१	८,६०,६५	८८,६३२
२	हायड्रो	-	-	-	-	-	-	-	-
३	इतर	-	-	-	-	-	-	-	-
४	एकूण	१,४६,५५	३३,४०	७८,२५	२५,०९	५,६६,३५	११,०१	८,६०,६५	८८,६३२

आधार:- कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र राज्य, विद्युत मुक्त, विभाग, उस्मानाबाद.

(५३)

१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार विंगर कृषि आस्थापना, आस्थापना व कार्यरत उद्योगासह.

जिल्हा:- उस्मानाबाद.

अ.क्र.	बाब	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१	२	३	४	५
एक)	सर्व प्रकारच्या आस्थापना एकत्र	३७,३७०	१२,८३९	५०,२०९
१.१)	आस्थापनांची संख्या	८,३९०	५०६६	१३,४५६
१.२)	आस्थापनांची मालकीच्या प्रकारानुसार संख्या	६३५		
	अ) सहकारी		२२३	८५८
	ब) सार्वजनिक	४,४४४	८७२	५,३१६
	क) खाजगी	३,३११	३,९७१	७,२८२
१.३)	मालकांचा विशेष सामाजिक गट (एकूण संख्येची टक्केवारी)			
	अ) अनुसूचित जाती	१३.१४	५.८३	११.२७
	ब) अनुसूचित जमाती	२.८१	१.९६	२.५९
१.४)	जागे विरहीत कार्यन्वीत असलेल्या संस्थांची एकूण संख्याशी टक्केवारी	२३.७८	११.९४	२०.७५
१.५)	शक्तीवर चालणा-या संस्थांची एकूण संस्थांशी टक्केवारी.	१३.०३	१८.९२	१४.५४
दोन)	सर्व साधारण काम करणा-या कामगारांची संख्या.			१,०९,०००
अ)	एकूण कामगार	६५,६५२	४३,३४८	
ब)	वेतनावर काम करणारे कामगार	२५,३८१	२९,०६१	५४,४५२
क)	वेतनावरील कामगारांची एकूण कामगारांशी टक्केवारी	२८.५१	६७.०४	४९.९५
ड)	कामगारांची प्रति स्थापना सरासरी संख्या.	४	७	५

टीप:- फेरबदलानुसार नविन उस्मानाबाद जिल्ह्याची माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याचीच माहिती देण्यांत आली आहे.

आधार:- आर्थिक गणना १९८०

तेव्ता क्रमांक ५०१२

१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार प्रमुख उद्योग गटानुसार विंगर कृषि आस्थांनांची संख्या व सर्वसाधारणपणे नेहमी काम करणा-या कामगारांची संख्या.

जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	बाव	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्था	कामगार	आस्था	कामगार	आस्था	कामगार
१	२	३	४	५	६	७	८
१	खाणकाम	४२९	६६४	११४	२०६	५४३	८७०
२	उत्पादन व दुसुस्ती सेवा	१४,५७१	२६,३७०	३,०३०	८,८६८	१७,६०१	३५,२३८
३	बीज, गंज व पाणी	३०	६९	६	३६	३६	१०५
४	बांधकाम	७०८	१,१७५	१४०	३१९	८४८	१४९४
५	घाऊक व किरकोळ व्यापार	१२,०३३	१५,०५१	५,८३६	१०,९००	१७,८६९	२५,९५१
६	निवासगृहे व उपहारगृहे	१,५२८	२,४६६	२५१	३,३१२	२,४७९	५,७७८
७	वाहतूक	८१	१९८	७८	४३२	१५९	६३०
८	साठवणूक व वखार	७३	१७८	१८३	२४७	२५६	४२५
९	दळणवळण	३२४	६२०	३९	४०४	३६३	१०२४
१०	अर्थ पुरवठा, विमा, मालमत्ता, व धंदे-व्ययुक्त सेवा	६३३	१,४१०	४५२	२,०३९	१०८५	३४४९
११	सामूहिक सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा	६,८७७	१७,२७८	१,९२२	१६,३१९	८,७९९	३३,५९७
१२	इतर	८३	१७३	८८	२६६	१७१	४३९
१३	सर्व प्रमुख उद्योगगट	३७,३७०	६५,६५२	१२,८३९	४३,३४८	५०,२०९	१,०९०००

टीप:- फेरबदलानुसार नविन उस्मानाबाद जिल्ह्याची माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार:- आर्थिक गणना १९८०.

तस्ता क. मांक ५०१३

१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार महत्वाच्या उद्योगांनुसार बिगर कृषि आस्थापनांची संख्या

जिल्हा: - उस्मानाबाद

अ. क्र.	उद्योग गट	उद्योगात संकेतांक	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१	२	३	४	५	६
१	खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	०५	२,३२४	५९८	२,९२२
२	इतर वस्त्र निर्माण उद्योग	३७	३,८७१	७०९	४,५८०
३	लाकूड व लाकडाचे उत्पादन	२९	३,७४९	४३४	४,१८३
४	चामडे व चामड्याच्या वस्तु तयार करणे	३२	८७४	१२२	९९६
५	अधातुजन्य खनिज पदार्थांचे उत्पादन इतरत्र वर्गीकृत न केले	४०	१,१३२	१४३	१,२७५
६	दुरुस्ती सेवा	४८	१,२११	४६६	१,६७७
७	किरकोळ व्यापार	५९	११,८९५	५,३५६	१७,२५१
८	उपहारगृहे व कॅम्पे	६०	१,४५६	८४७	२,३०३
९	सार्वजनिक प्रशासन	८८	१,०६१	४७५	१,५३६
१०	शैक्षणिक सेवा	९०	१,७८८	२३३	२,०२१
११	धार्मिक व कल्याणकारी सेवा	९४	११७५	२६३	१४३८
१२	खाजगी प्रकारच्या सेवा	९८	२,०७१	५३४	२,६०५
	एकूण	*	३२,६०७	१०,१८०	४२,७८६

टीप: - परबदलानुसार नविन उस्मानाबाद जिल्ह्याची माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याचीच माहिती देण्यांत आली आहे.

आधार: - आर्थिक गणना १९८०

तक्ता क्रमांक ५०१४

१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार महत्वाच्या उद्योग गटानुसार विंगर कृषि आस्थापनातील कामगारांची संख्या.

जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	उद्योग गट	उद्योग गट	ग्रामीण	नागरी	एकूण
		संकेतांक			
१	२	३	४	५	६
१	खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	०५	७,५६८	१,६४७	९,२१५
२	इतर वस्त्र निर्माण उद्योग	२७	५,२६७	१,३४४	६,६११
३	लाकूड व लाकडाचे उत्पादन	२९	५,७८१	१,०६७	६,८४८
४	चामडे व चामड्याच्या वस्तु तयार करणे	३२	१,२७५	२१२	१,४८७
५	अधातुजन्य खनिज पदार्थांचे उत्पादन इतरत्र वर्गीकृत न केले	४०	२,२१३	२२३	२,४३६
६	धातु उद्योग आणि त्याचे भांग, यंत्रसामुग्री व सामुग्री वगळता.	४३	१,२८७	४५०	१,७३७
७	दुरुस्ती सेवा	४८	१,४६६	९४१	२,४०७
८	गाऊक व्यापार	५८	३८६	१,६६०	२,०४६
९	किरकोळ व्यापार	५९	१४,६६५	९,२४०	२३,९०५
१०	उपहारगृहे व कॅफे	६०	२,३६०	२,९०७	५,२६७
११	सार्वजनिक प्रशासन	८८	२,७०२	९,४४६	१२,१४८
१२	शैक्षणिक सेवा	९०	८,८८५	३,६२३	१२,५०८
१३	वैद्यकीय व आरोग्य सेवा	९२	७८४	१,१४७	१,९३१
१४	धार्मिक व कल्याणकारी सेवा	९४	१,२२९	३७०	१,५९९
१५	खाजगी प्रकारच्या सेवा		२,६९२	८३९	३,५३१
	एकूण	X	५८,५६०	३५,११६	९३,६७६

टीप:- परवदलानुसार नवीन उस्मानाबाद जिल्ह्याची माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार:- आर्थिक गणना १९८०

तक्ता क्रमांक ५०१५

१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार जिल्हा कृषि सहकारी आस्थापना (सर्व उद्योगट-
सकत्र)

जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	वाव	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१	२	३	४	५
१	सहकारी औद्योगिक संस्थांची संख्या	६३५	२२३	८५८
२	विजेवर चालणा-या संस्थांची एकूण संख्येशी टक्केवारी	२.२०	४.०४	२.६८
३	सहकारी औद्योगिक आस्थापना सर्वसाधारणपणे काम करणारे कामगार			
	अ) एकूण संख्या	२,१९९	२,९६५	५,१६४
	ब) प्रति आस्थापना कामगारांची संख्या	३	१३	६

टीप:- १) सहकारी उद्योग या सहकारी संस्था आहेत. कारण सहकार प्रका-
रांजाली स्वंपकार्यरत उद्योग नाहीत.

२) पेरबदलानुसार नविन उस्मानाबाद जिल्ह्याची माहिती उपलब्ध
नासल्यामुळे जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याचीच माहिती देण्यात आली
आहे.

आधार:- आर्थिक गणना १९८०

तक्ता क्रमांक ५-१६

१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार प्रमुख उद्योगानुसार सहकारी औद्योगिक संस्था व
रोजगार यांची संख्या.

जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	उद्योग गट	ग्रामीण		नामरी		सकून	
		आस्था पना	रोज गार	आस्था पना	रोज गार	आस्था पना	रोज गार
१	२	३	४	५	६	७	८
१	खाणकाम व दगड काम	२	१०	-	-	२	१०
२	उत्पादन व दुसऱ्ही सेवा	१५	७३०	१०	१,२३५	२५	१,९५५
३	बीज, गॅस, पाणी पुरवठा	३	२	-	-	३	२
४	बांधकामां संबंधी उद्योग	१	११	२	२	३	१३
५	घाऊक व किरकोळ व्यापार	११२	१६६	५३	१२१	१६५	२८७
६	उपहारगृहे व हॉटेल	२	२	५	१२	७	१४
७	वाहतूक	-	-	-	-	-	-
८	साठवणूक व वखार	१८	७२	१४	२२	३२	९७
९	दळणवळण	७	१५	-	-	७	१५
१०	वित्त व्यवसाय इत्यादी सेवा	३२३	८३६	६९	१२९	३९२	१,७६५
११	सामुहिक, सामाजिक व खाणगी सेवा	१५३	३५५	६९	६२७	३२२	९८२
१२	इतर	-	-	१	२७	१	२७
	सकून	६३५	२१९९	२२३	२९६५	८५८	५,१६४

टीप:- १) सहकारी उद्योग या सहकारी संस्था आहेत, कारण सहकार प्रकारा-
खाली स्वयंमजगारत उद्योग नाहीत. २) फेरबदलानुसार नवीन उस्मा-
नाबाद जिल्हयाची माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या उस्मानाबाद
जिल्हयाचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार:- आर्थिक गणना १९८०

१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार उत्पादन व दुसस्ती सेवा या गटातील संस्थांची एकूण संख्या व नोहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटातील संख्या.

जिल्हा:- उस्मानाबाद

श्रेण्णाराचा आकारमान गट(संख्या)	ग्रामीण आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	नामसी आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
१	२	३	४	५	६	७
१-२	८२०	१,१७२	४१०	६०८	१,२३०	१,७८७
३	१२५	३७५	१४६	४३८	२७१	८१३
४	८२	३२८	११०	४४०	१९२	७६८
५	४२	२४५	७६	३८०	१२५	६२५
६-९	८३	६१२	१२२	९०४	२१२	१,५१६
१०-१९	१४१	१,९६९	५७	७१९	१९८	२,६८८
२०-४९	६८	१,७७३	१०	२६५	७८	२०३८
५० या पेक्षा जास्त	९	१,१६९	६	१,७९०	१५	२,९५९
सर्व आकारमान गट	१,३७७	७,६५०	९४४	५,५४४	२,३२१	१३,१९४

टीप:- परबदलानुसार नवीन उस्मानाबाद जिल्हयाची माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या उस्मानाबाद जिल्हयाचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार:- आर्थिक गणना १९८०

(८१)

तक्ता क्रमांक ५-१८

१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार घाऊक व किरकोळ व्यापारी तंत्र्यांची स्वरूप संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या

जिल्हा:- उस्मानाबाद

रोजगाराचा आकारमान गट (संख्या)	ग्रामीण	नागरी	स्वरूप
	आस्थापना-नेहमी काम करणा-यांची संख्या	आस्थापना-नेहमी काम करणा-यांची संख्या	नेहमी काम करणा-यांची संख्या
१-२	८५४	१,२६७	२,८४४
३	१८५	५५५	१,६७५
४	६४	२५६	९२८
५	३३	१३५	७७५
६-९	३३	२३९	१,४३७
१०-१९	९	९९	६८३
२०-४९	१	२१	२५
५० या पेक्षा जास्त	-	-	-
सर्व आकारमान गट	१,१७९	२,७०२	४,५५७

टीप:- फरबदलानुसार नविन उस्मानाबाद जिल्ह्याची माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार:- आर्थिक गणना १९८०

१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार तांत्रिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या.

जिल्हा:- उस्मानाबाद.

रोजगारांचा आकारमान गट(संख्या)	ग्रामीण		नगरी		एकूण	
	आस्थापनांची संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
१-२	३,१५६	४,०९५	५२६	७११	३,६८२	४,८०६
३	२८६	८५८	९८	२९४	३८४	१,१५२
४	१५०	६००	६४	२५६	२१४	८५६
५	१३७	६३५	५८	२९०	१८५	९२५
६-९	४३९	३,१९३	१३७	९८५	५७६	४,१७८
१०-१९	१८७	२,४५१	१६१	२,१९९	३४८	४,६५०
२०-४९	८०	३,०६७	१३६	४,१७०	२१६	६,२३७
५० प्रा पेक्षा जास्त	४	२६२	६९	६,४५५	७३	६,७१७
सर्व आकारमान गट	४,४३९	१४,१६३	१,२४९	१५,३६०	५,६८८	२९,५२३

टीप:- फेरबदलानुसार नविन उस्मानाबाद जिल्ह्याची माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे पुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याचीच माहिती देण्यांत आली आहे.

आधार:- आर्थिक गणना १९८०.

(८३)

तक्ता क्रमांक ५०२०

१९८० च्या गणनेनुसार सर्व उद्योग गट मिळून एकत्र संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणाऱ्या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या.

जिल्हा:- उस्मानाबाद.

संस्थांचा प्रकार	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
	आस्थापनांची संख्या	नेहमी काम करणाऱ्या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची संख्या	नेहमी काम करणाऱ्या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची संख्या	नेहमी काम करणाऱ्या व्यक्तींची संख्या
१	२	३	४	५	६	७
१-२	५८२२	८,०८४	२,३०३	३,३६२	८,१२५	११,४४६
३	७७०	२,३१०	७६४	२,२९२	१,५३४	४,६०२
४	३८१	१,५२४	४२४	१,७३६	८१५	३,२६०
५	२७१	१,३५५	३४२	१,७१०	६१३	३,०६५
६-९	६३०	४,५७२	६०६	४,२९५	१,२३६	८,८६७
१०-१९	३५२	४,७०३	३५८	४,६८९	७१०	९,३९२
२०-४९	१५०	३,८८१	१७८	५,३०३	३२८	९,१८४
५० या पेक्षा जास्त	१४	१,५२१	८१	९,०२०	९५	१०,५४१
सर्व आकारमान गट	८,३९०	२७,९५०	५,०६६	३२,४०७	१३,४५६	६०,३५५

टीप:- परबदलानुसार नविन उस्मानाबाद जिल्ह्याची माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्याचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार:- आर्थिक गणना १९८०.

विविध प्रकारच्या सहकारी संस्था • वर्ष: ३०-६-८८ अखेर •

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	संस्थेचा प्रकार	संस्थांची संख्या
१)	सहकारी पत संस्था •	
१.१)	जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका •	१
१.२)	प्राथमिक कृषि सहकारी संस्था •	४५०
१.३)	शेतकरी सेवा संस्था	-
१.४)	लॅम्पस सहकारी संस्था •	-
१.५)	धान्य बँका	१
१.६)	इतर (संस्थेचा प्रकार घावा •)	
	अ) महाराष्ट्र राज भूविकास बँक जिल्हा शाखा उस्मानाबाद •	१
	एकूण सहकारी पत संस्था	४५३
२)	बिगर शेती पत संस्था •	
२.१)	प्राथमिक सहकारी बँका	
	अ) नागरी बँका	१
	ब) कर्मचारी पत संस्था	५३
२.२)	इतर बिगर शेती पत संस्था	
	अ) कर्मचारी पत संस्था	-
	ब) नागरी पत संस्था आणि इतर (भ्रिती, थ्रि- आणि पत संस्था वगैरे)	२
	क) इतर (नावे घावे)	
	१) - - - - -	-
	२) - - - - -	-
	३) - - - - -	-
	एकूण बिगर शेती पत संस्था	५६

१	२	३
३) पणन संस्था		
३.१) मिल्ला पणन संस्था		
अ) सर्वसाधारण उद्देश		
ब) विशेष उद्देश		
३.२) प्राथमिक पणन संस्था		
अ) सर्वसामान्य (तालुका खरेदी विक्री संघ)		६
ब) विशेष		४
३.३) इतर(नोवे घावी)		
अ)		
ब)		
एकूण पणन संस्था		१०
४) उत्पादन संस्था		
४.१) साखर कारखाने		२
४.२) इतर कृषि प्रक्रिया संस्था (भात, तेल, जिनिंग मील वगैरे)		३
४.३) विणकर सहकारी संस्था (हातमाग व शेकमाग)		६
४.४) सूत गिरण्या		१
४.५) इतर औद्योगिक संस्था		६१
४.६) दुध संस्था		३८०
४.७) दुध संघ		१
४.८) मत्स्यव्यवसाय संस्था		२१
४.९) शेती संस्था		२
४.१०) लिफ्ट एरिगेशन संस्था (सिंचन संस्था)		३०
४.११) वन कामगार संस्था		—
४.१२) इतर (नोवे घावी) (कुकुटपालन-१४ पशु संवर्धन-३ पशु- उत्पादन गट-१, औद्योगिक इस्टेट-१)		१९
एकूण उत्पादन संस्था		५२६
५) सामाजिक संस्था		
५.१) गाहक भांडार		२२
५.२) गृह निर्माण संस्था		१९६
५.३) कामगार कंत्राटदार संस्था		१७६
५.४) परिवहन संस्था		७
५.५) इतर (मोहला, रिझा, व्यडे धुणे, सहकारी मंडळ, मजूरसंघ संवर्गीय संस्था)		१८
एकूण सामाजिक संस्था		४१९
एकूण सर्व प्रकारच्या संस्था (१ ते ५)		१५८५

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

(८६)

तक्ता क्रमांक -६०२

सर्व प्रकारच्या संस्थांची माहिती, वर्ष: ३०-६-८८ रोजी
जिल्हा: उस्मानाबाद (सपये आणि सभासद संख्या हजाराने)

अ.क्र.	बाब	संख्या
१	२	३
१)	एकूण सहकारी संस्थांची संख्या	१४८४
२)	एकूण सभासदांची संख्या	३४६
३)	भरणा झालेले भाग भांडवल	२०४२२५
४)	अ) वरील पैकी सरकारी भाग भांडवल	५९४९९
५)	स्वतःचा निधी	१२७६०७
६)	ठेवी	३७४४८५
६)	खेळते भांडवल	१२६६६९१
७)	निष्क दिलेली कर्जे	६४०६७०
८)	खरेदीची किंमत	२१४४८८
९)	विक्री किंमत	२४३४८३
१०)	नफा मिळालेला	
	अ) संस्था	३२२
	ब) रक्कम	३५४४
११)	तोटयातील	
	अ) संस्था	४५९
	ब) रक्कम	२२१२२

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद

तक्ता क्रमांक - ६०३

सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांची लेखा परिक्षा वर्गाप्रमाणे वर्गवारी, वर्ष: ३०-६-२८ रोजी.

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	लेखा परिक्षा वर्ग				वर्गीकरण न केल्या	लेखा परिक्षा न केल्या	एकूण सहकारी संस्था
		अ	ब	क	ड			
१	३	३	४	५	६	७	८	९
	एकूण जिल्हा	२७	१५७	५०६	१८	४३	७३२	१४८३
१	उस्मानाबाद	३	३८	५५	१	५	२३४	३२६
२	कळंब	११	२०	२२	१	१२	१०७	२५०
३	उमरगा	१	३४	२७	४	७	१५५	२२८
४	तुळजापूर	२	१३	११५	८	११	७२	२२८
५	परंडा	३	२२	५५	-	१	८२	१७७
६	भूम	७	२३	८५	४	७	७८	२०४

(६२)

टीप:- १) स्तंभ क्रमांक ८ मध्ये लेखा परिक्षासाठी अपात्र असलेल्या संस्थेचा सुध्दा समावेश आहे.

२) महाराष्ट्र राज्य भुविकात बँक, जिल्हा शाखा-उस्मानाबाद या संस्थेची माहिती मिळू शकत नसल्यामुळे त्या बँकेचा या तक्त्यात समावेश केलेला नाही म्हणून स्तंभ २ मधील आकडा हा तक्ता क्रमांक ६०१ मधील माहितीशी तुलना केली असता एके कमी येतो.

आधार:- जिल्हा विशेष लेखा परिक्षक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - ६०४

राज्य आणि जिल्हा पातळीवरील सहकारी बँकांचे कार्य वर्ष :- ३०-६-८८ रोजी (सपथे हजाराला)

जिल्हा :- उस्मानाबाद

अ.क्र.	बँकाचा प्रकार	बँकाच्या शाखा	सभासद संस्था	सभासद वैयक्तिक सभासद	भाग भांडवल	राखीव प्र. इतर निधी	ठेवी भांडवल	अल्प मुदतीची कर्जे रोख प्रत (कॅश क्रेडिट) सूट	देयकातील कर्ज	शेतीच्या हंगामी कामासाठी		
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
१)	महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, मुंबई	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
२)	जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक	६३	२१२	१ (शासन)	२२०३१	२४५१६	२६१२२६	४१७३८०	११३६७१	-	~~१२३४५~~	१०२२०५
३)	जिल्हा औद्योगिक सहकारी बँक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
४)	राज्य भूविकास बँकेची जिल्हा शाखा	१०	३७	४२५७२	१५६५७	-	-	१८२५२३	=	-	-	-

तक्ता क्र. ६०४ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - ६०४ (यातू)

अ.क्र.	वैकावा प्रकार	येणे कर्जे			थकलेले कर्जे					
		मध्यम मुदतीची कर्जे	दीर्घ मुदतीची कर्जे	अल्प मुदतीची कर्जे	मध्यम मुदतीची कर्जे	दीर्घ मुदतीची कर्जे	अल्प मुदतीची कर्जे			
१	२	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	
१)	महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, मुंबई	-	-	-	-	-	-	-	-	-
२)	जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक	८२१०	-	११७२००	१४४६४२	-	४५२२०	७०२	-	-
३)	जिल्हा औद्योगिक सहकारी बँक	-	-	-	-	-	-	-	-	-
४)	राज्य भूविकास बँकेची जिल्हा शाखा	-	१४०००५	-	-	१४७३६६	-	-	-	२९७२०

आधार:- १) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, मुख्यालय, उस्मानाबाद.

२) राज्य भूविकास बँकेची जिल्हा शाखा, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - ६०५

प्राथमिक कृषि सुदकारी संस्थांचे कार्य - वर्ष: ३०-६-८८ रोजी (सप्टे हजारात)

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	संस्थांची संख्या	स्कूल		सभासद			भाग भांडवल	स्तंभ १ पैकी राखीव		धेतलेली कोर्से
			खातेदारांची संख्या	स्कूल	लढान खातेदार सभासद	मोठे खातेदार सभासद	छोटे खातेदार सभासद		सरकारी भाग भांडवल	आणि इतर निधी	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
	स्कूल जिल्हा	४५०	१९०२८७	१६३८१७	३८१७१	९५८५८	२९७८८	३१२८६	१५५१	३४०३	१५६८४२
१	उस्मानाबाद	८७	३५५८८	३६४०१	९५९६	२३९५४	२८५१	६९६२	४५४	१०५५	३५३३५
२	कळंब	८१	३७२२१	३२९१४	७५६५	१४४७०	१०८७९	६९४८	१३१	३५१	३९२६०
३	उमरगा	९६	३६११६	२८३९६	५७२५	१९१०३	३५६८	७३२६	२८३	११४२	३५३५२
४	तुळजापूर	७१	३५१८१	२८८०९	६७५७	२०४७९	१५७३	५२५६	१२४	३२७	२५३६८
५	परंडा	६७	२७५१४	१९०१७	४८३५	९९२२	४२६०	२६५९	२५४	३९२	१२०९८
६	भूम	४८	१८६६७	१८२८०	३६९३	७९३०	६६५७	२१३५	३०५	१३६	९४२९

तक्ता क्र. ६०५ पुढे चालू.....

पृ. नं. ....

संख्या :- ६०६ शिकती क्रमांक - ६०५ (चालू)

अ.क्र.	जिल्हा	वेळते	सकूण दिलेली वर्ग (अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीची)	येणे करी (अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीची)	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम
जिल्हा	जिल्हा	भांडवल	(अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीची)	स व दीर्घ मुदतीची	(अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीची)	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम	थकबाकी रक्कम
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
सकूण जिल्हा	१८६३०४	४७४७२	१४३६१७	६९७२३	२३९७५७	२७८३२	३१२५८	१३०९६	१६७७२	१४७३७	१४४७२	१४४७२
उस्मानाबाद	४८२५२	६३४०	३३६२१	१३६५२	३५५८५	३९७५	३०४४	२८००	२०२२	११७५	१०४५	१०४५
कोंब	४६६४१	८२१७	३१३४५	१०४२३	३८७५६	७२३०	२१३१	४२००	५४२५	३०३०	३६३६	३६३६
हमरगा	४१२०४	७८०८	३६२२२	१२८७४	३६७४३	५४६५	७७५८	१२५०	३६२५	४२१५	४१३३	४१३३
सुळिजापूर	२६२५३	२४४१	२४४१	१३२६५	३१३५६	७३३३	६२५२	३८११	३५४४	३५२२	३७०८	३७०८
परंडा	१२८७७	१०८२०	४५०७३	१०३५५	२१२५	२८३४	६०२	१२०६	१५८६	१६२८	१६२८	१६२८
२०६	२७२६	५६६७	४४३१	६९६३	१६३५	२३०६	४२०५	११२०२	१३२९	१३२९	१३२९	१३२९

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद

पुण्या भांड - ६०६

पुण्या भांड - ६०६

तक्ता क्रमांक - ६६

शेतकरी सेवा संस्थेचे कार्य वर्ष: ३०-६-८८ (रोजी (सपये हजोशात) सेवा संस्थेचे कार्य वर्ष: ३०-६-८८ (रोजी (सपये हजोशात)

जिल्हा: उस्मानाबाद

जिल्हा: उस्मानाबाद

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	संस्थाचा संख्या	एकूण खातेदारांची संख्या	एकूण	सभासद	जिल्हा	सभागणा	सूतीभ ९ पैकी	राखीव	कार्याची	जिल्हा	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	
					लहान खातेदार सभासद	मोठे खातेदार सभासद	ता.इतर सभासद	उभाडवल	सरकारी	आणि इतर थकबाकी निधी	जाणेदार सभासद	जाणेदार सभासद
	एकूण जिल्हा						निरंक	सकूल जिल्हा				
१	उस्मानाबाद						निरंक	उस्मानाबाद				
२	कळंब						निरंक	कळंब				
३	उमरगा						निरंक	उमरगा				
४	तुळजापूर						निरंक	तुळजापूर				
५	परंडा						निरंक	परंडा				
६	भूम						निरंक	भूम				

तक्ता क्र. ६६ पुढे चालू...

क्र.सं.	जिल्हा	खेकते	एकूण दिलेली कर्जे	येणे कर्ज (अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीची)	एकूण सर्वांची थकबाकी	३ वर्षपिछा कमी	३ वर्षपिछा अधिक
१	२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
	ता.सं.	भांडवल	(अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीची)	व दीर्घ मुदतीची)	(अल्प, मध्यम, व दीर्घ मुदतीची)	वर्षे कर्जाची थकबाकी	वर्षे थकबाकी
			रकम	रकम अस- रकम	थकबाकी	रकम	रकम
			संख्या	लेल्या सभा सदांची संख्या	दारांची संख्या	दारांची संख्या	दारांची संख्या
			१५	१६	१७	१८	१९

१	एकूण जिल्हा				निरंक		
१	उस्मानाबाद				निरंक		
२	कळंब				निरंक		
३	उमरगा				निरंक		
४	बुळगापूर				निरंक		
५	परंडा				निरंक		
६	(अभूषण)				निरंक		

(६३)

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

लेम्पस संस्थेचे कार्य वर्ष ३०-६-८८ रोजी (स्पये इजारात) लेम्पस संस्थेचे कार्य वर्ष ३०-६-८८ रोजी (स्पये इजारात)

जिल्हा: उस्मानाबाद

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	संस्थांची संख्या	एकूण खातेदारांची संख्या	सभासद	जिल्हा	सभासद	जिल्हा	संभागा	एकूण स्तंभ २	राखीव आरिफ	घेतेली
				लहान	मोठे	इतर	सभासद	भांडवल	पैकी	इतर निधी	घेतेली
				खातेदार	खातेदार	सभासद		सरकारी भाग		खातेदार	खातेदार
				सभासद	सभासद			भांडवल		सभासद	सभासद

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
	एकूण जिल्हा				निरंक						
१	उस्मानाबाद				निरंक						
२	कळंब				निरंक						
४	उमरगा				निरंक						
४	तुळजापूर				निरंक						
५	परंडा				निरंक						
६	भूम				निरंक						

(६३)

तक्ता क्रमांक - ६७ (यातू)

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	खेते भांडवल	एकूण दिलेली कर्जे (अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीची)	येणे कर्जे (अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीची)	बाकी असलेले सभासद	रक्कम	एकूण कर्जाची थकबाकी (अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीची)	थकबाकीदार रक्कम	३ वर्षांपेक्षा कमी वर्षे कर्जाची थकबाकी	३ वर्षांपेक्षा अधिक वर्षे थकबाकी	थकबाकी रक्कम	थकबाकी दारांची संख्या	थकबाकी रक्कम	थकबाकी दारांची संख्या
१	२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
	एकूण जिल्हा						निरंक							
१	उस्मानाबाद						निरंक							
२	कळंब						निरंक							
३	उमरगा						निरंक							
४	तुळापूर						निरंक							
५	परंडा						निरंक							
६	भूम						निरंक							

अर्थदार:- जिल्हा उद्योगनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

तक्रा क्रमांक - ६०८

प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थानी दिलेली पीक कर्जे वर्ष: २०-६-८८ रोजी.

जिल्हा: - उस्मानाबाद

(रुपये हजारात)

अ.क्र.	जिल्हा	स्कूप	गहु	भात	अन्नधान्ये ज्वार वर्गीय, डाळी धान्य (ज्वारी बाजरी, मका इत्यादी	इतर	कापूस	गळीतांची धान्ये	उस	ताग आणि इतर फेदा आणि वेस्टा		
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
	स्कूप जिल्हा	१०३८४८	१४८८	७५	४८५२६	१४००३	१५३३	-	६८१३	२७३७३	-	३९६७
१	उस्मानाबाद	२३७८१	-	-	१०४१५	५०११	-	-	५७२	७०२६	-	७५७
२	कांब	२२३४६	१११३	-	२७५५	४२४५	२३६	-	१०२०	५२७७	-	-
३	उमरगा	२३७६७	-	-	१२७६१	१०२२	-	-	३१२	२४५९	-	१४३
४	तुळजापूर	२०५६३	-	-	७०२५	३२०	-	-	२७६३	१०३१५	-	-
५	परंडा	८४४२	३७५	७५	१५७०	२१३०	८६	-	५३५	१७३६	-	१९३५
६	भूम	४२४२	-	-	-	४३५	१२११	-	१६११	५६०	-	११३२

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

(६)

तक्ता क्रमांक - ६०९

शेतकरी सेवा संस्थांनी दिलेली पीक वर्ग. वर्ष. ३०-६-८८ रोजी.

जिल्हा: उस्मानाबाद

(रुपये हजारत)

अ.क्र.	जिल्हा	अन्नधान्ये						अबाध पिके					
	तालुका	एकूण	गहू	भात	ज्वार वर्गीय धान्ये (ज्वारी, बाजरी, मका इत्यादी)	डाळी	इतर	कापूस	गळीतापी धान्ये	उस	ताग आणि मेस्टा	इतर	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	
	एकूण जिल्हा						निरंक						
१	उस्मानाबाद						निरंक						
२	कळंब						निरंक						
३	उमरगा						निरंक						
४	तुळजापूर						निरंक						
५	परंडा						निरंक						
६	भूम						निरंक						

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

(६२)

तकता क्रमांक - ६०१०

आदिवासी शेतकरी संस्थानी दिलेली पीक वर्ग वर्ष: ३०-६-८८ रोजी

जिल्हा: उस्मानाबाद

(रुपये हजारत)

अ.क्र.	जिल्हा	अन्नधान्ये						अबाध पिके					
	तालुका	एकूण	गहू	भात	ज्वार वर्गीय धान्ये (ज्वारी, बाजरी, मका इत्यादी)	डाळी	इतर	कापूस	गळीलांची धान्ये	जस	ताग आणि मस्टा	इतर	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	
	एकूण जिल्हा						निरंक						
१	उस्मानाबाद						निरंक						
२	कळंब						निरंक						
३	उमरगा						निरंक						
४	तुळजापूर						निरंक						
५	परंडा						निरंक						
६	भूम						निरंक						

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

(२४)

तक्ता क्रमांक - ६०११

बिगर कृषि पत संस्थाचे कार्य - वर्ष: ३०-६-८८ रोजी

जिल्हा: उस्मानाबाद

(समये हजेरात)

अ.क्र.	प्रकार	संस्थांची संख्या	सभासद संख्या	भाग भांडवल	राखीव व इतर निधी	ठेवी	खेळते भांडवल	अग्रिम	कर्जे	वसूल झालेले	येणे	थकित
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	
अ	प्राथमिक सहकारी बँका											
	१) नागरी बँका	१	२६१४५	६५१६	८२०१	१०७८८९	१३६५२५	४४९४६	३३८४५	५२३०७	१७५०५	
	२) कर्मचारी पतपेढी आणि इतर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
ब	इतर बिगर शेती											
	१) नागरी बँका	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	२) कर्मचारी पतपेढी	७३	१३७०२	२९८१४	२९७१	२५७४	१०४९२५	८१७२०	५६३४४	९१६४९	४०१४	
	३) इतर	२	७१५	१५२	३	८	३९६	२९६	२	२९९	-	

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - ६०१२

जिल्हा आणि प्राथमिक पणन संस्थेचे कार्य वर्ष: ३०-६-८८ रोजी.

(समये हजारत)

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	संस्थांची संख्या	सभासदांची संख्या	खेळते भांडवल	कृषि उत्पादन	खरेदीची किंमत शेतीच्या गरजेच्या वस्तू वस्तू	उपयोग स्तार: व्या मालकीचे	विहीनीची किंमत आडत्या म्हणून	स्कूण	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
अ	जिल्हा स्तरावरील पणन संस्था									
ब	प्राथमिक पणन संस्था स्कूण जिल्हा	१०	२८६७	३४१२	८२५५	७७२५	१२७५३	१७१४२	६८४३	२३२९२
१	उस्मानाबाद	४	१२८८	२६९	४५६७	१७	५११	१६६३	-	१६६३
२	कळंब	२	७०४	११८६	१२०३	१८४६	३५८८	२२२	६८४३	७०६५
३	उमरगा	१	१७५	४९०	२२४४	११२९	१५०८	१६२	-	१६२
४	तुळजापूर	१	२८८	५८९	७२३	२०५८	७१४६	११२९०	-	११२९०
५	परंडा	१	१३७	१६	-	७३	-	७७	-	७७
६	भूम	१	२७५	१६२	२१८	-	-	३०३५	-	३०३५

(१०१)

तक्ता क्रमांक ६०१२ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - ६०१२ (चालू)

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	भात व तांदूळ	कृषि उत्पन्नाची विधी (आडते व मालक म्हणून)						
			गहू	इतर अन्नधान्ये	कापूस	गळीतांची धान्ये	डाळी	इतर	एकूण
१	२	१३	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९
अ	जिल्हा स्तरावरील पणन संस्था	-	-	-	-	-	-	-	-
ब	प्राथमिक पणन संस्था	-	-	-	-	-	-	-	-
	एकूण जिल्हा	-	-	३७५२	-	६३	-	-	३८२२
१	उस्मानाबाद	-	-	-	-	-	-	-	-
२	कळंब	-	-	१२०३	-	-	-	-	१२०३
३	उमरगा	-	-	-	-	-	-	-	-
४	तुळजापूर	-	-	२२४८	-	६३	-	-	२३११
५	परंडा	-	-	-	-	-	-	-	-
६	भूम	-	-	२७८	-	-	-	-	२७८

(६०६)

तक्ता मांक - ६०१२ (चालू)

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	शेतिला आवश्यक खते	वस्तुंची विक्री बिघाणे	(आडते व मालक म्हणून) कृषि अवजारे	इतर	एकूण	उपभोग्य वस्तुंची एकूण विक्री
१	२	२०	२१	२२	२३	२४	२५
अ	जिल्हा स्तरावरील पणन संस्था	-	-	-	-	-	-
ब	प्राथमिक पणन संस्था						
	एकूण जिल्हा	५४२०	७१०	५३३	४७	६७८०	१३३२०
१	उस्मानाबाद	८९८	-	२३०	-	११२८	५३५
२	कळंब	१७२६	३१२	-	-	२१०८	३७५४
३	उमरगा	८७	७५	-	-	१६२	-
४	तुळजापूर	१७०४	१३४	३०३	-	२१४१	७५०८
५	परंडा	७७	-	-	-	७७	-
६	भूम	९२८	१८९	-	४७	११६४	१५२३

(१०३)

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - ६०१३

उत्पादक संस्था आणि सामाजिक सेवा संस्थोचे कार्य, वर्ष: ३०-६-८८ रोजी.

जिल्हा: उस्मानाबाद.

अ.क्र.	संस्थेचा प्रकार	संस्थांची संख्या	सभासदांची संख्या	भाग भांडवल खर्च: "०० ०" रु.	राखीव आणि इतर निधी रुपये "०० ०"	खेळते भांडवल रुपये "०० ०"
१	२	३	४	५	६	७
१	उत्पादक संस्था					
	१.१) साखर कारखाने	२	१७७९५	६७०२४	८६०३२	१५३१६१
	१.२) इतर शेती प्रक्रिया संस्था	३	१९८	२९	अ	१०८
	१.३) विणकर संस्था	६	५९३	७३८	९५	१९१५
	१.४) सूत गिरण्या	१	२५४	२३७६७	५	२६९१६
	१.५) इतर औद्योगिक संस्था	६१	५६०३	१३६५	३६६	४७३२
	१.६) दुग्ध व्यवसाय संस्था	३८०	४४६८८	७९२	४३०	५१४७
	१.७) दुग्ध व्यवसाय संघटना	१	४१८	१६२५	८८५	७६८७
	१.८) मत्स्यव्यवसाय संस्था	२१	११४२	५८	१	६४
	१.९) शेती संस्था	२	७०	१०	२	१०५
	१.१०) उपसा जलसिंचन संस्था	३०	४३२	३२	१	२६९
	१.११) वन कामगार संस्था	-	-	-	-	-
	१.१२) इतर (नमुद करा)	१९	१२५८	२३९	१२२	४२१
	अ)					
	ब)					
	क)					
	एकूण	५२६	७२४५१	९५६७९	८७९३९	२००५२५

(१०३)

तक्ता क्रमांक ६.१३ (पालू)

१	२	३	४	५	६	७
२	सामाजिक सेवा संस्था					७६८
	२.१) ग्राहक भांडारे	२२	५६३८	२८५	८५	
	२.२) गृह निर्माण संस्था	१९६	७५०६	१००४	२९	१८२९७
	२.३) कामगार कंत्राटदार संस्था	१७६	७५८७	३४५	१८	६४२५
	२.४) परिवहन संस्था	७	१९८	३८	१	११०३
	२.५) इतर (नमूद करावे)	१८	२६१४	३९२	५	१०१०
	अ) - - - - -					
	ब) - - - - -					
	क) - - - - -					
	सूचना	४१९	२३५४३	२०६४	१३८	२७६०३

टीप:- अ = आकडे दिलेल्या परिमाणाच्या निम्त्यापेक्षा कमी आहेत.

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उत्तमानाबाद.

(१०५)

(१० ५)

तक्ता क्रमांक -६०१४

उत्पादक संस्था आणि सामाजिक सेवा संस्थांचे महत्वाचे कार्य: ३०-६-८८ रोजी.
जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	संस्थेचा प्रकार	बाब	परिमाण	साध्य
१	२	३	४	५
१	साखर कारखाने	अ) गाळलेल्या उसाचे वजन	हजार टन	२२४
		ब) गाळलेल्या उसाची किंमत	लाख रुपये	५९४.०९
		क) उत्पादित साखरेचे वजन	हजार टन	२१.९
		ड) उत्पादित साखरेची किंमत	लाख रुपये	९९१.५९
२	विणकर सहकारी संस्था	अ) चालू माग	संख्या	५१
		ब) सूत खरेदी	लाख रुपये	२.७७
		क) उत्पादन	लाख रुपये	३.९०
		ड) विक्री	लाख रुपये	३.९०
३	सूत गिरण्या	अ) पात्यांची संख्या	संख्या "००"	२५०
		ब) उत्पादित सूत	तिहाजार टन उत्पादन	सूत नवही
४	इतर औद्योगिक संख्या	अ) कच्चा माल खरेदी	लाख रुपये	१३२
		ब) उत्पादन	" "	२२३
		क) विक्री	" "	२५२
५	दुग्ध व्यवसाय संस्था	अ) खरेदीची किंमत	लाख रुपये	७६३
		ब) विक्रीची किंमत	" "	६९६
६	दुग्ध व्यवसाय संघटना	अ) खरेदीची किंमत	लाख रुपये	६५४
		ब) विक्रीची किंमत	" "	५१६
७	मत्स्यव्यवसाय संस्था	अ) पकडलेल्या माशांची किंमत	लाख रुपये	०.५४
		ब) विक्रीची किंमत	" "	०.६४
८	मत्स्यव्यवसाय केंद्रीय संस्था	अ) पकडलेल्या माशांची किंमत	लाख रुपये	-
		ब) विक्रीची किंमत	" "	-
९	शेती संस्था	अ) कसलेले क्षेत्र	१०० हेक्टर	२
		ब) उत्पादन	लाख रुपये	०.२३
१०	उपसा जलतिंचन संख्या	भिजलेले क्षेत्र	१०० हेक्टर	३

तक्ता क्र. ६-१४ प्र. २०१५

तक्ता क्रमांक - ६०१४ (पालू)

१	२	३	४	५
११	वन कामगार संस्था	अ) दिलेली कुपे ब) वनोत्पादनांची किंमत	संख्या लाख रुपये	-
१२	घाऊक ग्राहक भांडारे	अ) खरेदीची किंमत ब) विक्रीची किंमत	लाख रुपये "	९०७३ १०५४
१३	प्राथमिक ग्राहक भांडारे	अ) खरेदीची किंमत ब) विक्रीची किंमत	लाख रुपये "	७१००१ ६५००८
१४	गृहनिर्माण संस्था	अ) घेतलेल्या मजुरांची किंवा गाळ्यांची संख्या	संख्या "००"	१७
१५	कामगार कंत्राटदार संख्या	अ) वर्षात हाती घेतलेली कामे ब) हाती घेतलेल्या कामांची अंदाजित किंमत क) दिलेली मजुरी	संख्या लाख रुपये "	उना १०५५ ८४००४

टीप:- अ = आकडे दिलेल्या परिमाणाच्या निम्यापेक्षा कमी आहेत.

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

तकता क्रमांक- ६.१५

नियंत्रित बाजार पेटापी तालुका निहाय माहिती ३०/६/८८ ला संपणा-या वर्षाकरिता:

(परिमाण टनामध्ये, मूल्य हजार रुपये)

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	बाजार पेटाये नांव	तालुका	बाजार पेटाये प्रकार	उप बाजार पेटाये संख्या	गव्ह	वार्षिक आवक							
						पांढरी		ज्वारी		पिवळी		हैब्रीड	
१	२	३	४	५	६	परिमाण	मूल्य	परिमाण	मूल्य	परिमाण	मूल्य	परिमाण	मूल्य
१	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद		२		११६	३५६	३५१	७८९	३८	५०	१७९	२५८
२	कळंब	कळंब		२		४०२	१३७३	४०३	८९९	३९७	४०८	३०५५	३४०५
३	मुस्म	उमरगा		२		१३	४१	१७९	४११	-	-	-	-
४	तुळजापूर	तुळजापूर		-		३९	९७	१३०	३७५	४९	५५	५७	९१
५	परंडा	परंडा		-		२१६८	५४८९	२२४९	४५३१	-	-	-	-
	सकूण			६		२७५५	७२५६	३३०२	६९९५	३८४	५१३	३२९१	३७५५

(१०६)

अ.क्र.	बाजार पेटाये नांव	तालुका	बाजार पेटाये प्रकार	उप बाजार पेटाये संख्या	गव्ह	वार्षिक आवक							
						बाजरी		मका		तूर		चना	
१	२	३	४	५	६	परिमाण	मूल्य	परिमाण	मूल्य	परिमाण	मूल्य	परिमाण	मूल्य
१	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद		२		५	८	५६	८३	१२०३	८२३१	७५	३३०
२	कळंब	कळंब		२		३०३	४८५	२०६	३३९	१४२५	२३९८	३५६	१५४८
३	मुस्म	उमरगा		२		१३	१४६	१०	१६	२८०८	२०३७१	२०१	९०२
४	तुळजापूर	तुळजापूर		-		३५	३७	३३	५०	७३५	६०७७	१३	५४
५	परंडा	परंडा		-		८३	१३९	२०७	३५४	३६३	२५५४	२८	१२१
	सकूण			६		५०८	८१५	५११	८४२	६५३४	४६५३१	६७२	२९५५

तकता क्र. ६.१५ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - ६०१५ (घातु)

अ.क्र.	बाजार पेठेचे नाव	तालुका	बाजार पेठेचा प्रकार	उप बाजार पठाची संख्या	उडीद		मूग		गुळ		शेंगा	
					परिमाण	मूल्य	परिमाण	मूल्य	परिमाण	मूल्य	परिमाण	मूल्य
१	३	३	४	५	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९
१	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद		२	३०४	८७९	१८९	८३४	४	१३	४१३	२८१४
२	कळंब	कळंब		२	३३३	९४९	३००	१३६७	१५३	४९०	११९	७३४
३	मुसम	उमरगा		२	२५२३	११०५१	४४४	१९३०	२	७	५	३०
४	तुळजापूर	तुळजापूर			१७	४५९	२१	७६	३	११	२५३	१५८०
५	परंडा	परंडा			१	३	७२	३०४	१८३	६०८	८३	४०३
	सकून			६	३०४८	१३३४१	१०२६	४५११	३४४	११२९	८७३	५५६०

अ.क्र.	२	३	४	५	करडी		जवस		तीळ		इतर	
					परिमाण	मूल्य	परिमाण	मूल्य	परिमाण	मूल्य	परिमाण	मूल्य
१	३	३	४	५	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७
१	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद		२	४७	२८१	१०	८०	३८	२९०	१११४	७६४४
२	कळंब	कळंब		२	२२५	११८७	५३	४१७	८५	८१०	२४८७	१९४९५
३	मुसम	उमरगा		२	१	८	०.५	३	२	१४	२२४	५५२
४	तुळजापूर	तुळजापूर			२	१०					३९०	१७४६
५	परंडा	परंडा			४९	२५२	१	६	१	१२	६७३	३४७०
	सकून			६	३३४	१७३८	६५	५०६	११६	११३६	४८८८	३२९०७

आधार:- उस्मानाबाद जिल्ह्यातील सर्व नियंत्रित कृषि उत्पन्न बाजार समित्या.

(१०९)

तद्वत्ता प्रमाणिक ६.१६

नोंदणी केलेले सावकार व त्यांनी दिलेले कर्ज. वर्ष: ३०-६-८८ रोजी.

जिल्हा: उस्मानाबाद

(समये हजारात)

अ.क्र. जिल्हा सावकारांची व्यापा-यांना व्यापा-यांच्या स्रूण
तालुका संख्या दिलेली कर्ज व्यतिरिक्त दिलेली कर्ज.

१	२	३	४	५	६
	स्रूण जिल्हा	२४	७९८७	१७०३	९६९०
१	उस्मानाबाद	३	-	१३९	१३९
२	ळंब	२	३२७	४०	३६०
३	उमरगा	१०	७६६७	५८१	८२४८
४	दुळजापूर	६	-	८३०	८३०
५	परंडा	१	-	३९	३९
६	भुजा	२	-	७४	७४

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक -७०१

सार्वजनिक संस्थामार्फत उपलब्ध असलेल्या वैद्यकीय सुविधांची तालुकानिहाय माहिती • वर्ष: १९८७ •

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा		संख्या					खाटांची संख्या		
	तालुका	संगणलेये	दवाखाने	प्रसुतीगृहे	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	डॉक्टर्स व वैद्य	परिवारिका	स्कूण	त्यापैकी स्त्रियासाठी	मुलासाठी
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
	स्कूण जिल्हा	५	१०	१(x)	३६	२४	३७५	५९२	३६८	४०
१)	उस्मानाबाद	१	२	-	७	३९	१४९	२७२	१५५	१५
२)	कळव	-(x)	२	-	७	११	४३	३६	२४	-
३)	उमरगा	२	१	-	७	१२	६४	११६	८३	१५
४)	तुळजापूर	१	२	१	७	१३	५१	७२	४३	५
५)	परंडा	-	२	-	५	७	३३	२४	१६	-
६)	भूम	१	१	-	३	१२	३५	७२	४७	५

(११०)

तक्ता क्र. ७०१ पुढे पालू.....

तक्ता क्रमांक - ७०१ (चालू)

अ.क्र.	जिल्हा	उपचार केलेले अंतर रग्ग (संख्या शेकड्यात)			उपचार केलेले बाह्य रग्ग (संख्या शेकड्यात)		
		तालुका	पुरुष	स्त्रिया	मुले	पुरुष	स्त्रिया
१	२	१२	१३	१४	१५	१६	१७
	स्कूज जिल्हा	२४२	२३७	७२	१८४५	१७५५	१३९५
१)	उस्मानाबाद	२२८	८९०	६३	४०५	४०३	२९२
२)	कळव	३	८	२	२९४		
३)	उमरगा	४	१३	३	३३५	३७२	३१६
४)	तुळजापूर	५	१०	३	३४४	२९८	२४५
५)	परंडा	२	३	२	१४५	९५	९०
६)	भूम	७	१३	६	३२२	२९५	२१५

टीप: सुधारित माहिती.

आधार:- १) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, उस्मानाबाद.

२) जिल्हा शल्य चिकित्सक, शासकीय रग्गालय, उस्मानाबाद.

३) वैद्यकीय अधीक्षक, ग्रामीण रग्गालय, - मुसम, प्राशी, उमरगा व तुळजापूर.

तक्ता क्रमांक = ७०३

नोंदणी केलेल्या जन्म-मृत्यूंची संख्या. वर्ष:- १९८७.

जिल्हा: = उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	सकूण ग्रामीण नागरी	नोंदलेल्या जन्मांची संख्या			नोंदलेल्या मृत्यूंची संख्या			बाल मृत्यूंची संख्या		
			पुरुष	स्त्रिया	सकूण	पुरुष	स्त्रिया	सकूण	पुरुष	स्त्रिया	सकूण
१	३	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१३
	सकूण जिल्हा	सकूण	१०४२०	९०९२	१२५१२	२७०१	२४२२	५१२३	३५०	२९४	६४४
		ग्रामीण	८३१८	७२४०	१५५५८	२२९७	२११९	४४१६	३२८	२६६	५९४
		नागरी	२१०२	१८५२	३९५४	४०४	३०३	७०७	२२	२८	५०
१)	उस्मानाबाद	सकूण	२६८६	२५२७	५२१३	७३१	६८३	१४१४	७२	८८	१६०
		ग्रामीण	१८४२	१७६१	३६०३	५३५	४९१	१०२६	५२	६०	११२
		नागरी	८४४	७६६	१६१०	१९६	१९२	३८८	२०	२८	४८
२)	कळंब	सकूण	१६२३	१४०७	३०३०	४३१	३८२	८१३	४६	३०	७६
		ग्रामीण	१३९२	११८५	२५७७	४०१	३७३	७७४	४६	३०	७६
		नागरी	२३१	२२२	४५३	३०	९	३९	-	-	-
३)	उमरगा	सकूण	२१२४	१८३०	३९५४	६०९	५६४	११७३	७४	५१	१२५
		ग्रामीण	१७०५	१४७२	३१८४	५४१	५१८	१०५९	७२	५१	१२३
		नागरी	४१९	३५१	७७०	६८	४६	११४	२	-	२
४)	तुळजापूर	सकूण	२१०५	१७७६	३८८१	४७३	३९३	८६६	३९	३७	७६
		ग्रामीण	१६८६	१४१३	३०९९	४१०	३६५	७७५	३९	३७	७६
		नागरी	४१९	३६३	७८२	६३	२८	९१	-	-	-
५)	परंडा	सकूण	९५४	७६१	१७१५	२०८	२१५	४२३	६५	३६	१०४
		ग्रामीण	८७६	७०७	१५८३	१८६	१९९	३८५	६५	३९	१०४
		नागरी	७८	५४	१३२	२२	१६	३८	-	-	-
६)	भूम	सकूण	९२८	७९१	१७१९	२४९	१८५	४३४	५४	४९	१०३
		ग्रामीण	८१७	६९५	१५१२	२२४	१७३	३९७	५४	४९	१०३
		नागरी	१११	९६	२०७	२५	१२	३७	-	-	-

आधार: = संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - १

(१११)

(११३)

तक्ता क्रमांक - ७०३

विविध कारणांनुसार मृत्यूंची संख्या - वर्ष १९८७

जिल्हा:- उस्मानाबाद

हिवताप • पटकी • देवी • क्षय • निमोनिया • अर्शासु अतिसार
व गॅस्ट्रो •

१

२

३

४

५

६

१३

१७

३१

-हृदय विकार • विझज्वर • कर्करोग • स्वसन प्रियेसंबंधीचे रोग

७

८

९

१०

७०

३

१०२

१४०

आत्महत्या

अपघात

इतर कारण

एकूण मृत्यू

४११

१२

१३

१४

४१

२०४

४४२२

५१२३

आधार:- संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य पुणे-१

जिल्हा :- उस्मानाबाद माताबाल संगोपन कार्यकर्मांतर्गत लस टोचणी वर्ष: १९८७-८८

अ.क्र.	जिल्हा/तालुका	ग्रामीण/नागरी	स्त्रिया (तीसरा डोस)	डी.पुई.टी.	पोलीओ	बी.सी.जी.	गोवर	द्विगुणी (डी. टी)	विकसज्वर	धनुर्वात लस	गरोदर स्त्रिया
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
१)	उस्मानाबाद	ग्रामीण	४६६०	४००४	५८७५	२७९६	१०३९०	६४३६	५५५६	७९८३	१०४२०
		नागरी	१०३३	११२३	५३३७	४७४	१२१९	२२१०	२६१	२६६	१६६८
		एकूण	५६९३	५१२७	११२१२	३२७०	११६०९	८६४६	६५३७	८२४९	१२०८८
२)	ळंब	ग्रामीण	४१३७	३२००	३६१०	२३६२	४२२१	६०४१	७८१३	५२४५	७७५५
		नागरी	६०७	३२०	७२४	८८०	१३२९	८००	११२०	११३०	१५००
		एकूण	४७४४	३५२०	४३३४	३२५२	५५५०	६८४१	८९३३	६३७५	९२५५
३)	उमरगा	ग्रामीण	७३०६	३९१२	३६३४	२२६४	६०३६	३६०९	४३८४	२९१३	५४८७
		नागरी	१८३७	१०६६	१८२६	६००	२५६६	१४७०	८६०	७३०	१६५३
		एकूण	९१४३	४९७८	५४६०	२८६४	८६०२	५०७९	५२४४	३६४३	७१४०
४)	तुळजापूर	ग्रामीण	५७६८	५६८८	३३९६	३१३२	४६९९	६०१०	३९०२	५२१५	३३८९
		नागरी	२७७९	२३१६	१८३८	८६१	१३१८	१३६५	७०९	८०४	१५०५
		एकूण	८५४७	८००४	५२३४	३९९३	६०१७	७३७५	४६११	६०१९	४८९४
५)	परंडा	ग्रामीण	५५५९	४३३५	२८१७	२४२३	४२२१	२७९२	३८२९	१६२४	२५८१
		नागरी	६२०	५०	५४०	४८०	६४१	६५५	३९०	१६०	४००
		एकूण	६२४९	४३८५	३३५७	२९०३	४८६२	३४४७	४२१९	१७८४	२९८१
६)	भूम	ग्रामीण	३५८०	४११४	२५०१	२१५५	३६२२	२२७८	२७०६	१८६५	४१८९
		नागरी	२२०	५८०	४४०	१००	३००	२५०	२००	१४०	३४०
		एकूण	३८००	४६९४	३९४१	३२५५	३९२२	२५२८	२९०६	३००५	४५२९
	एकूण जिल्हा	ग्रामीण	३१०१०	२५२५३	२१८३३	१५१३२	३३१८९	२७१६६	२८२१०	२४८४५	३३८२१
		नागरी	७२३६	५५२५	१०७०५	३३९५	४३७३	६७५०	४२४०	३९३०	७०६६
		एकूण	३८२४६	३०७७८	३२५३८	१८५२७	४०५६२	३३९१६	३२४५०	२८७७५	४०८८७

आधार:- जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, उस्मानाबाद.

(११४)

तक्ता क्रमांक - १९०५

दुर्ग निवर्तन केंद्राची संख्या व अन्य माहिती. वर्ष: १९८७-८८

जिल्हा: - उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	सकून गांभीण नागरी	३१ मार्च १९८८ रोजी असलेल्या कुटुंबांची संख्या	निर्विणीकरण केलेल्यांची संख्या	पुरुष नसबंदी	स्त्रियांची नसबंदी	सकून	लूप पध्दती (आय.यु.सी.डी.) संख्या	जननक्षम जोडप्यांची संख्या
१	२	३	४	५	६	७	८	९	
	सकून जिल्हा	सकून	४०	१३७	६८६५	७००२	८५७२	२६६७२	
		गांभीण	३२	९७	४८९२	४९८९	६२६७	८२७२९	
		नागरी	८	४०	१९७३	२०१३	१६१२	१३८७३	
१)	उस्मानाबाद	सकून	८	४१	१७९८	१८३२	१९७५	२०४७७	
		गांभीण	७	३७	१३७७	१४१४	१५९४	१६८०८	
		नागरी	१	४	४२१	४२५	३८१	३६६२	
२)	कळंब	सकून	७	४	२४३	२७७	१६०१	१४८०४	
		गांभीण	६	२	७३२	७३४	१३४४	१३४३८	
		नागरी	१	२	२११	२१३	२५७	१३६६	
३)	उमरगा	सकून	८	१६	१२५५	१२७१	१४३८	२२८६६	
		गांभीण	६	९	८६३	८७२	१२१३	१८२५२	
		नागरी	२	७	३९२	३९९	२२५	३९१४	
४)	तुळजापूर	सकून	८	६६	१३८४	१४५०	१६०२	१७११५	
		गांभीण	६	४०	८४८	८८८	११७३	१४५७८	
		नागरी	२	२६	५३६	५६२	४२९	२५३७	
५)	परंडा	सकून	५	६	७१६	७२२	११०८	११६६६	
		गांभीण	४	६	५४९	५५५	८९३	१०५६१	
		नागरी	१	१	१६७	१६७	२१५	११०५	
६)	भूम	सकून	४	४	७६२	७७३	८५५	९७४४	
		गांभीण	३	३	५२३	५२६	७५०	८४६२	
		नागरी	१	१	२४६	२४७	१०५	१२८२	

आधार: - जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, उस्मानाबाद.

(११६)

तक्ता क्रमांक ८०१

१९८१ च्या जनगणनेनुसार जिल्ह्यातील तालुका निहाय साक्षरता

जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	सकूण ग्रामीण नागरी	साक्षरांची संख्या (हजारत)			साक्षरांची टक्केवारी		
			पुरुष	स्त्रिया	सकूण	पुरुष	स्त्रिया	सकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९
	सकूण जिल्हा	सकूण	२५९	११२	३७१	४९.१८	२२.३२	३६.०३
		ग्रामीण	२१६	८८	३०४	४७.०६	२०.०१	३३.८०
		नागरी	४३	२४	६७	६३.५८	३८.५४	५१.४९
१	उस्मानाबाद	सकूण	६४	२९	९३	५२.९६	२७.७२	३९.९९
		ग्रामीण	५०	२१	७०	४९.५७	२३.४४	३६.१२
		नागरी	१४	९	२३	६२.६५	४७.९०	५२.२६
२	ळंब	सकूण	४६	२१	६७	५२.००	२४.२२	३८.३६
		ग्रामीण	४२	१८	६०	५०.९८	२३.१४	३७.२८
		नागरी	५	३	७	६३.७२	३७.१२	५०.९२
३	उमरगा	सकूण	५७	२३	८०	४८.५८	२०.७३	३४.८७
		ग्रामीण	४८	१९	६७	४६.९५	१९.१४	३३.२३
		नागरी	९	५	१४	५२.५५	३१.६६	४५.९८
४	तुळजापूर	सकूण	४१	१८	५९	४७.०४	२०.८८	३४.२३
		ग्रामीण	३३	१३	४५	४३.८८	१७.६०	३१.००
		नागरी	९	५	१४	६४.२०	३८.९६	५१.९२
५	परंडा	सकूण	२५	१०	३५	४१.५४	१७.५५	२९.७६
		ग्रामीण	२२	८	३०	४०.०९	१६.०३	२८.२६
		नागरी	३	२	५	५५.३१	३२.५२	४४.२८
६	भूम	सकूण	२६	११	३७	४९.१९	२१.९८	३५.८३
		ग्रामीण	२२	१०	३२	४८.०९	२१.०६	३४.७९
		नागरी	४	१	५	५८.७७	३०.३९	४५.११

टीप:- १) आठडे हजारात अल्ल्याजुळे वेरजा जुळणार नाहीत.

२) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे.

आधार:- १९८१ जनगणना प्रकाशा.

तक्ता क्रमांक ८०३

शैक्षणिक शिक्षकांची व विद्यार्थ्यांची संख्या. सन. १९८६-८७ (३०-९-८६) अखेर)

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	शैक्षणिक संस्थेचा प्रकार	संस्थांची संख्या	शिक्षक		विद्यार्थ्यांची संख्या	
			एकूण	प्रशिक्षित	एकूण	मुली
१	२	३	४	५	६	७
अ.	पूर्व प्राथमिक शाळा	२	७ (७)	— (-)	३१४	१३४
ब.	प्राथमिक शाळा					
	१) एक शिक्षकी शाळा	१७६	१७४ (१)	१६१ (१)	६७५८	३१७९
	२) कनिष्ठ प्राथमिक शाळा	२८१	९४३ (१४१)	८८९ (१२६)	४२२२१	१८००८
	३) उच्च प्राथमिक शाळा	३५७	२६०६ (३१९)	२४६७ (२७९)	९६०२५	४४२७७
	~~ग. प्राथमिक शाळा~~	८१४	३७२३ (४६१)	३५१७ (४०६)	१४५००४	६५४६४
क.	माध्यमिक शाळा	१४६	२२३६ (२९३)	२११९ (२५८)	७६८७५	२६०३७
ड.	उच्च माध्यमिक शाळा	१०	३६१ (७२)	३५३ (६९)	१५९०	५१०
इ.	सामान्य शिक्षणाची महाविद्यालये/ कला शास्त्र/ वाणिज्य शास्त्र	७	३०० (२३)	— (-)	७४७१	११८७
	एकूण	२७९	६६२७ (८५६)	५९८९ (७३३)	२३१२५४	९३३३२

टीप:- स्तंभ क्रमांक ४ व ५ मध्ये वसात दाखविलेले आकडे स्त्र शिक्षकांचे आहेत.

आधार:- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे.

तक्ता क्रमांक - ८०३

पूर्व प्राथमिक माध्यमिक व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची स्तरनिहाय संख्या आणि मागास वर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी. वर्ष: ३०-१-८६अखेर
जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	शैक्षणिक स्तर	संस्थेतील विद्यार्थ्यांची संख्या									
		पूर्व प्राथमिक		प्राथमिक		माध्यमिक		सामान्य शिक्षणाची महाविद्यालये		स्कूण	
		स्कूण	मुली	स्कूण	मुली	स्कूण	मुली	स्कूण	मुली	स्कूण	मुली
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
१	पूर्व प्राथमिक	३१४	१३५	१०५०	४९२	२१३	१००	-	-	१५७७	७२६
२	इयत्ता १ ते ४	-	-	११५५१९	५३६५८	१७५३८	८१८३	-	-	१३३०५७	६१८४१
३	इयत्ता ५ ते ७	-	-	२८४३५	११३१४	२६८९३	९३६६	-	-	५५३२८	२०६८०
४	इयत्ता ८ ते १०	-	-	-	-	३२२३१	८३८८	-	-	३२२३१	८३८८
५	इयत्ता ११ ते १२	-	-	-	-	१५९०	५१०	४५२२	६२३	६११२	११३३
६	उच्च माध्यमिक नंतर	-	-	-	-	-	-	२९४९	५६४	२९४९	५६४
	स्कूण	३१४	१३५	१४५००४	६५४६४	७८४६५	२६५४७	७४७१	११८७	२३१२५४	९३३३२

तक्ता क्र. ८०३ पुढे वाला.....

तक्ता क्रमांक - ८०३ (चालू)

अ.क्र.	शैक्षणिक स्तर	मागास वर्गीय विद्यार्थी							
		अनुसूचित जाती		अनुसूचित जमाती		इतर मागास वर्गीय		एकूण मागास वर्गीय	
		एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली
१	२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
१	पूर्व प्राथमिक	२४२	११२	५०	२८	३५१	१६०	६५०	३००
२	इयत्ता १ ते ४	२२६६५	१०१३०	५३९८	३०३२	९२२३०	१२९६३	१२०२९३	२५१२५
३	इयत्ता ५ ते ७	८२३८	२४४०	९९२	२००	१०९४५	३८८०	२०१७५	६५२०
४	इयत्ता ८ ते १०	५३४८	१०८०	४०४	५७	५६०६	१३२९	११३५८	२४६६
५	इयत्ता ११ ते १२	९७७	१२६	२५	२	८१७	१४०	१८१९	२६८
६	उच्च माध्यमिक नंतर	३८०	३३	४	-	३३१	५०	७१५	८३
	एकूण	३७८५७	१३९२१	६८७३	२३१९	११०२८०	१८५२२	१५५०१०	३४७६२

आधार:- शिक्षण सेवालनालय, महाराष्ट्र शासन पुणे - १

इतर प्रकारच्या शैक्षणिक संस्था. वर्ष: २०-२-८६ अखेर

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	संस्थांचे प्रकार	संस्थांची संख्या	विद्यार्थ्यांची संख्या															
			अनुसूचित जाती		अनुसूचित जमाती		इतर मागास वर्गीय जाती		एकूण मागास वर्गीय जाती		बिगर मागास वर्गीय जाती		एकूण		एकूण शिक्षक			
			एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	शिक्षक	शिक्षिका
१	शिक्षण विषयक पदवी	३	७६	६	४	१	३४२	२३	४२२	३०	६५०	७८	१०७२	१०८	३५	६		
	महाविद्यालये																	
२	विधी पदवी	१	५	=	=	=	३	=	८	=	१२७	१०	१३५	१०	१३	=	=	
	महाविद्यालय																	
३	वैद्याक्य महाविद्यालय						उ.ना.											
४	आयुर्वेदिक महाविद्यालय						उ.ना.											
५	अभियांत्रिकी	१	२	=	=	=	२२	=	२४	=	३५४	८	३७८	८	२७	१		
	महाविद्यालय																	
६	इतर																	
	अ) तंत्र निकेतन	४					उ.ना.											
	ब) आय.टी. आय.	३					उ.ना.											
	क) डी. एड.	१३	१२१	३४	२८	६	२३२	५२	३८१	९२	८९४	२०८	१२७५	३००	९३	१०		
	ड) जी. सी. डी.						उ.ना.											

आधार:- शिक्षण सेवालनालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे.

तक्ता क्रमांक - ८०५

आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्यांना मिळणारी मोफत शिक्षणाची सवलत, वर्ष: १९८६-८७.

जिल्हा: उस्मानाबाद.

लाभार्थीची संख्या

अ.क्र.	माध्यमिक	कीर्ण महाविद्यालये (११ वी, १२ वी)	उच्च शिक्षण (महाविद्यालये)	अभियांत्रिकी	वैद्यकीय	इतर महाविद्यालये	इतर संख्या	एकूण	प्रत्यक्ष सवलत (रुपये लाखात)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	४५६८८	५११६	२५८२	१००	-	३९३	९९०	५४८७६	१७५

आधार:- शिक्षण संचालनालय, पुणे.

तुक्ता क्रमांक ८०६

प्राथमिक शिक्षणावरील खर्च वर्षा: १९८६-८७

जिल्हा: उस्मानाबाद

(समये हजारात)

येत्रणा	योजनेत्तर			योजनांतर्गत			एकूण		
	आवर्ती	बांधकाम	बांधकाम	आवर्ती	बांधकाम	बांधकाम	आवर्ती	बांधकाम	बांधकाम
		अनुदाना- व्यतिरिक्त	अनुदाना- व्यतिरिक्त		अनुदाना- व्यतिरिक्त	अनुदाना- व्यतिरिक्त		अनुदाना- व्यतिरिक्त	अनुदाना- व्यतिरिक्त
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१ जिल्हा परिषद	७३५४३	७१८	-	२६९१	९८७	२५९	७६२३४	१७०५	२५९
२ नगर परिषद	२६२९	१३	-	१९१	१	-	२८२०	१४	-
३ कटक मंडळ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
४ महानगर पालिका	-	-	-	-	-	-	-	-	-
५ इतर खर्च (बांधकाम अनुदाना सहीत)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
एकूण	७६१७२	७३१	-	२८८२	९८८	२५९	७९०५४	१७१९	२५९

(१२२)

आधार:- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे- १

(१२३)

तक्ता क्रमांक - ८०७

जिल्ह्यातील व्यवसाय मार्गदर्शन (कनिष्ठ महाविद्यालय व तांत्रिक शाळा) आटवी
ते बाराघी.

वर्ष: १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र. बाब परिमाण वर्ष १९८७-८८

१ २ ३ ४

१) शाळा संख्या १०

२) पटावरील विद्यार्थी

अ) मुलगे संख्या ८०८

ब) मुली " ३२

एकूण (अ+ब) " ८४०

३) एकूण खर्च रूपात १४,३७,०००

टीप:- शाळांची संख्या यामध्ये शासकीय, शासन सहाय्यीत व खाजगी तांत्रिक
शाळांचा तसेच अनुदानित कनिष्ठ महाविद्यालयांचा समावेश आहे.

आधार:- जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी, उस्मानाबाद.

(१२४)

तक्ता क्रमांक - ८०८

जिल्ह्यातील प्रौढ शिक्षण केंद्रे. वर्ष १९८७-८८.

जिल्हा: - उस्मानाबाद

अ.क्र. जिल्हा/तालुका प्रौढ शिक्षण केंद्रांची संख्या

१	२	३
	एकूण जिल्हा	७३०
१	उस्मानाबाद	१२३
२	कळंब	१२४
३	उमरगा	१२८
४	तुळजापूर	६९
५	परंडा	१५८
६	भूम	१२८

आधार:- जिल्हा, प्रौढ शिक्षण अधिकारी - उस्मानाबाद.

(१२५)

तक्ता क्रमांक - ८०९

शिक्षका करिता प्रशिक्षण संस्था. वर्ष: ३०-९-८६ अखेर.

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र. बाब परिमाण वर्ष: १९८६-८७

१ शिक्षका करिता प्रशिक्षण संस्थांची संख्या

अ) पदवीस्तर

संख्या

३

ब) पदवीपूर्व स्तर

"

६

क) शाळास्तर

"

-

२ पटावरील संख्या

अ) पदवी स्तर

संख्या

६१९

ब) पदवीपूर्व स्तर

"

२१८

क) शाळास्तर

"

-

३ एकूण खर्च

रुपये

अ) पदवीस्तर

"

५७०१८६

ब) पदवीपूर्व स्तर

"

२७६४९८

क) शाळास्तर

"

-

आधार:- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन पुणे - १

(१२६)

तक्ता क्रमांक ९०१

जिल्हयातील रेल्वे मार्गांची लांबी. ३१ मार्च १९८८ या वर्षाअखेर.

जिल्हा:- उस्मानाबाद.

अ.क्र. रेल्वे मार्ग लांबी किलो मीटरमध्ये

३१ - ३ - १९८८

१

२

३

१ ब्रॉडगेज

१) स्केरी

२) दुहेरी

३) तिहेरी व अधिक

(१२२)

२ मिटरगेज

३ नॅरोगेज

३०

एकूण रेल्वे मार्ग

३०

जिल्हा:- उस्मानाबाद. आधार:- इंडियन रेल्वे टाइम टेबल.

तुक्ता क्रमांक - ९०२

जिल्हा :- उत्तमानाबाद
 अ.क्र. वर्गीकरण : - - - - - छिन्नर नगरपालिका रस्ते - - - - - नगरपालिका हद्दीतील रस्ते
 प्रकार व पृष्ठभाग यानुसार रस्त्यांची लांबी, वर्ष: ३१ मार्च १९८८ (लांबी कि. मी. मध्ये)
 सार्वजनिक बांधकाम व घर बांधणी - - - - - जिल्हा परिषद - - - - - स्कूप - - - - - रस्ते

१	२	३	४	५	६
अ) प्रकारानुसार					
१) राष्ट्रीय महामार्ग	७८.९२	-	-	७८.९२	-
२) प्रमुख राज्यमार्ग	१५५.८२	-	-	१५५.८२	-
३) इतर राज्य महामार्ग	४९५.४५	१६६.०५	६६१.५०	-	-
४) प्रमुख जिल्हा रस्ते	११०.७२	८२८.६६	९३९.३८	-	-
५) इतर जिल्हा रस्ते	-	८०४.४५	८०४.४५	-	-
६) खेड्यातील रस्ते (योजनांतर्गत)	-	१३१४.३३	१३१४.३३	-	-
७) इतर (योजनेतर)	-	-	-	-	२३०.५
स्कूप	८४०.९१	३११३.४९	३९५४.४०	-	२३०.५
ब) पृष्ठभागानुसार					
१) सिमेंट काँक्रीट	-	-	-	-	९.८
२) डांबरी	६३८.०८	१५९.१३	७९७.२१	-	४६.६
३) खडीचे/पक्का रस्ता	२०२.८३	२५३५.४८	२७३८.३१	-	६३.२
४) इतर माल वापरून केलेले	-	४१८.८८	४१८.८८	-	८४.१
५) इतर	-	-	-	-	२६.८
स्कूप	८४०.९१	३११३.४९	३९५४.४०	-	२३०.५

(१२३)

आधार:- १) जिल्ह्यातील सर्व नगरपालिका २) कार्यकारी अभियंता सार्वजनिक बांधकाम विभाग, उत्तमानाबाद.
 ३) कार्यकारी अभियंता, जिल्हापरिषद, उत्तमानाबाद.

(१२८)

तक्ता क्रमांक - ९०३

वापरात असलेल्या मोटार वाहनांची संख्या. वर्ष: ३१ मार्च ८८ रोजी.
जिल्हा: उस्मानाबाद.

अ.क्र.	बाबी	संख्या
१	२	३
१	मोटार सायकली, स्कुटर्स, मोपेड इत्यादी.	२८४१
२	मोटारी/मिक्स/स्टेशन/वॅगन	३६३
३	टॅक्सी, कॅब्स	२
४	स्वयंचालित रिक्शा	
	१) खाजगी	५
	२) सार्वजनिक (टॅक्सी)	९४
५	स्टेज कॅरेजेस	
	१) डिझेलवर चालणा-या	७०
	२) पेट्रोलवर चालणा-या	-
	३) डिझेलवर चालणा-या कॉन्ट्रॅक्ट कॅरेजेस	-
६	माल मोटारी	
	अ) खाजगी वाहने	
	१) डिझेलवर चालणा-या	२९
	२) पेट्रोलवर चालणा-या	-
	ब) सार्वजनिक वाहने	
	१) डिझेलवर चालणा-या	७१८
	२) पेट्रोलवर चालणा-या	-
७	सगणवाहिका	१
८	शाळेच्या बसेस	१
९	खाजगी सेवा देणारी वाहने (अनुपान)	-
१०	जोड वाहने (ट्रॅलर)	३८०
११	टॅक्टर्स	५८३
१२	इतर	-
	एकूण	५०८७

आधार:- सहाय्यक, प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, औरंगाबाद.

तक्ता क्रमांक - ९४

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन मंडळाची (प्रवासी) वाहतूक आकडेवारी.

जिल्हा:- उस्मानाबाद.

वर्ष: १९८७-८८.

अ.क्र.	उपक्रमाचे नाव	वर्षा अखेरीस मार्गांची संख्या	मार्गांची स्वरूप लांबी (कि.मी.)	मार्गांची सरासरी लांबी (कि.मी.)	वर्षातील अस्तित्वात असलेल्या गाड्यांची संख्या	रस्त्यांवर धावणा-या बस गाड्यांची दैनिक सरासरी संख्या	प्रवाशांची दैनिक सरासरी (लाखात)	वाहतूकीमुळे उत्पन्न (रुपये हजारात)	दर प्रवाशामागे मिळालेले सरासरी उत्पन्न (पैशामध्ये)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१)	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, उस्मानाबाद	२८२	२५,८२५	९७.००	२३१	१९९	०.८२	१०९,२९१	३६६.६१

आधार:- विभागीय नियंत्रक; महाराष्ट्र राज्य, परिवहन महामंडळ विभाग, उस्मानाबाद.

(१२९)

तक्ता क्रमांक - २०५

महत्वाच्या रस्त्यावरील वाहतूक गणना डिसेंबर १९८६ या वर्षाकरिता

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	गणना स्थानकाचे पृष्ठ	रस्त्याची	जलदगती वाहने	स्कूण	मंदगती वाहने								
ठिकाण	भागाचा	रूंदी	मोटारी	बस	माल	मोटार	जनावराकडून	सायकली	इतर	स्कूण			
कि.मी.	जवळपासचे प्रकार	(फुट)	जिप्स	गाड्या	मोटारी	सायकल	ओढली	जाणारी	(रिक्शा)				
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४

१ राज्य महामार्ग

पुणे- सोलापूर-हैद्राबाद राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक १०

२६१/८ खानापूर डांबरी २४ २३६ १०६ १०२२ १६२ १५२६ १६२ ४२० ३१ ६२०

वसई - कल्याण - अहमदनगर - भूम रस्ता राज्य महामार्ग क्रमांक-२

२६/२०० अंतरवली खडी १२ १०२ ३७ ११० ६७ ३१६ १३७ १०६ - २४३

नागपूर - बोरी - अर्धापूर - तुळजापूर राज्य महामार्ग ७ (अ)

५१८/४०० पाटोदा डांबरी १२ २९३ ४४ ७६४ २६२ १३७० ४९५ ७१८ - १२१३

तक्ता क्रमांक २०५ पुढे चालू.....

(१३०)

तक्ता क्रमांक - २०५ (चालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
			पीला - पारसगंगा नदी + पोरवाडी - सोला - राज्य महामार्ग क्रमांक ३३ - दौंड-बाशी-उस्मानाबाद-बोरफेळ-औसा राज्य महामार्ग क्रमांक ३३										
१७१७२/६००	परंडा	डांबरी	१२	६२२	६१	५५३	४१०	१६४६	५९०	१४१८	-	२००८	
			तुळजापूर - नळदुर्ग - बाशी राज्य महामार्ग क्रमांक - ३३ अ										
६/२००	ढेंकरी	डांबरी	१२	१३४	७२	१४४	१७४	५२४	१४३	३४०	-	४८३	
			मलकापूर - सोलापूर राज्य महामार्ग क्रमांक ५० अ										
२२३/४००	पारगांव	डांबरी	१२	११०	७१	५७३	५२	८०६	७६	१३८	२८	२४२	
			मिरज - पंढरपूर - बाशी - लातूर राज्य महामार्ग क्रमांक - ६०										
२४५/२००	येडशी नाका	डांबरी	१२	१०९	६७	१७२	५६	४०४	३७	८९	३९	१६५	
२६४/४००	ढोकी	डांबरी	१२	३०५	१३६	७६४	३३९	१५४४	१०३	५८५	१०५	७९३	
			देवगांव - पाझी - माजलगांव - ढोकी राज्य महामार्ग क्रमांक १००										
१४५/८००	ळंब	डांबरी	१२	२२५	७२	२०५	२७३	७७५	१२०	९३६	५४	१११०	

(१३१)

तक्ता क्रमांक २०५ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - २०५ (पाठ)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
			औसा - उमरगा - कसगी राज्य महामार्ग क्रमांक ११०										
४७/२००	उमरगा	डावरी	१२	४०५	८८	७८१	२५८	१५३२	१५७	३५०	४०	५४७	
		भूम - इट - जातगाव रस्ता											
१२/५००	इट	खडी	१२	२८	३२	३८	३६	१४१	९१	१५८	-	२४९	
		देवळा - ताडुळजा - नायगाव - मुरुड - जागजी - उजनी रस्ता											
८/४००	जागजी	डावरी	१२	२५	१८	६०	४८	१५१	१२५	२५२	-	३८४	
		२ राष्ट्रीय महामार्ग											
		पुणे - सोलापूर - हैद्राबाद राष्ट्रीय महामार्ग											
२६१/८	खानापूर	डावरी	२४	२३६	१०६	१०२२	१६२	१५२६	१७२	४२०	३१	६२०	

(१३२)

आधार:- संशोधन अधिकारी (सांख्यिकी) बांधकाम विभाग, मुंबई.

तक्ता क्रमांक - १०६

जिल्ह्यातील पोस्ट, तारघरे व दूरध्वनी सेवा व दूरदर्शन सेवे यांची आकडेवारी, सन-१९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद

पोस्टाची संख्या	तारघरांची संख्या	पत्र पेट्यांची संख्या	पोस्टमनांची संख्या	दूरध्वनीची संख्या	पोस्टाची सुविधा असलेल्या गावांची संख्या	शासनाने वाटप केलेल्या दूरदर्शन सेवांची संख्या
१	२	३	४	५	६	७
२७०	८८	७२३	२७	११४९	२५९	२४

- टीप:- १) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात र्का करण्यांत आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे.
 २) स्तंभ ७ मध्ये नगरपालिकांपाठी (शहरे) समावेश आहे.
 ३) दूरध्वनीची संख्या यामध्ये विस्तारीत व पी. सी. ओ. यांचा समावेश आहे.

- आधार:- १) अधीक्षक, टपालखाते, उस्मानाबाद
 २) जिल्हा माहिती अधिकारी, उस्मानाबाद.
 ३) अभियंता टेलीफोन कार्यालय, उस्मानाबाद.
 ४) तंत्र सहाय्यक, उपविभागीय कार्यालय, ग्रामीण ध्वनीध्वेषण, लातूर.

तक्ता क्रमांक - १००१

स्थानिक संस्थांचे उत्पन्न व खर्च वर्ष: १९८७-८८

(रुपये लाखांत)

जिल्हा: उस्मानाबाद

ग्राम पंचायत		जिल्हा परिषद		नगर पालिका				
संख्या	समाविष्ट असलेल्या खेड्यांची संख्या	एकूण उत्पन्न	एकूण खर्च	संख्या	एकूण उत्पन्न	एकूण खर्च		
१	२	३	४	५	६	७	८	९
५३०	७१२	५७	५२	२८८९	२९५४	८	२८५	२९०

टीप:- १) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करणाऱ्या आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे.

२) जिल्हा परिषदेचे उत्पन्न व खर्च याबाबतची माहिती सन १९८६-८७ ची आहे.

आधार:- १) मुख्य लेखा वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषद, उस्मानाबाद.

२) कार्यरत असलेल्या ग्रामपंचायतीचा वार्षिक प्रशासन अहवाल, - १९८७-८८.

३) उस्मानाबाद जिल्ह्यातील सर्व नगरपालिका.

तक्ता क्रमांक - १०.२

जिल्ह्यातील ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च वर्ष: १९८७-८८.

जिल्हा:- उस्मानाबाद.

अ.क्र.	पंचायत समिती	ग्रामपंचायती व गटग्रामपंचायतीची संख्या	सहाय्यक अनुदाने शासकीय इतर	अनुदाने	उत्पन्न	सूचना देण्याची कर	शुल्क	इतर	सूचना देण्याची कर (४ ते १०)	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
	सूचना देण्याची	५३०	२१४३	-	१२६	१३५२	१३७६	६०६	५८	५६६१
१	उस्मानाबाद	९९	३६९	-	-	३१८	१७७	२७१	४४	११७६
२	कळंब	९३	३३३	-	३२	१४२	३२५	७३	६	९११
३	उमरगा	१०२	४८४	-	५०	५०६	३५१	२६	५	१४२२
४	तुळजापूर	१००	३०३	-	२१	२४२	२८५	२०६	-	१०५७
५	परंडा	८२	३४९	-	१०	६४	१२९	१	३	५५६
६	भूम	५४	३०५	-	१३	८०	१०९	२९	-	५३६

(१३३)

तक्ता क्र. १०.२ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - १०२ (पालू)

अ.क्र.	पंचायत समिती	अरोग्य सेवा	सार्वजनिक बांधकामे	सार्वजनिक आणि नैतिक वृद्धी	प्रशासन	समाजकल्याण	पशुधनाचे संवर्धन	जमिन महसुलाची वसुली व देखभाल	इतर	एकूण खर्च
१	२	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
	एकूण जिल्हा	१४९२	१६०९	२९४	१५३७	२१३	२	-	४०	५१८७
१	उस्मानाबाद	३९७	४७६	१४०	३१८	१३	-	-	-	१३४४
२	कळंब	१८१	२६६	१९	२५७	६	अ	-	४	७३३
३	उमरगा	३०१	३४०	३२	३८५	१४५	-	-	२८	१२३१
४	तुळजापूर	४४१	३१०	५७	२७५	४८	-	-	५	११३६
५	परंडा	९०	४९	१६	१७८	१	-	-	१	३३५
६	भूम	८२	१६८	३०	१२४	-	२	-	२	४०८

(१३६)

टीप:- सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे.

२) अ = आर्कडे दिलेल्या परिमाणाच्या निम्न्यापेक्षा कमी आहेत.

आधार:- उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, (ग्रामपंचायत) जिल्हा परिषद, उस्मानाबाद.

(१३७)

तक्ता क्रमांक - १००३

जिल्हा परिषदेचे बाबवार उत्पन्न व खर्च वर्ष १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद.

(रुपये हजारत)

अ.क्र.	लेखा शीर्ष	प्रत्यक्ष १९८७-८८	सुधारित १९८७-८८	अंदाजित १९८८-८९
१	२	३	४	५
अ) जमा				
१) स्वनिर्मित उत्पन्न				
अ)	स्थानिक उपकर मुद्रांक शुल्कासह	१५६०	१२३८	१३५३
ब)	शिक्षण	७४	२९	-
क)	क्षीप	३८७	(-)३२९	-
ड)	झारत व दळणवळण	(-)५४७	८२९	३३३
इ)	इतर	१०४९	९२१	५०
एकूण स्वनिर्मित उत्पन्न		२५२३	२६८८	१७३६
२) शासकीय अनुदाने				
अ)	सहैतुक अनुदान	११२७०६	१३५५८३	१२७७७३
ब)	आस्थापना अनुदान	२०३७२	२४९७२	२६१२१
क)	योजनांतर्गत योजनेसाठी अनुदान	२३३६०	२६३९०	१९४६५
ड)	इतर	(-)७२२६	२५५२	१७६७
एकूण शासकीय अनुदाने		१४९२१२	१८९४९७	१७५१२६
३) कर्जे				
अ)	कर्जे व अग्रिम	५९३३	२११४	६४
ब)	ठेवी व अग्रिम	१५९७२	१९९११	४३००
क)	दिल्ले प्रेषण	११५२२५	१३४०००	१४००००
ड)	इतर	-	-	-
एकूण कर्जे		१३७१३०	१५६०२५	१४४३६४
४) आरंभीची शिल्लक				
		२५७७८	१९२४६	१२४८
एकंदर एकूण जमा (१ ते ४)		३१४६४३	३६७४५६	३२२४७४

तक्ता क्र. १००३ पुढे चालू....

(१३८)
तदता क्रमांक - १००३ (चालू)

१	२	३	४	५
ब	१ वर्ष			
	अ) सामान्य प्रशासन	९७४२	१०६१०	१२६७९
	ब) शिक्षण	९६२९२	११०७६४	११०२७९
	क) कृषि	३०९१	३१९०	३४३१
	ड) वैद्यकीय	५४१	३५३	३८३
	इ) पशुसंवर्धन	३२५०	५०३४	४६७९
	फ) इमारती व दळणवळण	१५७४७	२०३३४	१५७७९
	ग) समाज कल्याण	१६७२	१६१३	२०७४
	ह) सिंचन	११८८९	९७३९	७८२०
	म) इतर	१८१३६	२८७२५	१९९४६
	एकूण वर्ष (अ ते म)	१६०३६१	१९०३६२	१७७०४०
२	कर्म			
	अ) कर्म व अग्रिम	५४७८	२९४४	६४
	ब) ठेवी व अग्रिम	१४६३३	११८३५	४३००
	क) वित्त प्रेषण	११४९२५	१३४०००	१४००००
	ड) इतर	—	—	—
	एकूण कर्म	१३५०३६	१५५७७९	१४४३६४
	एकूण संकंदरीत वर्ष	२९५३९७	३४६१४१	३२१४०४
	अखेरची शिल्लक	१९२४६	२१३१५	१०७०
	एकंदर एकूण	३१४६४३	३६७४५६	३२२४७४
	(वर्ष अधिक अखेरची शिल्लक)			

आधार:- मुख्य वित्त लेखा अधिकारी, जिल्हा परिषद, उस्मानाबाद

तक्ता क्रमांक - १०४

नगरपालिकाचे उत्पन्न व खर्च वर्ष: १९८५-८६

जिल्हा: जिल्हा उस्मानाबाद

(समये हजारात)

अ.क्र. नगरपालिकेचे नाव		अनुदाने व वर्गणी शासकीय इतर		नगरपालिकेचे दर व कर घरे व जमिन यावरील कर		नगरपालिकेच्या माल-मत्तेपासून मिळालेला महसूल		इतर		एकूण (३+४+६+९+१०)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१	एकूण जिल्हा	१११८	-	१०५८०	१६८९	२६०१	१४८७०	२३०२	२१६५	२८४५५
१	उस्मानाबाद	४१८२	-	४१९१	९६४	१३४०	६४९५	११४६	२१४	१२०३७
२	ळंब	६१६	-	१३४२	२४६	१४३	१७३१	४२३	४०३	३१७३
३	मुसम	३०४	-	२९९	७०	९२	४६१	१२७	७९	९७१
४	उमरगा	९५१	-	१५२५	१२४	२३३	१८८२	६९	३६०	३२६६
५	तुळजापूर	१६३७	-	१८१६	१२३	३७४	२३१३	२३०	७४२	४९२२
६	नळदुर्ग	४२६	-	५६२	६४	७०	६९६	१००	२१८	१४४०
७	परंदा	४३६	-	३६६	३५	६९	४७०	११४	१४५	११६५
८	भूम	५६२	-	४७९	६३	२८०	८२२	९३	४	१४८१

(१३९)

तक्ता क्रमांक १०४ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक -१००४ (चालू)

अ.क्र.	नगरपालिके नांव	सामान्य प्र-शासन	कर वसुलीचा खर्च	सार्वजनिक सुरक्षा	सार्वजनिक आरोग्य व सोयी	सार्वजनिक बांधकाम	शिक्षण	इतर	एकूण (१२ ते १८)
१	२	१३	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९
	एकूण जिल्हा	१८४१	३५१३	१४२३	२८२१	४२८०	३६००	४४३०	२८९७७
१)	उस्मानाबाद	३२६	८६८	५२७	४२०३	१७५८	२४२०	८७३	११८१५
२)	कळंब	३२८	६६६	१०८	१२५८	२३५	८२	६०८	३२९२
३)	मुस्म	११०	१८०	३२	३७३	२७०	-	१८८	११६०
४)	उमरगा	२२७	३३२	३३३	७८६	३०	१८	१६००	३३२६
५)	तुळजापूर	३००	५००	२३९	११२२	१४५१	२०८	६५८	५२५५
६)	नळदुर्ग	१७५	३४०	६२	३५७	१२२	-	१२२	१२५५
७)	परंडा	१२५	२६१	७४	४३२	८४	१५	३४२	१३४०
८)	भूम	१८०	३६५	४१	५८३	२६०	८०	२५	१५३४

(१४)

टीप:- माहितीमध्ये सुरवातीची शिल्लक व अखेरची शिल्लक यांचा समावेश नाही.

आधार:- जिल्ह्यातील सर्व नगरपालिका.

तक्ता क्रमांक १०५

नगरपरिषद क्षेत्रातील इमारतीची वापरानुसार तोंड्या व त्यापैकी निवासेत्तर उपयोग असणा-या इमारती अगर त्यांच्या भागामध्ये चालणा-या उद्योग/व्यवसायाची माहिती १९८३-८४ चा वर्षाकीरता.

जिल्हा:- उस्मानाबाद.

अ.क्र.	तपशील	उस्मानाबाद	कळंब	तुळजापूर	नळदुर्ग	उमरगा	मुसम	परंडा	भूम	सकून
अ	इमारतीच्या वापरानुसार तोंड्या	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
	१) निवासी	३,६५७	१,६२८	१,७३१	१,०५६	१,८११	१,५२२	१,३१०	१,०५१	१३,७५६
	२) निवासेत्तर	७५७	८८७	७४०	३५६	२४६	३२९	४२६	७९८	४५३९
	३) मिश्र	३९७	२१३	६७	२३	३६५	१२१	१२८	३४१	१६५७
	सकून	४,८०१	२,७२८	२,५३८	१,४५५	२,४२४	१,९७२	१,८६४	२,१९०	१९,९७२

ब) निवासेत्तर इमारतीमध्ये चालणारे महत्वाचे उद्योग/व्यवसाय

१) पिठाची गिरणी	३६	१६	१९	७	२८	१८	१०	१८	१५२
२) बेकरी	१०	-	८	-	-	-	४	३	२५
३) वर्फाचा कारखाना	१	-	२	-	१	१	१	२	८
४) शिवण काम	७०	३८	३२	१२	१३६	१७	१८	५४	३७७
५) घोंगड्या तयार करणे	-	-	-	-	-	-	-	-	-
६) बुसळ काम	७	४	३	-	९	-	२	४	२९
७) प्रिटींग प्रेस, बुक बायंडींग झेरॉक्स सेंटर, टायपिंग करणे.	१६	४	५	१	६	२	२	४	४०

तक्ता क्रमांक १०५ (चालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
८ साबण व धुलाई पावडर कारखाना	१	२								२
९ टाईल्स, तिमेट किंवा दगडी जाती बनविणे										
१० लेथकाम										
११ सोनार काम										
१२ गंत विक्री										
१३ हेअरी	१	२	४	२	२	२	२	२	२	१९
१४ पानपट्टी दुकान	५१	३९	५४	१७	२७	५	११	३९		२४३
१५ धान्य व किराना दुकान	१४५	९३	४६	३४	११०	५९	६०	५३		६००
१६ दास्ये दुकान	६	३	६	२	१०	१	२	६		३६
१७ फळे व भाजीपाला दुकान	११	५	२		६		१	८		३३
१८ कापड दुकान	२७	४०	२३	८	२४	२६	१८	३१		१८७
१९ जनरल स्टोर्स (कटलरी दुकान)	३७	२५	२७	४	१४	५	८	११		१११
२० औषधी दुकान	५	४	२	२	१४	५	३	३		३८
२१ पेट्रोल पंप	१		१	१	१					४
२२ फुले व हार व इतर सामान विक्री			२७				४			३१
२३ मोटारी व मोटार सायकल विक्री										

(२४३)

तत्त्वा प्रमाणिक १००५ (चालु)

क्र.	विवरण	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
२४	हॉटेल व लॉज	९५	६८	४२	१६	४९	२७	३६	४२	३७५
२५	कसतीगृह	२	-	-	-	-	-	१	-	३
२६	गोदाम	१८	९	७	२	५	२२	२०	७	९०
२७	सायकल व गैस बत्त्या भाड्याने देणे	२९	१२	१०	४	१०	६	१७	१०	९८
२८	वैधानिक सेवा	२१	९	-	-	१४	-	१०	२२	७६
२९	गुराचा दवाखाना	-	-	-	-	-	-	-	-	-
३०	दवाखाना	३५	१६	१२	४	१६	१३	१०	१८	१२४
३१	सिनेमा, नाट्यगृहे वगैरे	४	२	२	-	२	२	४	५	२१
३२	वाचनालये व्यायाम शाळा इतर खेळाची केंद्रे (बॅड पार्टी वगैरे)	११	७	१०	३	१	१	४	१३	५०
३३	फोटो स्टुडिओ	३	३	४	१	-	४	१	१	१७
३४	सलून	२१	२८	१८	६	११	६	८	३०	१२८
३५	लॉड्जी	१५	६	११	४	९	४	४	१०	६३
३६	इलेक्ट्रीशियन	-	४	-	-	-	३	३	३	१३
	एकूण	६७२	४४०	३७७	१३१	५०५	२२९	२६४	३८९	३०१४

(६४३)

आधार:- जिल्हा सांख्यिकी अधिकारी, उस्मानाबाद (नगरपालिका "क" पत्रके) (१९८३-८४ ची)

(१४४)

तक्ता क्र. ११०१

विविध विकास शीर्षखाली झालेला योजनांतर्गत खर्च वर्ष: १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद (सपथे हजारोंत)

अ.क्र.	विकास शीर्ष	राज्यस्तर योजना	केंद्र सहाय्यीत योजना	एकूण खर्च
१	२	३	४	५
१	कृषि व सलग्न सेवा	अ) ७८५५ ब) ८६६ एकूण ८७२१	६२७७ - ६२७७	१४१३२ ८६६ १४९९८
२	ग्रामीण विकास	अ) ६२४९१ ब) - एकूण ६२४९१	२४५८७ - २४५८७	८७०७८ - ८७०७८
३	पाटबंधारे व पूर नियंत्रण	अ) १४३६३ ब) ५८००६ एकूण ७२३६९	- - -	१४३६३ ५८००६ ७२३६९
४	विद्युत विकास	अ) ३५०० ब) - एकूण ३५००	- - -	३५०० - ३५००
५	उद्योग व खाणकाम	अ) १५८३ ब) - एकूण १५८३	- - -	१५८३ - १५८३
६	वाहतूक व दळणवळण	अ) ४८८३ ब) ३९८९ एकूण ८८७२	- - -	४८८३ ३९८९ ८८७२
७	शस्त्र तंत्रविद्या आणि पर्यावरण	अ) - ब) - एकूण -	- - -	- - -
८	पर्यटन सामान्य आर्थिक सेवा	अ) - ब) - एकूण -	- - -	- - -

तक्ता क्र. ११०१ पुढे चालू.

(१४५)

तकता क्रमांक - ११०१ (चालू)

१	२	३	४	५
९	सामाजिक व सामुहिक सेवा (सामान्य, तांत्रिक शिक्षण, क्रिडा, कला आणि संस्कृती)	अ) ७१८७ ब) १७८४ एकूण ८९७१	-	७१८७ १७८४ ८९७१
१०	आरोग्य सेवा	अ) ६०३८ ब) ७९८९ एकूण १४०२७	-	६०३८ ७९८९ १४०२७
११	पाणी पुरवठा, गृहनिर्माण आणि नगर विकास	अ) २४७९१ ब) ४८६० एकूण २९६५१	-	२४७९१ ४८६० २९६५१
१२	माहिती व प्रसिध्दी	अ) - ब) - एकूण -	-	-
१३	मागास वर्गीय विकासात्मक कल्याण	अ) २०७७ ब) - एकूण २०७७	-	२०७७
१४	कामगार व-कामगार कल्याण	अ) १३५७ ब) १४४६ एकूण २८०३	-	१३५७ १४४६ २८०३
१५	समाज कल्याण व पोषण	अ) २३१४ ब) - एकूण २३१४	-	२३१४
	एकूण बेरीज गट १ ते १५	अ) १३८४३९ ब) ७८९४० एकूण २१७३७९	३०८६४	१६९३०३ ७८९४० २४८२४३

(x) केंद्र सहाय्यीत योजनावर केंद्र व राज्य शासनानी केलेला एकूण खर्च येथे दिलेला आहे.

टीप:- अ = जिल्हा योजनांतर्गत खर्च. ब = अनुशेष द्वारे करण्यासाठी मिळविलेल्या तरतूदीतून झालेला खर्च.

आधार:- जिल्हा नियोजन अधिकारी, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रम

योजनाखालील महत्वाची भौतिक साधने.

जिल्हा:- उस्मानाबाद

वर्ष: १९८७-८८

अ.क्र. विकासाचे
उपशीर्ष

बाब

परिमाणु
भौतिक
साधने

१ २

३

४

५

१ कृषी
कार्यक्रम

१) सीमांतिक व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांसाठी अनुदानाचा भरीव कार्यक्रम - तृणधान्ये व इतर
बीयांच्या पाकिटांचे वाटप.

संख्या ३९५०

२) रोप संरक्षण माहीस - खोडमाशी, मिजमाशी, तूर व हरब-यावरील आळया व करडी-
वरील मावा यांचे नियंत्रण करण्यासाठी उपाययोजना केलेले क्षेत्र (केंद्रसहाय्यत)

हेक्टर ४५३४६

३) अल्पभूधारक कोरडवाहू जमिनीसाठी निविष्टा त्व पुरविणे - खतांच्या पाकीटांचे वाटप

संख्या ९९००

४) मागासवर्गीय आणि नववृद्ध, उत्त उत्पादक शेतकऱ्यांना अर्थसहाय्य - लाभधारक

संख्या ४४

५) मागासवर्गीय व नववृद्धांना दारिद्र्यरेषेच्या वर अरण्यासाठी विशेष सहाय्य योजना-
- लाभधारक.

संख्या ४२०

६) कडधान्य उत्पादन कार्यक्रम -

अ) प्रात्यक्षिके

संख्या २५००

ब) रायझोबीज कल्चर पाकिटांचे वाटप.

" ४४९६०

७) तेलबीया उत्पादन कार्यक्रम -

अ) पीक संरक्षण औजारे

संख्या ११५८

ब) शेतकी औजारे

" १८६

(१४६)

तक्ता क्रमांक -११०२ (चालू)

१	२	३	४	५
		क) रायझोबीन पावटे	संख्या	११६३०
		ड) पीक संरक्षण उपाययोजना केलेले क्षेत्र	हेक्टर	५३१९
		८) तुषार व ठिबक सिंचन योजना (केंद्र सहाय्यत) - तुषार सिंच	संख्या	५७
२	फलोत्पादन	१) आंबा व वोर, झाडांचे चांगल्या जातीत रपांतर करणे - झाडे	संख्या	४९६५
		२) जुन्या फळझाडांचे पुसज्जीवन - क्षेत्र	हेक्टर	२१
		३) भाजीपाला विकासासाठी उत्तेजन - मिनीकीट वाटप	संख्या	२७२
		४) रोप वाटिकांचा विकास - कलमे / रोपे	संख्या	३५०००
३	पशु संवर्धन	१) विद्यमान पशुवैद्यकीय संस्थांना औषधे पुरविणे - संस्था	संख्या	६६
		२) पशुवैद्यकीय दवाखाना व पशु प्रथमोपचार केंद्र बांधणे.	संख्या	१
		३) पशु प्रथमोपचार केंद्रांची स्थापना करणे.	संख्या	६
		४) तोंडाचे व पायाचे रोगावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी अर्थ सहाय्य - जनावरे	संख्या	१७८३०
		५) आधारभूत ग्राम केंद्रांची स्थापना करणे.	संख्या	६
		६) एक दिवसाच्या कोंबडीच्या पिंपलाचे वाटप करणे - पिंपले	संख्या	३१८०
		७) गावे दत्तक घेणे (गोकुळ ग्रामे)	संख्या	४
४	दुग्ध व्यवसाय	१) व्यवसाय सुरू करण्यासाठी अर्थ सहाय्य-लाभार्थी	संख्या	३५
		२) पारड्यासाठी अर्थ सहाय्य - लाभार्थी	संख्या	८५

(१५४)

१	२	३	४	५
		३) भाकड व गाभण म्हशीच्या जाघासाठी अर्थसहाय्य - लाभार्थी	संख्या	३६
		४) भाकड व गाभण म्हशीच्या बढातुकीसाठी अर्थसहाय्य - लाभार्थी	संख्या	३६
		५) गवताची लागवड करणे - लाभार्थी	संख्या	२०
		६) अनुसूचित जातीच्या कुटुंबाबांना प्रशिक्षण - लाभार्थी	संख्या	५१
५	मत्स्य- व्यवसाय	१) मत्स्यबीज उत्पादन - मत्स्यबीज	संख्या (शेकाळ)	२३०८३
		२) अवसृष्ट पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन अ) मत्स्योत्पादन ब) बीज संवय	मेट्रीक टन संख्या (लाखांवर)	६५० १८६
		३) मच्छिमार युवकांना प्रशिक्षण देणे - उमेदवार	संख्या	७
		४) जाळयासाठी नॉयलॉन सूत खरेदी करण्यासाठी अर्थसहाय्य देणे - नॉयलॉन सूत	किलो	१८
		५) मच्छिमारांना विमा भरण्यासाठी अनुदान - सभासद	संख्या	१४४
६	वने	१) आदिवासी, अनुसूचित जाती, नवबुध्द कामगारांना सायकली पुरविणे - लाभार्थी	संख्या	५
		२) अनुसूचित जाती व नवबुध्द वन कामगारांना अवजारे पुरविणे - लाभार्थी	संख्या	८
		३) निकृष्ट वनांचे पुनर्वन्तीकरण - वनक्षेत्र	हेक्टर	५०
७	सामाजिक वनिकरण	१) महाराष्ट्र सामाजिक वनीकरण प्रकल्प अ) वनक्षेत्रात करावयाची प्रथम वर्षाची कामे - क्षेत्र ब) वनक्षेत्रात करावयाची द्वितीय वर्षाची कामे - क्षेत्र क) वनक्षेत्रात करावयाची तृतीय वर्षाची कामे - क्षेत्र ड) वनक्षेत्रातील करावयाची चतुर्थ वर्षाची कामे - क्षेत्र	हेक्टर हेक्टर हेक्टर हेक्टर	२१५ ५२७ ३९८ ३५९

तक्ता क्रमांक - ११०२ (चालू)

२) ग्रामीण भागात जळाडू लाकडांसाठी झाडे लावणे			
अ) वन क्षेत्रात करावयाची प्रथम वर्षाची कामे	- क्षेत्र	हेक्टर	१६२
ब) वनक्षेत्रात करावयाची द्वितीय वर्षाची कामे	- क्षेत्र	हेक्टर	२५
क) वनक्षेत्रात करावयाची चतुर्थ वर्षाची कामे	- क्षेत्र	हेक्टर	११६
<hr/>			
८ सहकार	१) लहान शेतकऱ्यांना व्याजाकरिता अर्धसहाय्य	- सभासद	संख्या ६०
	२) मागासवर्गीय व नवबौद्ध यांना व्याजाकरिता सहाय्य	- सभासद	संख्या ३०
	३) प्राथमिक / मध्यवर्ती सहकारी ग्राहक भांडाराचे भाग विकत घेण्यासाठी मागासवर्गीय / नवबौद्धांना सात वर्ष मुदतीचे बिनव्याजी कर्ज देणे	- सभासद	संख्या ५०
	४) आदिवासी, अनुसूचित जाती, नवबौद्ध यांना सहकारी साखर कारखान्याचे भाखरेदी करण्याकरिता अर्ध सहाय्य	- सभासद	संख्या ५०
	५) अनुसूचित जमाती व नवबौद्ध यांना गरजा भागविण्यासाठी कर्ज देणे	- सभासद	संख्या ५०
<hr/>			
९ ग्रामीण विकासासाठी विशेष कार्यक्रमा	१) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम (केंद्र सहाय्यत)	- जुने व नवे लाभार्थी	संख्या ६२८१
	२) राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम (केंद्र सहाय्यत)	- मनुष्यदिन	संख्या ५०१६
	३) ग्रामीण भूमिहीन रोजगार हमी कार्यक्रम	"	संख्या १००४४
	४) रोजगार हमी योजना	- मनुष्य दिवस	संख्या ५२०००

तक्ता क्र. ११०२ पुढे चालू.....

१	२	३	४	५
१०	जमीन सुधारणा	अतिरिक्त जमिनी दिलेल्या अभिहस्तांकिताना अर्थ सहाय्य - लाभधारक	संख्या	४०४
११	सामुहिक विकास	ग्रामीण सफाई कार्यक्रम - मलपात्रे	संख्या	२०
१२	पाटबंधारे व पुर नियंत्रण	१) लघु पाटबंधारे (स्थानिक क्षेत्र - निर्माण झालेली सिंचन क्षमता (क्षेत्र)	हेक्टर	११७३
		२) -दफ्तर निर्मूलन कार्यक्रमाखाली लहान शेतकऱ्यांच्या शेतात विहिरी खणण्याचा कार्यक्रम - विहिरी	संख्या	७६
		३) अयशस्वी विहिरींना अनुदान - विहिरी	संख्या	२३
१३	आयाक्त विकास	भूविकासाच्या कामांचे क्षेत्र	हेक्टर	५०१
१४	विद्युत विकास	१) सामान्य विकास - विद्युत पंप	संख्या	३०४
		२) हरिजन वस्त्यांचे विद्युतीकरण	संख्या	११
१५	ग्रामीण व लघुउद्योग	१) हस्त व्यवसायाचा विकास - प्रशिक्षणार्थी	संख्या	२५
		२) सुशिक्षित बेकारांना बीज भांडवलालाचे अर्थसहाय्य - लाभार्थी	संख्या	६६
		३) सुशिक्षित बेकारांसाठी प्रशिक्षण - लाभार्थी	संख्या	१९
		४) उद्योजकता प्रशिक्षण कार्यक्रम - प्रशिक्षणार्थी	संख्या	२८३
		५) औद्योगिक सहकारी संस्थांना सहाय्य/भाग भांडवल - संस्था	संख्या	१३
		६) जिल्हा उद्योग केंद्र-छोट्या धाकड्या र्जा योजना - लाभार्थी	संख्या	१४

तक्ता क्रमांक - ११०२ (चालू)

१	२	३	४	५
१६	रस्ते विकास	१) किमान गरजा - कार्यक्रमाखालील जिल्हा रस्ते (स्थानिक क्षेत्र)	किमी.	२०५०
		२) विशेष घटक योजनेखालील हरिजन वस्त्यांना जोडणारे जोड रस्ते - हरिजन वस्त्या.	संख्या	१८
१७	सामान्य शिक्षण	१) मुलींची पटसंख्या वाढविण्यासाठी प्राथमिक शिक्षकांना उत्तेजनार्थ पारितोषिक- शिक्षक	"	१०
		२) प्राथमिक शाळातून पुस्तक पेढ्या उघडणे - लाभ घेणारे विद्यार्थी	संख्या	३७०००
		३) शैक्षणिकदृष्ट्या मागासलेल्या भागातील अनुसूचित जाती व जमातीच्या विद्यार्थ्यांना सवलती देणे - विद्यार्थी	संख्या	३३४२
		४) आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक सवलती देणे - विद्यार्थी	संख्या	४३२७
		५) अनुदान मिळणालेच्य माध्यमिक व कनिष्ठ महाविद्यालयातील आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक सवलती देणे - विद्यार्थी	संख्या	५३१७
		६) शाळा नसलेल्या खेड्यांत नवीन शाळा उघडणे व तेथे शिक्षकांच्या नेमणूका करण्यासपटी अनुदान देणे - शाळा	संख्या	९
१८	क्रीडा व सुदक कल्याण	१) क्रीडांगणांचा विकास करणे - क्रीडांगण	संख्या	१
		२) व्यायाम शाळांचा विकास करणे - व्यायाम शाळा	संख्या	२
		३) कुस्त्या शिक्षकांच्या विद्यार्थ्यांना विद्यावेतन देणे - विद्यार्थी	संख्या	१३
१९	तांत्रिक शिक्षण	माध्यमिक शाळांत परीक्षापूर्व तांत्रिक शिक्षणाच्या सुविधात वाढ करणे - संस्था	संख्या	२

१	२	३	४	५
२०	आरोग्य सेवा	१) प्राथमिक आरोग्य उपकेंद्रे व ग्रामीण सणालये, बांधकामाचा अनुशेष दूर करणे - संस्था	संख्या	२८
		२) राष्ट्रीय हिवताप नियंत्रणाचा कार्यक्रम - रक्त तपासणी	संख्या	१,३०५६३
		३) प्राथमिक आरोग्य उपकेंद्रे - आकस्मिक अनुदानात वाढ करणे - संस्था	संख्या	३०४
२१	पाणी पुरवठा व स्वच्छता	१) शासकीय पाणीपुरवठा योजना - यात दिलेल्या नगरपालिका	संख्या	५
		२) नळाने पाणीपुरवठा (खास उपाय) - गावे	संख्या	१४
		३) विहिरी बांधणे (साधे उपाय) - विहिरी	संख्या	१
		४) सिंचन विहिरीचा कार्यक्रम -		
		अ) सिंचन विहिरी	संख्या	२२२
		ब) गावे	संख्या	१०२
२२	गृहनिर्माण	१) छेड्यातील गावठाणांचा विस्तार व घर बांधणीसाठी जागांची तरतूद - गावे	संख्या	४७
		२) ग्रामीण क्षेत्रातील भूमिहीन मजुरांना घरबांधणीसाठी जागा देणे व झोपड्या बांधणे आणि सीमांतिक शेतकरी व भूमिहीन कामगारासाठी निवा-याची तरतूद करणे - घरकुले	संख्या	७३
		अ) पूर्ण	संख्या	७३
		ब) प्रगतीपथावरील	संख्या	३५९
२३	नगरविकास	१) नगर परिषदांना आर्थिक सहाय्य - नगरपालिका	संख्या	८
		२) लहान व मध्यम शहरांकरिता स्कात्मिक नगरविकास कार्यक्रम - नगरपालिका	संख्या	१

तक्ता क्रमांक - ११०२ (वालू)

१	२	३	४	५
२४	भागास वर्गीयांचे कल्याण	१) भागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिक्षण शुल्क व परिश्राशुल्क देणे - लाभार्थी २) माध्यमिक शाळेत शिक्षणा-या भागास वर्गीय विद्यार्थ्यांना विद्यावेतन देणे - लाभार्थी ३) विमुक्त जाती व अटक्या जमातीसाठी भारत सरकारच्या शिष्यवृत्त्या - लाभार्थी ४) भागासवर्गीयांच्या वसतीगृहांना अनुदान देणे - वसतीगृहे ५) भागासवर्गीयांसाठी अंगलूरी कौले, पत्रे व गवती छप्परे बदलण्यासाठी व्यक्तिगत अर्थसहाय्य देणे - व्यक्ती.	लाभार्थी लाभार्थी लाभार्थी " संख्या	संख्या संख्या संख्या " संख्या
२५	कामगार व कामगार कल्याण	१) वालू औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामधील उपकरणांच्या त्रुटी भरून काढणे - संस्था २) संजसगांधी स्वावलंबन योजना - लाभार्थी	संस्था लाभार्थी	संख्या संख्या
२६	समाजकल्याण	१) स्त्रियांसाठी पुरस्कृत योजना व निराश्रित स्त्रीयांकरिता व्यावसायिक प्रशिक्षण देणे - लाभार्थी २) ७ वी व ८ वी पर्यंतच्या शारिरिकदृष्ट्या अपंग विद्यार्थ्यांना राज्य शिष्यवृत्ती देणे - लाभार्थी	लाभार्थी लाभार्थी	संख्या संख्या
२७	पोषणाचा कार्यक्रम	१) शालेय आहार कार्यक्रम - लाभार्थी २) एकात्मिक बालविकास योजना - लाभार्थी	लाभार्थी लाभार्थी	संख्या संख्या

आधार:- जिल्हा नियोजन अधिकारी, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - ११०३

रोजगार हमी योजना

कामावर वर्ष : १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	कामाचा प्रकार	नियोजित कामांची संख्या	मंजूर केलेल्या कामांची संख्या	सुरु केलेल्या कामांची संख्या	पूर्ण केलेल्या कामांची संख्या	मध्येच बंद पडलेल्या कामांची संख्या	कामासाठी केलेली तरतूद	वर्षातील रक्कम खर्च ००० रु.	वर्षातील रोजगार रक्कम निर्मिती एका मनुष्य दिवस
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	सिंचन	८५३	८५३	१३६	३१७	२३७	कामाच्या गावणी निमताने शारनाकडे परत येविलेली गावणी करण्यात येई.	२,६६,६३	२३४३२९८
२	सार्वजनिक कामे	७२२	७२२	४८	४११	१८९		१,५४,७५	१३६०१७३
३	कृषि	८८१	८८१	१२४	४९८	२००		१,८२,५७	१६०४५२१
४	वनीकरण	११४	११४	५	२८	८१		१७,००	१४९४११
५	इतर	-	-	-	-	-		-	-
एकूण जिल्हा		२५७०	२५७०	३१३	१३३४	७०७		६२०९५	५४५७४७३

टीप:- १) सार्वजनिक कामे मध्ये रत रस्त्याच्या कामाचा समावेश आहे.

आधार:- जिल्हाधिकारी, (रो. ह. यो.) जिल्हाधिकारी कार्यालय, उस्मानाबाद.

(१५४)

तक्ता क्रमांक ११०४

जिल्हा: उस्मानाबाद

रोजगार हमी योजना वर्ष: १९८७-८८

अ.क्र.	महिना	खर्च (सपये लाखात)		मुनुष्य दिवस संख्या	रोजगार हमी योजनेखालील कामांची संख्या
		प्रत्यक्ष	संचित		
१	२	३	४	५	६
१	एप्रिल	६४.३५	६४.३५	६२०४२६	५७२
२	मे	१०८.१८	१७२.५३	१२५५१५०	६१२
३	जून	१४३.११	३१५.६४	१३१४३२७	६६६
४	जुलै	७६.२८	३२१.९२	६२४९९०	५३४
५	ऑगस्ट	५२.९४	४४४.८६	४७१४२५	४३८
६	सप्टेंबर	६३.६३	५०८.४९	४०२७७१	३४३
७	ऑक्टोबर	३१.६३	५४०.१२	१६०९२५	३११
८	नोव्हेंबर	१६.४९	५५६.६१	६६२२५	२४९
९	डिसेंबर	२२.७६	५७९.३७	१५८९८३	२६८
१०	जानेवारी	११.७२	५९१.०९	९७५६९	२५४
११	फेब्रुवारी	२०.५६	६११.६५	१३३९४१	२४२
१२	मार्च	९.३०	६२०.९५	८०७४१	१६७
	सकूण	६३०.९५	X	५४५७४७३	X

(१५४)

आधार :- उपजिल्हाधिकारी, (रो. ह. यो.) जिल्हाधिकारी कार्यालय, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - ११०५

पिण्याच्या पाण्याच्या सोयी व टंचाई संबंधी केलेल्या उपाययोजना

वर्ष १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र. तालुका एकूण गावांची संख्या (१९८१ च्या जनगणनेनुसार) गावातील वाड्यांची व वस्त्यांची संख्या बाराही महिने पुरेसे पाणी उपलब्ध असलेल्या गावांची संख्या त्या खालील वाड्या व वस्त्यांची संख्या

१	२	३	४	५	६
१	उस्मानाबाद	१२५	३१	१०२	२७
२	कळंब	१२१	१३	१०६	१३
३	उमरगा	१३३	१७	१०७	१०
४	तुळजापूर	१२१	५०	११८	४९
५	परंडा	११७	१४	११०	१४
६	भूम	९५	९	९५	९
	एकूण	७१२	१३४	६३८	१२२

(३५६)

तक्ता क्र. ११०५ पुढे चालू.....

तज्ञता माह - ११.५ (घात)

पिण्याच्या पाण्याची टंचाई असलेली गांधी व त्यासाठी जेलेली उपाययोजना:											
अ.क्र.	तालुका	तेकरने पुरवठा होणा-या			बैलगाडीने पुरवठा हो जा-या			इतर साधणाने पुरवठा होणा-या			थेरा
		गांवांची संख्या	गांवातील वाड्या/ वस्त्यांची संख्या	टॅकरची संख्या	गांवांची संख्या	गांवातील वाड्या/ वस्त्यांची संख्या	बैलगाड्यांची संख्या	गांवांची संख्या	गांवातील वाड्या/ वस्त्यांची संख्या	साधने	
१	२	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
१	उस्मानाबाद	१३	३	१५	-	-	-	१०	१	विहीरी खोल करणे	-
२	फळंब	१५	-	१५	-	-	-	-	-	-	-
३	उमरगा	२०	४	२१	२	१	३	४	२	उ.ना.	-
४	तुळजापूर	३	१	३	-	-	-	-	-	-	-
५	परंडा	१	-	३	-	-	-	६	-	विहीरी खोल करणे	-
६	भूम	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	एकूण	५२	८	५७	२	१	३	२०	३	-	-

आधार:- उस्मानाबाद जिल्ह्यातील सर्व गटविकास अधिकारी.

(१५३)

तक्ता क्रमांक -११०६

संकरीत व अधिक उत्पादन देणा-या पिकांच्या जाती व त्याखालील क्षेत्र वर्ष: १९८७-८८

जिल्हा:- उस्मानाबाद

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अधिक उत्पादन देणारी पिके

संकरीत पिके

सुधारित पिके

पिकाचे नांव

क्षेत्र

पिकाचे नांव

क्षेत्र

पिकाचे नांव

क्षेत्र

१

२

३

४

५

६

१) ज्वारी

८२१३०

१) भात

१०८००

२) बाजरी

७९००

२) ज्वारी

२७५००

३) मका

७३५

३) बाजरी

७१०

४) मका

१०५

५) गहू

१३४३२

निरंक

निरंक

एकूण

x

९०७६५

x

१,२२,५४७

टीप:- अधिक उत्पादन देणारी पिके (स्व. वाय. व्ही.) ही योजना बंद झाल्यामुळे माहिती निरंक दिलेली आहे.

आधार:- जिल्हा कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद उस्मानाबाद.

(१५४)

तक्ता क्रमांक - ११०७

जिल्हा: उस्मानाबाद

रासायनिक खतांचे वाटप वर्ष: १९८७-८८

रासायनिक खतांचे वाटप (मेट्रीक टनात)

नियंत्रित संस्थाकडून

खाजगी संस्थाकडून

सकूण

शेरा

१

२

३

४

४२९३

८५८७

१२८८०

आधार:- जिल्हा कृषि विकास अधिकारी, जिल्हापरिषद उस्मानाबाद.

(१५३)

तक्ता क्रमांक - ११०८

जिल्हा: उस्मानाबाद

साखर कारखाने.

वर्ष: १९८७-८८

अ.क्र.	तालुका	साखर कारखान्याचे नाव	सरकारी खाजगी	प्रतिदिन गळीत क्षमता (मे.टन)	प्रत्यक्ष झालेले गाळप (मे.टन)	साखरेचे उत्पादन (मे. टन)
१	२	३	४	५	६	७
१	उस्मानाबाद	तेरणा शेतकरी सहकारी साखर कारखाना लि. ढोकी. तेरणानगर	सहकारी	३५००	१३८६१०	१४०७७
२	कळंब					
३	उमरगा					
४	तुळजापूर	श्री. तुळजाभवानी शेतकरी सहकारी साखर कारखाना लि. नळदुर्ग	सहकारी	१२५०	१००१६०	८९९८
५	परंडा					
६	भूम					
	एकूण	२		४७५०	२३८७७०	२३०७५

आधार:- १) कार्यकारी संचालक, तेरणा शेतकरी सहकारी साखर कारखाना लि. ढोकी (तेरणा नगर) ता. उस्मानाबाद.
२) कार्यकारी संचालक, श्री. तुळजाभवानी शेतकरी सहकारी साखर कारखाना लि. नळदुर्ग. ता. तुळजापूर.

तक्ता क्रमांक - ११०२

दुग्ध संस्थांची तालुकावार माहिती. वर्ष: १९८७-८८.

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	दुग्ध संस्थांची संख्या	सभासदांची संख्या	गोळा केलेले एकूण दुग्ध ("०००" लिटर)	सरासरी प्रतिदिन (लिटरमध्ये)	शीत गृहांची संख्या	शीत गृहांची क्षमता (हजार लिटर)
१	२	३	४	५	६	७	८
१	उस्मानाबाद	५८	६१७८	१५५८	५३२३	१	१०
२	कळव	२८	२८३७	२०२२	५५५१	-	-
३	उमरगा	५६	६१६३	३२८	८२२	१	२ सुधारीत
४	तुळजापूर	६६	६७१५	२५२	७०२	-	-
५	परंडा	६५	७२३८	१३८७	३७२२	१	१०
६	भूम	८७	१०८२५	१८६२७	५१२२५	१	५०
	एकूण जिल्हा	४३०	४७६५६	२४२७१	६६४२६	४	७२

(१६१)

आधार:- जिल्हा दुग्धशाळा विकास अधिकारी, उस्मानाबाद.

अवधि प्रवण कार्यक्रमाची प्रगती वर्ष: १९८७-८८ या कार्यक्रमांतर्गत जिल्ह्यातील निवडलेल्या तालुक्यांची संख्या(१) केंद्र - पुरस्कृत = ३
 (२) राज्य पुरस्कृत - २ (३) एकूण = ५

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	विकास शीर्ष	उपलब्ध झालेली आर्थिक तरतूद (रु. लाखात)	झालेला खर्च (रु. लाखात)	खर्चाची टक्केवारी	भौतिक साध्याचा तपशील बाब	लक्ष्य	साध्य	साध्याची टक्केवारी	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१)	कृषि विकास	५.४५	४.९५	९०.८३	कारडवाहू शेती				
					१) ४० हेक्टरचे प्रात्यक्षिकांचे धुळेड संख्या	२०	१८	९०	
					२) मिनीकीट प्रात्यक्षिके	"	-	-	
२)	लघु पाटबंधारे	२८.२३	१३.०६	४६.२६	१) लघु तिंचन तलाव	"	३	-	कामे प्रगती-
					२) पथदर्शी योजना	"	१	-	पथावर आहेत
					३) पाझर तलाव	"	१	-	
३)	पशुसंवर्धन	२.५०	२.४१	९६.४०	१) कृत्रिम रेतन उपकेंद्रांची स्थापना - उपकेंद्रे	"	-	-	-
					२) हेल्थ कॅम्पर पशु	"	-	-	-
					३) रोग निदान अन्वेषण प्रयोग शाळा	"	-	-	-
					४) कृत्रिम गर्भधारणा केलेले पशु	"	-	-	-
					५) वैरण विकास	"	१०	-	कामे प्रगती- पथावर आहेत.

(१६३)

तक्ता क्रमांक - ११-१० पुटे(पालू)...

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१)	दुग्ध विकास	-	-	-	दुग्ध सहकारी संस्थांना भांडवला साठी अनुदान- संस्था	संख्या	-	-	-
२)	वने व कुरण विकास	११.७४	८.८७	७५.५५	१) वनीकरण केलेले क्षेत्र	हेक्टर	५९९	५९९	१००
					२) कुरण विकास केलेले क्षेत्र	"	-	-	-
६)	सामाजिक वनीकरण	७.९२	७.९७	१००.६३	वनीकरण केलेले क्षेत्र	"	३०१	३०१	१००
७)	मत्स्य व्यवसाय	०.६६	०.६६	१००	१) मत्स्यबीज	संख्या लाखात	४.१२	४.१२	१००
					२) मत्स्य संवर्धनासाठी पाण्याची डबकी (फिश पॉन्ड्स) संख्या		-	-	-
					३) मत्स्य उत्पादन	मे. टन.	-	-	-
८)	प्रकल्प प्रशासन	०.६४	०.६४	१००	प्रशासनावरील खर्च		-	-	-

आधार:- जिल्हा ग्रामीण विकास येंत्रणा, उस्मानाबाद.

(१६४)

तक्ता क्रमांक ११-११

स्कात्मिक आदिवासी विकास कार्यक्रमाची प्रगती, त्यावरील तरतूद व खर्च वर्ष:८७८८
कार्यक्रमाखाली असणा-या १) तालुक्यांची संख्या: निरंक. २) गांवांची संख्या: निरंक.
३) एकूण लोकसंख्या (१९८१ जनगणनेप्रमाणे): निरंक. ४) अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या
(१९८१ जनगणने प्रमाणे): निरंक. जिल्हा - उस्मानाबाद.

अ.क्र.	विकास शीर्ष	तरतूद	खर्च	खर्चाची तरतुदीशी टक्केवारी.
१	२	३	४	५
(अ)				
१	कृषि व सलग्न सेवा	-	-	-
२	ग्रामीण विकास	-	-	-
३	पाटबंधारे व पुरवठा नियंत्रण	-	-	-
४	विद्युत विकास	-	-	-
५	उद्योग व खाणकाम	-	-	-
६	वाहतूक व दळणवळण	-	-	-
८	शिक्षण, कला, क्रीडा, कलाव व संस्कृती	-	-	-
१०	अरोग्य सेवा	-	निरंक	-
११	पाणी पुरवठा, गृहनिर्माण व नगर विकास	-	-	-
१२	माहिती व प्रसिध्दी	-	-	-
१३	मागास वर्ग कल्याण	-	-	-
१४	कामगार व कामगार कल्याण	-	-	-
१५	समाज कल्याण व पोषण	-	-	-
-	एकूण	-	-	-
(ब)	माडा योजनेखालील तरतूद			
(क)	न्युक्लीअस बजेट			

टीप:- सदरचा कार्यक्रम या जिल्ह्यास लागू नाही म्हणून माहिती निरंक आहे.

आधार:- जिल्हा नियोजन व विकास परिषद, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - ११-१२

वीस कलमी कार्यक्रम वर्ष: १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	कार्यक्रम	वाव	परिमाण	उद्दिष्ट	साध्य
१		२	३	४	५
१	अ) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम	१) जुने लाभार्थी २) नविन लाभार्थी	संख्या (कुटुंबे) संख्या ( )	५००० २६००	३५०७ २७७४
	ब) राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम		लाख मनुष्यदिन	४.७९	५.१६
	क) ग्रामीण भूमिहीन रोजगार हमी कार्यक्रम		लाख मनुष्यदिन	१२.२०	१०.४४
	ड) लघुउद्योग		संख्या	९२	९२
५	अ) अतिरिक्त जमिनीचे वाटप		एकर	४.४५	३१०
	ब) लाभधारक	१) एकूण २) अनुसूचित जाती/जमाती	( ) संख्या संख्या	१५ उ.ना.	११५ उ.ना.
६	वेठ विंगारांचे पुनर्वसन		संख्या	-	-
७	पिण्यासाठी स्वच्छ पाणी		संख्या	११०	७/८५
	अ) खडी				
	ब) लोखंडा	१) एकूण २) अनुसूचित जाती/जमाती	संख्या संख्या	उ.ना. उ.ना.	उ.ना. उ.ना.
८	ब) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे		संख्या	३६ ( )	३५
	क) उपकेंद्रे		संख्या	५१	२०४
	ड) मुलांची रोगप्रतिकार क्षमता वाढणे		संख्या	लक्ष टोपजी	२५४०० ३६३०२

तक्ता क्र. ११-१२ पुढे चालू.....

(५३६)

तकता क्रमांक ११-१२ (चालू)

१	२	३	४	५
१	अ) कुटुंब नियोजन शस्त्रक्रिया	संख्या	१२०१५	७००२
	ब) सममुल्य शस्त्रक्रिया	संख्या	४५४५	४१८७
	क) स्कात्मिक बालविकास सेवा गट	क्रमगामी संख्या	१	१
	ड) अंगणवाडी	क्रमगामी संख्या	१२५	१२५
११	अ) अनुसूचित जमातीच्या कुटुंबांना सहाय्य	संख्या कुटुंबे	४३१८	२३५६
	ब) अनुसूचित जमातीच्या कुटुंबांना सहाय्य	संख्या "	१७१	१६४
१४	अ) घरासाठी जागा	भूखंड	८१५	७१
	ब) घर बांधणीसाठी अर्थ सहाय्य	संख्या घरकुल	८१५	११४
	क) इंदिरा आवास योजना	संख्या "	३१३	१०
	ड) आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल घटकासाठी घरे	संख्या	-	-
	इ) कमी उत्पन्न गटासाठी घरे	संख्या	-	-
१५	गलीच्छ वस्ती सुधारणा	संख्या	-	-
१६	ज्ञाने लावणे	संख्या (लावात)	५४०११	५८३४
१८	रास्त भावाची दुकाने उघडणे	संख्या	१०	३३
१९	अ) खेड्याचे विद्युतीकरण	संख्या	-	७
	ब) पंपसंचाचे विद्युतीकरण	संख्या	३०००	२५७०
	क) सुधारित चुली	संख्या	१३१८	१७४०
	ड) वायोग्रस्त	संख्या	१०००	१०४६

टीप:- (x) कुणे दर्शविलेले

आधार:- जिल्हा नियोजन अधिकारी, उस्मानाबाद.

(१६७)

तक्ता क्रमांक ११-१३

जिल्हा: उस्मानाबाद

विशेष घटक योजना

वर्ष: १९८७-८८

अ.क्र.	सेक्टर	उपलब्ध झालेली अर्थिक तरतूद (रुपये लाखात)	झालेला खर्च (रु. लाखात)	खर्चाची टक्केवारी
१	२	३	४	५
१	कृषि सलग्न सेवा	८.०७	७.६३	९४.५५
२	ग्रामीण विकास (एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प व राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम)	१६.३४	१७.४४	१०६.७३
३	पाटबंधारे व पूर नियंत्रण	-	-	-
४	विद्युत विकास (x)	६.७५	११.७५	१७४.०७
५	उद्योग व खाणकाम	१.१७	१.१७	१००.००
६	वहातूक व दळणवळण	५.००	५.००	१००.००
७	शास्त्र तंत्रविद्या आणि पर्यावरण	-	-	-
८	पर्यटन, सामान्य अर्थिक सेवा	-	-	-
९	सामाजिक व सामुहिक सेवा	४.००	४.२२	१०५.००
१०	आरोग्य सेवा	-	-	-
११	पाणी पुरवठा, गृहनिर्माण आणि नगर विकास (x) (x)	२५.११	२०.१२	८०.१३
१२	माहिती व प्रसिध्दी	-	-	-
१३	मागास वर्गीयांचे कल्याण	९.७६	७.३२	७४.३८
१४	कामगार व कामगार कल्याण	-	-	-
१५	समाज कल्याण व पोषण	-	-	-
१६	केंद्रीय विशेष अनुदान	२३.७५	१४.७२	६१.९८
१७	इतर	-	-	-
	एकूण जिल्हा	९९.६५	८९.३७	८९.६८

टीप:- १) (x) ग्रामीण पाणी पुरवठा व सिंचन यासह

२) (x) (x) सिंचन विहीरी व संजय गांधी योजना यासह

आधार:- समाज कल्याण अधिकारी, वर्ग - १ उस्मानाबाद

तक्ता क्रमांक - १२०१

जिल्हा: उस्मानाबाद

निवडक शेतीमालाच्या सरासरी घाऊक किंमती वर्ष १९८७

(प्रति क्विंटल मूल्य रुपयामध्ये)

अ.क्र.	मालाचे वर्णन	प्रकार	जाने	फेब्रुवारी	मार्च	एप्रिल	मे	जून	जुलै	ऑगस्ट	सप्टेंबर	ऑक्टो	नोव्हें	डिसेंबर	वार्षिक सरासरी
१	गहू	बन्सी	३७४	३७२	३७०	४२५	४३०	४०६	३४८	३५०	३४०	४०२	४३०	४००	३८६
		शरबती	३३५	-	३६९	२८२	३३६	३२३	२९२	३००	३०८	३३२	३४०	३४७	३२४
		-	३१४	२८१	२७८	२९१	३०७	२६४	२३८	२५२	२७८	२८७	२५४	३१४	२६०
२	ज्वारी	पांढरी	२५३	२२५	२१२	२१७	२१३	२११	२१८	२१८	२०८	२१०	२७२	२२४	२२३
		पिवळी	१६८	१६६	१७०	१६३	१७७	१७८	१७३	१६५	१६६	१२८	१३०	१३२	१६०
		हैब्रीड	१७०	१९३	१७३	१७२	१८०	१७०	१६१	१७१	१७०	१२६	१२६	१२५	१६१
३	बाजरी		१६९	१५१	१५७	१५८	१६५	१६३	१६०	१५९	१५४	१६६	१६३	१४४	१५९
४	मका		१६६	१६५	१६७	१६९	१८१	१८२	१९४	१९१	१६४	१६५	१६८	१४३	१७२
५	तूर		५३५	५७१	५७२	५९१	५६९	५६७	४८२	५५१	५५२	६५२	८२४	८०९	६०६
६	चना		३५२	३४५	३४८	३७६	३८५	३६४	३७०	३९०	४०७	४५४	५११	४६९	३९८
७	उडीद		३५७	३५०	३७२	३५५	३५१	३९४	३९५	३८२	४१८	४३७	४९९	४६६	३९९
८	मूग		३३२	३२९	३५१	३२५	३२५	३५२	४८९	४१७	४२०	४२६	४५१	४६५	३९०
९	गूळ		३२६	३१८	३२३	३११	३१०	३३४	३८६	३८४	३०७	३२६	३२६	३५९	३४१
१०	शेंगा		६५६	६४६	६६१	६७९	७६३	७०३	५३२	६२१	५०३	६४४	७३६	६९७	६५३
११	करडी		५८३	४९९	५०८	५३१	६०८	६३४	६९०	६६४	५५५	५४८	५७३	५७८	५८१
१२	ज्वस		६९९	६८६	६६०	६८५	७०८	७६५	-	७३३	७६९	८६४	९३९	८६३	७६१
१३	तीळ		११४२	१०४३	११५३	१०३९	१३४१	१३४५	१२१७	८९७	९५८	९१९	११४३	९८१	१०८९

आधार:- उस्मानाबाद जिल्ह्यातील सर्व नियंत्रित कृषि उत्पन्न बाजार समित्या.

तक्ता क्रमांक - १२-२

जिल्हा मुख्यालयाच्या ठिकाणच्या महत्वाच्या वस्तूच्या सरासरी किरकोळ किंमती. वर्ष: १९८७

जिल्हा: उस्मानाबाद

मूल्य : रुपयात

अ.क्र.	वस्तू	प्रत व प्रकाराचे धोडक्यात विवरण	परिमाणू	मासिक सरासरी किरकोळ किंमती												वार्षिक सरासरी
				जाने	फेब्रु	मार्च	एप्रिल	मे	जून	जुलै	ऑगस्ट	सप्टें	ऑक्टो	नोव्हें	डिसे	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
<u>तृणधान्ये</u>																
१	तांदुळ-उत्तम	लोकल	कि.ग्री.	६.५०	५.००	५.००	४.१०	५.३०	५.२५	४.५०	५.६२	६.००	६.००	६.००	६.००	५.४४
२	तांदुळ जाडेभरडे	"	"	४.००	४.००	३.७५	३.५५	४.००	३.८८	३.५०	३.८७	४.००	४.००	४.००	४.००	३.८८
३	तांदुळ-मध्यम	"	"	४.५०	४.५०	४.२५	३.८०	४.४०	४.३८	४.००	४.३७	४.५०	४.५०	५.००	५.००	४.४३
४	गहु-तांबडा	तांबडा	"	३.३०	३.६०	३.३०	३.२०	४.२५	४.७५	३.५०	३.५०	३.५०	३.७२	३.५५	३.७०	३.६३
५	गहु	वन्ती	"	३.२५	३.२५	३.०५	-	३.६०	३.६३	३.५०	३.२५	-	-	३.०५	-	३.३२
६	गहु-आटा	-	"	३.२५	३.००	३.००	३.००	३.००	३.००	३.००	३.१२	३.२५	३.२५	३.२५	३.२५	३.११
७	ज्वारी	पिवळी	"	१.९०	१.९०	१.९०	१.८२	१.९०	१.९३	२.००	१.९०	१.९०	१.८२	१.६५	१.२५	१.८२
८	ज्वारी-पांढरी	पांढरी	"	२.९८	३.०५	३.४०	३.६०	३.६०	३.५८	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.६२
९	बाजरी	जाडीभरडी	"	-	-	३.००	३.००	३.९०	३.८३	३.५०	३.९६	३.००	३.२०	३.१९	३.००	३.७६
१०	हरभरा	जाडा	"	५.००	५.००	५.००	४.६०	४.९०	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	४.९६
११	हरभरा दाळ	मिलमै	"	५.२०	५.००	५.००	५.००	५.४०	५.५०	५.५०	५.७५	६.००	५.९८	६.१२	६.०५	५.५४
१२	तूर दाळ	"	"	८.५०	८.२५	८.५०	८.६०	९.४०	९.५०	१०.००	११.००	१०.६०	१०.१०	१०.७५	१२.७५	९.७८
१३	मूग दाळ	"	"	६.००	६.२५	६.५०	६.५०	६.९०	७.००	७.००	७.७५	८.००	८.००	७.५०	७.५०	७.०८

तक्ता क्र. १२-२ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक-१२.२ (चालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
१४	उडिद दाळ	मिलमेड	कि.ग्री	८.००	८.००	८.००	८.००	८.००	८.००	-	९.००	८.००	८.००	८.००	८.२५	८.११
१५	मसूर दाळ	"	"	६.५०	६.५०	६.५०	६.१०	६.००	६.५०	६.५०	६.२८	७.१२	७.२७	७.००	७.००	६.५८
१६	साखर	"सी"ग्रेड	"	६.५५	६.५०	६.२०	६.२०	६.५५	६.५०	६.५२	६.५०	६.५०	६.३६	६.५०	६.५०	६.५२
१७	गुळ	पिवळा	"	४.८०	५.००	४.८५	४.८२	४.८०	४.८८	४.५०	४.८७	५.००	५.००	५.२५	५.५०	४.९४
१८	भुईमुगाचे तेल	मिलमेड	"	२२.००	२१.३५	२१.५०	२१.६०	२३.६०	२५.६३	२७.५०	२८.२५	२८.००	२६.००	२६.६०	२७.००	२४.९२
१९	पाम तेल	"	"	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	-	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०
(रास्त दराचे दुकान)																
२०	वनस्पती तेल	तुषार	"	२४.००	२५.५०	२५.००	२५.५०	२६.६०	२६.६३	२६.७५	२८.७५	२८.५०	२६.६०	२६.००	२६.००	२६.३२
२१	दुध म्हशीचे शुद्ध		लिटर	३.८०	३.८०	३.८०	३.८०	३.८०	३.८०	३.८०	३.८०	३.८०	३.८०	३.८०	३.८०	३.८०
२२	बकरीचे मांस	लोकल	कि.ग्री	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.६०	२६.००	२६.००	२४.४७
२३	ताजे मासे	"	"	२०.००	२७.००	२०.००	२०.००	२०.००	१९.००	१८.००	१८.००	१९.५०	२२.००	२७.२५	२८.००	२०.९८
२४	अडी	"	डझन	८.४०	६.३०	६.३०	५.८५	६.४८	६.८०	८.२०	६.३०	७.५०	८.६४	८.७०	९.६०	७.४२
<u>मसाल्याचे पदार्थ</u>																
२५	मीठ	पांढरे	कि.ग्री	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०
२६	हळद	लोकल	"	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००	१३.००	१२.००	१२.००	१२.७५	१२.५०	१४.८०	१५.००	१५.००	१३.५९
२७	सुक्या मिरच्या	"	"	९.००	९.७५	१०.००	१०.००	९.६०	१०.००	९.८०	१२.५०	१४.५०	१६.००	१६.००	१६.००	११.९३
भाजीपाले																
२८	वटाटे	खुपरी	"	३.६०	३.००	३.००	३.००	३.००	३.५०	३.००	३.६२	४.००	४.००	४.००	४.००	३.४८
२९	कांदे	लोकल	"	२.००	२.००	१.५०	१.१५	१.३०	२.२५	३.८०	४.५०	४.२५	३.००	२.१२	२.३८	२.५२

तक्ता क्र. १२.२ पुढे चालू.....

(१७०)

तक्ता क्रमांक - १२०२ (चालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
३० फळे																
केळी	डझ	२.५०	२.५०	३.००	३.८५	५.२०	४.००	३.६०	३.३८	२.७५	३.००	२.६२	३.००	३.२८		
पेये																
३१ घटा	बुक वॉड कि.ग्रे	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३७.६०	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३६.००	३६.००	३७.६३		
३२ कॉफी पावडर	"	३६.००	३६.००	३७.५०	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३६.५०	३७.५०		
जळण-वीज-दिवावत्ती																
३३ राकेल	भारतीय लिटर	२.३५	२.३५	२.३५	२.३५	२.३५	२.३५	२.३५	२.३५	२.४०	२.४०	२.४०	२.४०	२.४०	२.४०	२.४७
३४ कोळसा	लोकल ४० किलो	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००
३५ जगाड लाकुड	"	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००
३६ काडीपेटी	विम्को ५०काडया	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५
३७ साडी	सोलापूरी नग	४८.००	४८.००	४८.००	४८.००	४८.००	४८.००	४८.००	४८.००	४९.००	४९.००	४९.००	४९.००	४९.००	४९.००	४९.००
३८ शटींग	राजवहादुर मीटर	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००
३९ कोटींग	सुती पॅन्टये	२५.००	२५.००	२५.००	२५.००	२५.००	२५.००	२५.००	२५.००	२५.००	२५.००	२५.००	२५.००	२५.००	२५.००	२५.००
४० पितळी भांडी	पुना कि.ग्रे	५०.००	५०.००	५५.००	५५.००	५५.००	५५.००	५५.००	५५.००	५५.००	५५.००	५५.००	५५.००	५५.००	५५.००	५५.००
४१ सावण कपडे	५०१ वार	७.१६	७.५०	७.५०	७.५०	७.५०	७.५०	७.५०	७.५०	७.५०	७.६०	७.६०	७.७६	७.८०	-	७.५४
धुण्याचा																
४२ अंगाचे सावण	हमाम नग एक	३.५०	३.२५	३.२५	३.४०	३.४५	३.५६	३.५०	४.०५	४.२५	४.२५	४.७५	४.७५	४.७५	३.८५	

(१७१)

तक्ता क्रमांक १२०२ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - १२२ (पालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
४३ पान (खाण्याचे)	तुरोरी	१००नग	३.४०	३.००	३.२५	३.००	३.२०	४.००	३.४०	२.७५	२.००	२.००	३.००	२.००	२.००	२.८३
४४ सुपारी वरडी	-	कि.ग्री	३५.००	३२.००	३२.००	३२.००	३२.७५	३२.००	३२.००	३३.००	३४.२५	३५.००	३५.००	३५.००	३३.३३	
४५ तुंबाखु	लोकल	"	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००
४६ शिगारेट	पनामा	१००नग	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
४७ विडी	मुन्ती	२५ नग	०.१०	०.१०	०.१०	०.१०	०.१०	०.१०	०.१०	०.१०	०.१०	०.१०	०.१०	०.१०	०.१०	०.१०
४८ केसांचे तेल	मध्यम	१बाटली	१०.००	१०.००	१०.००	१०.००	१०.००	१०.००	१०.००	१०.५०	११.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१०.६३

टीप:- या तक्त्यातील सरासरी किंमती फक्त एकाच दुकानातून संकलित केलेल्या आहेत म्हणून त्या पूर्णपणे प्रतिनिधीक आहेत. असे गृहीत धरता येत नाही परंतु विशिष्ट काळखंडातील किरकोळ किंमतीमध्ये झालेला बदल दर्शविणारे स्थूल निर्देशांक म्हणून ही माहिती उपयुक्त ठरावी.

आधार:- जिल्हा सांख्यिकी अधिकारी, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - १२०३

सोलापूर जिल्हातील कामगारंचे ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक पायाभूत वर्ष : १९६० = १००

अ.क्र.	माहिना	वर्ष	अन्न	पान, सुपारी, इंधन व तंबाखू इत्यादी	दिवाबत्ती	घरे	कापड बिछाना व पादत्राणे	संकीर्ण	सर्वसाधारण निर्देशांक
१	३	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	एप्रिल	१९८७	७७३	७७३	७७०	३३१	६५६	६२४	७२०
२	मे	"	७७९	७७९	७८२	३३१	६५३	६२४	७२४
३	जून	"	८००	७५८	७८५	३३१	६५३	६२८	७३८
४	जुलै	"	७८६	७४०	७८९	३३१	६५८	६२७	७३०
५	ऑगस्ट	"	७९३	६९६	७८८	३३१	६५५	६३९	७३४
६	सप्टेंबर	"	८२१	७०५	८२६	३३१	६६८	६६९	७५९
७	ऑक्टोबर	"	८३०	७३०	८२६	३३१	६६८	६६९	७६६
८	नोव्हेंबर	"	८१५	६९३	८४०	३३१	६६६	७१२	७६१
९	डिसेंबर	"	८२३	६९४	८५७	३३१	६६६	७१५	७६८
१०	जानेवारी	१९८८	८१७	६८९	८५७	३३७	६६७	७४९	७६४
११	फेब्रुवारी	"	७९८	६८९	८६२	३३७	६६७	७०५	७५२
१२	मार्च	"	७९२	६८६	८६६	३३७	६६९	७०६	७४८
वार्षिक सरासरी		x	८०२	७१४	८३१	३३०	६६२	६६९	७४७

आधार:- कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई - ३३.

(११३)

(१७४)

तक्ता क्रमांक - १३०१

जिल्हा: उस्मानाबाद	पोलीस दलांची एकूण संख्या	वर्ष: १९८७-८८
अ.क्र.	बाब	वर्ष १९८७-८८ करिता
१	२	३
१	पोलीस दलांची संख्या	
	अ) पोलीस उपमहा निरीक्षक (वर्ग-१)	-
	ब) पोलीस अधिक्षक	१
	क) सहाय्यक पोलीस अधिक्षक	-
	ड) पोलीस उपअधिक्षक	३
	इ) पोलीस निरीक्षक	७
	ई) पोलीस उपनिरीक्षक	३४
	ण) जमादार	४५
	फ) हवालदार	१९०
	म) शिपाई	६४१
	एकूण पोलीस दलांची संख्या	९२१
२	पोलीस ठाणे (संख्या)	१४
३	आजट पोस्ट (संख्या)	१४
४	सब पोस्ट (संख्या)	-
५	लॉक - अप्स (संख्या)	१४
६	पोलीस ठाणे, आजट पोस्ट, सब पोस्ट, आदीची सोय असलेली गावे व शहरे (संख्या)	२८
७	पोलीस दलाचा एकूण खर्च (समये लाखात)	२४१

आधार:- जिल्हा पोलीस अधिक्षक, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - १३०२

गुन्ह्या संबंधी आकडेवारी. वर्ष - १९८७.

जिल्हा: उस्मानाबाद.

अ.क्र.	गुन्ह्याचा प्रकार	प्रकरणांची संख्या	चौकशीचालू असलेली प्रकरणे	मागील वर्षाची कोर्टाचालू असलेली प्रकरणे	न्यायालयात चौकशी करण्यासाठी प्रविष्ट केलेली प्रकरणे	न्यायालयाने काढून टाकलेली व शिक्षा दिलेली जामीन दिल्यासह निकासात काढलेली प्रकरणे	निर्दोष म्हणून सोडलेली प्रकरणे	दोषी असलेली प्रकरणे	वर्षाच्या शेवटी न्यायालयातील प्रलींबित प्रकरणे (५+६) - (७+८+९)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१)	दखलपात्र गुन्ह्यात मदत करणे करणे.	-	-	-	-	-	-	-	-
२)	दखलपात्र गुन्ह्या बाबत कट करणे.	-	-	-	-	-	-	-	-
३)	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय या बाबतचे गुन्हे.	७१	८	१४१	१७१	२८	३५	१०	२३९
४)	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे	४१४	२२	३३४	१०११	११५	१७६	७१	९८३
५)	व्यक्ती आणि मालमत्ता विषयक किंवा फक्त मालमत्ता विषयक गंभीर गुन्हे.	१६०	१४	१०५	२१३	१३	५९	१७	२२९

(१५४)

तक्ता क्रमांक - १३.२ (चालू)

अ.क्र.	गुन्ह्याचा प्रकार	३	४	५	६	७	८	९	१०
६)	व्यक्ति विषयक किरकोळ गुन्हे	७७	५	१२६	१३९	१८	४३	५३	१८१
७)	मालमत्ता विषयक किरकोळ गुन्हे	४१६	३६	१३२	७४९	२५	८६	६४	७०६
८)	वर न नोंदलेल्या इंडियन पीन कोड खालील इतर गुन्हे.	२१	३	१६	४३	-	७	८	४४
२)	वर स्कूण १ ते ८	११५९	९१	८५४	२३२६	१९९	४०६	१९३	२३८२
९)	वर नमूद न केलेले इतर गुन्हे								
अ)	विशेष किंवा स्थानिक कायदाखालील दखलपात्र ठरलेले गुन्हे.	२४६२	७५०	१९३	२२४२	३२	४६५	८२५	२११३
ब)	बी. स्व. ओ. आर. १९४७ या कायदाखालील गुन्हे	-	-	-	-	-	-	-	-
	स्कूण जिल्हा बेरीज	३६२१	८४१	१०४७	५५६८	२३१	८७१	१०१८	४४९५

टीप:- (x) सैदर्भीय वर्षात दाखल झालेल्या प्रकरणांची संख्या.

आधार:- पोलीस अधीक्षक, उस्मानाबाद.

(१७७)
तदता क्रमांक - १३०३

तुसगात दाखल झालेले गुन्हेगार

जिल्हा:- उस्मानाबाद

वर्ष: १९८७-८८

अ.क्र.	वाब	गुन्हेगारांची संख्या		
		पुरुष	स्त्रिया	एकूण
१	२	३	४	५
१	रेल्वे अधिनियम	-	-	-
२	मुंबई पोलीस अधिनियम	१४७	२	१४९
३	मुंबई दासवंदी अधिनियम	१०५	४	१०९
४	क्रिमिनल प्रोसीजर कोड अधिनियम	१४३	-	१४३
५	घरफोडी व चोरी	५१	३	५४
६	खोटे दस्तावेज व फसवणूक	४	१	५
७	छून	२१	१	२२
८	डाके व दरोडे	२	-	२
९	हल्ला व दुखापत करणे	३६	-	३६
१०	पूस लावून पळवणे व बलात्कार	६	-	६
११	लष्करी गुन्हे	१	-	१
१२	इतर	१७	२	१९
	एकूण	५३३	१३	५४६

आधार:- अधीक्षक, जिल्हा कारागृह, उस्मानाबाद.

तुलनात दाखल झालेल्या गुन्हेगारांचे वयोगटानुसार व शैक्षणिक पात्रानुसार वर्गीकरण.

जिल्हा: उस्मानाबाद

वर्ष: १९८७-८८

अ.क्र.	बाब	गुन्हेगारांची संख्या		
		पुरुष	स्त्रिया	एकूण
१	२	३	४	५
१	<u>१८ वर्षा खालील</u>	-	-	-
	१.०१ अशिक्षित	-	-	-
	१.०२ अशिक्षित, फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	१.०३ वाचता व लिहिता येणारे	४	-	४
२	<u>१८ ते २१ वर्षे</u>			
	१.०१ अशिक्षित	२३	१	२४
	१.०२ अशिक्षित, फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	१.०३ वाचता व लिहिता येणारे	१६	१	१७
३	<u>२२ ते ३० वर्षे</u>			
	३.०१ अशिक्षित	१२५	१	१२६
	३.०२ अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	३.०३ वाचता व लिहिता येणारे	१२३	-	१२३
४	<u>३१ ते ४० वर्षे</u>			
	४.०१ अशिक्षित	७९	४	८३
	४.०२ अशिक्षित, फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	४.०३ वाचता व लिहिता येणारे	५८	१	५९
५	<u>४१ ते ६० वर्षे</u>			
	५.०१ अशिक्षित	५१	४	५५
	५.०२ अशिक्षित, फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	५.०३ वाचता व लिहिता येणारे	४४	-	४४
६	<u>६१ वर्षा वरील</u>			
	६.०१ अशिक्षित	१०	१	११
	६.०२ अशिक्षित, फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	६.०३ वाचता व लिहिता येणारे	-	-	-
७	<u>एकूण (१ ते ६)</u>			
	७.०१ अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	२८८	११	२९९
	७.०२ अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	७.०३ वाचता व लिहिता येणारे	२४५	२	२४७

आधार:- अधिका, जिल्हा कारागृह, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - १३०५

जिल्ह्यातील दिवाणी व फौजदारी न्यायालयात निकालात काढलेली कामे,

जिल्हा: उस्मानाबाद

वर्ष: १९८७

दिवानी (संख्या)				फौजदारी (संख्या)			
मूळ		अपील		मूळ		अपील	
नियमित	संकीर्ण	नियमित	संकीर्ण	नियमित	संकीर्ण	नियमित	संकीर्ण
१	२	३	४	५	६	७	८
२२२८	८८३	१४२	१४६	९१७५	१०७६	५८	९७

नोट:- मूळ फौजदारी नियमित ९१७५ प्रकरणांपैकी २८३९ प्रकरणे जिल्हा दंडाधिकारी व कार्यकारी दंडाधिकारी यांनी निकाली काढलेली आहेत.

आधार:- जिल्हा व सत्र न्यायिष, उस्मानाबाद.

(१७९)

तक्ता क्रमांक - १४०१

बँक कार्यालये, वर्गीकृत बँका यांची संख्या त्यांच्या ठेवी व कर्जे. वर्ष: ३१-१२-८७ रोजी.

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	जिल्हा/तालुका	बँकांची कार्यालये	त्याखाली येत असलेली गांवे व शहरे	वर्गीकृत बँकांची संख्या (१९८१ गणना)	बँकांची कार्यालये संख्या	ठेवी (रुपये लाखात)	वर्गीकृत बँकांची आगाऊ रक्कम (रुपये लाखात)	वर्गीकृत बँकांच्या सहाकारी बँकांची संख्या
१	सकून जिल्हा	५३	३,३४,११०	६	६७	३४७१.९२	२५२२.७५	६८
१	उस्मानाबाद	८	८४,८७४	६	१४	-	-	१६
२	कळंब	९	४८,६१५	४	१०	-	-	१२
३	उमरगा	१४	८४,०७२	४	१७	-	-	१६
४	तुळजापूर	१०	५७,९१०	४	१२	-	-	११
५	परंडा	६	२५,०८३	३	८	-	-	६
६	भूम	६	३३,५५६	३	६	-	-	७

(०२३)

टीप: १) बँकेच्या ठेवी व आगाऊ रक्कम तालुकावार उपलब्ध नसल्यामुळे सकून जिल्ह्याची आकडेवारी दिलेली आहे.
 २) सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानाबाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे.
 ३) वर्गीकृत बँका यामध्ये राष्ट्रीय बँकांवाही समावेश आहे.
 ४) स्तंभ क्रमांक ५- जिल्हा सकून पुढील आकडा जिल्ह्यामध्ये किती प्रकारच्या बँका आहेत ही माहिती दर्शवितो. त्यामुळे हा आकडा प्रत्येक तालुक्यापुढे दिलेल्या आकड्यांची बेरीज दर्शवित नाही.
 आधार:- आगणी बँक ऑफिसर, उस्मानाबाद

(१८१)

तक्ता क्रमांक १४.२

संयुक्त भांडवली संस्था • वर्ष: ३१ मार्च १९८८ रोजी •

जिल्हा: - उस्मानाबाद

भाग भांडवल असलेल्या
मर्यादित संस्था

हमीद्वारे मर्यादित असलेल्या • स्कूण
आणि नपयात्ताठी काम न
करणा-या संस्था •

सार्वजनिक

खाजगी

सार्वजनिक

खाजगी

१

२

३

४

५

१

४

-

-

५

आधार: - कंपनी व्यवहार खाते, कायदा, न्याय आणि कंपनी व्यवहार मंत्रालय,
भारत सरकार, नवी दिल्ली •

(१८२)

तक्ता क्रमांक - १४०३

उत्तरपलेला विमा पत्रांची संख्या व विम्याची रक्कम - वर्ष: १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	बाब	परिमाण	वर्ष: १९८७-८८
१	२	३	४

१	शाखा	संख्या	२
---	------	--------	---

२	उत्तरपलेली विमा पत्रे	"	३३४६
---	-----------------------	---	------

३	व्यपगत विमा पत्रे	"	६०३
---	-------------------	---	-----

४ विम्याची रक्कम.

अ)	विम्याची रक्कम	"०००" कामे	७३७९५
----	----------------	------------	-------

ब)	व्यपगत विम्याची रक्कम	"	१०५३०
----	-----------------------	---	-------

आधार:- १) शाखा व्यवस्थापक, भारतीय जीवन विमा निगम, उस्मानाबाद

२) शाखा व्यवस्थापक, भारतीय जीवन विमा निगम, कळंब.

तक्ता क्रमांक - १५०१

जिल्ह्यातील चित्रपट गृहांविषयी आकडेवारी. वर्ष: १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र. जिल्हा/तालुका कायम स्वस्माची चित्रपट गृहे फिरती चित्रपट गृहे वसूल केलेला करमग्नक कर (सपये)

१	२	३	४	५	६	७
	संख्या	प्रत्येक ठेकासाठी असलेली आसन क्षमता		संख्या	प्रत्येक ठेकासाठी असलेली आसन क्षमता	
१	एकूण जिल्हा	१०	४९७६	१०	३३६०	१८२२७४७
१	उस्मानाबाद	२	११६२	२	११६०	२०४१८६
२	कळंब	१	४२५	१	५००	१०७७८८
३	उमरगा	३	१५४०	४	११३०	४२५२०३
४	तुळजापूर	२	२४२	१	१४५	३१६२७१
५	परंडा	-	-	१	१७५	१४८६०
६	भूम	२	२००	१	२५०	५३७३२

(१८३)

टीप:- कायम स्वस्माच्या चित्रपटगृहामध्ये निम (क्वाड्री) कायम स्वस्माची चित्रपट गृहे समाविष्ट आहेत.

आधार:- जिल्हाधिकारी, उस्मानाबाद.

(१८४)

तक्ता क्रमांक -१५०२

गोळा केलेली अल्प बचतीची रक्कम. वर्ष: १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद	(समये हजारात)			
योजनेचे वर्णन	लक्ष्य	एकूण गोळा केलेली रक्कम	काढून घेतलेली रक्कम	निव्वळ गोळा केलेली रक्कम
१	२	३	४	५
१) टपाल कार्यालय बचत बँक	-	३८७३१	३९०४३	(-) ३१२
२) पुनरावर्ती ठेवी	-	२२२७७	१२८१५	(+) ९४६२
३) संचित मुदतीच्या ठेवी	-	७५५	५०२	(+) २५३
एकूण संचित व पुनरावर्ती ठेवी (२-३)	-	२३०३२	१३३१७	(+) ९७१५
४) सार्वजनिक भविष्य निर्वाह निधी (पोस्ट)	-	-	-	-
५) स्टेट बँक ऑफ इंडिया	-	४७१	-	(+) ४७१
एकूण सार्वजनिक भविष्य निर्वाह निधी (५-५)	-	४७१	-	(+) ४७१
६) राष्ट्रीय तपुत पत्रे	-	२११४३	२८७६	(+) ८२६७
७) सामाजिक सुरक्षा प्रमाणपत्रे	-	-	-	-
८) इतर सर्व जुनी प्रमाणपत्रे	-	-	३	(-) ३
९) इंदिरा विकास पत्रे	-	५००६	-	(+) ५००६
१०) राष्ट्रीय बचत योजना (१९८७-)	-	२१	-	(+) २१
११) इतर	-	१९७२	१११४	(+) ८५८
एकूण	-	३१०००	८०३७६	(+) २४०२३

तक्ता क्र. १५०२ पुढे चालू....

(१८५)

तक्ता क्रमांक-१५०२ (चालू)

१	२	३	४	५
११) संचित व पुनरावर्ती गुंतवणूक	४५००	२३०३२.	१३३१७	१७१५
१२) संचित व पुनरावर्ती ठेवीची खाती (संख्या)	३४०००	x	x	२०१३७
१३) सार्वजनिक भविष्य निर्वाह निधी खाती (संख्या)	-	x	x	७
१४) सार्वजनिक भविष्य निर्वाह निधी गुंतवणूक	१०००	४ ७१	-	४७१
१५) अभिकर्त्यांकडून झालेली गुंतवणूक	१७५००	५१८६ ७	४३०३६	८८३१
१६) इ. पी. स्फ. गुंतवणूक	-	-	-	-
१७) इतर	८०००	५००६	-	५००६
एकूण	३१०००	८०३७६	५६३५३	२४०२३

आधार:- सहाय्यक संचालक, अल्पबचत, जिल्हाधिकारी कार्यालय, उस्मानाबाद

तक्ता क्रमांक - १५०३

तालुका निहाय गोळा केलेला जमीन महसूल वर्ष: १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद

(समये हजारात)

अ.क्र.	जिल्हा तालुका	चालू वर्षाची जमीन महसुलाची एकत्रित मागणी (पूर्वीच्या वर्षाची जमा रक्कम-पल) (सोडून)	एकीकृत जमीन महसुलाची थकबाकी (अधिकृत, अनधिकृत)	एकीकृत जमीन महसुलाची एकूण मागणी (३१-४)	सुट	निलंबित वसूली	वसूली पात्र	प्रत्यक्ष वसूली	एकूण खातेदारांची संख्या
--------	---------------	--	---	--	-----	---------------	-------------	-----------------	-------------------------

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
जिल्ह्यातील एकूण तालुके		११४५	२६०८	३७५३	-	-	३७५३	३२८५	१९०२८७
१०	उस्मानाबाद	४१४	५८१	९९५	-	-	९९५	७९३	३५५८८
२०	कळंब	११३	९५८	१०७१	-	-	१०७१	८३४	३७२२१
३०	उमरगा	३३०	१३५	४६५	-	-	४६५	४१४	३६११६
४०	तुळजापूर	१९५	२७५	४७०	-	-	४७०	४७०	३५१८१
५०	परंडा	३६	३२१	३५७	-	-	३५७	४००	२७५१४
६०	भूम	५७	३३८	३९५	-	-	३९५	३७४	१८६६७

(१८६)

आधार:- जिल्हाधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक - १५०४

छापखाने आणि छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे आणि नियतकालिके वर्ष: ३१ मार्च १९८८ करीता.

जिल्हा: उस्मानाबाद

जिल्हा/तालुका	मुद्रणालयाची संख्या	छापिल व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे व नियतकालिके					साप्ताहिके				
		मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	एकूण	मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
एकूण जिल्हा	४७	२	-	-	-	२	२०	-	-	१	२१
१ उस्मानाबाद	२३	२	-	-	-	२	१०	-	-	१	११
२ कळंब	८	-	-	-	-	-	६	-	-	-	६
३ उमरगा	५	-	-	-	-	-	२	-	-	-	२
४ तुळजापूर	७	-	-	-	-	-	१	-	-	-	१
५ परंडा	२	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
६ भूम	२	-	-	-	-	-	१	-	-	-	१

(१२१)

तक्ता क्र. १५०४ पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक - १५०४ (चालू)

जिल्हा/तालुका	भाषा	पाठिके					मासिके				
		मराठी	इंग्रजी	इंग्रजी	इतर	एकूण	मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	एकूण
१	१	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२
एकूण जिल्हा		२	-	-	-	२	-	-	-	-	-
१ उस्मानाबाद		१	-	-	-	१	-	-	-	-	-
२ कळस		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
३ उमरगा		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
४ तुळजापूर		१	-	-	-	१	-	-	-	-	-
५ परंदा		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
६ भूम		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

टीप:- बहुतांश साप्ताहिक व पाठिकांचे प्रकाशन अनियमित आहे.

आधार:- १) जिल्हाधिकारी कार्यालय, उस्मानाबाद.

२) जिल्हा माहिती अधिकारी, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक १५०५

स्वस्त धान्य दुकानांना पुरवलेले तांदुळ, गहू व साखर. वर्ष: १९८७-८८

जिल्हा: उ.मानाबाद

(आकडे "००" टनात)

तांदुळ			गहू			साखर			नियमित/स्वस्त
जिल्हा	जिल्ह्यातील	एकूण	जिल्हा	जिल्ह्यातील	एकूण	जिल्हा	जिल्ह्यातील	एकूण	धान्य वाटप
मुख्यालय	इतर ठिकाणे		मुख्यालय	इतर ठिकाणे		मुख्यालय	इतर ठिकाणे		दुकाने (संख्या)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
११	४७	५८	३६	१७४	२१०	१२	५४	६६	८७८

आधार:- जिल्हा पुरवठा अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, उ.मानाबाद.

(२१४)

तक्ता क्रमांक - १५०६

मागणी व वसूल केलेले धान्य • वर्ष: १९८७-८८

जिल्हा: उस्मानाबाद

(आकडे १०० टनामध्ये)

मागणी
वसूल
एकूण मागणी

लेव्ही

मागणीशी
वसुलीची टक्केवारी

वसूल केले

तांदुळ

गहू

ज्वारी

बाजरी

इतर

एकूण

१

२

३

४

५

६

७

८

निरंक

- टीप:- १) शासलाने १९७५-७६ पासून लेव्ही वसुली बंद केली असल्यामुळे मागणी आणि वसुलीचा प्रश्न उद्भवत नाही.
२) सध्या आधाररुत किंमत योजनांतर्गत धान्य खरेदी होते.

आधार:- जिल्हा पुरवठा अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, उस्मानाबाद.

तक्ता क्रमांक १५०७

१९८४ मधील लोकसभा निवडणूक व १९८५ मधील विधानसभा निवडणुका संबंधी आढेवारी.

जिल्हा:- उस्मानाबाद.

अ.क्र. लोकसभा, डिसेंबर १९८४

मतदार संघाचे नाव.

एकूण मतदारांची संख्या

मतदान केलेल्या मतदारांची संख्या
पुरुष स्त्रिया एकूण

एकूण मतदारांच्या संख्येशी झालेल्या मतदारांची टक्केवारी

१	२	३	४	५	६	७
१	उस्मानाबाद	६,८०,५००	२,१८,७९०	१,९०,६८३	४,०९,४७३	६०.१७%
	एकूण	६,८०,५००	२,१८,७९०	१,९०,६८३	४,०९,४७३	६०.१७%

विधानसभा, मार्च १९८५

मतदार संघाचे नाव

१	उस्मानाबाद	१,२७,११६	४९,३८३	४४,२१७	९३,६००	७३.६३%
२	कळंब	१,२०,५१५	३८,४३३	३३,३७७	७१,८१०	५९.५९%
३	उमरगा	१,३६,६५५	४४,०६४	३८,९१९	८२,९८३	६५.५२%
४	तुळजापूर	१,०६,३४७	३९,५११	३७,२७८	७६,७८९	७२.२१%
५	परंडा - भूम	१,३०,३१३	४८,२१७	४०,६८८	८८,९०५	६८.३२%
	एकूण	६,१०,९४६	१,९९,६०८	१,९४,४७९	४,१४,०८७	६७.७८%

तक्ता क्र. १५०७ पुढे चालू.....

(१११)

तक्ता क्रमांक १५०७ (चालू)

अ.क्र.	लोकाभा, डिसेंबर १९८४	मतदार संघाचे नांव		पक्षवार मते मिळालेल्यांची संख्या						
		राष्ट्रीय काँग्रेस (आय)	राष्ट्रीय काँग्रेस (स्त)	शेतकरी व कामगार पक्ष	स्वतंत्र पक्ष	स्वतंत्र पक्ष	स्वतंत्र पक्ष	स्वतंत्र पक्ष	स्वतंत्र पक्ष	
१	२	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	
१	उस्मानाबाद	२,१०,७२७	१,५३,५९९	-	४१५५	५१९३	१९,२००	३७७५	-	
	एकूण	२,१०,७२७	१,५३,५९९	-	४१५५	५१९३	१९,२००	३७७५	-	
विधानसभा, मार्च १९८५										
मतदार संघाची नावे										
१	उस्मानाबाद	३७,७२९	५२,१९७	-	११४१	९१८	-	-	-	
२	कळव	१७,४१३	-	३७,४०६	५७२७	२९१३	४२८२	१००९	१२९१	
३	उमरगा	४०,९२५	३८,८३४	-	१०३३	८०५	-	-	-	
४	तुळजापूर	३१,३२३	-	४२,५५३	५८८	६२७	-	-	-	
५	परंडा- भूम	२६,७३७	३९,७५५	-	८९६७	११,३०३	४०१	-	-	
	एकूण	१,५४,१२७	१,३०,७८६	७९,९५९	१७,४५६	१६,५६३	४,६८३	१००९	१२९१	

आधार:- जिल्हाधिकारी कार्यालय, उस्मानाबाद.

अधिकारी व प्रवासी यांच्यासाठी असलेल्या वंगल्यांची तालुकावार यादी. वर्ष: ३१-३-८८ रोजी.

जिल्हा:- उस्मानाबाद

अ.क्र.	तालुका	वंगल्याचे नांव व पत्ता
१)	उस्मानाबाद	१) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, विश्रामगृह, उस्मानाबाद. अधीक्षक पोलीस यांचे कार्यालयासमोर. २) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, विश्रामगृह, ढोकी, ता. उस्मानाबाद. ढोकी वस स्टॅन्ड जवळ. ३) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, विश्रामगृह, येडशी. ता. उस्मानाबाद. ४) पाटबंधारे विभाग, विश्रामगृह, उस्मानाबाद. मंडळ कार्यालया शेजारी, तिवन भवन, आनंद नगर, उस्मानाबाद
२	कळंब	१) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, विश्रामगृह, कळंब, दिवाणी कोर्ट कार्यालया जवळ. २) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, विश्रामगृह, येरमाळा, ता. कळंब. वस स्टॅन्ड समोर.
३	उमरगा	१) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, विश्रामगृह, उमरगा, पंचायत समितीच्या समोर. २) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, विश्रामगृह, डाळीव, ता. उमरगा.
४	तुळजापूर	१) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, विश्रामगृह, तुळजापूर, स्त. टी. स्टॅन्ड जवळ. २) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, विश्रामगृह, नळदुर्ग, ता. तुळजापूर, वस स्टॅन्ड जवळ. ३) महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, प्रवासी वंगला, तुळजापूर, तालीपूर रोडवर.
५	परंडा	१) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, विश्रामगृह, स्टेट बँक ऑफ इंडिया शाखे जवळ. परंडा
६	भूम	१) जिल्हा परिषद, विश्रामगृह, भूम. २) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, विश्रामगृह, भूम. कला व वाणिज्य महाविद्यालया समोर. ३) पाटबंधारे विभाग, विश्रामगृह, भूम.

आधार:- १) कार्यकारी अभियंता (बांधकाम) जिल्हा परिषद, उस्मानाबाद.
२) कार्यकारी अभियंता, पाटबंधारे विभाग, उस्मानाबाद.
३) उपविभागीय वन अधिकारी, उस्मानाबाद.
४) महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, तुळजापूर. ५) कार्यकारी अभियंता सार्वजनिक बांधकाम विभाग, उस्मानाबाद

(१९४)

तक्ता क्रमांक - १५०९

जिल्हयातील रेल्वे स्थानकाची तालुकावार यादी, ३१-३-८८ या दिवशीची
जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	तालुका	रेल्वे स्थानकाचे नाव	रेल्वेचा प्रकार	रेल्वेचे क्षेत्र विभाग
१	२	३	४	५
१	उस्मानाबाद	पळसप	नॅरोगेज	दक्षिण मध्ये रेल्वे
२	उस्मानाबाद	तेर	"	"
३	उस्मानाबाद	दोकी	"	"
४	उस्मानाबाद	कळंब रोड	"	"
५	उस्मानाबाद	येडशी	"	"
६	उस्मानाबाद	रामलिंग	"	"

टीप:- सोलापूर जिल्हयातून उस्मानाबाद जिल्हयात वर्ग करण्यात आलेल्या
आठ छेड्यांच्या माहितीचा यात समावेश आहे.

आधार:- भारतीय रेल्वेचे वेळापत्रक.

तक्ता क्रमांक - १५-१०
निवडक निर्देशांकाचे कल.

जिल्हा: उस्मानाबाद

अ.क्र.	बाब	प्रतिमाण	वर्ष							
			१९५०-५१	१९६०-६१	१९७०-७१	१९८०-८१	१९८१-८२	१९८५-८६	१९८६-८७	१९८७-८८
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
अ) क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या			१९५१	१९६१	१९७१	१९८१				
१९५१, १९६१, १९७१, १९८१.			जुना	नविन	उस्मानाबाद जिल्हा.					
			उस्मानाबाद							
१	क्षेत्रफळ	चौ. कि.मी. १४११७	७३६२.५	७३६२.५	७५१२.४	X	X	X	X	
२	एकूण लोकसंख्या	संख्या हजारात	१२,१०	७,११	९,१०	१०,३०	X	X	X	X
३	लोकसंख्येची घनता	प्रत्येक चौ. कि. मी. ला.	८४	९७	१२४	१३७	X	X	X	X
४	शेती व्यवसायात गुंतलेल्या कामगारांची एकूण कामगारांची टक्केवारी (शेत मजुरासह)		७१.६०	८६.१०	८६.१२	८३.८२	X	X	X	X
ब) शेती आणि जलसिंचन										
१	जंगलव्याप्त क्षेत्रफळ	हेक्टर हजारात	१.०	१.२	१.२	२.०	१.०	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
२	लागवडी लायक क्षेत्र	" "	१२.९८	७.१६	७.१०	६.९५	६.९५	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
३	प्रत्येक शेत मजुरामागे लागवडी लायक क्षेत्र	हेक्टर	१९५१	१९६१	१९७१	१९८१	१९८१			
(१९५१, १९६१, १९७१, १९८१)			जुना	नविन	उस्मानाबाद जिल्हा.					
			उस्मानाबाद							
			१.५१	४.५५	२.६२	४.२८				

(१५)

तक्ता क्रमांक - १५.१० (चालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
४) एकूण पिकाखालील क्षेत्र	हेक्टर हजारात	८,३२	५,५४	५,८२	६,३९	६,०२	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
५) निष्कळ पिकाखालील क्षेत्र	"	८,२९	५,३४	५,४८	६,५८	५,७२	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
अ) अन्नधान्याखालील क्षेत्र	"	६,६०	४,१६	४,३०	५,१६	४,८७	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
ब) उसाखालील क्षेत्र	"	२	४	५	१०	१३	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
क) भुईमूगाखालील क्षेत्र	"	६६	६२	६७	१५	१८	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
द) कापसा खालील क्षेत्र	"	४२	५	०.२७	अ	अ	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
६) प्रत्येक शेत मजुरामागे पेरलेले क्षेत्र (लिष्कळ) हेक्टर		१९५१	१९६१	१९७१	१९८१	X	X	X	X	X
(१९५१, १९६१, १९७१, १९८१)		०.९५	१.७०	२.०३	३.४३	X	X	X	X	X
७) निष्कळ पेरलेल्या क्षेत्राची सकापेठा जास्त वेळा पेरलेल्या क्षेत्राची टक्केवारी		४.५१	३.७०	६.१४	१४.६५	५.०५	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
८) एकूण वागायत क्षेत्र	हेक्टर हजारात	२४	४२	६४	७३	८५	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
९) एकूण पिकाखालील क्षेत्राची एकूण वागायत क्षेत्राची टक्केवारी		२.८९	७.६५	११.६१	११.४०	१४.१५	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
१०) निष्कळ वागायत क्षेत्र	हेक्टर हजारात	२४	३६	६०	६४	७१	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
११) कॅनॉलद्वारे वागायत क्षेत्र (पृष्ठ भागीय)	"	अ	३	६	२१	१९	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
१२) विहीरीद्वारे वागायत क्षेत्र	"	२२	३४	५३	४६	५३	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.

(१९६२)

तक्ता क्रमिक - १५-१० (पालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	
१३	इतर साधनाद्वारे वागायत क्षेत्र	हेक्टर हजारत	१	उ.ना.	१	-	उ.ना.	उ.ना.८	उ.ना.	उ.ना.	
१४	<u>ओलिताखालील क्षेत्र</u>										
	अ) अन्नधान्य	"	१५	३३	४९	५३	६२	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	
	ब) ऊस	"	२	४	५	१०	१३	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	
	क) भुईमूग	"	-	०.०१९	०.३९८	३	३	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	
	ड) फळे	"	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	०.२५८	अ	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	
	इ) कापूस	"	उ.ना.	०.२२	०.०३१	०.००७	अ	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	
क)	<u>मुदसंधारण कामे</u>										
१)	बांध वेदिस्त क्षेत्र	हजार हेक्टर	उ.ना.	अ	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	४	३	२	
२)	सपाटीकरण केलेले क्षेत्र	"	-	-	-	-	-	४	५	६	
३)	पडीक जमीनीचे वडीत केलेले क्षेत्र	"	-	-	-	-	-	अ	अ	अ	
ड)	<u>शेती अवजारे</u>										
			१९५६	१९६१	१९६६	१९७२	१९७८	१९८२			
१)	<u>नांगर</u>	जुना उस्मानाबाद	नवीन उस्मानाबाद जिल्ह्यासाठी.								
	अ) लाकडी	संख्या हजारत	२२	३१	२	४	५	६	x	x	
	ब) लोखंडी	"	१९	२१	१२	१५	१५	१९	x	x	
२	जलसिंचनासाठी अर्झिल इंजिन्स पंपासह	संख्या	९९८	२५३०	४८७१	८८९९	६५८७	४८५८	x	x	
३	जलसिंचनासाठी विद्युत मोटार्स पंपासह	"	२७	५७	९४३	५४३४	८६०३	१२०४९	x	x	
४	अ- विद्युतवर चालणारे ऊस कृषार्स	संख्या	८८	७८२	४८०	३६७	३६९	५९६	x	x	
	ब- वैलांच्या सहाय्याने चालणारे ऊस कृषार्स	"	५९१	९१८	७२२	११९	९५	११८	x	x	

तक्ता क्रमांक - १५-१० (चालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
इ) पशुधन			१९५६	१९६१	१९६६	१९७२	१९७८	१९८२	x	x
			जुना उस्मानाबाद			नवीन उस्मानाबाद जिल्हयासाठी				
१) एकूण पशुधन	संख्या हजारोंत		१०,२६	१२,८६	५,६३	५,८८	६,६२	७,२२	x	x
२) प्रत्येक बैल जोडीमागे निष्कळ पिकाखालील क्षेत्र (तीन वर्षा-वरील बैल)	हेक्टर		६.४४	६.४६	७.२४	७.५६	८.१२	७.१९	x	x
३) कोंबड्या	संख्या हजारोंत		१,२८	२७,७५	१,०१	१,४३	१,७८	१,७७	x	x
फ) कारखाने सेवायोजन			१९५१	१९६१	१९६६	१९७०	१९७४	१९७७	१९८१	१९८५
			लाहूर व उस्मानाबाद जिल्हयाची माहिती (डिडून) आहे.					नवीन उस्मानाबाद		
१) चालू कारखाने	संख्या		७	२०	२१	२६	३०	३४	५०	२४
२) सरासरी दैनिक कामगार	"		४२३	१०५५	८२४	१७६५	१६०४	२५०३	२४४८	१०७८
३) प्रत्येक एक लाख लोकसंख्येमागे नोंदणी-कृत कारखान्यातील कामावरील कामगारांची संख्या			३५	७१	५६	९३	८५	९२	११२	१०५
ग) विद्युत			जुन्या उस्मानाबाद जिल्हयासाठी					नवीन उस्मानाबाद		
१) विद्युत निर्मिती दश लक्ष किलो वॅट तास			-	-	-	-	-	-	-	-
२) वापरलेली विद्युत	"		उ.ना.	०.४	२.८	१३.४	१३.४	७०.५	७८.०	८६.१
३) विद्युतीकरण झालेली शहरे	संख्या		उ.ना.	४	१३	१३	१३	८	८	८
४) विद्युतीकरण झालेली गावे	"		उ.ना.	-	४२८	१२४२	१३०३	६९८	६९८	७०६
ब) सहकार			उ.ना.	-	-	२५३७	२६५१	१३६१	१४२८	१४८४
१) एकूण सहकारी संस्था	संख्या		उ.ना.	१२२२	९७६	९६५	९६५	४५१	४५२	४५३
अ) कृषि पत संस्था	"		उ.ना.	१२२२	९७६	९६५	९६५	४५१	४५२	४५३

तक्ता क्रमांक - १५.१० (पालू)

१५-१६ ०६-८७

२१.४४

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	
			नुन्या उस्मानाबाद जिल्हयासाठी-				नविन उस्मानाबाद जिल्हयासाठी				
	ब) कृषि बिगर पत संस्था	संख्या	उ.ना.	५१	१९४	६७६	७२८	४३६	४५८	४६५	
	क) बिगर शेतती पत संस्था आणि बिगर कृषि बिगर पत संस्था.	"	उ.ना.	१७६	२९७	८९६	९५८	४७४	५१८	५६६	
२	एकूण सभासद संख्या (हजाराने)		उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	४,३०	४,७९	२,६७	३,३३	३४६	
	अ) कृषि पत संस्था	"	उ.ना.	१,२४	१,९६	उ.ना.	२,४३	उ.ना.	१९५	२०७	
	ब) कृषि बिगर पत संस्था	"	उ.ना.	९	४५	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	६९	६८	
	क) बिगर शेतती पत संस्था आणि बिगर कृषि बिगर पत संस्था.	"	उ.ना.	१२	२८	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	६९	७१	
३	एकूण खेळते भांडवल (समये हजाराने)		उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	८४१७६०	१०३३५१७	७४४२३६	८३१६३६	१२६६६९१	
	अ) कृषि पत संस्था	"	उ.ना.	३११२	३३४२८३	उ.ना.	१७७१८२	उ.ना.	४८१००२	७९३३०५	
	ब) कृषि बिगर पत संस्था	"	उ.ना.	३००१	७४४३७	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	९११७३	२६२६८७	
	क) बिगर शेतती पत संस्था आणि बिगर कृषि बिगर पत संस्था	"	उ.ना.	१५२१	२४४६२	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	२५९५३१	३१०६९२	
४	कर्म (निव्वळ) (समये हजाराने)		उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	३९१५	३००४९७	८४४०९९	४२०२२७	६४०६७०	
	अ) कृषि पत संस्था	"	उ.ना.	२५०५२	५५६३७	उ.ना.	६०६०७	उ.ना.	२७७०२३	५१३७०८	
	ब) कृषि बिगर पत संस्था	"	उ.ना.	३७	१२४९	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	-	-	
	क) बिगर शेतती पत संस्था आणि बिगर शेतती बिगर पत संस्था.	"	उ.ना.	८६	२०११	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	१४३२०४	१२६२६२	

(२०)

तक्ता क्र. १५.१० पुढे पालू.....

तक्ता क्रमांक - १५-१० (चालू)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
स) शिक्षण			जुन्या उस्मानाबाद जिल्हयासाठी						नविन उस्मानाबाद जिल्हा	
१) प्राथमिक										
अ) संस्था	संख्या	५००	१२२४	१६४०	१७३९	१७५१	८०५	८१४	उ.ना.	
ब) विद्यार्थी	संख्या हजाराला	३५	१०३	१९५	२९१	३०५	१४२	१४५	उ.ना.	
क) शिक्षक	"	१	३	६	७	८	४	४	उ.ना.	
२) माध्यमिक			जुन्या उस्मानाबाद जिल्हयासाठी						नविन उस्मानाबाद जिल्हा	
अ) संस्था	संख्या	५३५	६४	२२८	२५४	२५७	१५४	१५६	उ.ना.	
ब) विद्यार्थी	संख्या हजाराला	१५	२०	८०	११४	१२२	७४	७८	उ.ना.	
क) शिक्षक	"	अ	१	३	४	५	२	३	उ.ना.	
३) उच्च			जुन्या उस्मानाबाद जिल्हयासाठी						नविन उस्मानाबाद जिल्हा	
अ) संस्था	संख्या	उ.ना.	४	१२	१८	१८	७	७	उ.ना.	
ब) विद्यार्थी	संख्या हजाराला	उ.ना.	अ	७	१३	१४	७	७	उ.ना.	
क) शिक्षक	"	उ.ना.	अ	अ	१	१	अ	अ	उ.ना.	
४) एकूण लोकसंख्येची साक्षरतेची टक्केवारी			१९५१	१९६१	१९७१	१९८१				
			जुन्या उस्मानाबाद	जुन्या उस्मानाबाद						
अ) पुरुष	×	उ.ना.	२७.५२	३२.४४	४२.१८		x	x	x	x
ब) स्त्रिया	×	उ.ना.	६.०२	१४.८३	२२.३२		x	x	x	x
क) एकूण	×	उ.ना.	१७.०५	२४.४७	३६.०३		x	x	x	x

(२००)

तक्ता क्रमांक - १५१००

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
५	६-११ वर्ष वयोगटातील शाळेत जाणा-या मुलांची टक्केवारी	टक्के	१९५१	१९६१	१९७१	१९८१				
			जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्यासाठी							
	अ) मुले	४	उ.ना.	७०.७	६२.२१	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
	ब) मुली	४	उ.ना.	३८.००	४२.०१	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
	क) एकूण	४	उ.ना.	५५.४	५५.५४	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
६	११-१४ वर्ष या वयोगटातील शाळेत जाणा-या मुलांची टक्केवारी	४								
	अ) मुले	४	उ.ना.	६५.३	६४.५५	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
	ब) मुली	४	उ.ना.	३०.८८	२२.७३	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
	क) एकूण	४	उ.ना.	४६.०६	४४.२८	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.	उ.ना.
ग)	वैधक्य आणि आरोग्य		— जुन्या उस्मानाबाद जिल्ह्यासाठी —							
	१) दवाखाने	संख्या	१३	१४	३२	३३	३५	९	१०	१०
	२) रुग्णालये	"	२	२	३	३	३	३	३	५
	३) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	"	उ.ना.	उ.ना.	१५	३५	३५	३६	३६	३६
	४) खाटा	"	८९	२५०	३५४	६१०	१९९८	४४४	५६२	५९२
	५) दर लाख लोकांमध्येमागे खाटा	"	७	२१	१८	३२	४५	४३	६५	५८
	६) उपचार केलेले रोगी	संख्या हजारात								
	अ) वाह्य रुग्ण	"	४७५	८०२	७६४	१२४६	१२२५	२४३	३५९	५००
	ब) अतिरुग्ण	"	१२	३६	७०	५९	१५०	१३०	२५९	१९९
७	जन्म प्रमाण	दर हजारी	उ.ना.	२०.५१	२७.५०	१२.२२	१६.३०	१६.५३	२०.६२	१८.९५
८	मृत्यू प्रमाण	"	उ.ना.	८.७५	९.३०	३.६९	४.३०	४.५४	५.२२	४.९८

(२०१)

तक्ता क्रमांक- १५-१०

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
घ) वहातूक आणि दळणवळण										
१) रस्त्यांची लांबी (नगरपालिका क्षेत्र सोडून)	किमी.	२३१.००	४७१.००	१७२३.४९	५३४५.००	५२७७.३८	३४८९.८६	३६६३	३९५४	
२) प्रत्येक १०० चौ. कि. मी. ला रस्त्यांची लांबी	"	४.९८	३.३०	१२.०८	३७.८८	३८.०९	४६.४५	४८.७६	५२.६४	
३) दर लाख लोकसंख्येमागे रस्त्याची लांबी	"	१९.००	३१.८७	९०.८७	२८१.८७	२४१.०३	३३८.९२	३५५.७३	३८४.०३	
४) एकूण रेल्वे रस्त्यांची लांबी	"	११८	११८	११८	११८	११८	३०	३०	३०	
५) डाक घरे	संख्या	१८२	३६५	४१६	४९९	५९७	२६६	२७०	२७०	
६) तार घरे	"	३	६	३७	३७	१०६	७५	७८	८८	
च) स्थानिक स्वराज्य संस्था	संख्या									
अ) पंचायत समिती	संख्या उ.ना.		११	११	११	११	६	६	६	
ब) ग्राम पंचायत	"	९७२	९७८	१०४०	१०९८	१०९८	५३०	५३०	५३०	
क) नगरपालिका	"	१३	१३	१३	१३	१३	८	८	८	
ड) कटक मुंडळे	"									
ल) संकल्प		१९५१	१९६०	१९७०	१९८०	१९८१	१९८६	१९८७		
१) विकांची कार्यालये (३१ डिसेंबर रोजी)		१६	१७	७४	१७६	उ.ना.	६२	६७		

(२०२)

टीप:- १) अ= आकडे दिलेल्या परिमाणाच्या निम्न्यापेक्षा कमी आहेत. २) लोकसंख्येची निगडित असलेल्या निर्देशांकामध्ये सोलापूर जिल्ह्यातून उस्मानावाद जिल्ह्यात वर्ग करण्यात आलेल्या आठ खेड्यांचा समावेश आहे आणि अशा निर्देशांकासाठी १९८१ च्या जनगणनेची लोकसंख्या विचारात घेतलेली आहे.

आधार:- जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय, उस्मानावाद.